

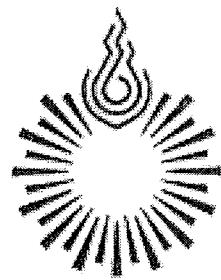
การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

**ACTIVITIES DEVELOPMENT FOR THE ENHANCEMENT OF PRIMARY
SCHOOL STUDENTS' SELF - DISCIPLINE IN RESPONSIBILITIES
BY USING INTEGRATED REFLECTIVE METHODS**

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University
โดย
ประภาพร อมกุล

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
ปีการศึกษา 2556



**ACTIVITIES DEVELOPMENT FOR THE ENHANCEMENT OF PRIMARY
SCHOOL STUDENTS' SELF - DISCIPLINE IN RESPONSIBILITIES
BY USING INTEGRATED REFLECTIVE METHODS**

BY
PRAPAPUN IMKADEE

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR IN EDUCATION
FACULTY OF EDUCATION

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

2013



คุณภูนิพน์เรือง

การพัฒนาเกิดกรรมการเสริมสร้างวินัยโดยตนเองด้านความรับผิดชอบ
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

โดย

ประภาพร อนุวงศ์

ได้รับการพิจารณาให้เป็นล่วงหนั่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บริษุษญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2556

ดร. พชร

ดร.วนิดา พลอยสังวาลย์
ประธานกรรมการสอบ

ดร.พงษ์ภัทร อนุมัติราชกิจ
กรรมการ

ดร.มนิต บุญประเสริฐ
กรรมการ

ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์
กรรมการ

ผศ.ดร.อุบล สารพัชญพงษ์
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรังสิตแล้ว

ดร.พชร พชร

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณี ศุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

29 ตุลาคม 2556



Dissertation entitled

ACTIVITIES DEVELOPMENT FOR THE ENHANCEMENT OF PRIMARY
SCHOOL STUDENTS' SELF-DISCIPLINE IN RESPONSIBILITIES
BY USING INTEGRATED REFLECTIVE METHODS

by

PRAPAPUN IMKADEE

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Education in Educational Studies

Rangsit University
Academic Year 2013

W. Ploysangwal

Wanida Ploysangwal, Ph.D.
Examination Committee Chairperson

Manit

Manit Boonprasert, Ed.D.
Member

Phongpat Anumutrathchakij

Phongpat Anumutrathchakij, Ed.D.
Member

Supatra Pradubpongse

Supatra Pradubpongse, Ed.D.
Member

Ubon Sanpatchayapong

Asst.Prof.Ubon Sanpatchayapong, D.Ed.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

Vannee Sooksatra

(Asst.Prof.Plt.Off. Vannee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

October 29, 2013

กิตติกรรมประกาศ

คุณภูนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความตั้งใจและความพยายามเพียรของผู้วิจัยในช่วงที่มีภาระมากมาย ทั้งการทำงานในฐานะผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนและในฐานะของผู้มีส่วนร่วมสำคัญของครอบครัว อย่างไรก็ได้การเรียนระดับปริญญาเอกซึ่งต้องมีเวลา ความพยายามและการได้รับการดูแลแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยจึงขอถือโอกาสนี้ขอบคุณคณาจารย์จากผู้ที่ได้ให้ความรู้ กำลังใจและเวลาอันมีค่าแก่ผู้วิจัยจนสามารถเรียนจบ

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.รุจា พลสวัสดิ์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบล สารพัชญพงษ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณภูนิพนธ์ และ ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วนิดา พลอຍสังวาลย์ ประธานกรรมการสอบคุณภูนิพนธ์ ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์ ดร.พงศ์ภัทร อนุมัติราชกิจ รายงานนิตย์ นุญประเสริฐ คณะกรรมการสอบคุณภูนิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยฉบับนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา นิมมานนิตย์ ที่กรุณ้าให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรศึกษาศาสตรคุณภูนิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนวคิด และถ่ายทอดประสบการณ์อันมีค่าให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของหลักสูตร

ขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 6 ของโรงเรียนทิพพารวิทยาการ ที่กรุณ้าให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ ในครอบครัว ที่สนับสนุนและให้กำลังใจเสมอมาจนประสบความสำเร็จในที่สุด ผู้วิจัยขออุทิศคุณความคือของผลงานชิ้นนี้แด่นุพกการที่เคารพที่ได้มองเห็นความสำคัญของการศึกษาและได้วางรากฐานให้ถูกหลาんสืบสานมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

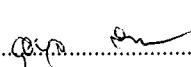
ประภาพรณ อิมภาคี

ผู้วิจัย

5208095 : สาขาวิชาเอก: สาขาวิชาการศึกษา; ศม.ด. (การศึกษา)
 คำสำคัญ : วินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ, นักเรียนประถมศึกษา,
 การสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

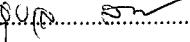
ประภาพรรถ อิมภะดี : การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน (ACTIVITIES DEVELOPMENT FOR THE ENHANCEMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS' SELF-DISCIPLINE IN RESPONSIBILITIES BY USING INTEGRATED REFLECTIVE METHODS) อาจารย์ที่ปรึกษา: พศ.ดร.อุบล สารพัชญพงษ์, 250 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (Action research) มีวัตถุประสงค์ที่จะใช้กิจกรรม 4 แบบ คือ โถมรูม การอบรมคุณธรรม พื้นฐานและรักษาระดับความคิด เพื่อแก้ปัญหาการขาดวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรณีนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันสอดคล้องกันแล้วยกแก่ในความประพฤติที่ไม่ต้องประสงค์ของนักเรียน ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) ครูประจำชั้นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6, 2) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาด้านวินัย 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาด้านวินัย และกลุ่มที่มีความประพฤติดี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก เป็นส่วนที่ผู้วิจัยใช้เอง ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และแบบสังเกตการณ์การดำเนินกิจกรรม ส่วนที่สอง ครูประจำชั้นเป็นผู้ใช้ข้อมูลส่วนนี้เก็บจาก แบบบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียน แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรม ส่วนที่สามผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมและแบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียน การวิจัยในชั้นเรียนนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) วางแผน(Plan) ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการ จัดเตรียมเอกสาร จัดเตรียมเครื่องมือ 2) ปฏิบัติ(Act) ได้แก่ ประชุมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษากลุ่ม 3) สังเกต (Observe) ได้แก่ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวมรวมข้อมูลจากแบบบันทึก แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ และให้คำปรึกษา กลุ่ม 4) สะท้อนผล (Reflect) ได้แก่ รวบรวมสรุปผลการดำเนินการจากการจัดกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความตระหนักรู้ในการรักษาวินัยทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม 2. บทบาทของผู้ปกครองและครูในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน คือ ผู้ปกครองต้องดูแลเอาใจใส่ สังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีเวลาที่

ลายมือชื่อนักศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

จะพบปะพูดคุยกับครูประจำชั้นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและให้กำลังใจแก่เด็ก ในส่วนของคบขบทบทในการส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัย เนื่องจากครูเป็นผู้ใกล้ชิดและมีหน้าที่หลักในการอสัตย์ ทั้งวิชาการและจริยธรรม เมื่อเกิดปัญหา ครูต้องปรึกษา กับผู้ปกครองทันที เพื่อแก้ปัญหาเด็กร่วมกัน ๓. ประสิทธิผลของกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน และปฏิบัติตามข้อตกลง กฏ ระเบียบ ของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ลายมือชื่อนักศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 

5208161 : MAJOR: EDUCATIONAL STUDYS; Ed.D. (EDUCATIONAL)

KEY WORDS : PRIMARY SCHOOL STUDENTS, SELF – DISCIPLINE,

RESPONSIBILITIES, AND INTEGRATED REFLECTIVE

PRAPAPUN IMKADEE: ACTIVITIES DEVELOPMENT FOR THE

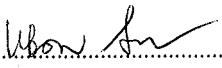
ENHANCEMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS' SELF-DISCIPLINE

IN RESPONSIBILITIES BY USING INTEGRATED REFLECTIVE METHODS.

DISSERTATION SUPERVISOR: ASSISTANT PROFESSOR UBON NPATCHAYAPONG,

D. Ed, 250 p.

This study aims to use 4 activities namely homeroom, virtue training, model seniors, and hygiene campaign into grade 6 primary school students' extracurricular interactions to enhance their self-discipline in responsibilities. In this process, integrated reflective methods between teacher and parents were used so that the 2 parties could collaboratively observe, report, and discuss students' behavior improvement, problems, and ways to solve the challenges. Participants in this project were 15 grade 6 students purposively selected from primary education scheme. There were 3 main research instruments. *The first* category used by the researcher contains 3 interviews (with an administrator, a class teacher, and parents) and observations (on activities to encourage students' responsibilities). *The second* type is data from the class teacher's logs, observation checklists, and activity evaluation toward students' behavior and improvement. *The third* is data garnered from parents' notes on student behaviors and parents' reflection on the behaviors. The researcher employed 'action research' containing the 4 steps: plan, act, observe, and reflect (PAOR) were used with 4 previously mentioned activities during the whole semesters at the target school. At the end of each activity, teacher and parents met to discuss students' problems and progress. The close collaboration between the school and home resulted in positive outcomes as students became more responsible and realized the value of responsibility toward themselves and the community they belonged to. In addition, teacher and parents better cooperated in grooming their children. They understood the school's policy and became active and supportive stakeholders.

Student's Signature  Dissertation Advisor's Signature 

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา	3
1.3 บริบทของสถานศึกษา	7
1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
1.5 คำถามในการวิจัย	11
1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12
1.7 ขอบเขตของการวิจัย	13
1.8 นิยามศัพท์สำคัญ	14
1.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย	16
1.10 ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการวิจัย	18
บทที่ 2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	18
2.1 ความนำ	18
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง	19
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ	36
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสะท้อนความคิด	46
2.5 การสะท้อนความคิด	60
2.6 กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบ	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
2.8 บทสรุป	80
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	81
3.1 ความนำ	81
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ	82
3.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	84
3.4 ประชากร	88
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	91
3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล	93
3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล	98
3.9 บทสรุป	101
บทที่ 4 ผลการวิจัย	102
4.1 ความนำ	102
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
4.2.1 การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานการดำเนินการอย่างไร	104
4.2.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองและครูในการเสริมสร้าง วินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน	138

สารบัญ (ต่อ)

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามรูปแบบ	141
เสริมสร้างวินัยในตนของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ	
โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน	
4.3 บทสรุป	148
 บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและเสนอแนะ	 149
5.1 ความนำ	149
5.2 สรุปผลการวิจัย	151
5.3 อภิปรายผลการวิจัย	154
5.4 การเก็บปัญหาเด็กเรียนในโรงเรียน	158
5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	159
 บรรณานุกรม	 160
 ภาคผนวก	 173
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	174
ภาคผนวก ข ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล	205
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	244
 ประวัติผู้วิจัย	 250

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1.1	จำนวนนักเรียน โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ปีการศึกษา 2555	8
1.2	จำนวนบุคลากรและครูโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ปีการศึกษา 2555	8
3.1	นักเรียนที่มีวินัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลกับ	88
3.2	นักเรียนที่ไม่มีวินัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และผู้ปกครองที่ให้ข้อมูล	89
3.3	กำหนดการรวบรวมข้อมูล	93
3.4	คำานวณในการวิจัยและข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์	99
4.1	พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ก่อนการดำเนินการ พัฒนาของนักเรียนที่ไม่มีวินัย	117
4.2	พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ หลังดำเนินการ พัฒนาของนักเรียนที่ไม่มีวินัย ในวงรอบที่ 1	119
4.3	ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1	121
4.4	พฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบหลังการดำเนินการพัฒนาของ นักเรียนไม่มีวินัยในวงรอบที่ 2	126
4.5	ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2	129
4.6	พฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบหลังการดำเนินการพัฒนาของ นักเรียนไม่มีวินัยในวงรอบที่ 3	134
4.7	ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 3	136
4.8	ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้าน ความรับผิดชอบ โดยครูประจำชั้นเป็นผู้สังเกตหลังการดำเนินการ	144
4.9	ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้าน ความรับผิดชอบ โดยผู้ปกครองเป็นผู้สังเกตหลังการดำเนินการ	146

สารบัญรูป

หน้า	
รูปที่	
2.1	วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของผู้วิจัย 137
3.1	วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis และ Mc Taggart 87
3.2	วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของผู้วิจัย 92
4.1	จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพตามเกณฑ์ จำนวน 3 รอบ 137 ด้านความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบสมมตาน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

1.1.1 โรงเรียน

โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ เป็นหน่วยงานซึ่งผู้วิจัยทำงานอยู่ ได้ดำเนินนโยบายการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้นักเรียนมาตรฐานตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง (พ.ศ. 2496) เพราะต้องการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณภาพ และเติบโตเป็นบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญของชาติ นอกจากนี้ยังตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนสร้างคนดี คนเก่ง เห็นคุณค่าของตนเองและมีวินัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 46)

วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งเด็กควรได้เรียนรู้พุทธิกรรมที่สังคมยอมรับ เพื่อจะได้พัฒนาตนเองไปเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมตนเองได้ มีคุณธรรม จริยธรรม มโนธรรม และมีความมั่นคงทางอารมณ์ (Ausubel, 1968: 59-60) ด้วยเหตุนี้การปลูกฝังวินัย ควรเริ่มต้นตั้งแต่เด็กยังเล็ก ๆ ดังสำนวนไทยที่ว่า “ไม่อ่อน ดัดง่าย” วินัยที่ดีต้องมีลักษณะที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวเองมากกว่าแรงผลักดันภายนอก และไม่มีความขัดแย้งในตัวเอง การที่จะอบรมเด็กให้มีวินัย ต้องชี้ให้เด็กเห็นว่าตนสามารถควบคุมตนเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ (ศิริรัตน์ เหล่าวัฒนพงศ์, 2545: 177-179) ความสำคัญของวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนจะส่งผลต่อทั้งโรงเรียนและสังคมส่วนรวมในอนาคต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551: 93)

จากความสำคัญของประเด็นดังกล่าว และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ที่เน้นส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความมีวินัยของนักเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อช่วยกันประคับประคอง แก้ปัญหา และกำหนดแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเองได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นแนวทางตอบสนองในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

ที่เน้นให้นักเรียนสนใจหน้าที่ของตนเอง ตั้งใจเรียนและฝึกฝนตนเองให้อitious ในระเบียบวินัย รู้จักแยกผิด-ชอบ ชั่ว-ดี มีจิตใจดงาม ซึ่งจะสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียน ได้อีกสองหนึ่งด้วย (ว.วชิรเมธี, 2553: 169-170)

1.1.2 หลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้นักเรียน “มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เนื่องด้วยค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 46) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรนี้ได้มุ่งพัฒนานักเรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อ่ายอย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ดังนั้นการมีวินัย จึงถือเป็นแก่นของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินกิจกรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งจะทำให้เด็กเรียนรู้ พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ทำให้พัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมตนเองได้ ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับวิกฤติทางด้านจริยธรรมที่ส่อเคี้ยว เด็กไม่ถือว่าการทุจริตในหน้าที่เป็นเรื่องบัดดี้ศิลธรรม หากคนโกรงแบ่งปันให้สังคมบ้าง (ไทยรัฐ, 2556: 12) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างจริยธรรมโดยเฉพาะการมีวินัยในตนเองแก่เด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นคนดีและมีวินัย

1.2 ความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กดังได้ก้าวมาในตอนต้น จึงมีนโยบายส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัย ให้เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เห็นความสำคัญของการมีความรับผิดชอบ โดยมีครูประจำชั้นและครูประจำวิชาเป็นผู้ดูแลเรื่องนี้ เช่นการอบรมในชั้นเรียน การสอนแทรกเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษาและการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและโครงการอบรมผู้นำนักเรียน โดยคาดหวังว่าโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะมีส่วนช่วยปลูกฝังระเบียบวินัยให้นักเรียน อย่างไรก็ได้ โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ก็เหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไปที่มีข้อจำกัดและไม่สามารถคัดสรรเด็กที่มีคุณภาพสูง หรือมีความพร้อมทางด้านภาระและครอบครัวมาเรียนได้ทั้งหมด จึงยังคงมีปัญหาหลายด้าน เช่น การขาดบุคลากรและปัญหาวินัยของนักเรียน

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหาร โรงเรียนตระหนักในเรื่องนี้ ประกอบกับเหตุผลที่ว่าตั้งแต่ก่อตั้งโรงเรียนมา 60 ปี (พ.ศ. 2496 – พ.ศ. 2556) ยังไม่เคยมีการวิจัยเรื่องวินัยของนักเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาพฤติกรรมของเขามาได้มาก่อน ระดับปริญญาเอก จึงสนใจทำวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยเน้นประเด็นความรับผิดชอบเป็นหลัก และศึกษาข้อมูลการมีวินัยจากนักเรียนทั้งสองกลุ่มคือ นักเรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียนซึ่งมีประมาณร้อยละ 90 และนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัยที่เหลือประมาณร้อยละ 10 ให้เป็นผู้ที่มีวินัยทุกคน

1.2.1 ปัญหาของนักเรียน

หลักฐานที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อร่วบรวมปัญหาของนักเรียน ได้แก่ สมุดบันทึกจากครูประจำชั้น สมุดพกของนักเรียน การสังเกต การสอบถามพูดคุยกับครูและผู้ปกครอง ทำให้ทราบว่าลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น มาโรงเรียนสาย แต่งกายผิดระเบียบทึ่ง ขณะไม่เป็นที่และไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม เป็นปัญหาปัจจุบันของนักเรียน และจะเป็นปัญหาสังคมในอนาคต ในส่วนของปัญหาปัจจุบัน พฤติกรรมนี้ส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ (รายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ปีการศึกษา, 2551-2553, 2553: 6) หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประชากรไทยอย่างแน่นอน (ประพิมพร สันวงศ์, 2551: 2)

นักเรียนโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ มีปัญหาหลักๆ 2 ด้านคือ

1. ไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

1.2.1.1 พฤติกรรมการ ไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

จากการรวบรวมปัญหาด้านนี้จากแหล่งข้อมูลใน 1.2.1 พนว่า นักเรียน โรงเรียนทิพพากรวิทยาการมีพฤติกรรมดังนี้

- 1) มาโรงเรียนไม่ทันเวลา
- 2) แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
- 3) ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน
- 4) ทำกิจกรรมของคนไม่ตรงตามเวลา
- 5) ไม่去做错事
- 6) เมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา
- 7) จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เรียบง่าย
- 8) ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด
- 9) พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ
- 10) ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ

1.2.1.2 พฤติกรรมการ ไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

- 1) ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดสิทธิ
ของผู้อื่น
- 2) ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม
- 3) เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย
- 4) ไม่ทึ่งใจในที่ที่จัดเตรียมไว้
- 5) ไม่เดินแตรเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ
- 6) ไม่เข้าແ老人家อาหารตามลำดับ
- 7) ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว
- 8) ใช้ของส่วนรวมอย่างผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม
- 9) ไม่เตือนใจช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงาน
- 10) ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ

โดยสรุปนักเรียน โรงเรียนพิพารวิทยาการ มีปัญหาด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ แต่งกายผิดระเบียบ ไม่ทำการบ้าน หรือทำงาน ไม่ทันตามกำหนด ไม่สนใจบทเรียน ไม่เตรียมบทเรียนล่วงหน้า ส่วนปัญหาด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ได้แก่ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน ไม่รักษาทรัพย์สมบัติของโรงเรียน ขาดความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดในโรงเรียน เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากบุคลากรสำคัญสองฝ่ายคือ ครูและผู้ปกครอง เพื่อปรึกษาหารือ รับฟังความคิดเห็นของทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นการประสานข้อมูลและแนวคิดที่จะช่วยกันดูแลให้นักเรียนมีวินัยและความรับผิดชอบมากขึ้น

1.2.2 บทบาทของครู

ในส่วนของครู การส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากครูและเน้นให้ครูทุกคนตระหนักรถึงความสำคัญของเรื่องนี้ เนื่องจากครูเป็นผู้ใกล้ชิดและมีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอนทั้งวิชาการและจริยธรรม ดังที่ นฤมล เนียมห่อน (2549: 3) ได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดนี้ว่า “การเสริมสร้างวินัยในคนเดียวให้แก่นักเรียน จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับศักยภาพในการดูแลของครูเป็นสำคัญ”

ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานของครูประจำการ ไว้ว่า ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น ทักษะอย่างหนึ่งที่ครูควรพัฒนาคือ การสะท้อนความคิดหรือ Reflective Thinking (Rodger, 2000: 246-248) ซึ่งหมายความว่า ครูควรมีโอกาสประชุมเพื่อร่วมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ได้อย่างเป็นระบบ และเรียนรู้จากประสบการณ์ของตน การสะท้อนความคิดเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนและสามารถดูแลนักเรียน ได้ทั้งด้านความประพฤติและวิชาการ (Henniger, 2004: 366)

การสะท้อนความคิดมีความเกี่ยวข้องกับการสืบสอน (Inquiry) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) (Peters, 1991: 89-90) และงานวิจัยของ นฤมล เนียมห่อน (2549 : 137) พบว่า การเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันถกปัญหา ร่วมแสดงความคิดเกี่ยวกับความมีวินัยของนักเรียน ไม่ว่าจะโดยผ่านการสนทนากาการเล่าเรื่อง หรือเขียนบันทึก จะทำให้ครู เพื่อนร่วมงานและผู้ปกครองเข้าใจบุตรหลานของตน เน้นการพัฒนาของเด็ก ๆ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการ

พัฒนาเข้าให้เป็นคนดีและมีคุณภาพ เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้บริหารควรสนใจและให้ความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ครูได้พัฒนาโรงเรียน ได้ถูกทางและประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การทดสอบความคิดเห็นจากบุคลากรฝ่าย เพื่อแก้ปัญหาการสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงเป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าจะประสบผลสำเร็จ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ให้สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

1.2.3 บทบาทของผู้ปกครอง

ในส่วนของผู้ปกครองซึ่งใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด การให้ความร่วมมือในการดูแลนักเรียนร่วมกับโรงเรียน จะช่วยให้การแก้ปัญหาตรงจุดและรวดเร็วขึ้น เพราะผู้ปกครองในสังคมไทย เช่น พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ย่อมรักลูกหลานและหวังดี อย่างให้เกิดเป็นคนดีและเก่ง (ว.วชิรเมธี, 2553: 169) และ Hedge (2000: 275) กล่าวว่า ผู้ปกครองเป็น Stakeholder หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลนักเรียน จึงควรมีบทบาทในการสะท้อนความคิดเห็น รับผิดชอบการเรียนและการใช้ชีวิตในวัยเยาว์ของเด็ก

การวิจัยที่ผ่านมาในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตัวอย่างหัวข้อวิจัยของ ปกรณ์ สุศักดิ์กิริ (2552: ๖) ศึกษาพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง, ศุภสันต์ บุตรเรือง (2552: ๖) ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มน้ำพันธ์ เพื่อพัฒนาความมีระเบียบวินัยของนักเรียน, สามารถพดุงอรรถ (2551: ๖) ศึกษาการประเมินโครงการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ประยัดคและอนม โดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วม, ลักษณะ ตืบอ้าย (2551: ๑) ศึกษาผลการใช้นิทานธรรมชาติมีต่อพัฒนาการความมีระเบียบวินัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา, ประพิมพร สันวงษ์ (2551: ๖) ศึกษาการใช้กิจกรรม แนวแนวเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา, อุตสาห แสงสว่าง (2550: ๖) ได้สร้างคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยโดยรวมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1, นฤมล เนียมหอม (2549: ๖) พัฒนาระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน, ดวงสุดา พินนอก และสุพรรณ บุญมา (2548: 91) ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนราธิวาส ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการรักษา

ความมีระเบียบวินัย ซึ่งผลการวิจัยทุกเรื่องดังกล่าว ล้วนสามารถพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กได้ทุกระดับ จึงควรได้มีการศึกษาเพิ่มเติม และทำการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้ นักเรียน เพื่อธิบายหรือแสดงให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ของการพัฒนาให้เข้าใจง่ายขึ้น โดย ศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษา คือ โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ที่ผู้จัดใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.3 บริบทของสถานศึกษา

1.3.1 ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2496 สังกัดกองการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 เปิดรับนักเรียนชาย-หญิง ตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 1,234 คน มีครู 73 คน ผู้บริหาร 3 คน รวมบุคลากรทั้งหมด 76 คน

1.3.2 นโยบายของโรงเรียน

โรงเรียนมีนโยบายแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในรูปแบบบูรณาการทักษะ ความรู้ต่างๆ โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกรักในคุณค่าของปัจจุบัน เช่น ภารกิจพ่อเพียง ความสมานชนันท์ สันติวิชช์ วิถีประชาธิปไตย พัฒนานักเรียนโดยใช้คุณธรรมเป็น พื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ โดยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกรักในการประพฤติปฏิบัติตามให้อยู่บนคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ความ ขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมี น้ำใจ

นอกจากนี้โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ยังส่งเสริมนักเรียนในเรื่องความมีวินัย ให้เป็น ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎระเบียบของโรงเรียน โดยยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจคุณมั่นใน ระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม ซึ่งโรงเรียนได้จัด กิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัยให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัย เช่น โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม การอบรมผู้นำนักเรียน การปฐมนิเทศน์นักเรียน ซึ่งโครงการ

ต่างๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่เด็กส่วนมากใช้เวลาในวันราชการมากกว่าเวลาที่อยู่กับพ่อแม่ โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู สังสอนเด็กเพิ่มเติมจากที่เด็กได้รับจากพ่อแม่ การปลูกฝังหรือเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็ก จะต้องอาศัยความร่วมมือและความรับผิดชอบจากพ่อแม่ ด้วยการสื่อสารและให้ความรู้ทางจริยธรรม รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เหมาะสมแก่เด็ก

1.3.3 จำนวนบุคลากรและนักเรียน

ในปีการศึกษา 2555 โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ มีจำนวนประชากรดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1. 1 จำนวนนักเรียนโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ปีการศึกษา 2555

ระดับชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
อนุบาลปีที่ 1 ถึงอนุบาลปีที่ 3	11	305
ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6	24	659
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3	6	270
รวม	41	1,234

ที่มา : รายงานประจำปีโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ (2555: 4)

ตารางที่ 1.2 จำนวนครุและบุคลากร โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ปีการศึกษา 2555

ประเภทบุคลากร	จำนวน (คน)	ประสบการณ์เฉลี่ย (ปี)
ผู้รับใบอนุญาต	1	20
ผู้จัดการ	1	35
ผู้อำนวยการ	1	30
ครุประจําการ	66	10
ครุอัตราจ้าง	7	1
นักการ / ภารโรง	7	6
รวม	83	102

ที่มา : รายงานประจำปีโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ (2555: 7)

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดที่ได้ศึกษา บริบทและปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง มากำหนด ประเด็นและแผนการพัฒนาตามขั้นตอน ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการตามแผน ผู้วิจัย ในฐานะผู้จัดการของโรงเรียนร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมมือกันพัฒนาพฤติกรรม นักเรียน ในขณะเดียวกัน นักเรียนต้องมีความตระหนักรับรู้ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ด้วย ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งการดำเนินงานในแต่ละ ขั้นตอนดังกล่าว มีการประเมินผลการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และนำเสนอปัญหาอุปสรรคที่พบไป วางแผนร่วมกันใหม่เป็นวงจร จนกว่านักเรียนปรับปรุงตนเองคืบขึ้นตามเกณฑ์ที่โรงเรียนและ ผู้ปกครองตกลงกัน จึงจะสรุปเป็นกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียนด้านความ รับผิดชอบ และใช้ในโรงเรียนต่อไป

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ระหว่างครูและผู้ปกครองในการร่วมกันแก้ปัญหา
- 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานจากครูและผู้ปกครองแล้วนำกิจกรรมไปใช้ในโรงเรียน

1.5 คำตามในการวิจัย

คำตามในการวิจัยนี้มีคำตามการวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

- 1) การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ควรดำเนินการอย่างไร
- 2) ผู้ปกครองและครูมีบทบาทอะไรในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน
- 3) ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เป็นอย่างไร

1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ครูประจำชั้น 2) ผู้ปกครองนักเรียน และ 3) นักเรียนของโรงเรียนพิพากษา วิทยาการ

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 ห้อง รวม 3 คน
 2.2) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน แบ่งออกเป็น

2.2.1) ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 2 คน ตามการเลือกตัวแทนนักเรียนที่ไม่มีปัญหาห้องเรียนละ 2 คน คือ นักเรียนชาย 1 คน และนักเรียนหญิง 1 คน

2.2.2) ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 3 คน

2.2.3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน แบ่งออกเป็น 1) นักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 2 คน เป็นตัวแทนนักเรียนชาย 1 คน และตัวแทนนักเรียนหญิง 1 คน 2) นักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 3 คน ซึ่งไม่ได้เจาะจงว่าเพศชายหรือเพศหญิง ตามจำนวนจริงของนักเรียนที่มีปัญหา

การที่ผู้วิจัยจะจะเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเป็นชั้นสูงสุดของระดับประถมศึกษา นักเรียนมีอายุและพฤติกรรมซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น ตอนต้น ลำดับขึ้นความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีการเกิดวินัยในตนของ Mower (1960) วินัยจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโต เด็กเกิดความพ้อใจที่จะปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของผู้เดี่ยวๆ

1.7 ขอบเขตของการวิจัย

1.7.1 ลักษณะของงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบด้วยการดำเนินงานตามขั้นตอน PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (Kemmis & McTaggart, 2005: 11-15) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Act) สังเกต (Observe) และสะท้อนผล (Reflect) โดยแต่ละขั้นตอนของการวิจัยมุนตามกันเป็นวงจร เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง งานสาระจะเปลี่ยนแปลงพุ่งตรงของนักเรียนที่มีปัญหาให้ดีขึ้น กระบวนการนี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการร่วมคิด แก้ปัญหาโดยวิธี “สะท้อนความคิดแบบผสมผสาน”

1.7.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 1) กิจกรรม 4 แบบ ได้แก่ โภณรูม การอบรม คุณธรรม จริยธรรม พื้นแบบ และรักษ์สะอาด 2) การสัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและนักเรียน 3) การบันทึกจากการสังเกต ได้แก่ การบันทึกการดำเนินการทำกิจกรรม การบันทึกพุ่งตรงและการประเมินพุ่งตรงของนักเรียน

1.7.2.1 ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา ใช้เวลา 3 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2555 ถึงเดือนสิงหาคม 2555 โดยดำเนินการตามวาระ PAOR เป็น 3 วงรอบ วงรอบละ 1 เดือน

1.7.2.2 ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น

- 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม

1.8 นิยามศัพท์สำคัญ

การวิจัยนี้ ให้นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะการวิจัยในเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้าง วินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน”

การเสริมสร้างวินัยในตนเอง หมายถึง การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนด้วย กระบวนการฝึกฝน แนะนำนักเรียนทั้งชั้น โดยมีครูเป็นผู้จัดกระบวนการสร้างความรู้ด้วยการนำเข้า สู่กิจกรรม ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุปการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนค่อย ๆ รู้จักควบคุมตนเองให้ ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี และละเว้นการประพฤติในสิ่งที่ไม่ดี จนเกิดเป็นกฎในการปฏิบัติตนเป็น ปกติวิถี

วินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการควบคุม ตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี รู้จักหน้าที่และปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ รู้จักการพัฒนาของ ผู้อื่น ยอมรับในการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดจากการ กระทำหรือคำพูดของตน และพร้อมที่จะปรับปรุงการกระทำให้ดีขึ้น ในงานวิจัยนี้ โดยแบ่งวินัยใน ตนเองด้านความรับผิดชอบ ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และ การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนใน เรื่อง มาโรงเรียนทันเวลา แต่งกายสะอาดดูถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน นำสิ่งของที่ ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน ทำการจัดการของตนตามเวลา ซื้อสัตย์สุจริต ไม่พูดปด ไม่ลักษโน้มของ ผู้อื่น เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง ทำงานเสร็จตามเวลาที่ กำหนด พูดจาสุภาพ รู้จักกាលเทศะ และขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ

การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียน ในเรื่อง ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีมารยาทในการ เข้าประชุม เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ เดินถ่วงเมื่อไปยัง สถานที่ต่าง ๆ เข้าແຄวซื้ออาหารตามลำดับ เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว ใช้ของส่วนรวม

อย่างถูกวิธีและทะนุถนอม ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ และทำความสะอาด เมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ

วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน หมายถึง วิธีการนำความคิดของบุคคล 2 กลุ่ม คือ ครูและผู้ปกครองมาร่วมกันเพื่อหาข้อตกลง ข้อสรุปในการมองปัญหาและหาวิธีแก้ไขนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมมากขึ้น

กิจกรรม หมายถึง การดำเนินการเพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ให้กับเด็กนักเรียนในบริบทของโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ โดยมีการดำเนินการพัฒนานักเรียน 4 กิจกรรม คือ กิจกรรม โภมรูม กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบและกิจกรรม รักษ์สะอาด ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม เพื่อหาวิธีที่จะทำให้เด็กมีวินัยในด้านความรับผิดชอบตามขั้นตอนของ PAOR ได้แก่ (1) วางแผน (Plan) (2) ปฏิบัติ (Act) (3) สังเกต (Observe) (4) สะท้อนผล (Reflect)

นักเรียน หมายถึง เด็กชายและเด็กหญิง ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ที่ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอน ในโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ

โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ หมายถึง สถานศึกษาสังกัดโรงเรียนเอกชน ซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่ อำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี

1.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวคิดของผู้วิจัยที่มีความมุ่งหมาย พัฒนานักเรียนที่ไม่มีวินัยจากเดิมร้อยละ 10 ให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองให้ครบร้อยละ 100 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการเสริมสร้างวินัยในตนเองของโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนแล้วนำมาเป็นกรอบในการวิจัยดังนี้

แนวคิดบูตรชิตา คือ กระบวนการของพ่อแม่ ของ ว.วชิรเมธี ใน การเสริมสร้างวินัย ได้แก่ 1) การมีจิตใจดี 2) การเป็นคนดี 3) การเป็นคนมีจิตสำนึกราษฎรณะ 4) การเป็นคนอารมณ์ดี 5) การเป็นคนรักความสงบ 6) การเป็นปัญญาชน 7) การเป็นคนไม่มีคติวัตถุนิยม 8) การไม่เป็นคนมักง่าย 9) การไม่เป็นอันซพาล 10) การมีจิตใจโอบอ้อมอารี และใช้วิธีคิด 7 หลักคิดของ ว.วชิรเมธี ได้แก่ 1) ความคิดดี เป็นที่มาแห่งความสุข 2) ปัญญาดี ย่อมมีความสุข 3) เป็นคนดี ก็มีความสุข 4) ปฏิสัมพันธ์ดี ก็มีความสุข 5) ทำงานดี ก็มีความสุข 6) มองโลกในแง่ดี ก็มีความสุข และ 7) ครอบครัวดี ที่ความสุข แนวคิดทั้งสองนี้ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตและแบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองใน 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม โขมนรุน กิจกรรมอบรม คุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษ์สะอาด เพื่อให้นักเรียนมีพุทธิกรรม สอดคล้องกับแนวคิดบูตรชิตาและวิธีคิด 7 หลักคิดของ ว.วชิรเมธี เช่น มาโรงเรียนทันเวลา แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน ทำกิจกรรมของตนตามเวลา ซื้อสัตย์สุจริต ไม่พูดปด ไม่ลักขโมยของผู้อื่น เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา ขัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด พูดจาสุภาพ รู้จักกាលเทศะ และขอบคุณ เมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีนารายาห์ในการเข้าประชุม เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย ทึ่งยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ เดินແลัวเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ เข้าແวรซื้ออาหารตามลำดับ เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว ใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ และทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ

ผู้วิจัยนำแนวคิดบูตรชิตาและ วิธีคิด 7 หลักคิด ของ ว.วชิรเมธี ที่แนะนำให้ปลูกฝังส่งเสริม จริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อให้เขามีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มาพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้แนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

ได้แก่ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Act) สังเกต (Observe) และสะท้อนผล (Reflect) มาใช้ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งในบริบทของโรงเรียนพิพพากร วิทยาการ ยังไม่เคยทำการวิจัยโดยใช้กระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาก่อน ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม เพื่อให้ได้กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน



บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความนำ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับนี้โดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการหารือแก่ปัญหาและการสร้างกำลังใจให้แก่เด็กที่ขาดความรับผิดชอบ เพื่อให้เขาเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น ผู้ปกครองและครูต้องร่วมกันแก่ปัญหาอย่างใกล้ชิด ติดตามและรายงานผลเป็นระยะ เพื่อให้การสะท้อนความคิดทำได้ถูกทางและเสริมสร้างคนดีของสังคมต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เพื่อร่วบรวมแนวคิด ทฤษฎี และวิธีปฏิบัติมาปรับใช้ในงานวิจัยซึ่งมีข้อมูลหลักๆ 4 ข้อคือ

- 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของวินัยในตนเอง ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับวินัย และแนวทางในการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ให้กับผู้เรียน
- 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ ประเภทของความรับผิดชอบ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ และการวัดและประเมินผลความรับผิดชอบ
- 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสะท้อนความคิด ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของการสะท้อนความคิด ขั้นตอนการสะท้อนความคิด การพัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสะท้อนความคิด
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของวินัยในตนเอง

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อทั้งโรงเรียนและสังคมส่วนรวม ในอนาคต โรงเรียนทิพพาวิทยาการ ซึ่งผู้วิจัยทำงานอยู่เน้นการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในข้อ 3 ที่ว่า “โรงเรียนต้องสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและเห็นคุณค่าของตนเอง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 21)

ความหมายของวินัยในตนเอง

จากการค้นคว้าข้อมูลในหลายแหล่งความรู้ ผู้วิจัยพบว่า มีนักวิจัย และนักการศึกษาหลาย ๆ คน ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเอง ตัวอย่างดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540: 18) ให้ความหมายไว้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้น โดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับหรือถูกความคุมจากอำนาจใดๆ ข้อประพฤติปฏิบัตินี้ ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม วินัยในตนเองเกิดจากความสมัครใจของบุคคลที่ผ่านการเรียนรู้อบรมและเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตน

กรมวิชาการ (2542: 12) ได้ให้ ความหมาย วินัยในตนเอง ไว้ว่า วินัยในตนเองหมายถึง ความสามารถที่ตัวเองรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาในการแสดงพฤติกรรมทางด้านความเป็นผู้นำ ความรู้สึกที่มีความรับผิดชอบ ความอดทน มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนมีความเห็นใจและปฏิบัติตามระเบียบที่ได้วางไว้

กุลชา ศิริเฉลิมพงษ์ (2544: 10) กล่าวถึง วินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ตลอดจนพฤติกรรมของตนเอง โดยใช้หลักเหตุผลที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และศีลธรรม มีความตั้งใจ มั่นใจในพฤติกรรมที่แสดงออกมากว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาเดียว เกิดผลดีต่อตนเองและต่อส่วนรวม

โภษีย์ วงศ์สุชา (2546: 20) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมตนเองที่จะปฏิบัติตามกฎ ระบุนัย ข้อบังคับต่างๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือส่วนรวม โดยเกิดจากความรู้สึกสำนึกร้ายในตนเอง ไม่มีความรู้สึกว่าถูกบังคับให้กระทำในสิ่งนั้นๆ

จำง เต้าชัยภูมิ (2547: 7) กล่าวไว้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ ซึ่งต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่และผู้อื่น ได้แก่ การตระหนักรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล จัดการ วางแผน และมีความสามารถซื่อสัตย์

เฉลียว นครไพร (2557: 8) กล่าวไว้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนเองมุ่งหวัง เกิดจากความสำนึกรู้สึกว่าเป็นค่านิยมที่ดี แต่ต้องนั่งตัวให้เข้มแข็ง ไม่ทำอย่างใดๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองในอนาคต แต่จะก่อให้เกิดความเจริญต่อตนเองและผู้อื่นและไม่ขัดต่อระเบียบของสังคม

ศินีนาฎ ปลื้มนະຈັກ (2547: 33) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ โดยเกิดจากความสำนึกรู้สึกว่าเป็นค่านิยมที่ดี แต่ต้องนั่งตัวให้เข้มแข็ง ไม่กระทำการใดๆ อันเป็นผลที่ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองและบุคคลอื่นในอนาคต และจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและบุคคลอื่น โดยไม่ขัดต่อกฎ ระบุนัยของสังคม และสิทธิของผู้อื่น

ประพันธ์ คำสาริก (2550: 4) ให้ความเห็นว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตนเห็นว่ามีค่า ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมนั้นเกิดจากความต้องการและความเชื่อหรืออุดมคติของตน โดยไม่ได้เกิดจากการถูกบังคับจากอำนาจภายในจากภายนอก

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2550: 20) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถแสดงให้เห็นว่า ตนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง ไม่ถูกบังคับโดยใคร ไม่ถูกบังคับโดยกฎ ระบุนัย แต่เป็นการตัดสินใจที่มาจากความต้องการของตนเอง ไม่ใช่การตัดสินใจที่มาจากการบังคับจากภายนอก

ประพิมพร สันวงศ์ (2551: 9) ให้ความหมายวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติตามสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีใครหรือมีอำนาจใดมาบังคับ เป็นการสมัครใจของตนเองซึ่งเกิดมาจากจิตสำนึกภายใน ให้ประพฤติปฏิบัติอย่างนั้น เช่น การทึ่ง เศยกระดายลงถังขยะ การเข้าແ老人家ในการรับบริการ เป็นต้น

ในส่วนของต่างประเทศ มีนักวิจัย และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเอง ดังนี้

Gordon และ Browne (1996: 15) ให้ความหมายวินัยในตนเอง หมายถึง การประพฤติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับและรู้สึกจำกัดการปฏิบัติของตน โดยไม่มีการควบคุมจากภายนอก

Marshall (2001: 67) ให้ความหมายไว้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การมีสติรู้ตัวต่อความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในใจ โดยเลือกที่จะตอบสนองต่อความคิดและอารมณ์อย่างเหมาะสม

Charles (2002: 3) ให้ความหมายวินัยในตนเอง ว่าหมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า วินัยในตนเองนั้น เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับหรือระเบียบที่พึงปฏิบัติ นอกจากนั้น ยังต้องเกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอีกด้วย และการที่คนเราจะมีวินัยในตนเองได้นั้น จะต้องมีความรับผิดชอบควบคู่กันไป ซึ่งทั้งสองอย่างนี้จะต้องมีความหมายใกล้เคียงกัน เพียงแต่การมีวินัยในตนเองนั้น เป็นการควบคุมตนเอง แต่การมีความรับผิดชอบนั้นเป็นการควบคุมตนเอง รวมกับการยอมรับผลการกระทำที่ตนได้กระทำการไป การฝึกความรับผิดชอบ ยังมีผลทำให้เกิดมีความเชื่อมั่นที่จะทำความดีด้วย

ความสำคัญของวินัยในตนเอง

การปลูกฝังวินัย ควรเริ่มต้นที่เด็ก วินัยที่ดีต้องมีลักษณะที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวเอง ดังนักวิจัยหลายๆ คนได้ให้ความเห็นและกล่าวถึงความสำคัญของวินัยในตนเอง ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540: 5-6) ได้บัญญัติความสำคัญของวินัยไว้วังนี้

1) ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัย ไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยภายในตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเดิบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี ย่อมเป็นผู้มุ่งคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ๆ อันเป็นกำลังที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2) ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาและเบี่ยงบิน ภาระพกภูมิท่องเที่ยวของสังคม รวมกัน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติการสาธารณและไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนปฏิบัติของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข

3) ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน ที่มีการดำเนินงานทางภาคธุรกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจ จะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทย นอกจากนั้นการมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานทางธุรกิจก็มีส่วนสำคัญยิ่ง ที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความเจริญเติบโต เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านการเมือง การที่ประชาราษฎร์ในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการบริหารราชการแผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และการหมั่นตรวจสอบการบริหารงานของคณะรัฐบาลอย่างใกล้ชิด ด้วยความตระหนักรู้ในหน้าที่ของพระรัตนโกสินธ์ค่านอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้เป็นวินัยในตนเองที่สำคัญ ที่จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศไทยเป็นไปได้โดยจ่าย

บุญธรรม พุนทรพย (2539: 13) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีระเบียบวินัยดังต่อไปนี้

- 1) ช่วยให้ผู้เรียน เป็นผู้มีระเบียบเรียบร้อย
- 2) ช่วยให้มีความสามัคคีปรองดองในหมู่ผู้เรียน
- 3) ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

- 4) ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักความคุณดูน่องและปกคล้องดูน่องตามหลักประชาธิปไตย หรือมีวินัยสำหรับดูน่อง
- 5) ช่วยให้ครูและผู้เรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

นวลดศิริ เปาโรหิตย์ (2539: 43) กล่าวถึงความสำคัญของระเบียบวินัยว่า เป็นองค์ประกอบหนึ่งของลักษณะชีวิตที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในชีวิต เราจะไม่สามารถนำชีวิตไปสู่สิ่งที่ดีงามได้จนกว่าเราจะตั้งอยู่บน 3 สิ่งคือ 1) ความสามารถในการควบคุมตัวเอง 2) การอยู่ในกฎระเบียบ และ 3) การมีวินัย

นิดดา วงศ์วิวัฒน์ (2541: 41) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยว่า ถ้าไม่มีวินัย ชีวิตก็จะสับสนยุ่งเหยิง สังคมจะวุ่นวายและลำบาก ทำลายโอกาสในการที่จะดำเนินชีวิตที่ดีงามและทำลายโอกาสในการพัฒนาตนของทุกคน

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2542: 25-26) ได้นำเสนอว่า การมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ในความถูกต้องและพัฒนาไปสู่สักษภาพสูงสุดที่ตนมี บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ ทำให้สามารถควบคุมตนเองได้ดี โดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎหมายกำหนดอย่างเด็ดขาด ไม่มีวินัยก็จะเกิดความยุ่งเหยิงหลายด้าน ทั้ง ในด้านสังคม ครอบครัว และชีวิตของบุคคล

สินีนาฏ สุทธินันดา (2543: 35) กล่าวว่า วินัยจะช่วยกำหนดทิศทางให้สามารถใช้ในสังคม ประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าหากปราศจากวินัยแล้ว การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็ย่อมจะวุ่นวาย สับสน เพราะแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ทั้งในระดับการศึกษา ความรู้ จิตใจ การอบรมเลี้ยงดู และความต้องการในด้านต่างๆ เป็นต้น ในขณะเดียวกันถ้าคนในสังคมนั้นๆ มีวินัยในตนเอง จะทำให้บุคคลนั้นมีความประพฤติที่มีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์และเป็นผู้มีจริยธรรม ซึ่งจะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ไพบูลย์ การเพียร (2544: 4) กล่าวว่า การมีวินัยในตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องสร้างให้เกิดกับตนเอง มิฉะนั้นแล้วการที่จะทำงานร่วมกันก็นอนัๆในสังคมย่อมเกิดปัญหาและเมื่อสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองได้แล้ว วินัยก็จะนำความสุขมาสู่ตนเองและสังคม

นวัตตน์ วงศ์โสภา (2544: 11) ได้สรุปไว้ว่า วินัยสร้างความรับผิดชอบ วินัยสร้างระเบียบแบบแผน วินัยสร้างคนให้เป็นคนดี วินัยสร้างคนให้เป็นคนเก่ง ดังนั้นวินัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ เราจำเป็นต้องสร้างวินัยให้แก่มนุษย์ตั้งแต่เด็ก

ประหยด ยางกลาง (2546: 45) กล่าวว่า วินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลที่อยู่ร่วมกัน เป็นสังคม ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ และเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ

ประพิมพร สันวงศ์ (2551: 10) ให้ความเห็นว่า วินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ และเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรใดก็ตาม ถ้าปราสาจากวินัย องค์กรนั้นก็ต้องอยู่ไม่ได้

Hurlock (1984: 393) อธิบายว่า การเตรียมสร้างวินัยให้กับเด็กเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กมั่นใจ ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ช่วยให้เด็กหลีกเลี่ยงการทำผิด หรือรักษาอย่างต่อการทำผิดอีกทั้งยัง ช่วยให้เด็กอยู่ในมาตรฐานการยอมรับของสังคม ช่วยให้เด็กเรียนรู้ว่า พฤติกรรมใดเป็นที่ยอมรับ ได้ทำให้เกิดการปรับตัว และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

Goodman (2001: 19) เปรียบเทียบวินัยว่า เป็นเสมือนความจริงของชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของการบวนการในการพัฒนาชีวิต หากห้องเรียนได้มีวินัยจะช่วยให้ทั้งครูและเด็กเพิ่มขึ้น ความเครียดลดลง น้อยลง เนื่องจากการที่เด็กมีวินัยในตนเอง เด็กจะพัฒนาการควบคุมตนเองซึ่งทำให้ทั้งครูและเด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

กล่าวโดยสรุป วินัยเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้ผู้คนมีระเบียบในชีวิตและการเข้าสังคม หาก ไม่มีวินัยจะเกิดความขัดข้องรุนแรงและยุ่งเหยิง เช่น การแย่งกันขึ้นรถเมล์ การแย่งกันซื้อสินค้า และบริการ เป็นต้น ดังนั้น การสร้างเสริมวินัยในตนเองให้แก่เด็ก จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

2.2.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดวินัยในตนเอง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ในแต่ละประเด็นผู้ใดศึกษาหรือเขียนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเรื่องนี้มาแล้วบ้าง ได้แก่นพงษ์ ไรวรีอธินาย ไว้อบ่าง ไร ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดวินัยในตนเองมาพัฒนากิจกรรมนี้ในโรงเรียนทิพพารวิทยาการ วรรณกรรมดังกล่าว ได้แก่

แนวคิดบุตรธิคा คือ กระจากเงาของพ่อแม่ ของ ว.วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี, 2553: 169-170)
แนวคิดบุตรธิค่า คือ กระจากเงาของพ่อแม่ จากวรรณคหกของท่าน ว. วชิรเมธี ดังนี้

“...หากคุณเอาดอกไม้ใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคนจิตใจดงาม หากคุณเอาความรักใส่ มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคนเปี่ยมเมตตา หากคุณเอาเหตุผลใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นนักวิทยาศาสตร์ หากคุณ เอาหนังสือใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นปัญญาชน หากคุณเอาชรรฆะใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็น คนดี หากคุณเอาอนิสัยแห่งการให้ไม่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคนมีจิตสำราญ หากคุณเอา สมบัติผู้ดีใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นสุภาพบุรุษสุภาพสตรี หากคุณเอาคนตระใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็น คนอารมณ์ดี หากคุณเอาชรรฆชาติใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคนรักความสงบ หากคุณเอาความ ก้าวร้าวใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นอันธพาล หากคุณเอาความตามใจใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นลูก บังเกิดเกล้าข้อมหังการ หากคุณเอาเงินใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคนมักง่าย หากคุณเอาปืนใส่มือเด็ก เขาจะกล้ายเป็นชาตกร หากคุณเอาวัตถุแพงๆ ใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคนยึดติดวัตถุนิยม หากคุณ เอาความรักสนับสนุนใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคนสูญเสียสามัญสำนึก หากคุณเอาความริษยาใส่มือเด็ก เขายาจะกล้ายเป็นคนที่ขาดความสงบสุขในชีวิต หากคุณเอาแต่วิชาชีพใส่มือเด็กเขาจะกล้ายเป็นคน สมองโตเต็มใจเต็ม คุณในฐานะที่เป็นพ่อและแม่ ทุกวันนี้คุณเอาอะไรใส่มือเด็กๆ ของคุณ”

นอกจากนี้ ท่าน ว.วชิรเมธี ได้เปรียบไว้ว่า

“...เด็กสมี่อนผ้าขาว ที่ “พ่อแม่” ใส่สิ่งใดลงไป ก็ย่อมได้สิ่งนั้น เด็กสมี่อนผ้าขาว ที่ “ครู พ่อแม่คนที่สอง” บรรจงใส่สิ่งใดลงไป ก็ย่อมได้สิ่งนั้น จงตระองคูณเิดค”

สรุปได้ว่าแนวคิดบุตรธิคาก็คือ กระจากเงาของพ่อแม่ ของ ว.วชิรเมธี นี้มีเรื่องหลักๆ ใน การเสริมสร้างวินัย ได้แก่ การมีจิตใจงาม การเป็นคนดี การเป็นคนมีจิตสำราญ การเป็นคน อารมณ์ดี การเป็นคนรักความสงบ การเป็นปัญญาชน การเป็นคนไม่ยึดติดวัตถุนิยม การไม่เป็นคน

มักง่าย การไม่เป็นอันซพาล และการมีจิตใจโอบอ้อมอารี กระจายจากเจาของพ่อแม่ กล่าวถึงเด็กเกิดมา เป็นผู้บริสุทธิ์ที่พ่อแม่ต้องดูแลให้การศึกษาอบรมอย่างดีตั้งแต่ต้น การดูแลดังกล่าวต้องใจเย็นและมีเหตุผล พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูกจึงเป็นแบบอย่างที่ดี ประพฤติดีและดูแลเอาใจใส่เข้าถูกก็จะดี แต่ถ้าประพฤติชั่ว หยาบคายและก้าวร้าว ลูกก็จะเป็นคนดีไม่ได้ ผู้วัยสามารถใช้แนวคิดนี้ในการสนทนาระดับความคิดเห็นในช่วงที่ประสานความคิดกับผู้ปกครองและครูได้

ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง

คงเดือน พันธุ์มนนาวิน (2544: 64) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง โดยยึดแนวทางทฤษฎีที่สำคัญสองทฤษฎี คือ ทฤษฎีของ Mowrer (1960: 264-266) ว่าด้วยกำเนิดของการควบคุมตนเองหรือการมีวินัยในตนเอง และทฤษฎีของ Peck และ Havighurst (1964: 332-335) ว่า ด้วยการพัฒนาแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเอง โดยยึดการควบคุมของอีโกและชูปเปอร์อีโกเป็นหลักที่ว่า

ก. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ Mowrer (1960: 264-266) การเกิดวินัยในตนเอง ของบุคคลนี้ เชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา สิ่งสำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับบุคคลนี้ ลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนี้จะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8-9 ขวบ และพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ขณะนั้นผู้บรรลุวุฒิภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมตนให้ปฏิบัติตามอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆ ตัวผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือผู้ขาดการควบคุมตนเองก็ เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารก จึงกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยั่งยั่งในการกระทำ และกลายเป็นผู้ที่ทำผิดกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ ในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรเรื่องรัง หมด โอกาสที่จะแก่ใจ

ดังนี้ จากทฤษฎีของ Mower การเกิดวินัยในตนเองจะเป็นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิต นั้น จะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุข ความอบอุ่น และผ่านการอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบที่ดีงามจากผู้เลี้ยงดูตนเอง จึงจะพัฒนามาเป็นลักษณะเด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้น และกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีเหตุผลของบุคคลนั้น

ข. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเอง ของ Peck และ Havighurst, (1964 : 232-235) เชื่อว่าการควบคุมของอีโก (Ego-control) และการควบคุมของชูปเปอร์อีโก (Super Ego-control) ร่วมกัน ช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล นักจิตวิทยาทั้งสองเชื่อว่า พลังควบคุมของอีโกและชูปเปอร์อีโกในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และบุคคลแต่ละคนจะมีพลังควบคุมของอีโกในระดับที่ไม่เท่ากัน อันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ทางจริยศึกษา ที่ทำให้ทราบถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในแต่ละบุคคลจะมีระดับไม่เท่ากัน ซึ่งส่งผลไปยังการมีวินัยในตนเอง หรือการควบคุมของอีโกและชูปเปอร์อีโกที่ต่างระดับกัน ดังนั้น นักทฤษฎีทั้งสองได้จำแนกกลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1) พวกร้าวจากจริยธรรม (Amoral Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก และชูปเปอร์อีโกที่น้อยมาก โดยบุคคลจะเป็นผู้ที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวโดยที่ไม่เรียนรู้ที่จะให้แก่ผู้อื่น เป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวโดยที่ไม่เรียนรู้ที่จะให้แก่ผู้อื่น เป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้และจะกระทำการต่างๆ อย่างไม่ไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้ถูกควบคุมโดยเห็นแก่ตัวของตนเอง และเป็นเป็นผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือมีกินน้อยมาก

2) พวกลเอาแต่ได้ (Expedient Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโภน้อย แต่มีพลังควบคุมของชูปเปอร์อีโภมากขึ้น แต่ก็ยังจดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลประเภทนี้จะยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและกระทำการอย่างเพื่อความพอใจและผลได้ของตนเอง เป็นคนที่ไม่จริงใจ จะยอมอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจ ถ้าจะทำให้เขาได้รับผลที่ต้องการได้ เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองน้อย ลักษณะนี้จะปรากฏตั้งแต่วัยเด็กตอนต้นและในคนบางประเภทจะติดตัวไปจนตลอดชีวิต

3) พวกลด้อยตาม (Conforming Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโภน้อย เหมือนคน 2 ประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมของชูปเปอร์อีโภมากกว่า คือ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย พวคนี้จะยึดพวกลด้อยเป็นหลัก และคล้อยตามอื่นโดยไม่ต้องไตร่ตรองบุคคลประเภทนี้อยู่ภายใต้การควบคุมและกลุ่ม เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองระดับปานกลางแต่ไม่แน่นอน

4) พวกลังๆใจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโภในระดับปานกลาง แต่มีพลังควบคุมของชูปเปอร์อีโภมาก จนเป็นที่ยอมรับกฎหมายที่และค่านิยมทางสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของตนเอง จะเป็นผู้ที่ทำตามกฎหมายและกฎหมายอย่างยึดมั่นและมีศรัทธา เป็นผู้ที่ถูกอกถูกใจโดยค่านิยมและปัทสถานของสังคม เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองค่อนข้างมาก แต่ไม่สมบูรณ์ บุคคลประเภทนี้จะทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเห็นว่า กฎหมายที่นั้นเป็นของ

ศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นก็ไม่สนใจ บุคคลประเภทนี้จะเป็นหลักของสังคม เพราะมีความมั่นคงในความเชื่อและการกระทำ คนอื่นเห็นได้ง่ายแต่การขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผลของบุคคลประเภทนี้ จึงยังเป็นคนประเภทที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

5) พวกรหินแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Altruistic Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกมาก และพลังควบคุมของชุปเปอร์อีโกมากด้วย จนเกิดความสมดุลระหว่างการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และความสมเหตุสมผล โดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลัก บุคคลประเภทนี้มีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผล มิได้ตอกย้ำในอิทธิพลของกลุ่มในสังคม หรืออยู่ใต้อิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผล เป็นผู้มีวินัยในตนเองสูงมาก จะเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลการกระทำการของตนเองต่อผู้อื่น ก่อนจะทำอะไรต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อให้ผู้อื่นพร้อมที่จะร่วมกันกับสังคม มีความรับผิดชอบและให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไปมีความต้องการที่จะเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักในแต่ละสังคม แต่นักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่า เป็นบุคคลกิภาพที่พัฒนาถึงขีดสูงสุดของมนุษย์

จากข้อมูลข้างต้นคือแนวคิดของ ว.วชิรเมธี (1993) ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ Mowrer และทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของ Peck และ Havighurst (1964) เป็นพื้นฐานของการเสริมสร้างวินัยที่จะควรปฏิบัติ ให้กับเด็ก Mowrer (1960) ให้ข้อคิดว่าการวางพื้นฐานให้เกิดวินัยในตนเองจะเริ่มมาจากการเลี้ยงดูทารกเกิดความผูกพัน และเด็กเกิดความพอใจที่จะปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของผู้เลี้ยงดู หรือเลียนแบบพฤติกรรมของผู้เลี้ยงดู เด็กจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาจนกลายเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ทฤษฎีของ Peck และ Havighurst นี้ยังแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กเติบโตมาแล้วจะได้รับประสบการณ์ และความรู้ทางจริยธรรมจากสังคมจนกลายเป็นพลังในการควบคุมตนเองหรือเกิดวินัยในตนเอง สูญไปได้วินัยในตนเองที่มีมาตั้งแต่วัยทารกจะค่อยๆ สะสมประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครอบครัวและสังคม พัฒนาอย่างเป็นพลังควบคุมตนเองหรือมีวินัยในตนเองที่จะทำให้คนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

ผู้วิจัยสารานำแนวคิดนี้ไปสนทนากับผู้ปักธงและครูในการช่วยกันแก้ปัญหาของเด็กว่า เราควรร่วมมือกันดูแลเด็กและประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่เขา ตั้งแต่เขายังเล็กอยู่ ยิ่งเราเริ่มปัญหารึว่าจะแก้ไขปัญหาได้เร็ว

2.2.3 ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับวินัย ของ Maslow (1970: 89-90) ได้แก่ ทฤษฎีการเจริญ (Motivation Theory) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับสภาวะของบุคคลที่พร้อมที่จะสนองความต้องการ หากสิ่งนั้นมีอิทธิพลต่อความต้องการของเขาร่วมทั้งทฤษฎีการเสริมแรงและทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ของนักวิชาการหลายๆ คน มาเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนของผู้วิจัยเอง ดังนี้

ทฤษฎีการเจริญใจ

ทฤษฎีการเจริญใจที่สำคัญคือ ทฤษฎีความต้องการของ Maslow's (Maslow's Theory of growth motivation, 1970: 91) ทฤษฎีนี้ได้อธิบายความต้องการของบุคคลที่พยายามแสวงหาวิธีการสนองความต้องการให้กับตนเอง Maslow ได้ขัดลำดับความต้องการ ไว้ดังนี้

- 1) ความต้องการทางกาย ได้แก่ ความต้องการปัจจัยที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตอันได้แก่ อาหาร น้ำ และอากาศ
- 2) ความต้องการความปลอดภัย เช่น ต้องการความสงบสุข การคุ้มครอง
- 3) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ เช่น ความอบอุ่น การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
- 4) ความต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน เช่น การยอมรับและยกย่องจากสังคม
- 5) ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ คือ การพยายามที่ศึกษาหาความรู้ และการแสวงสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต
- 6) ความต้องการค้านสูญเสีย คือ ความต้องการในด้านการจิตใจ คนดี ความสวยงาม และงานศิลป์ต่างๆ

Maslow ได้อธิบายให้เห็นเพิ่มเติมว่า ความต้องการของคนเราตั้งแต่ลำดับที่ 1) – 4) นั้น เป็นความต้องการที่จำเป็น ซึ่งคนเราจะขาดไม่ได้และทุกคนจะพยายามแสวงหาเพื่อสนองความต้องการนั้นๆ ส่วนลำดับความต้องการที่ 5) – 6) นั้น เป็นแรงจูงใจที่มากกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาต่อๆ ไป เมื่อสามารถสนองความต้องการพื้นฐานได้สำเร็จเป็นลำดับแล้ว

การเรียนรู้และเข้าใจทฤษฎีนี้ช่วยให้ผู้วิจัยมองปัญหาการขาดวินัยของนักเรียนซึ่งเป็นประชากในงานวิจัยว่า ผู้แก่ปัญหาต้องรู้จักพูดคุยกับเด็ก ให้เข้าทำกิจกรรมด้านสุนทรียะที่จะกล่อมเกลาจิตใจและให้เข้ารู้ว่าสังคมต้องการคนดีเพราอะไร ให้เข้าเข้าใจเหตุผลเพื่อที่จะประพฤติปฏิบัติตน ได้โดยไม่สังสัยว่าพระองค์ต้องทำเช่นนี้ นอกจากนี้พ่อแม่และครูต้องทำตนให้เด็กรู้สึกว่าเขาสามารถปรึกษาหารือได้เสมอ เมื่อแก้ต้นเองแล้วจะทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าของเขาทำให้เขาระหนักว่าการมีวินัยจะทำให้เขาเป็นที่ยอมรับ ในส่วนตัวของเขา Maslow ยืนยันว่าเด็กจะรับรองขึ้นและมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เป็นคนดีทำให้เขามีกำลังใจและมีแรงจูงใจที่จะทำดีมากขึ้น

ทฤษฎีการจูงใจ (Motivation Theory) มีหลักการและแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การจูงใจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผลักดันให้นักศึกษาพัฒนาต่อไป รวมถึงความปรารถนาที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆ เพราะการตอบสนองใดๆ จะเป็นผลเพื่อลดความตึงเครียดของบุคคลที่มีต่อความต้องการนั้นๆ ดังนั้นคนเราจึงดีนั่น เพื่อให้สัมภัติความต้องการที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นอีก โดยที่การเรียนรู้เป็นผลจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า สิ่งเร้าในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงต้องอาศัยการจูงใจ
- 2) ความต้องการทางกาย อารมณ์ และสังคม เป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรหาทาง sterein แรงหรือกระตุ้น โดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการเหล่านั้น
- 3) การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและความต้องการของผู้เรียน จะเป็นกุญแจสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และผู้สอนควรจะต้องช่วยเหลือให้เพียงพอสำหรับความต้องการที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ง่าย มีแรงจูงใจสูงขึ้น และมีเจตคติของการเรียนเพิ่มขึ้น
- 4) การจูงใจผู้เรียนให้มีความตั้งใจและสนใจในการเรียนย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจลักษณะความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนแต่ละสังคม แต่ละครอบครัว แล้วจึงพิจารณาภารกิจกรรมการเรียนที่จะจัดให้สอดคล้องกัน
- 5) ผู้สอนควรจะพิจารณาสิ่งล่อใจ หรือรางวัล รวมทั้งกิจกรรมการแบ่งขันให้รอบคอบ และเหมาะสม เพราะเป็นแรงจูงใจที่มีพลังแรงเริ่ว ซึ่งให้ผลทั้งทางด้านการเสริมสร้าง และการทำลายได้ หันนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และวิธีการ

ผู้วิจัยนำแนวคิดจากทฤษฎีนี้เป็นหลักในการปรึกษาหารือ ประสานความคิดกับผู้ปกครองและครูในการสนทนากลุ่มเพื่อหากิจกรรมที่สูงใจผู้เรียนและลดความตึงเครียดในการเรียน มาเสริมสร้างวินัยแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมโ似มูนซึ่งช่วยให้เด็กทั้งโรงเรียนเห็นตัวอย่างดีๆ จากรุ่นพี่ที่มีวัยใกล้เคียงกันและอยู่ในบริบทการเรียนรู้เดียวกันทำให้ไม่แปลกแยก และเข้าใจกิจกรรมง่าย เกิดความรู้สึกเป็นพวกร่วมกันและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโรงเรียนที่พร้อมจะเรียนรู้วิชาต่างๆ มากขึ้น

หลักการและแนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory)

ดังนี้

- 1) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยการเสริมแรง และการเสริมแรงทางบวกจะดีกว่าทางลบ
- 2) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง
- 3) การเสริมแรงมีหลายวิธีอาจใช้วัตถุสั่งของหรือถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกก็ได้ที่สามารถสร้างบรรยายกาศ กระตุ้นให้ความพึงพอใจให้เกิดความสำเร็จ หรือเครื่องນกอกผลการกระทำว่าถูกต้อง และอาจเป็นส่วนเสริมให้เกิดการเสริมแรงต่อๆ ไป
- 4) การเสริมแรงควรจะต้องให้สมำเสมอ นอกเหนือจากการเสริมแรงยังสามารถปรับพฤติกรรมได้
- 5) ควรจะให้การเสริมแรงทันทีที่มีการตอบสนองได้อย่างถูกต้อง ซึ่งควรจะเกิดขึ้นภายใน 10 วินาทีถ้าหากมีการตอบสนองตามที่ต้องการซ้ำกันหลายๆ ครั้ง ก็ควรเลือกให้การเสริมแรงเป็นบางคราวแทนที่จะเสริมแรงทุกครั้งไป
- 6) ควรจะจัดกิจกรรมการเรียนให้เป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก และเป็นตอนสั้นๆ ที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ปรับใช้ทฤษฎีนี้ในแง่การจัดกิจกรรมเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาให้หายหันมาเรียนรู้ โดยผ่านกิจกรรมที่เสริมแรงใจให้เด็กๆ อย่างทำความดี เช่น แต่งกายเรียบร้อย ส่งงานตรงเวลาและเห็นความสำคัญของการทำงานบ้านว่าเป็นการฝึกให้เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญ และความเข้าใจบทเรียน

ทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning Theory)

ได้มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ ดังนี้

Thorndike (1961: 163) กล่าวถึง การถ่ายโยงการเรียนรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่งนั้น สถานการณ์ทั้งสองจะต้องมีองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน (เนื้อหาวิธีการและ จิตคติที่สัมพันธ์กันกับสถานการณ์เดิม)

ทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning Theory) มีหลักการและแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การถ่ายโยงควรจะต้องปลูกฝังความรู้ ความคิด เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน
- 2) ผู้สอนควรใช้วิธีการแก้ปัญหา หรือวิธีการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสคิด และเกิดทักษะอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะเป็นวิธีการที่ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของกระบวนการและหลักกิจกรรม
- 3) การถ่ายโยงจะเกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมการเรียนการสอน จึงต้องคำนึงถึงหลักการนี้ด้วย
- 4) การถ่ายโยงที่อาศัยสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับระหว่างสถานการณ์เดิมและสถานการณ์ใหม่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้สะท้อนขึ้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ทฤษฎีความต้องการของ Maslow ที่อธิบายความต้องการของบุคคลที่พยาามแสวงหาวิธีการสนองความต้องการให้กับตนเอง และคนเรามีความต้องการหลายด้าน ได้แก่ ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ความต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ และความต้องการด้านสุนทรียะหรือความต้องการในด้านการจิตใจ

2.2.4 แนวทางในการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียน

มีนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึงแนวทางในการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียน ผู้วัยปread ใช้ในบริบทของโรงเรียนได้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาวินัย ของนักเรียนทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจ และใช้กลยุทธ์ให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการดำเนินการเสริมสร้างวินัยในตนเองของ นักเรียน เช่น

ประพันธ์ คำสารบรรณ (2550: 9) กล่าวถึงแนวทางในการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับ ผู้เรียนว่า การที่จะให้บุคคลมีวินัยในตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาส่งเสริมวินัยใน ตนเองอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการส่งเสริมวินัยในตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะทำให้มีส่วน ในการ พัฒนาตนเองและสังคม

สุชา ไอยราพงศ์ (2547: 172-173) กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ให้ผู้เรียนว่า ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามวิธีการที่จะช่วยฝึกวินัยในตนเอง ดังนี้

1) การสร้างวินัยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง เพราะความเชื่อมั่นใน ศักยภาพของตน จะเป็นพื้นฐานที่จะทำให้คุณเราเชื่อมั่นในการที่จะกำกับตนเอง ทำให้เกิดวินัยใน ตนเอง

2) การสร้างมโนธรรมสำนึกรักในสุนทรียะสما�ิกของสังคม นั่นคือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความ ตระหนักรู้ว่า สังคมประกอบด้วยสนา�ิกจำนวนมากอยู่ร่วมกัน และจุดหมายปลายทางของการอยู่ ร่วมกันคือ ความสงบสุขเรียบร้อย ทุกคนจึงจำเป็นต้องเสียสละอิสรภาพส่วนตัวบางอย่าง ละเอว่นสิ่ง ที่ตนปรารถนาทางประการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบถึงเสรีภาพของบุคคลอื่นๆ ในที่สุดสังคมก็จะอยู่ ร่วมกันอย่างราบรื่น เกิดวินัยทั้งในตนเองและวินัยทางสังคมด้วย

3) การจัดทำปฏิทินชีวิต ซึ่งอาจจัดทำปฏิทินชีวิตเป็นรายวันรายสัปดาห์ หรือรายเดือน ก็ได้ การทำเช่นนี้ อย่างน้อยก็จะให้เกิดการกิจกรรมงานที่เป็นกิจกรรมติด โดยไม่มีใครต้องมาบังคับ

4) การฝึกให้เป็นคนตรงต่อเวลา เห็นคุณค่าของเวลาและรู้จักใช้เวลาให้คุ้มค่า

5) การพยายามทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

6) การฝึกสมาร์ท ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้จิตใจสงบ ทำให้ไม่ฟุ่มเฟือย ช่วยให้ทำงาน ประสบความสำเร็จอย่างดีเยี่ยม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และเกิดความเชื่อมั่นในการที่จะควบคุม ตนเองในการงานต่างๆ

นฤมล เนียมหอม (2549: 69-64) "ได้ก้าวและสรุปหลักการสร้างวินัยในตนเองให้แก่ผู้เรียน อันประกอบด้วย

1) หลักของการบูรณาการ การสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็ก เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการพัฒนาและการเรียนรู้ การสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กจึงเป็นการปฏิบัติที่บูรณาการกับการใช้ชีวิต ไม่ใช่กิจกรรมหรือการฝึกหักษะที่แยกต่างหากจากชีวิตประจำวันของเด็ก

2) หลักของการยอมรับนับถือ การสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ซึ่งจะต้องยอมรับในศักดิ์ศรีและความเป็นองค์รวมของมนุษย์ ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก มีความใส่ใจต่อเด็ก ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจในตัวครู และทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม การที่เด็กและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยให้ครูเข้าใจพฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ด้านสังคมของเด็ก

3) หลักของการเสริมภูมิคุณ การสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็ก ครูต้องส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการควบคุมตนเอง ด้วยวิธีทางที่ทั้งครูและเด็กรู้สึกดีต่อตนเอง การที่ครูช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง พึงตนเองได้ ริเริ่มได้อย่างอิสระ ทำให้เด็กมีวินัยในตนเอง เพราะรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีจุดมุ่งหมายและควบคุมตนเองได้

4) หลักของการสร้างความเชื่อม การฝึกวินัยที่ดีที่สุดต้องอาศัยธรรมชาติของมนุษย์ ต้องเริ่มจากการยอมรับว่ามนุษย์ส่วนใหญ่ด้วยความเชื่อม การสร้างวินัยจึงต้องทำให้วินัยเป็นพฤติกรรมที่เชยชิน โดยพยา想像ภาพติกรรมที่ดี ที่มีวินัยให้เด็กทำเป็นครั้งแรกก่อน หลังจากนั้น เมื่อทำบ่อยๆ ซ้ำๆ ก็จะเกิดความเชื่อม และเป็นวิธีชีวิตในที่สุด การสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็ก ครูต้องช่วยให้เด็กลดพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ ประกอบกับการช่วยให้เด็กรู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคม แล้วสนับสนุนให้เด็กแสดงพฤติกรรม ที่ดีซ้ำๆ จนกลาย เป็นลักษณะนิสัยในที่สุด

5) หลักของความร่วมมือ การสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กเกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทั้งการทำงานเป็นทีมระหว่างครู ผู้ช่วยครู ผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญ อื่นๆ และการทำงานร่วมกันระหว่างครุภัณฑ์แม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานร่วมกับพ่อแม่ ครูต้องทำให้พ่อแม่รู้สึกสบายใจในการสื่อสารกับครู เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่ ทำให้เด็กรู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อสังคม และได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า แนวทางในการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น ได้ชี้ให้เห็นว่า ครูหรือโรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาอย่างจริงจัง มีความเป็นธรรมและต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรสร้างความตระหนักและอาศัยพลังของครอบครัวและชุมชนด้วย จึงจะสามารถหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นผู้มี หางเตือแห่งชีวิต นำพาตนเองให้อยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่เต็มไปด้วยสิ่งบวก และความกดดันต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมเดินทางเป็นผู้ใหญ่ที่ดูแลภาระแห่งชีวิต สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม แก่ตนเองและเกื้อกูลให้สังคมเข้มแข็ง ดังเจตนารมณ์แห่งการจัดการศึกษา อย่างแท้จริง



2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

2.3.1 ความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 691) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง อาการ ยอดตามผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป

อ้อยทิพย์ ทองดี (2537: 36) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ ใจจ่อตั้งใจมุ่งมั่นต่อหน้าที่การทำงานการศึกษาเล่าเรียน และการเป็นอยู่ของตนเอง เพื่อให้บรรลุ ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายในเวลาที่กำหนด ยอมรับผลการกระทำทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น รวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางนร และรัฐ พัฒนรรนรักษ์ (2540: 45) อธิบายความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนตามภาวะที่เป็นอยู่และตรงเวลาด้วยความสุจริต ความเต็มใจ และความจริงใจ

วิภา ทาโนราณ (2542: 1-2) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดพฤติกรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน ในการวิจัยครั้งนี้ เน้นความรับผิดชอบ 2 ด้าน คือ

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการตรวจต่อเวลาการรู้จักหน้าที่ของตน การควบคุมความประพฤติของตน การปรับปรุงตนเองและการรู้จักรักษาอนามัยของตนสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน

2) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน การยกย่องชูเชียร์เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จและตักเตือนเมื่อเพื่อนกระทำผิด การร่วมมือทำกิจกรรมกับเพื่อน และการมีความเอื้อเฟื้อเพื่อเพื่อน สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน

อวรรณ พานิชย์ปฐมพงศ์ (2542: 5) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การตั้งใจที่จะทำงานหรือติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำการไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูป การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

จันทร์ พวงยอด (2543: 3) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรม หรือการกระทำการของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของโรงเรียน

แสงอุทัย ว่องไว (2547: 196) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความสนใจตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำการของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

สมนึก ตองบุนทด (2547: 58) ให้ความหมายความรับผิดชอบว่า การรู้จักหน้าที่และปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รู้จัก慣れสติทิชของผู้อื่น ยอมรับในการกระทำการของตน ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปัดความผิดให้ผู้อื่น คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดจากการกระทำการหรือคำพูดของตนและพร้อมที่จะปรับปรุงการกระทำการของตนให้ดีขึ้น

อนันต์ รุ่งเรือง (2547: 34) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ รักษาสติทิชและหน้าที่ของตนด้วยความเต็มใจ มีความเอาใจใส่และขันหมั่นเพียรที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ

โอกาส ยติก (2547: 65) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นการผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการคือ ความผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

Flippo (1966: 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงานและวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง บุคคลที่เอาใจใส่ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ เพื่อพยาบาล ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายรวมทั้งยอมรับผลการกระทำของตนเอง ทั้งผลดี และผลเสีย พยายามปรับพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสามารถตรวจน้ำใจจากวัดความรับผิดชอบทางการเรียน

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ประมวล พาสุก (2547: 13) กล่าวถึงความรับผิดชอบว่า ประเทศชาติจะรุ่งเรืองได้ทุกๆ ด้านอยู่ที่ตัวบุคคล ถ้าบุคคลมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมสูงแล้ว ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การที่บุคคลมีความรับผิดชอบ จะปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมตามหลักของศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงาม

วิภาวดี วิชัยวงศ์ (2551: 68) สรุปความสำคัญของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบ กล่าวได้ว่า เกิดจากบุคคลกลุ่มนั้นขาดคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความสำมั่นเสมอ ความเชื่อมั่นไว้ในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายาม พึงตนเอง

ปกรณ์ สุดศักดิ์กรี (2552: 13) กล่าวว่า หากบุคคลมีความรับผิดชอบ จะเกิดผลดีดังต่อไปนี้

- 1) คนมีความรับผิดชอบ ย้อมจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
- 2) คนมีความรับผิดชอบ ย้อมได้รับการสรรเสริญและเป็นคุณประโยชน์ ทั้งต่อตนเอง และสังคม
- 3) ความรับผิดชอบ เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับภาระของตน
- 4) ไม่เป็นต้นเหตุของความเสื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม
- 5) ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ มีความสำคัญที่จะช่วยให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎธิษฐ์ และหลักเกณฑ์ของสังคม ให้ประพฤติตนให้มีคุณธรรม ตามหลักของศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงาม

2.3.2 ประเภทของความรับผิดชอบ

ประทีป กระจายพันธุ์ (2539: 16) แบ่งประเภทความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับผู้รู้ภานะและบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจะต้องดำเนินการให้อยู่ในฐานะที่ช่วยเหลือตัวเองได้ รู้จักว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ยอมรับผลการกระทำการของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย เพราะฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต้องมีความรับผิดชอบว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นจะมีผลดีหรือผลเสีย และจะเลือกปฏิบัติต่อสิ่งที่เป็นผลดีเท่านั้น

2) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนเองดำเนินอยู่ ตั้งแต่สังคมขนาดเล็กๆ จนถึงสังคมขนาดใหญ่ การกระทำการของบุคคล ควบคุมหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อสังคม ไม่มากก็น้อย ทุกคนจึงต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติต่อสังคมดังต่อไปนี้

2.1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม การรักษาทรัพย์สินของสังคม การช่วยเหลือผู้อื่น และการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

2.2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่ การเคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง การช่วยเหลืองานบ้านและการรักษาเรื่องของครอบครัว

2.3) ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ได้แก่ ความตั้งใจเรียน การเชื่อฟังครู – อาจารย์ การปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนและการรักษาสมบัติของโรงเรียน

2.4) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่ การช่วยตักเตือนแนะนำเมื่อเพื่อนกระทำผิด การช่วยเหลือเพื่อนอย่างเหมาะสม การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด การไม่ทะเลาะและเอาเปรียบเพื่อน เคารพสิทธิ์ซึ่งกันและกัน

วารณี บังคลัน (2541: 3) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ประเภทคือ

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงอย่างดีที่สุด โดยทำงานในหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลาที่กำหนด ฝึกตนให้เป็นคนต่อเวลาอยู่เนื่องนิตย์
- 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ของตนในครอบครัวและร่วมกิจกรรมของครอบครัว ปฏิบัติดนอย่างเหมาะสมแก่ฐานะและหน้าที่ของตนในครอบครัวและร่วมกิจกรรมของครอบครัว
- 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ที่มีต่อสังคมและปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม

แสงอุทัย ว่องไว (2547: 46) แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้ 2 ประเภท คือ

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักเก็บปัญหา ทุกชนิดที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง และปฏิบัติหน้าที่การทำงานของตนเองให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันและตรงเวลา
- 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง รู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม ซึ่งได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และส่วนรวม

ไพบูลย์ ทำขันมาลี (2548: 5) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเองหมายถึง การขัดปัญหาที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น ป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย จากโรค รักษาร่างกายให้แข็งแรง รู้จักหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่การทำงานของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันกำหนดและตรงเวลา
- 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักฐานะความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยปฏิบัติอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 12) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ ให้ลูกด้วยอุ่นคิดที่สุด โดยทำงานในหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลาที่กำหนด ฝึกตนให้เป็นคนตรงต่อเวลาอยู่น่องนิตย์
- 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ที่มีต่อครอบครัว ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมแก่ฐานะและหน้าที่ของตน
- 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ที่มีต่อสังคมและปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยให้ทราบนักและยอมรับว่า ประโยชน์จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดประโยชน์ส่วนรวม และไม่ละเลยก็จะเสียสละ ประโยชน์ส่วนตน และกระทำในสิ่งที่จะรักษาหรือช่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

ชูสักดิ์ สีสัน (2553: 134) แบ่งประเภทความรับผิดชอบไว้ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะและบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่ช่วยเหลือตัวเองได้ รู้จักว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิดยอมรับผลการกระทำการของตนอาจหักทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย เพราะฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในตนเอง ย่อมจะไตร่ตรองคุ้นเคยก่อนว่า สิ่งที่ตนเองทำลงไปนั้น จะมีผลดีผลเสียหรือไม่และจะเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะก่อให้เกิดผลดีเท่านั้น
- 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนเองดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่สังคมขนาดเล็กๆ จนถึงสังคมขนาดใหญ่ การกระทำการของบุคคลในบุคคลหนึ่ง ย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่น่าก็น้อย บุคคลทุกคนจึงต้องมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคม กล่าวคือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และความรับผิดชอบต่อเพื่อน

สรุปจากประเภทของความรับผิดชอบ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักแก่ปัญหาที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษา

ร่างกายให้แข็งแรงและปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันและตรงเวลา

2) ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง รู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม ซึ่งได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

2.3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget

Piaget (1960: 445-448) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 Heteronomous เป็นขั้นที่ผู้กระทำรับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากการผู้มีอำนาจเหนือตน และถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามเปลี่ยนแปลงได้ ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้น Heteronomous เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้ เป็นเด็กเล็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 8 ปี รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดามารดา ครูและเด็กโต เด็กวัยนี้มีความเชื่อถือดังต่อไปนี้

- 1) พฤติกรรมใดจะต้องถูกหรือดี เมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
- 2) กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและแก้ไขไม่ได้
- 3) ทุกคนมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาด ถ้าไตรทำตามกฎเกณฑ์ เป็นคนดี และคนที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์เป็นคนไม่ดี
- 4) การประเมินดัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” ไม่คำนึงถึงความต้องการ แรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

ขั้นที่ 2 Autonomous เป็นขั้นที่ผู้กระทำเชื่อว่า กฎเกณฑ์ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงได้ ถือ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญ ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้น Autonomous เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้ จะเป็นเด็กที่มีอายุ 9 ปีขึ้นไป เด็กวัยนี้จะมีความเชื่อถือดังต่อไปนี้

- 1) กฎากेनที่ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎากेनที่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากบุคคลที่ใช้กฎากेनนั้นตกลงกันว่าจะเปลี่ยน
- 2) กฎากेनที่จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ ก็ต่อเมื่อบุคคลที่จะต้องปฏิบัติยอมรับกฎากेनที่
- 3) การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม
- 4) การประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” คำนึงถึงความต้องการ แรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรม ของ Kohlberg

Kohlberg (1976: 247) ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ขั้นดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎากेनที่สังคม (Pre-conventional level) ในระดับนี้ เด็กจะได้รับกฎากेनที่ และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่คิดไม่ดีจากผู้ที่มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู หรือเต็กโต และมักคิดถึงผลลัพธ์ที่จะนำร่างวัตหรือการลงโทษมาให้ มี 2 ขั้น คือ

1) การลงโทษและเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) ถ้าเด็กถูกทำโทษจะคิดว่าตนผิดจะเลี่ยงไม่ทำอีก แต่ถ้าได้รับคำชมหรือรางวัลก็คิดว่าตนทำถูกและจะทำอีกเพื่อหวังรางวัล

2) กฎากेनที่เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation) เด็กจะทำงานกฏข้อบังคับเพื่อหวังของตอบแทนหรือรางวัล

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎากेनที่ทางสังคม (Conventional level) ในระดับนี้ผู้ทำ ถือว่าการประพฤติตามความคาดหวังของผู้ปกครองกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เป็นสิ่งที่ควรกระทำ ไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ตน มี 2 ขั้น คือ

1) ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal Concordance of “good boy” nice girl Orientation) เป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นชอบยอมรับ

2) กฎและระเบียบ (Law – and – Order Orientation) คนดีหรือคนที่มีพุทธิกรรมสูงต้องคือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณหรือระดับเห็นอกฎเกณฑ์สังคม (Post-conventional Level) การตัดสินว่าถูกหรือผิด ไม่ความมาจากวิจารณญาณของตน มี 2 ขั้น คือ

1) สัญญาและสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social Contract Orientation) ขั้นนี้เน้นคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่า เป็นสิ่งที่ถูกสมควรปฏิบัติตาม แต่มีการแก้ไขโดยคำนึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

2) หลักการและคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) เป็นหลักเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคและยุติธรรม ถึงถูกและผิดขึ้นอยู่กับโนธรรณ์ที่บุคคลยึดถือ

สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ มีทฤษฎีที่สำคัญๆ 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget ซึ่งกล่าวถึง กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรม ถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตาม สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ Kohlberg ที่กล่าวถึง เศร้าจะได้รับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพุทธิกรรมที่ดีและไม่ดีจากผู้ที่มีอำนาจเหนือตน และมักคิดถึงผลลัพธ์ที่จะนำร่วงวัลหรือการลงโทษมาให้

2.3.4 การวัดและประเมินผลความรับผิดชอบ

ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 184-187) ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรม ไว้ดังนี้

1) กำหนดจริยธรรมที่จะวัด เป็นการกำหนดจุดประสงค์ว่าต้องการวัดอะไร เป็นแบบรวมๆ หรือแบบเดี่ยวๆ เนพาะอย่าง เช่น ความซื่อสัตย์ ความกรุณา ความยุติธรรม เป็นต้น

2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้เข้าใจจริยธรรมนั้นๆ ดีขึ้น สามารถนิยามจริยธรรมให้แจ่มชัด เพราะการวัดผลอะไร จะต้องรู้ว่าสิ่งที่ต้องการมีหน้าตาเป็นอย่างไร

3) เลือกรูปแบบของเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมมีรูปแบบหลายอย่าง โดยจะต้องเลือกตามความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย รูปแบบของเครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบเขียนตอบ แบบสร้างจินตนาการ เป็นต้น

4) เขียนข้อความ ภาพ หรือสถานการณ์และข้อคำถาม ในขึ้นนี้นำความรู้ในข้อ 1 ถึง 3 มาใช้ประโยชน์เพื่อวัดจริยธรรมที่ต้องการ ถ้าใช้แบบสัมภาษณ์ให้ข้อความอย่างหนึ่ง ถ้าการสังเกต ก็ต้องทำเป็นข้อรายการ ถ้าเป็นแบบเขียนตอบก็ต้องมีสถานการณ์เป็นภาษาหรือภาพก็ได้แล้วมี คำถาม ซึ่งอาจให้ตอบแบบอิสระหรือกำหนดไว้ให้ และต้องคำนึงถึงวิธีการกำหนดคะแนน ด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนนจากผลการตอบข้อคำถามนั้นๆ

5) ตรวจสอบเครื่องมือ ขึ้นนี้เป็นการตรวจสอบเบื้องต้นโดยให้ผู้ชำนาญทางจริยธรรม และโดยผู้ชำนาญทางด้านการวัดผล ทั้งนี้ก็เพื่อให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นมาก่อนไปทดลองมีความ มั่นใจขึ้นแรกก่อน ถ้าเสียก็คงเสียน้อย ไม่ต้องเป็นภาระในการสร้างใหม่ทั้งหมด

6) ตรวจสอบคุณสมบัติรายข้อ หลังจากการทดลองแล้ว ผู้สร้างเครื่องมือ ตรวจให้ คะแนนแล้วนำมามิวเคราะห์หาคุณภาพเบื้องต้น เพื่อตรวจสอบว่าแต่ละข้อวัดได้จริงหรือไม่ ข้อใดมี คุณภาพดีเกินไว้ ข้อใดไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดคุณนำไปปรับปรุงแก้ไขทดลองใหม่ แต่ถ้าสร้างข้อสอบไว้ มากๆ สามารถเลือกข้อดีๆ ไปจัดทำเป็นข้อสอบวัดจริยธรรมได้

7) จัดข้อสอบเป็นชุด จำนวนข้อมีสัดส่วนของจริยธรรมที่ต้องการวัดเป็นสัดส่วน ตามที่ตั้งไว้ สร้างคำชี้แจงในการสอน จัดวางแบบของข้อสอบ พร้อมกำหนดเวลาในการดำเนินการ สอบ

8) ศึกษาคุณภาพ คุณภาพของเครื่องมือในขึ้นนี้ หมายถึง ความเที่ยงตรง (Validity) ข้อสอบวัดคุณธรรมที่ต้องการวัดนั้น วัดได้จริงหรือไม่ คุณภาพเชื่อมั่น (Reliability) ข้อสอบที่มีความ คงเส้นคงวาของคะแนนหรือไม่ ถ้าคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ จำเป็นต้องศึกษาปรับปรุงใหม่ให้ดี ขึ้น อาจจะต้องเริ่มศึกษาขั้นที่ 2

9) สร้างเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการ แยกแข่งของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้ชัดเจนแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับ จริยธรรมของผู้สอนว่า อยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลความรับผิดชอบ แบ่งการประเมินออกเป็นภาค ใหญ่ๆ ได้ 2 ภาค คือ ภาคปฏิบัติ เป็นการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การถาม จากผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วบันทึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อติดตามผลและแก้ไขพฤติกรรมนั้น และภาคทฤษฎี เป็นการ ประเมินผลด้วยข้อทดสอบหรือแบบสอบถาม ตามระดับคะแนนมากน้อย

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสะท้อนความคิด

2.4.1 ความหมายและความสำคัญของการสะท้อนความคิด

ความหมายของการสะท้อนความคิด

Reflection เป็นคำนามซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรม Oxford Advanced Learner's Dictionary (Hornby, 1995: 256) ระบุไว้ในความหมายที่ 4 ว่า “long and careful consideration” ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า “การพิจารณาอย่างใช้เวลาและระมัดระวัง” Reflect เป็นคำกริยาซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรม Oxford Advanced Learner's Dictionary (Hornby, 1995: 256) ระบุไว้ในความหมายที่ 4 ว่า “to consider or think deeply about something” ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า “พิจารณาหรือคิดอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” และ Reflective เป็นคำคุณศัพท์ ซึ่งมีความหมายในพจนานุกรมเล่มเดียวกัน ระบุไว้ในความหมายที่ 1 ว่า “tending to think deeply about things thoughtful” ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า “มีแนวโน้มที่จะคิดอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ หรือเต็มไปด้วยความคิดนั้นเอง”

ดังนั้น Reflective Thinking หรือ การสะท้อนความคิด ซึ่งเป็นคำที่เรียกใช้ประเภทของการคิดซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญเฉพาะของค้าอง มีความหมายว่า “การคิดที่มีลักษณะเป็นการคิดพิจารณาอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง”

Dewey (1933: 324) ให้ความหมายของการสะท้อนความคิด สรุปได้ว่า เป็นชนิดของการคิดที่มีลักษณะเฉพาะ อุปสรรคที่การนำเสนอสิ่งใดสิ่งหนึ่งเข้ามาในใจ และคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างระมัดระวัง และให้การพิจารณาต่อสิ่งนั้นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

Hullfish และ Smith (1961: 546) ให้ความหมายของการสะท้อน-ความคิด สรุปได้ว่า เป็นการควบคุมการคิดของตนเองอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งกุญแจสำคัญของการคิดสะท้อนที่คือ การควบคุมโดยใช้ความสามารถในการรับรู้และรู้สึกกับสิ่งต่างๆ ความ ทรงจำ และจินตนาการ ใน การที่จะสร้างสมดุลที่เหมาะสมต่อปัญหาหรือวัตถุประสงค์ที่อยู่ตรงหน้า

วารีรัตน์ แก้วอุไร (2541: 36) ได้ความหมายของการสะท้อนความคิดว่า เป็นความสามารถในการอธิบายแบบตอบโต้มุมมองต่างๆ ของเหตุการณ์ใดๆ โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์นั้นๆ กับมโนทัศน์และหลักการที่เหมาะสม ทั้งที่เป็นของผู้วิเคราะห์และของคนอื่นๆ ได้อย่างถูกต้อง อยู่บนพื้นฐานของการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงข้อสันนิษฐานการนำไปปฏิบัติและผลลัพธ์ของการปฏิบัติ โดยสามารถแยกแยะประเภท รายละเอียด จุดเด่นด้อยของสิ่งนั้น โดยความรู้และความหมายใหม่ตามแนวทางของตน แล้วใช้ความรู้นี้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ โดยเสนอแนวทางที่ตนเองคิดว่า เป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดแล้วกับบริบทต่างๆ ที่มีอยู่ ให้คุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้น และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่จุดมุ่งหมายกำหนด

Johns (2000: 34) ให้ความหมายการสะท้อนความคิด (Reflection) หมายถึงกระบวนการ ไตรตรองทบทวน (Reflective Thinking) พินิจพิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบ โดยใช้สติ และมีสมาร์ทซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้นุ่มนวลได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตน (Reflective Practice) ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์นำไปสู่การปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พろพี ทุมมาพันธ์ (2545: 42) ได้สรุปความหมายของการสะท้อนความคิดว่า เป็นการคิดที่เกิดขึ้น เมื่อนุ่มนวลเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา การสะท้อนปัญหา และการตัดสินใจในการดำเนินการแก้ปัญหา โดยสถานการณ์ปัญหา ประกอบด้วยปัญหาเชิงการคิด และปัญหาเชิงปฏิบัติ ซึ่งปัญหาเชิงปฏิบัติแบ่งออกเป็นการสะท้อนต่อปัญหาของตนเอง และการสะท้อนต่อปัญหาการกระทำการของผู้อื่น เมื่อนุ่มนวลรับรู้ปัญหาแล้ว จะสะท้อนปัญหานฐานของความรู้และคุณธรรม ความรู้แบ่งออกเป็นความรู้เชิงเทคนิค และความรู้เชิงปฏิบัติ โดยการนำความรู้ ความเชื่อ และคุณค่าเดิมที่มีอยู่ มาใช้ ในการวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา และตรวจสอบความคิดหรือความรู้ที่สนับสนุน ในเชิงวิพากษ์อย่างระมัดระวัง บนแนวทางของหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งสนับสนุนความคิดหรือความรู้นั้น และตัดสินใจสร้างข้อสรุปตามแนวทางของหลักฐานนั้น เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาให้หมดสิ้นไป โดยผลการตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การสะท้อนความคิด หมายถึง การคิดพิจารณาอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการนำความรู้ ความเชื่อ และคุณค่าเดิมที่มีอยู่ มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สาเหตุ และแนวทางแก้ปัจจุบัน และตรวจสอบความคิดหรือความรู้ที่สนับสนุนในเชิงวิพากษ์อย่างระมัดระวัง บนแนวทางของหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยผลการตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

ความสำคัญของการสะท้อนความคิด

Davis (1995: 172-174) กล่าวถึงการสะท้อนความคิดว่า มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด หรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการสะท้อนความคิดจากการปฏิบัติ (Reflective Practice or Refection on Practice) จึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งช่วยให้เข้าใจเหตุผลของการปฏิบัติได้ดีขึ้น

Loughran (1996: 4) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสะท้อนความคิด ไว้ว่า การสะท้อนความคิดเปรียบเสมือนวิธีการที่ช่วยให้ครูใช้ทักษะของตน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย และนำไปสู่ความเข้าใจที่แท้จริง

Wong และคณะ (Wong and Others, 1977: 477) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสะท้อนความคิดว่า เป็นกระบวนการทางปัญญาและความรู้สึกนึกคิด (Intellectual and Affective Dimensions) โดยหัวใจของการสะท้อนความคิดอยู่ที่ประสบการณ์ของบุคคลที่มีสิ่งเร้าให้เกิดความรู้สึกนึกคิด ซึ่งกระบวนการสะท้อนความคิดจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเชื่อมโยงความรู้สึกไปสู่ประสบการณ์

Lauterhach and Becher (1998: 97 – 98) กล่าวว่า การสะท้อนความคิดมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดทักษะในการแก้ปัญหาที่มีศูนย์กลาง เช่น จรรยาบรรณชาติของมนุษย์และมีความเอื้ออาทรเกิดขึ้น

Eyler (2002: 453) ให้ความเห็นว่าการนำวิธีการสะท้อนความคิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติเป็นฐาน (Practice – based Instructions) จะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการบริการกับการเรียนรู้ได้ (Service Learning) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และประเมินในสิ่งที่ปฏิบัติได้

นกนเตร ธรรมบวร (2545: 137) ให้แง่คิดเกี่ยวกับความสำคัญของการสะท้อนความคิด ไว้ว่า เป็นการช่วยให้ความรู้ในการสอนของครุพัฒนามาจากประสบการณ์ โดยครูมีการสร้างและปรับเปลี่ยนความรู้ในการสอนของตนตลอดเวลา จากประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน ถ้าเราต้องการให้ความสำคัญกับความรู้ในการสอนของครุแต่ละคน เราจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตน ไม่ว่าจะโดยผ่านการสนทนากลุ่มคุยกัน เด่าเรื่อง หรือเขียนบันทึก เพื่อให้ครูได้ทบทวน ทำความเข้าใจ และเห็นคุณค่าความรู้ในการสอนของตนมากยิ่งขึ้น

Henniger (2004: 366) กล่าวถึงความสำคัญของการสะท้อนความคิดว่า เป็นการคิดพิจารณากระบวนการสอน และการเรียนรู้อย่างรอบคอบ ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนความรู้และทักษะของตน การสะท้อนความคิดอาจทำเป็นการส่วนตัวหรือทำร่วมกันเป็นกลุ่มก็ได้ และการสะท้อนความคิดเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเติบโตในด้านวิชาชีพและในด้านส่วนตัว

สรุปได้ว่า การสะท้อนความคิดมีความสำคัญก็อ เป็นการควบคุมการคิดของตนเองอย่างมีเป้าหมาย สามารถควบคุมโดยใช้ความสามารถในการรับรู้และรู้สึกกับสิ่งต่างๆ ที่จะสร้างสมดุล ที่เหมาะสมต่อไปยังหาหรืออวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2.4.2 ขั้นตอนการสะท้อนความคิด

นักการศึกษาได้เสนอการสะท้อนความคิด ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้น (Peters, 1991: 91) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา งาน หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีแรงบันดาลใจคิดและต้องการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นจากการที่ครูสังเกตเด็ก หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ธรรมชาติของปัญหา งาน หรือเหตุการณ์ที่ระบุ เพื่อพิจารณาหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา พิจารณาสาเหตุที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 3 รวบรวมข้อมูลที่ช่วยให้คิด หาวิธีการที่แตกต่างและหลากหลาย ในการจัดการกับปัญหา งาน หรือเหตุการณ์นั้น

ขั้นที่ 4 แก้ปัญหาตามสมมติฐานที่วิเคราะห์ได้จากข้อมูลที่รวบรวมมา

ทั้งนี้ การสะท้อนความคิด ไม่ใช้การคิดถึงสิ่งที่ตนทำไปแล้ว และคิดว่าจะทำอย่างไรต่อไปโดยไม่ได้ลงมือปฏิบัติ เมื่อครุภัยด้อย่างมีวิจารณญาณแล้วลงมือปฏิบัติตามสมมติฐาน จึงทำให้เติบโตทางวิชาชีพ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551: 32) ได้อธิบายกระบวนการการทำงานของความคิดไว้ว่า ความคิดเป็นการทำงานอย่างอัตโนมัติ โดยการสั่งงานของสมองเมื่อรับข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งเข้ามา แล้วมีการตอบสนองต่อข้อมูลนั้นในลักษณะแตกต่างกัน เช่น ตอบสนองตามสัญชาตญาณ ตอบสนองโดยคิดต่ออย่างอัตโนมัติ ตอบสนองโดยเก็บเป็นความจำ ตอบสนองโดยเลือกที่จะสนใจ หรือไม่สนใจข้อมูล และตอบสนองโดยผ่านกระบวนการคิด การตอบสนองผ่านกระบวนการคิดนี้ เป็นการตอบสนองอย่างมีขั้นตอนต่อทุกภูมิการคิด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการคิด เป็นขั้นเริ่มหลังจากที่มนุษย์เราให้ความสนใจที่จะพิจารณาข้อมูลใดๆ จึงนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น เพื่อตรวจสอบ เพื่อคัดเลือก เพื่อทำความเข้าใจในองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อจับใจความสำคัญ เพื่อวิเคราะห์และสร้างเคราะห์ การกำหนดเป้าหมายจะเกิดขึ้นในการคิดเสมอ แม้ว่ามนุษย์เราจะต้องใจรือไม่ตั้งใจก็ตาม

ขั้นที่ 2 การประเมินข้อมูลใหม่ผ่านกรอบความคิดเดิม คือการตีความข้อมูลใหม่ภายใต้กรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจหาข้อสรุปในลำดับต่อไป ในขั้นตอนนี้ ข้อมูลจะถูกนำมาเข้ากระบวนการคิดด้วยสมมพسانกันระหว่างวิธีคิด กรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ นิสัย อารมณ์ และแรงจูงใจ การคิดมักจะเริ่มด้วยการคิดเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับมาหนึ่ง กับกรอบความคิดของเรามเพื่อเป็นกรอบในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่เรารับมา เมื่อได้ก็ตามที่ข้อมูลที่เราได้รับมาหนึ่งลงร่องพอดีกับกรอบของเรา เราจะยอมรับสิ่งนั้นและนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลนั้น แต่ถ้าหากข้อมูลดังกล่าวไม่ลงร่องพอดีกับกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ของเรา อาจเป็นเพรากรอบความคิดของเรามาเรื่องนั้นยังไม่ชัด ทำให้เราต้องเข้าสู่กระบวนการคิดต่อไป เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ตอบวัดถูกประสงค์ของการคิด

ขั้นที่ 3 การคิด คือ การนำข้อมูลที่ประเมินแล้วว่าไม่ตรงกับกรอบความคิดเห็น ไม่คุ้นเคย หรือเข้าใจว่าเป็นเช่นไร ของบุคคลมาหาข้อสรุป ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับระบบการคิดที่ดี ประสบการณ์ และข้อมูลความรู้ของแต่ละบุคคล โดยมีฐานอุปนักรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ประเมินผ่านกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์อีกรึ้ง คือการประเมินผลลัพธ์กับกรอบความคิดอีกรึ้งหนึ่ง เพื่อตัดสินว่าจะเลือกที่จะยึดกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์เดิม หรือเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงใหม่

สรุปได้ว่าขั้นตอนของการสะท้อนความคิด ประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการคิด การประเมินข้อมูลใหม่ผ่านกรอบความคิดเดิม รวบรวมข้อมูลที่ช่วยให้คิดหาวิธีการที่แตกต่างและหลากหลาย และการประเมินผลลัพธ์กับกรอบความคิดอีกรึ้งหนึ่ง

2.4.3 การพัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิด

วิธีการพัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิด

Wong, และคณะ (1997: 477 – 478) กล่าวว่า การสอนทนาเป็นการพูดคุยเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นความรู้สึกและแลกเปลี่ยนอย่างมีโครงสร้าง โดยมีการเตรียมประเด็นหรือคำถามสำหรับกระตุ้นให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้เกิดการพัฒนาและร่วมสมองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

Knowles (1993: 268) ชี้ให้เห็นว่าเมื่อเราสะท้อนความคิด เราไม่เพียงแต่ท้าทายสมมติฐานของตัวเราเองว่าสิ่งที่เราทำนั้น เรายังสามารถพัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิดของตัวเราให้ชัดลงไปได้ว่า ตรงจุดไหนที่เรารู้สึกขาดไปหรือไม่พอดี เราสามารถทำอะไรได้บ้าง เราสามารถเปิดเผยอะไรได้บ้าง ในขั้นตอนนั้นๆ

วิณา กิวยสมบูรณ์ (2547: 44) ได้รวบรวมกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา โดยใช้การสะท้อนความคิด ด้วยเหตุผลที่ว่า การสะท้อนความคิด เป็น

วิธีการที่สามารถนำเอาเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพ เข้ามาสู่การคิดของบุคคล และทำให้บุคคล เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นๆ ได้ โดยใช้การจัดประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกชัดเจ็น ใน ความคิดของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นประสบการณ์ของผู้เรียนเอง การบรรยายภาพวีดีโอ หรือการ จำลองสถานการณ์จริง และวิธีทำให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น ใน ประเด็นของปรัชญาทางวิชาชีพ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะการสะท้อนความคิด คือ กระบวนการภายใน ของบุคคลที่ส่งผ่านการรู้ส่วนบุคคลและการรู้เกี่ยวกับวิชาชีพให้เกิดขึ้น ได้ โดยการสะท้อนความคิด ถูกมองเห็นเป็นพาหนะ สำหรับการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงนิสัยและการปฏิบัติตน และเป็น หนทางของการพัฒนาการคิดวางแผน สำหรับลดโอกาสที่จะกระทำการใดที่ไม่เหมาะสม

อภิภา ปรัชญพุทธิ์ (2547: 64) และ Davies (1995: 171 – 172) ให้ความเห็น สรุคล้องกันว่า การสนทนาระหว่างใช้วิธีสะท้อนความคิด ทำให้เกิดการพัฒนาบุคลิกต่างๆ แบบองค์ รวมได้ดีขึ้น

กิจกรรมที่พัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิด

กิจกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัยเพื่อให้ครูได้สะท้อนความคิด 2 ลักษณะ ได้แก่ การ สะท้อนความคิดตามลำพังผ่านการเขียนบันทึกโดยติดตอกันแบบการเขียนจดหมาย และการสะท้อน ความคิดร่วมกันผ่านการสนทนาก่อนการเปลี่ยนทางวิชาชีพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การสะท้อนความคิดตามลำพัง ผ่านการเขียนบันทึกโดยติดตอกันแบบการเขียน จดหมาย การเขียนบันทึกโดยติดตอกันแบบการเขียนจดหมาย (Dialogue Journal) เป็นรูปแบบหนึ่ง ของการเขียนบันทึกเพื่อสนทนาก่อนโดยติดตอกันแบบการเขียนจดหมาย ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดย ผู้เรียนอาจเขียนเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ตนสนใจ แล้วผู้สอนเขียนตอบหรือถามคำถาม การเขียน โดยติดตอกันของผู้สอน ไม่จำเป็นต้องยาวมากนัก อาจเขียนเพียง 1-2 ประโยคก็เพียงพอ แต่ต้องเขียน โดยติดตอกันอย่างสม่ำเสมอ บันทึกประเภทนี้เป็นการเชื่อมต่อระหว่างการพูดคุยและ การเขียนและ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (Hoskisson & Tompkins, 1987 : 212)

นกเนตร ธรรมบวร (2545: 40-42) กล่าวว่า การเขียนบันทึกเป็นการบันทึกความ คิดเห็นของครูที่มีต่อเหตุการณ์ การกระทำต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง การเขียน บันทึกช่วยให้ผู้บันทึกทราบถึงการกระทำต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง การ

เขียนบันทึกช่วยให้ผู้บันทึกตระหนักรถึงการกระทำต่างๆ ที่ผ่านมาของตน มีความระลึกอยู่เสมอว่า ตนเป็นใคร มีความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่แล้วลืมของตนอย่างไร ขณะเดียวกันก็ได้มีโอกาสขยายคิดบทวนวิเคราะห์เหตุการณ์ การกระทำต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และพยายามที่จะทำความเข้าใจ และเรียนรู้ประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการกระทำการของตน ในอนาคตต่อไป การเขียนบันทึกในที่นี้ไม่ได้หมายถึง การบันทึกรายชื่อกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินไป ในชั้นเรียน แต่ครอบคลุมไปถึงการบันทึกประสบการณ์ของครู ทั้งที่เกิดขึ้นภายใน ชั้นเรียนและภายนอกชั้นเรียน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อประสบการณ์ภายในชั้นเรียน การเขียนบันทึก อาจอยู่ในรูปของ การบันทึกความคิด การกระทำ ความเชื่อ และทศนคติ เมื่อครูเขียนบันทึกไว้ว่า จะในแบบหรือเปล่า ครูจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ช่วยเตือนความจำเมื่อครูต้องเผชิญกับประสบการณ์ที่คล้ายๆ กันในอนาคต การเขียนบันทึกซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีความเป็นส่วนตัวและมีประโยชน์ต่อครูในการปรับปรุงการสอนของตนเอง (Henniger, 2004: 367)

2) การสะท้อนความคิดร่วมกันผ่านการสนทนาเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ (Professional Conversation) เป็นแนวทางหนึ่งในการสนทนากฎหมายของครูที่ทำให้ครูได้สะท้อนความคิด โดยมีพื้นฐานจากแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของกลุ่มหรือชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

Dahl (1992: 1) ให้ความเห็นว่า การสนทนาเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมๆ 2 ประการ ได้แก่ ความคิดที่มีการแบ่งแยกระหว่างนักการศึกษากับครู ซึ่งเชื่อว่าครูเป็นผู้ปฏิบัติ ในโรงเรียนที่ขาดความรู้ และนักการศึกษาเป็นผู้ที่รู้ทุกภาระ โดยปราศจากพื้นฐานการปฏิบัติจริง ในโรงเรียน และความคิดเกี่ยวกับการให้คุณค่าที่แตกต่างกัน ระหว่างความรู้ในชั้นเรียนกับความรู้บนฐานของงานวิจัย ความคิดดังเดิมทั้ง 2 ประการนี้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักการศึกษา อีกทั้งยังขัดขวางการขยายวิถีของการเรียนรู้อีกด้วย

Clark (2001: 172-176) กล่าวว่า การสอนทนาเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ ช่วยให้ครู เกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1) การที่ครูมีโอกาสสอนทนา กันในเรื่องเกี่ยวกับเด็ก หลักสูตร ทัศนคติที่มีต่อผู้มีอำนาจ วิธีที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อร่วมงาน และชุมชนทางวิชาชีพ ทำให้ครูมีความกระจ้างชัดใน ความเชื่อของตน

2) การสอนทนา กันช่วยให้ครูได้ทดสอบสมมติฐานของตน ใน การสอนทนาเพื่อการ เรียนรู้ ครูจะได้เห็นความแตกต่างทั้งในเรื่องข้อขัดแย้ง มุ่งมอง การตีความ ความเชื่อและคุณค่า การ สอนทนาที่ดีจะเกิดความขัดแย้งพอกๆ กับการยอมรับ และทำให้ครูได้เรียนรู้และได้มีโอกาสมองโลก ผ่านมุมมองของคนอื่น

3) ในการสอนทนา ครูจะพูดคุยกับประสนการณ์ของตนเอง ได้เรียนรู้ที่จะยอมรับและ ไม่ยอมรับ ในบรรยายการที่ไว้วางใจ ปลดปล่อย และเอาใจใส่ ครูจะมีความมั่นใจมากขึ้นในบทบาท ทางวิชาชีพของตนเอง

4) การสอนทนาช่วยให้ครูคระหนักถึงความสำคัญของงานสอน และช่วยให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มครูที่ร่วมสอนทนา

5) การสอนทนาทำให้ครูเกิดความผูกพันอย่างลึกซึ้งต่อการจัดการศึกษา ทั้งการสอนและการเรียนรู้ และทำให้เกิดการพิจารณาความคิดความเชื่อในการกระทำ

6) การสอนทนาของครูสามารถช่วยให้ครูมีความเชี่ยวชาญ กลุ่มที่สอนทนาเกี่ยวกับ การสอนของตนจะสะท้อนความเข้าใจที่มีต่อเด็กเป็นรายบุคคล และมักจะนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ ทำให้เกิดแผนการปฏิบัติใหม่ และสามารถแก้ปัญหาได้ในที่สุด

7) การสอนทนาช่วยให้ครูมีความเข้าใจที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติของตน การเรียนรู้ ของ ครูนำไปสู่การเรียนรู้ของเด็ก

Clark & Florio-Ruane (2001: 6) ให้ความเห็นว่า การสอนทนาเพื่อการแลกเปลี่ยนทาง วิชาชีพเกิดจากกลุ่มครูที่สมัครใจเข้าร่วมการสอนทนา โดยจัดให้มีการพูดคุยกันทุกสัปดาห์ สัปดาห์ เว้นสัปดาห์ หรือเดือนละครั้งก็ได้ แต่จะต้อง มีความสมำเสมอ และมีเป้าหมายเพื่อการสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้ หัวข้อในการสอนทนาจะเป็น ไปตามความสนใจของกลุ่มซึ่งอาจมีความหลากหลาย จากประสบการณ์การสอนของครูแต่ละคน

งานวิจัยของ นกเนตร ธรรมบวร (2545: 138-141) สนับสนุนในเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่ Dahl ได้กล่าวไว้ โดย นกเนตร ธรรมบวร กล่าวถึงความจำเป็นที่ครูต้องมีกลุ่มเพื่อนที่ไวใจได้ในการที่จะพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน ไว้ว่า การได้มีโอกาสสนทนากับครูในระหว่างกลุ่มเพื่อน จะช่วยให้ครูพัฒนาความเชื่อมั่นในความรู้ในการสอนของตน อย่างทดลองความรู้ใหม่ในงานสอน ตลอดจนเห็นแนวทางที่จะจัดการกับปัญหาในการสอนของตน ได้ดีขึ้น และนอกจากการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนแล้ว การที่ครูได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับนักวิจัย ทำให้ครูเข้าใจตนเองได้มากขึ้น มีโอกาสวิเคราะห์เรื่องราวในการสอน ซึ่งช่วยให้ครูทราบและตระหนักรู้ถึงปัญหา และสาเหตุในการสอนได้ดีและชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำไปสู่การหาแนวทางจัดการกับปัญหาได้

สรุปได้ว่า ความสามารถในการพัฒนาในการสะท้อนความคิด ได้มีการใช้วิธีการต่างๆ ในการกระตุ้นการสะท้อนความคิด อาทิ เช่น การสะท้อนการตระหนักรู้ความรู้ความคิดของเอง (Meta-cognitive Reflection) การสะท้อนเป็นกลุ่ม การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การสร้างบรรยายกาศความไว้วางใจ เป็นต้น สำหรับงานวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้คำนึงถึงความเหมาะสมสมควรระหว่างวิธีการกระตุ้น การสะท้อนความคิดกับธรรมชาติการทำงานของครู ในสถานศึกษาที่ต้องมีภาระงานรับผิดชอบค่อนข้างมาก ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงเลือกที่จะใช้วิธีการพัฒนาการคิดสะท้อนแบบผสมผสานกันระหว่างวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. การเขียนบันทึกเหตุการณ์ (Journal Writing) การเขียนบันทึกเหตุการณ์ เป็นการบันทึกข้อเขียนส่วนบุคคลซึ่งเขียนอยู่เป็นประจำ ที่ผู้เขียนบันทึกความคิด ความรู้ ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือประสบการณ์ของผู้เขียน (Black, 2000: 121) โดยการเขียนบันทึกประสบการณ์ของผู้เขียนนี้ จะช่วยให้บุคคลคิดวิเคราะห์หาเหตุผล และพัฒนาความแหลมคมในการมองเหตุการณ์ เพื่อหาข้อสรุปและความเชื่อ (Griffith, 2000 : 87)

Black (2000: 336) ได้ให้ความเห็นไว้เกี่ยวกับการเขียนบันทึกเหตุการณ์ว่า มีส่วนกระตุ้นความคิดสะท้อนได้ดังต่อไปนี้

- 1) มีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้าความกับรู้เดิมที่มีอยู่ ความทรงจำในประสบการณ์ของตนเอง และความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ
- 2) ฝึกคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นและการเรียนเรียงลงสู่การเขียน

3) พัฒนาสำนึกรู้แห่งการตระหนักรู้ (Meta-cognitive Sense) ว่าจะต้องใช้ความรู้ใหม่ เมื่อใดและที่ไหน

2. การใช้คำถามสืบสารสาเหตุปัจจัย (Socratic Questioning) เป็นกระบวนการการใช้คำถามในการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเจาะลึกความคิดและคุณค่าพื้นฐานในการตัดสินใจ ที่นักเรียนใช้อย่างตระหนักรู้หรือไม่ตระหนักรู้ก็ตาม คำถามที่มุ่งเข้าหาเนื้องลึกของการกระทำ เช่นนี้ จะสามารถเป็นตัวเร่งที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการสร้างสรรค์บรรยายกาศของการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Griffith, 2000: 89)

Griffith (2000: 95) อธิบายว่า หลักของการใช้คำถามสืบสารสาเหตุของปัจจัย ผู้ถูกถาม คำถามที่อยู่ในสถานการณ์ของ ควรจะกระทำถึงต่อไปนี้

- 1) ตอบสนองคำตอบทุกๆ คำตอบ ด้วยการถามคำถามต่อเนื่องอื่นๆ
- 2) พยายามมองหาเพื่อที่จะทำความเข้าใจ จุดยืนท้ายสุดของสิ่งที่พูดหรือสิ่งที่เชื่อ และติดตามนัยของจุดยืนนั้นด้วยจุดยืนอื่นๆ
- 3) ใช้คำพูดแสดงความมั่นใจ เป็นจุดเชื่อมไปสู่คำถามต่อเนื่องอื่นๆ
- 4) ปฏิบัติต่อความคิดต่างๆ คล้ายกับว่าความคิดนั้นกำลังต้องการการพัฒนา
- 5) ยอมรับว่า ความคิดต่างๆ มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ในเครือข่ายของการเชื่อมโยงความคิด และจะกระตุ้นให้นักเรียนตามความคิดนั้นๆ ไปให้ได้
- 6) ยอมรับว่าคำถามทุกๆ คำถาม เป็นสารสาเหตุสำคัญของคำถามที่ได้ถามไปก่อนหน้า และความคิดทุกๆ ความคิด เป็นสารสาเหตุสำคัญของความคิดที่ได้คิดไปก่อนหน้า

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่ม (Group Sharing) วิธีการนี้เป็นการฟังเสียงสะท้อนจากบุคคลภายนอก (คนอื่นๆ ในกลุ่ม) โดยการแลกเปลี่ยนทัศนคติ พูดคุยสะท้อนความคิด กันเองระหว่างคนในกลุ่ม ในเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นที่เป็นการสะท้อนความคิดจากภายในของคน个体 หนึ่ง การสะท้อนความคิดกันระหว่างคนในกลุ่มนี้ เป็นการฝึกทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ การค้นหาความหมายที่ซัดเจน การถามคำตอบ และแบ่งปันการหันรู้ (Meta-cognitive)

Costa and Kallick (2000: 421) ได้ให้ความเห็นว่า วิธีการร่วมกัน ของการพัฒนา ความสามารถในการแลกเปลี่ยนความคิดสะท้อน ทำได้โดย นั่งรวมกันเป็นกลุ่มเป็นวงกลม และให้

แต่ละคนเสนอเรื่องที่จะนำมาพูดแลกเปลี่ยนกัน โดยมีตัวแทนกลุ่มคนหนึ่งเป็นผู้บันทึก และรวบรวมความคิดเห็นของคนในกลุ่ม แล้วนำเสนอให้กลุ่มใหญ่ได้ฟัง จากนั้นสมาชิกทั้งหมดสามารถวิเคราะห์และแนะนำกลุ่มที่การแก้ปัญหาให้ หรือยกตัวอย่างวิธีการคิดในการจัดการกับปัญหาเหล่านั้นให้กลุ่มฟัง

2.4.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการสะท้อนความคิด

ทฤษฎีการสะท้อนความคิดในการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Moon

Moon (2002: 186) ได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการสะท้อนความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยประสบการณ์ (Experiential learning) และทฤษฎีการสะท้อนความคิดในการประกอบวิชาชีพ และได้นำทฤษฎีเหล่านี้มาสังเคราะห์เป็นทฤษฎีการสะท้อนความคิดในการเรียนรู้ ดังนี้

1) การสังเกต (Noticing) เป็นขั้นของการรับเข้าข้อมูลที่ต้องการจะเรียนรู้ ผ่านสัมผัสต่างๆ การสังเกตเป็นตัวกลั่นกรองข้อมูล ให้โครงสร้างทางปัญญาหรือสติปัญญาทางสมองดำเนินการแยกแยะ และขั้นการเกี่ยวกับข้อมูลของสิ่งที่จะเรียนรู้ บนพื้นฐานของความคาดหวังและประสบการณ์เดิมผ่านการผ่านประตู (Gate Keeping Phase) ที่ทศนคติต่อสิ่งที่จะเรียนรู้ แรงจูงใจและการมุ่งเข้ามายังผลกระทบในตอนต้น และจะยังคงอยู่ต่อไป และมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ในตอนต่อไป

2) ขั้นการสร้างความสัมเหตุสมвол (Making Sense) เป็นขั้นที่ถูกมองคล้ายกับเป็นกระบวนการของการตระหนักรู้ จัดรูปแบบ จัดลำดับ ในสิ่งที่บุคคลกำลังจะเรียนรู้ และหาที่ทางให้กับสิ่งนั้นวางแผนอยู่อย่างเหมาะสม การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในขั้นนี้ จะเชิญชวนให้ผู้เรียนมองสิ่งที่ตนกำลังจะเรียนรู้ในเชิงความสัมพันธ์กับตัวของมันเอง โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีอยู่

3) ขั้นการสร้างความหมาย (Making Meaning) เป็นขั้นที่สิ่งใหม่ที่ต้องการจะเรียนรู้คุ้มซึม (Assimilated) เข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญา (Accommodation) ให้ผลลัพธ์เป็นการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความหมาย (Meaningful Learning) และความเข้าใจ ที่อาจมาพร้อมๆ กับความรู้สึกที่แสดงว่า สิ่งที่บุคคลนั้นเข้าใจนั้นถูกต้องแล้ว การสอนที่ดีส่วนใหญ่จะสนับสนุนผู้เรียนในการเข้าถึงความ

เข้าใจในขั้นนี้ ซึ่งหมายถึงการส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการเชื่อมโยงสิ่งใหม่ที่ต้องการเรียนรู้ ให้เข้ากับสิ่งที่รู้อยู่แล้ว ซึ่งจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่緊密อ่อนในการสร้างความรู้และความเข้าใจในสาขาวิชานั้นๆ

4) ขั้นการปฏิบัติต่อความหมาย (Working with Meaning) เป็นขั้นของความต่อเนื่องของการปรับโครงสร้างทางความหมาย ปัจจุบันของสมอง และการแปรเปลี่ยนความรู้ที่เต็มไปด้วยความหมาย ไปยังเป้าหมายที่ต้องการ ขั้นตอนนี้เป็นวิธีการของการพัฒนาความเข้าใจในวงกว้าง กว่าเดิม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการจัดวางเรื่องของอย่างสมเหตุสมผลในตอนแรกเป็นพื้นฐาน ในกระบวนการของการปฏิบัติต่อความหมายนี้ ผู้เรียนอาจจะได้ทบทวนสิ่งที่เข้าเหล่านี้รู้อยู่แล้ว โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงความเข้าใจ แต่จะเพิ่มเติมความรู้ให้เข้าโดยให้เขานำกิจกรรมหรือระลึกถึงสาระของความรู้ที่เขามีอยู่ ขั้นตอนนี้น่าจะเป็นการดึงเอาความรู้ความเข้าใจที่ภายใน (Tacit Knowledge) ขึ้นมาสู่การรับรู้อย่างชัดเจน

5) ขั้นการเรียนรู้แบบเปลี่ยนแปลงตัวตน (Transformative Learning) เป็นขั้นของการขยายการปรับโครงสร้างทางความหมายของผู้เรียน ผู้เรียนแสดงความสามารถในการประเมินกรอบความคิดของการอ้างอิงเหล่านี้ ประเมินธรรมชาติของความรู้ของตนเองและผู้อื่น ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนต้องการควบคุมการทำงานของโครงสร้างความคิด และการทำความชัดเจนในกระบวนการเรียนรู้ และการนำเสนอการเรียนรู้นั้นๆ มากกว่าที่ขั้นตอนก่อนหน้านี้ต้องการอย่างมาก

ทฤษฎีการสะท้อนความคิดตามแนวของ Dewey

Dewey (1933: 329) อธิบายเรื่องการสะท้อนความคิดทั่วๆ ไปว่า เราสามารถที่จะสะท้อนความคิดในสิ่งทั้งหลายໄດ້ ในแง่ของการนำสิ่งนั้นมาเป็นประเด็นเพื่อคิดและพิจารณา แต่กระนั้น การสะท้อนความคิดที่แท้จริงที่ Dewey สังเกตเห็นขึ้น ณ จุดที่บุคคลเผชิญสถานการณ์ หรือเหตุการณ์จริงๆ และเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้การตอบสนองทางความคิดของบุคคลนั้นเกิดความตืบตัน ไม่สามารถหาข้อสรุปของสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้นๆ ได้ จนต้องพึ่งพาการสะท้อนความคิด เพื่อการหาข้อสรุปที่เป็นคำอธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้นๆ ให้กับตนเองได้รับรู้ และชัดเจนมากขึ้น โดยเหตุการณ์ที่บุคคลเผชิญ ลับสน และขัดแย้งในใจ สามารถใช้วิธีการสะท้อนความคิดพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในใจอย่างจริงจังและต่อเนื่องໄດ້ ซึ่งมีระยะของการสะท้อนความคิด 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สร้างทางเลือก (Suggestion) เป็นระยะที่สมองรับเอาปัญหาหรือความซับซ้อนที่เกิดขึ้นเข้ามานแล้วสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือความสงสัมยนน์

ระยะที่ 2 คิดคร่ำครวญทางเลือก (Intellectualization) เป็นระยะที่บุคคลใช้สมองในการไตร่ตรองพิจารณา ความยากหรือความซับซ้อนของปัญหาที่ได้ประสบอยู่ ตามความจริงที่ปรากฏอยู่ และความคิดที่สร้างทางเลือกไว้ว่าทางเลือกไหนจะเหมาะสมกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่

ระยะที่ 3 ทดสอบทางเลือก (Hypothesis) เป็นระยะที่บุคคลใช้สมองตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่ในตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากเหตุการณ์ที่ประสบ กับทางเลือกที่อยู่ในความคิด เพื่อตั้งเป็นสมมติฐานสำหรับทางออกที่เป็นไปได้

ระยะที่ 4 ตัดสินใจเลือก (Mental elaboration) เป็นระยะที่บุคคลใช้สมองตัดสินใจเลือกทางออกที่คิดว่าถูกต้อง และมีเหตุผลที่สุด

ระยะที่ 5 ลงมือทำ (Hypothesis testing) เป็นระยะที่บุคคลกระทำการตามทางที่เลือก โดยแสดงออกจริงหรือการลงความเห็นในใจ

2.5 การสะท้อนความคิด

2.5.1 ความสำคัญของการสะท้อนความคิด

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของการสะท้อนความคิดที่่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

Loughran (1996: 4) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสะท้อนความคิด ไว้ว่า การสะท้อนความคิดเปรียบเสมือนวิธีการที่ช่วยให้ครูใช้ทักษะของตน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย และนำไปสู่ความเข้าใจที่แท้จริง

นภเนตร ธรรมบาร (2545: 137) ให้เหตุผลเกี่ยวกับความสำคัญของการสะท้อนความคิด ไว้ว่า เป็นการช่วยให้ความรู้ในการสอนของครูพัฒนาจากประสบการณ์ โดยครูมีการสร้างและปรับเปลี่ยนความรู้ในการสอนของตนเอง เกิดจากประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน ถ้าเราต้องการให้ความสำคัญกับความรู้ในการสอนของครูแต่ละคน เราจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตน ไม่ว่าจะโดยผ่านการสนทนากลุ่ม แล้วร่วม หรือเขียน

Henniger (2004: 366) กล่าวถึงความสำคัญของการสะท้อนความคิดว่าเป็นการคิดพิจารณากระบวนการสอน และการเรียนรู้อย่างรอบคอบ ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนความรู้และทักษะของตน การสะท้อนความคิดอาจทำเป็นการส่วนตัวหรือทำร่วมกันเป็นกลุ่มก็ได้ และการสะท้อนความคิดเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเติบโตในด้านวิชาชีพและในด้านส่วนตัว

สรุปได้ว่า การสะท้อนความคิดมีความสำคัญคือ เป็นการใช้การคิดของตนเองอย่างมีเป้าหมาย สามารถควบคุมโดยใช้ความสามารถในการรับรู้และรู้สึกกับสิ่งต่างๆ ที่จะสร้างสมดุล ที่เหมาะสมต่อปัญหาหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำความคิดของครู และผู้ปกครอง นักเรียน มาพัฒนาและประเมินค่าความคิดในการแก้ปัญหาของนักเรียนและคุณครูและนักเรียนที่ประพฤติคิดให้ปฏิบัติตนในหน้าที่ดีต่อไป และดูตัวอย่าง ได้จากเพื่อนนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อเป็นบทเรียนที่จะไม่ทำเช่นนั้น

2.5.2 ขั้นตอนการสะท้อนความคิด

นักการศึกษาได้เสนอการสะท้อนความคิด ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้น (Peters, 1991: 91) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา งาน หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีแรงบันดาลใจคิดและต้องการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นจากการที่ครูสังเกตเด็ก หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์รرمชาติของปัญหา งาน หรือเหตุการณ์ที่ระบุ เพื่อพิจารณาสาเหตุ ที่ทำให้เกิดปัญหา พิจารณาสาเหตุที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 3 รวบรวมข้อมูลที่ช่วยให้คิด หัววิธีการที่แตกต่างและหลากหลาย ในการจัดการกับปัญหา งาน หรือเหตุการณ์นั้น

ขั้นที่ 4 แก้ปัญหาตามสมมติฐานที่วิเคราะห์ได้จากข้อมูลที่รวบรวมมา

ทั้งนี้ การสะท้อนความคิดไม่ใช่การคิดถึงสิ่งที่ตนทำไปแล้ว และคิดว่าจะทำอย่างไร ต่อไปโดยไม่ได้ลงมือปฏิบัติ เมื่อครูคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วลงมือปฏิบัติตามสมมติฐาน จึงทำให้เติบโตทางวิชาชีพ ดังเช่น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551: 32) ได้อธิบายกระบวนการทำงานของความคิดไว้ว่า ความคิดเป็นการทำงานอย่างอัตโนมัติ โดยการสั่งงานของสมองเมื่อรับข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งเข้ามา แล้วมีการตอบสนองต่อข้อมูลนั้นในลักษณะแตกต่างกัน เช่น ตอบสนองตามสัญชาตญาณ ตอบสนองโดยคิดต่ออย่างอัตโนมัติ ตอบสนองโดยเก็บเป็นความจำ ตอบสนองโดยเลือกที่จะสนใจหรือไม่สนใจข้อมูล และตอบสนองโดยผ่านกระบวนการคิด การตอบสนองผ่านกระบวนการคิดนี้ เป็นการตอบสนองอย่างมีขั้นตอนต่อๆ กัน ภูมิปัญญา การคิด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการคิด เป็นขั้นเริ่มหลังจากที่มนุษย์เราให้ความสนใจที่จะพิจารณาข้อมูลใดๆ จึงนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น เพื่อตรวจสอบ เพื่อคัดเลือก เพื่อทำความเข้าใจในองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อจับใจความสำคัญ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ การกำหนดเป้าหมายจะเกิดขึ้นในการคิดเสมอ แม้ว่ามนุษย์เราจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม

ขั้นที่ 2 การประเมินข้อมูลใหม่ผ่านกระบวนการคิดเดิม คือการตีความข้อมูลใหม่ภายใต้กรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจหาข้อสรุปในลำดับต่อไป ในขั้นตอนนี้

ข้อมูลจะถูกนำมาเข้ากระบวนการคิดอย่างผสมผสานกันระหว่างวิธีคิด กรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ นิสัย อารมณ์ และแรงจูงใจ การคิดมักจะเริ่มด้วยการคิดเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับมาแล้ว กับกรอบความคิดของเรา เพื่อเป็นกรอบในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่เรารับมา เมื่อได้รู้ตามที่ข้อมูลที่เราได้รับมาแล้ว ล่วงร่องพอคิดกับกรอบของเรา เราจะยอมรับสิ่งนั้นและนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลนั้น แต่ถ้าหากข้อมูลดังกล่าวไม่ล่วงร่องพอคิดกับกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ของเรา อาจเป็นเพราะกรอบความคิดของเราในเรื่องนั้นยังไม่ชัด ทำให้เราต้องเข้าสู่กระบวนการคิดต่อไป เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ตอบวัตถุประสงค์ของการคิด

ขั้นที่ 3 การคิด คือ การนำข้อมูลที่ประเมินแล้วว่าไม่ตรงกับกรอบความคิดเห็น ไม่คุ้นเคย หรือเข้าใจว่าเป็นเช่นไร ของบุคคลมาหาข้อสรุป ซึ่งก็เขียนอยู่กับระบบการคิดที่ดี ประสบการณ์ และข้อมูลความรู้ของแต่ละบุคคล โดยมีฐานอยู่บนกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ประเมินผ่านกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์อีกรอบ คือการประเมินผลลัพธ์กับกรอบความคิดอีกรอบหนึ่ง เพื่อตัดสินว่าจะเลือกที่จะยึดกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์เดิม หรือเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงใหม่

สรุปได้ว่าขั้นตอนของการสะท้อนความคิด ประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการคิด การประเมินข้อมูลใหม่ผ่านกรอบความคิดเดิม รวมรวมข้อมูลที่ช่วยให้คิดหัววิธีการที่แตกต่างและหลากหลาย และการประเมินผลลัพธ์กับกรอบความคิดอีกรอบหนึ่ง ซึ่งการสะท้อนความคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการประชุมร่วมกันระหว่างครุภัณฑ์ปักครองในการแก้ปัญหาวินัยนักเรียน

2.5.3 การพัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิด

ผู้วิจัยได้รวบรวมวิธีการพัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิดและกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิด ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยดังนี้

วิณา กิยวัฒน์บูรณ์ (2547: 44) ได้รวบรวมกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา โดยใช้การสะท้อนความคิด ด้วยเหตุผลที่ว่า การสะท้อนความคิด เป็น

วิธีการที่สามารถนำเอาเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพ เข้ามาสู่การคิดของบุคคล และทำให้บุคคล เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นๆ ได้ โดยใช้การจัดประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกชัดเจ็น ใน ความคิดของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นประสบการณ์ของผู้เรียนเอง การบรรยายภาพวีดีโอ หรือการ จำลองสถานการณ์จริง และวิธีทำให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น ใน ประเด็นของปรัชญาทางวิชาชีพ ที่เป็นเรื่องนั้น เพราะการสะท้อนความคิด คือ กระบวนการภาษาใน ของบุคคลที่ส่งผ่านการรู้สู่ผู้อื่น บุคคลและการรู้สึกกับวิชาชีพให้เกิดขึ้นได้ โดยการสะท้อนความคิด ถูกมองเห็นเป็นพาหนะ สำหรับการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงนิสัยและการปฏิบัติตน และเป็น หนทางของการพัฒนาการคิดวางแผน สำหรับลดโอกาสที่จะกระทำการใดที่ไม่เหมาะสม (Knowles, 1993: 268) ดังนั้น เมื่อเราสะท้อนความคิด เราไม่เพียงแต่ทা�บทวนมติฐานของตัวเราเอง เกี่ยวกับว่า ทำไมเราถึงทำสิ่งซึ่งเราทำเท่านั้น แต่เรายังสามารถช่วยเหลือตัวเราให้ชัดลงไปได้ว่า ตรงจุดไหน ที่เราสึกขาดไปหรือไม่พอดี และทำไม่ถูกต้องตามที่เราไม่สามารถไปถึง และไม่จำเป็น สำหรับเราให้กับตัวเราเอง ทำอย่างไรเราจึงจะสามารถสะท้อนสิ่งที่เป็นวิธีการปฏิบัติของเรา เรา สามารถทำอะไรได้บ้าง เราสามารถเบิกเมียอะไรได้บ้างในขั้นตอนนั้นๆ

กิจกรรมที่พัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิด

กิจกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัยเพื่อให้ครูได้สะท้อนความคิด 2 ลักษณะ ได้แก่ การ สะท้อนความคิดตามลำดับผ่านการเขียนบันทึกโดยตอกย้ำ และการสะท้อนความคิดร่วมกันผ่านการ สนทนาร่วมกันเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ ในงานวิจัยของผู้วิจัยฯ เลือกการสะท้อนความคิดแบบ พสมพسانระหว่างครูและผู้ปกครอง เพราะว่าหมายความหมายเดียวกัน บริบทของการเรียนการสอนที่โรงเรียน ทิพพาวิทยาการ กิจกรรมนี้ถูกว่าว่า

การสนทนาร่วมกันเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ (Professional Conversation) เป็นแนวทาง หนึ่งในการสนทนาพูดคุยกับครูที่ทำให้ครูได้สะท้อนความคิด โดยมีพื้นฐานจากแนวคิดเกี่ยวกับ ความสำคัญของกลุ่มหรือชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอน Dahl (1992:1) ให้ความเห็นว่า การสนทนาร่วมกันเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมๆ 2 ประการ ได้แก่ ความคิดที่มีการแบ่งแยกระหว่างนักการศึกษากับครู ซึ่งเชื่อว่าครูเป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียนที่ ขาดความรู้ และนักการศึกษาเป็นผู้ที่รู้ทุกกฎโดยปราศจากพื้นฐานการปฏิบัติจริงในโรงเรียน และ ความคิดเกี่ยวกับการให้คุณค่าที่แตกต่างกันระหว่างความรู้ในชั้นเรียนกับความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ความคิดดังเดิมทั้ง 2 ประการนี้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักการศึกษา อีกทั้งยังขัดขวางการขยายวิถีของการเรียนรู้อีกด้วย

งานวิจัยของ นภเนตร ธรรมบวร (2545: 138-141) สนับสนุนในเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่ Dahl ได้กล่าวไว้ โดย นภเนตร ธรรมบวร กล่าวถึงความจำเป็นที่ครูต้องมีกลุ่มเพื่อนที่ไว้ใจในการที่จะพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน ไว้ว่า การได้มีโอกาสสนทนากับครูในระหว่างกลุ่มเพื่อน จะช่วยให้ครูพัฒนาความเชื่อมั่นในการรู้ในการสอนของตน อย่างทดลองความรู้ใหม่ในงานสอน ตลอดจนเห็นแนวทางที่จะจัดการกับปัญหาในการสอนของตน ได้ดียิ่งขึ้น และนอกจากการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนแล้ว การที่ครูได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับนักวิจัย ทำให้ครูเข้าใจตนเองได้มากขึ้น มีโอกาสวิเคราะห์เรื่องราวในการสอน ซึ่งช่วยให้ครูทราบแต่ละหนักถึงปัญหา และสามารถแก้ไขได้ดีและชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำไปสู่การหาแนวทางจัดการกับปัญหาได้

Clark (2001: 172-176) กล่าวว่า การสนทนาร่วมกันเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1) การที่ครูมีโอกาสสนทนากันในร่องกับเด็ก หลักสูตร ทัศนคติที่มีต่อผู้มีอำนาจ วิธีที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อนร่วมงาน และชุมชนทางวิชาชีพ ทำให้ครูมีความกระจั่งชัดในความเชื่อของตน

2) การสนทนากันช่วยให้ครูได้ทดสอบสมมติฐานของตน ใน การสนทนาเพื่อการเรียนรู้ ครูจะได้เห็นความแตกต่างทั้งในเรื่องข้อข้อแยก เช่น มนุษย์ การตีความ ความเชื่อและคุณค่า การสนทนาที่ดีจะเกิดความขัดแย้งพอกๆ กับการยอมรับ และทำให้ครูได้เรียนรู้และได้มีโอกาสมองโลกผ่านมนุษย์ของคนอื่น

3) ในการสนทนา ครูจะพูดคุยด้วยประสบการณ์ของตนเอง ได้เรียนรู้ที่จะยอมรับและไม่ยอมรับ ในบรรยายศาสตร์ที่ไว้วางใจ ปลดปล่อย และเอาใจใส่ ครูจะมีความนั่นใจมากขึ้นในบทบาททางวิชาชีพของตนเอง

4) การสนทนาช่วยให้ครูทราบถึงความสำคัญของงานสอน และช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มครูที่ร่วมสนทนา

5) การสนทนาทำให้ครูเกิดความผูกพันอย่างลึกซึ้งต่อการจัดการศึกษา ทั้งการสอนและการเรียนรู้ และทำให้เกิดการพิจารณาความคิดความเชื่อในการกระทำ

6) การสนทนาของครูสามารถช่วยให้ครูมีความเชี่ยวชาญ กลุ่มที่สนทนาเกี่ยวกับ การสอนของตนจะสะท้อนความเข้าใจที่มีต่อเด็กเป็นรายบุคคล และมักจะนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ ทำให้เกิดแผนการปฏิบัติใหม่ และสามารถแก้ปัญหาได้ในที่สุด

7) การสนทนาช่วยให้ครูมีความเข้าใจที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติของตน การเรียนรู้ ของ ครูนำไปสู่การเรียนรู้ของเด็ก

การสนทนาเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพเกิดจากกลุ่มครูที่สมัครใจเข้าร่วมการ สนทนา โดยจัดให้มีการพูดคุยกันทุกสัปดาห์ สัปดาห์เว้นสัปดาห์ หรือเดือนละครึ่งปีได้ แต่จะต้อง มี ความสนใจและมีเป้าหมายเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ หัวข้อในการสนทนาจะเป็น ไป ตามความสนใจของกลุ่มซึ่งอาจมีความหลากหลายจากประสบการณ์การสอนของครูแต่ละคน (Clark & Florio-Ruane, 2001: 6)

สรุปได้ว่า ความสามารถในการพัฒนาในการสะท้อนความคิด ได้มีการใช้วิธีการต่างๆ ในการกระตุ้นการสะท้อนความคิด อาทิ เช่น การสะท้อนการตระหนักรู้ความคิดของเอง (Meta-cognitive Reflection) การสะท้อนเป็นกลุ่ม การใช้เพิ่มเติมสมมูลงาน การสร้างบรรยายกาศ ความไว้วางใจ เป็นต้น สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสะท้อนความคิดกับธรรมชาติการทำงาน ของครู ในสถานศึกษาที่ต้องมีภาระงานรับผิดชอบค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะใช้วิธีการ พัฒนาการคิดสะท้อนแบบสมมูลงานกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง ดำเนินการจัดกิจกรรมดังนี้

1. การเขียนบันทึกเหตุการณ์ (Journal Writing)

การเขียนบันทึกเหตุการณ์ เป็นการบันทึกข้อเขียนส่วนบุคคลซึ่งเขียนอยู่เป็นประจำ ที่ ผู้เขียนบันทึกความคิด ความรู้ ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือประสบการณ์ของผู้เขียน (Black, 2000: 121) โดยการเขียนบันทึกประสบการณ์ของผู้เขียนนี้ จะช่วยให้บุคคลคิดวิเคราะห์หาเหตุผล และพัฒนาความแหลมคมในการมองเหตุการณ์ เพื่อหาข้อสรุปและความเชื่อ (Griffith, 2000: 87) และ Black (2000: 122) ได้ให้ความเห็นไว้เกี่ยวกับการเขียนบันทึกเหตุการณ์ว่า มีส่วนกระตุ้น ความคิดสะท้อนได้ดังต่อไปนี้

- 1) มีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้าความกับรู้เดิมที่มีอยู่ ความทรงจำในประสบการณ์ของตนเอง และความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ
- 2) ฝึกคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นและการเรียบเรียงลงสู่การเขียน
- 3) พัฒนาสำนึกระดับต่อไปของการตระหนักรู้ (Meta-cognitive Sense) ว่าจะต้องใช้ความรู้ใหม่ เมื่อใดและที่ไหน

2. การใช้คำถามสืบสานสาเหตุปัจจัย (Socratic Questioning)

การใช้คำถามสืบสานสาเหตุปัจจัย เป็นกระบวนการการใช้คำถามในการสำรวจตรวจสอบ หรือเจาะเข้าหาความคิดและ คุณค่าพื้นฐานในการตัดสินใจ ที่นักเรียนใช้อย่างตระหนักรู้ หรือไม่ตระหนักรู้ก็ตาม คำถามที่มุ่ง เข้าค้นหาเบื้องลึกของกระบวนการกระทำ เช่นนี้ จะสามารถเป็นตัวเร่งที่ มีประสิทธิภาพ สำหรับการสร้างสรรค์บรรยายกาศของการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ได้ ด้วยตนเอง (Griffith, 2000: 89)

Griffith (2000: 90) อธิบายว่า ผู้ถ้ามาร่วมกันที่อยู่ในสถานการณ์ของการถามแบบสืบสานสาเหตุปัจจัย ควรจะกระทำการสืบสานสาเหตุปัจจัย ดังนี้

- 1) ตอบสนองคำตอบทุกๆ คำตอบ ด้วยการถามคำถามต่อเนื่องอื่นๆ
- 2) พยายามมองหาเพื่อที่จะทำความเข้าใจ จุดยืนท้ายสุดของสิ่งที่พูดหรือสิ่งที่เขื่อ และ ติดตามนัยของจุดยืนนั้น ด้วยจุดยืนอื่นๆ
- 3) ใช้คำพูดแสดงความมั่นใจ เป็นจุดเชื่อมไปสู่คำถามต่อเนื่องอื่นๆ
- 4) ปฏิบัติต่อความคิดต่างๆ คล้ายกับว่าความคิดนั้นกำลังต้องการการพัฒนา
- 5) ยอมรับว่า ความคิดต่างๆ มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ในเครือข่ายของการเชื่อมโยงความคิด และจะกระตุ้นให้นักเรียนตามความคิดนั้นๆ ไปให้ได้
- 6) ยอมรับว่า คำถามทุกๆ คำถาม เป็นสาเหตุสำคัญของคำถามที่ได้ถามไปก่อนหน้า และความคิดทุกๆ ความคิด เป็นสาเหตุสำคัญของความคิดที่ได้คิดไปก่อนหน้า

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่ม (Group Sharing)

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่ม วิธีการนี้เป็นการฟังเสียงสะท้อนจากบุคคลภายนอก (คนอื่นๆ ในกลุ่ม) โดยการแลกเปลี่ยนทัศนคติ พูดคุยสะท้อนความคิดกันเองระหว่างคนในกลุ่ม ในเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นที่เป็นการสะท้อนความคิดจากภายในของคนใดคนหนึ่ง การสะท้อนความคิดกันระหว่างคนในกลุ่มนี้ เป็นการฝึกทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ การค้นหาความหมายที่ชัดเจน การถามคำตอบ และแบ่งปันการhey়ের্স (Meta-cognitive)

Costa (2000: 421) วิธีการง่ายๆ ของการพัฒนาความสามารถในการแลกเปลี่ยนสะท้อนความคิด ทำได้โดย นั่งรวมกันเป็นกลุ่มเป็นวงกลม และให้แต่ละคนเสนอเรื่องที่จะนำมาพูดแลกเปลี่ยนกัน โดยมีตัวแทนกลุ่มคนหนึ่งเป็นผู้บันทึก และรวบรวมความคิดเห็นของคนในกลุ่มแล้วนำเสนอให้กลุ่มใหญ่ได้ฟัง จากนั้นสมาชิกทั้งหมดสามารถวิเคราะห์และแนะนำกลุ่มที่การแก้ปัญหาให้ หรือยกตัวอย่างวิธีการคิดในการจัดการกับปัญหาเหล่านั้นให้กลุ่มฟัง

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานกันระหว่างครุภัณฑ์ปักครองในงานวิจัยครั้งนี้ โดยเริ่มจากครุประจำชั้นสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับวินัยนักเรียนในแต่ละวันแล้วทำการสืบสานหาสาเหตุปัจจัย ตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบในการแก้ปัญหา จากนั้นจึงร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างครุภัณฑ์ปักครองในการพัฒนาวินัยนักเรียน ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการผสมผสานความคิดจากบุคคลหลายฝ่าย เพื่อร่วมมือกันระหว่างครุและผู้ปักครองในการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และแก้ปัญหาการสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงเป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าจะประสบผลสำเร็จ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาวินัยไปในทางที่ดีได้

2.6 กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้ วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ตามนโยบายการเสริมสร้างวินัยในตนเองของโรงเรียนทิพ พาก วิทยาการ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ มีระเบียบวินัยใน ตนเองด้านความรับผิดชอบ และสามารถประพฤติปฏิบัติตามให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และเติบโตเป็น บุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญของชาติ มีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 กิจกรรมโอมรูม

วัตถุประสงค์ :

- 1) เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความ อบอุ่นใจเกิดความร่วมมือและ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 2) เพื่อให้ครูประจำชั้นกับนักเรียน ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดและแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ร่วมกันและกัน
- 3) เพื่อให้นักเรียน ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในด้านความมีวินัย และความ รับผิดชอบ ให้เกิดความมุ่งมั่นอย่างมีน้ำใจ
- 4) เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถและ มีทักษะในการทำงานร่วมกันเรียนรู้การอยู่ ร่วมกันแบบประชาธิปไตย
- 5) เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

การดำเนินการ :

ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวัน เวลา 8.00 - 8.30 น. โดยครูประจำชั้นทำการเช็คและ สังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคลจากนั้นครูได้พูดคุยกับนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง เช่น การทำการบ้าน การแต่งกายมาโรงเรียน นารยาหา และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น ดูแลความ สะอาดของโรงเรียนประจำวันของห้องเรียน และเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นต้น

การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ :

กิจกรรมโอมรูมเป็นกิจกรรมที่ใช้เสริมสร้างวินัยนักเรียน ให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความอุ่นใจ เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกัน

และกัน รวมทั้งครูประจำชั้นกับนักเรียน ได้เรียนรู้ และเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู นอกจากนี้ เพื่อแก่ปัญหาในเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียน เช่น การมาโรงเรียนไม่ทันเวลา การแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน หรือเมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา เป็นต้น

2.6.2 กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม

วัตถุประสงค์ :

- 1) เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงคุณค่าในความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม เป็นตัวอย่างที่ดี
- 2) เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี
- 3) เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นตัวอย่างได้
- 4) เพื่อให้นักเรียนรู้ทันเหตุการณ์บ้านเมือง รู้จักวิเคราะห์เชิง
- 5) เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ทึ้งต่อหน้าและลับหลัง
- 6) เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้นำผู้ดี ที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย
- 7) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกิดความตระหนักและปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องในด้านความ

รับผิดชอบ

การดำเนินการ :

ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันศุกร์ช่วงเช้าเวลา 8.30 - 9.00 น. จัดกิจกรรมทั้งโรงเรียน โดยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้รับผิดชอบ เช่น ครูและนักเรียน ร่วมกันตรวจนับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประกาศนียบัตร แสดงถึงความรู้ความสามารถที่ได้รับ สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ให้รู้จักกับสถาบันฯ มากขึ้น

การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ:

กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนรู้ถึงคุณค่าในความสำคัญของการเป็นคนมีจิตใจดงาม การเป็นคนดี การเป็นคนไม่มักง่ายมีจิตใจโอบอ้อมอารี นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นตัวอย่างที่ดี รู้ทันเหตุการณ์บ้านเมือง รู้จักวิเคราะห์เชิง ว่าอะไรดี ไม่ดี เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ทึ้งต่อหน้าและลับหลัง มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ เกิดความตระหนักและมีค่านิยมที่ถูกต้องในด้านความรับผิดชอบ กิจกรรมนี้ยังส่งเสริมวิธีคิดเพื่อแก่ปัญหาในด้านความรับผิดชอบ คือ คิดดี เป็นที่มาแห่งความสุข

เป็นคนดีก็มีความสุข ทำงานดีก็มีความสุข โดยให้มีจิตสำนึกในเรื่องของการไม่ซื้อสัตย์ การลักขโมยของผู้อื่น พูดจาไม่สุภาพ ไม่รักจักการเทศะ ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม ไม่เต็มใจช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง และครูในการทำงาน เป็นต้น

2.6.3 กิจกรรมพื้นแบบ

วัตถุประสงค์:

- 1) เพื่อฝึกนักเรียนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 2) เพื่อให้นักเรียนร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกันผู้อื่นได้
- 3) เพื่อให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน
- 4) เพื่อให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือ และแบ่งปันผู้อื่น
- 5) เพื่อส่งเสริมพัฒนาระบบด้านความรับผิดชอบ ในด้านการแต่งกาย การตรงต่อเวลา การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย การมีน้ำใจอาสาช่วยเหลือโรงเรียน สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนในด้านต่างๆ

การดำเนินการ:

ดำเนินการจัดกิจกรรมนี้ทุกวัน โดยครูและนักเรียนร่วมกันทำ เพื่อให้เป็นตัวอย่างให้กับน้องๆ ในการทำความดี เช่น ใบกรดเข้า – ออกหน้าโรงเรียน คุณลักษณะ ข้ามถนน คอบรั้งสั่งน้องๆ ขึ้นรถโรงเรียน ช่วยถือกระเป๋าและผ้าปูนอนให้กับน้องอนุบาล เป็นผู้นำในการเก็บขยะบริเวณรอบๆ ภายนอกโรงเรียน เป็นตัวอย่างที่ดีในการแต่งกาย การพูด การเคารพผู้ใหญ่ และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยโรงเรียนได้ทำการเชิดชูเกียรติให้กับนักเรียนที่เป็นต้นแบบที่ดีหน้าเสาธงทุกสัปดาห์

การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ:

กิจกรรมพื้นแบบ เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามารถร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน รู้จักการช่วยเหลือ และแบ่งปันผู้อื่น เป็นแบบอย่างที่ดีของน้องๆ และพี่ๆ ในเรื่องของการแต่งกาย การตรงต่อเวลา การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย การมีน้ำใจอาสาช่วยเหลือโรงเรียน สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของการมาโรงเรียนไม่ทันเวลา การแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน หรือเมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา

การพูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกติกาและไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น

2.6.4 กิจกรรมรักษาความสะอาด

วัตถุประสงค์ :

- 1) เพื่อปลูกจิตสำนึกรักษาความสะอาด โดยการเก็บขยะให้เป็นที่
- 2) เพื่อสร้างจิตสำนึกรักษาความสะอาด
- 3) เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม และเรียนการสอน
- 4) เพื่อส่งเสริม จริยธรรม คุณธรรม เรื่อง วินัยในการรักษาความสะอาด
- 5) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ช่วยกันรักษาความสะอาดในชุมชน

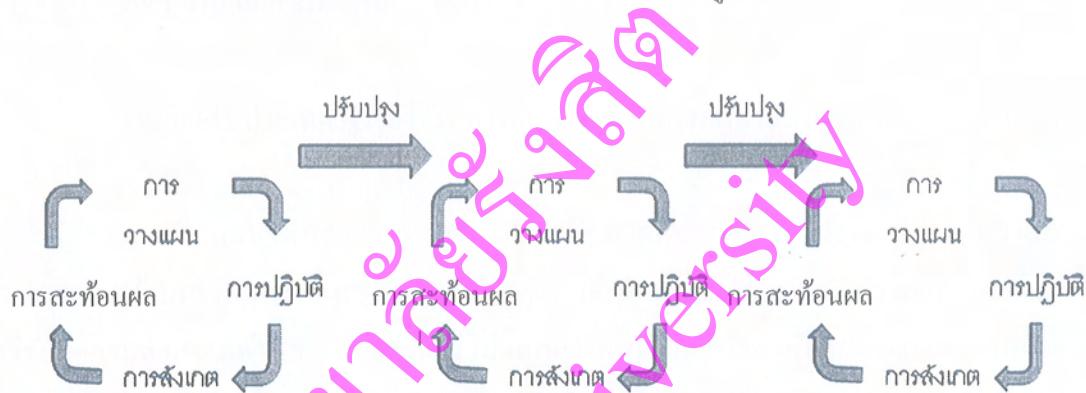
การดำเนินการ :

ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกสัปดาห์ ในช่วงโวยเวียนสุดท้ายของวันศุกร์ ซึ่งเป็นการทำความสะอาดใหญ่ทั่วโรงเรียน โดยให้นักเรียนร่วมกันรับผิดชอบทำความสะอาดพื้นที่ในห้องเรียน และรอบบริเวณ โรงเรียนตามจุดที่ได้รับมอบหมาย โดยฝ่ายพัฒนาผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผล มีการชมเชยและให้รางวัลหน้าเสาธง

การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ :

กิจกรรมรักษาความสะอาด เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนปลูกจิตสำนึกรักษาความสะอาด สร้างจิตสำนึกรักษาความสะอาด การรักษาความสะอาด ฝึกให้นักเรียนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมรักษาความสะอาดทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ เช่น การเก็บขยะให้เป็นที่ ช่วยกันรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน กิจกรรมนี้ยังช่วยแก้ปัญหานิสัยเด็กที่ขาดวินัยด้านความรับผิดชอบ เช่น การไม่ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ หรือไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis และ McTaggart มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยองค์ประกอบที่ผู้วิจัยนำมาใช้เชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลทางวิชาการอันเป็นแนวคิดของผู้วิจัยที่นำมาร้านการเป็นกระบวนการการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยทำเป็นขั้นตอนของ PAOR ดังนี้คือ (1) การวางแผน (Plan) (2) การปฏิบัติ (Act) (3) การสังเกต (Observe) (4) การสะท้อนผล (Reflect) และใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานระหว่างครูกับผู้ปกครอง กำหนดการดำเนินงานตามวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 3 วงรอบ ซึ่งในแต่ละรอบของวงจร มี 4 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ดังรูป



รูปที่ 2.1 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงรอบ ตามแนวคิดของผู้วิจัย

ที่มา : วิจัยการวิจัยตามแนวคิดของผู้วิจัย, 2555.

ผู้วิจัยนำวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในกิจกรรม 4 แบบ คือ กิจกรรมโขมรูม กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมพื้นฐาน และกิจกรรมรักษ์สะอาด เพื่อพัฒนาภูมิคุณภาพที่ดี ที่สำคัญที่สุดคือ ให้เด็กได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็น เช่น การคำนวณ การอ่าน การเขียน การคิด การแก้ไขปัญหา ฯลฯ ที่จะช่วยให้เด็กสามารถใช้ความรู้ที่ได้รับในการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวินัยในตนของให้กับผู้เรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ แล้วสรุปเป็นแนวคิดของผู้วิจัยในการกำหนดกระบวนการที่จะทำการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ดังนี้

2.9.1 งานวิจัยในประเทศไทย

งานวิจัยในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากนักการศึกษาหลายๆ ท่านที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พลรพี หมุนาพันธ์ (2545: 68-70) ได้ศึกษาผลของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษา สรุปได้ว่า ครูนักวิจัยและครูที่ไม่ใช้นักวิจัยมีความสามารถด้านการคิดสะท้อนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าแตกต่างกันในการคิดสะท้อนบทบาทของครูและนักเรียน ครูนักวิจัยมีการคิดสะท้อนที่หลากหลายกระบวนการ ส่วนใหญ่มีการสะท้อนด้วยความรู้สึกเชิงเทคนิคเพียงอย่างเดียว และรองลงมาเมื่อการสะท้อนความรู้เชิงเทคนิคและเชิงปฏิบัติ ครูนักวิจัยรู้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานโดยตรง และการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ในการสะท้อนปัญหามีการสะท้อนด้วยความรู้เชิงปฏิบัติ ความรู้เชิงเทคนิค และคุณธรรม โดยเริ่มการสะท้อนเริ่มด้วยความรู้เชิงปฏิบัติเป็นอันดับแรก แล้วสะท้อนด้วยความรู้เชิงเทคนิค แล้วจึงสะท้อนด้วยคุณธรรม การตัดสินใจดำเนินการแก้ปัญหา เป็นไปอย่างถูกต้องสร้างสรรค์ ปัจจัยสำคัญจากการทำวิจัยปฏิบัติการคือ ความเป็นข้าพเจ้าหมายลักษณะ การทำวิจัยปฏิบัติการส่งผลต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูนักวิจัย เพราะกระบวนการทำวิจัยปฏิบัติการ เพิ่มโอกาสให้ครูได้ฝึกฝนกระบวนการคิดสะท้อนในการแก้ปัญหาในการสอน

ภัยต ประมวลคลิปปัชญ (2548: 91-93) ได้ศึกษาระบวนการและผลของการพัฒนาความสามารถในการคิด ไตร่ตรองของครูประจำการ โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน พบว่า 1. กระบวนการพัฒนาครูประจำการโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน มีขั้นตอนดังนี้ 1.1 ให้ความรู้เรื่องการคิด ไตร่ตรองแก่ครูประจำการ โดยใช้กิจกรรมการสะท้อน ความคิดผ่านการพูดคุยสนทนาเป็นกลุ่ม 1.2 ให้ครูประจำการฝึกปฏิบัติการคิด ไตร่ตรอง โดยใช้

กิจกรรมการสะท้อนความคิดผ่านการเขียนบันทึกเหตุการณ์ 1.3 ตรวจสอบและชี้แจงการคิด ไตร่ตรองของครูประจำการ โดยใช้กิจกรรมการสะท้อนความคิดผ่านการพูดคุยสนทนาเป็นรายบุคคล 1.4 ประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการ กระบวนการดังกล่าวใช้กลยุทธ์การพัฒนาที่สำคัญคือ 1) กลยุทธ์การไตร่ตรองในการงานที่รับผิดชอบ 2) กลยุทธ์การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมวิธีเรียนรู้ที่แตกต่าง 3) กลยุทธ์การเพิ่มความรู้และ 4) กลยุทธ์การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ 2. การพัฒนาครูด้วยวิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ส่งผลให้ความสามารถในการคิดไตร่ตรองของกลุ่มครูประจำการเพิ่มขึ้น จากขั้นสะกิดความคิด ซึ่งเป็นขั้นการคิดไตร่ตรองขั้นที่ 1 เป็นขั้นสร้างความหมายของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นขั้นการคิดไตร่ตรองขั้นที่ 3 และ ครูประจำการทุกคนมีการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรอง เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 ขั้น 3. ครูประจำการที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพครูน้อย (2-7 ปี) สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรอง ได้เร็วกว่าครูที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพครูมาก (14-20 ปี)

นฤมล เนียมหอม (2549: 88-89) ทำการพัฒนาระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน พนว 1. กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน มีสาระสำคัญประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานของการฯ วัตถุประสงค์ของกระบวนการฯ สาระการเรียนรู้ของกระบวนการฯ การดำเนินการตามกระบวนการฯ และการประเมินผลการดำเนินการตามกระบวนการฯ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการฯ 3 ขั้น คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ คือ การที่ครูเข้าร่วมกระบวนการฯ ด้วยความสนับสนุน และการที่ผู้ใช้กระบวนการฯ ยอมรับนับถือในตัวครูและมีบทบาทเต็มอิ่มเพื่อนที่จะมีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับครู 2) การให้ความรู้ที่ชัดเจน เรื่อง การสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย โดยการอบรม และการใช้แบบประเมินพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย 3) การช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนข้อความรู้ไปสู่การเรียนรู้อย่างแท้จริง ประกอบด้วยการสะท้อนความคิดของครูผ่านการเขียนบันทึก และการสนทนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพ การชี้แจงด้วยการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ และการเสริมความรู้ตามความสนใจและความต้องการของครู และการปฏิบัติงานอย่างอิสระของครู ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเปิดใจยอมรับ ระยะที่ 2 การปรับตัว ประกอบด้วย ช่วงที่ 1 การสร้างความคิดรวบยอด และช่วงที่ 2 การจัดระบบให้สมดุล ระยะที่ 3 การผสมผสานแนวคิดใหม่กับตนเอง 2. คะแนนพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยใน

ค้านการเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็ก การดูแลเด็ก และการจัดสภาพแวดล้อม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในค้านความอดทน อดกลั้น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการปฏิบัติตามมารยาทดังความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิภาวดี วิชัยวงศ์ (2551: 91-95) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ค้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย อำเภอหัวเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ค้านความรับผิดชอบครบทั้ง 2 วงรอบแล้ว โดยในวงรอบที่ 2 เพิ่มกลยุทธ์ในการดำเนินงาน การรายงานถึงชุมชน ในการประกาศรายชื่อนักเรียนที่มาสาย และหนี้เรียน ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 60 คน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีทั้ง 3 ด้าน คือ ค้านการแต่งกาย ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาระบบที่รับผิดชอบ โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองตลอดระยะเวลาของการดำเนินการ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ก็ต้องมีความเข้าใจปัญหาของนักเรียนที่แท้จริง รวมทั้งความจำเป็นบางอย่างของแต่ละบุคคลและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาและเสริมสร้างวินัยนักเรียน ของโรงเรียนประสบความสำเร็จได้

สุรังค์ ปัญสังก้า (2551: 107 - 114) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัย ในตนเองของนักเรียน โรงเรียนวัดป้าบ้านตะเกาหนุน อำเภอโนนแดง จังหวัดราชสีมา สรุปผล การศึกษาว่า ก่อนการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนยังไม่สอดคล้องกับปัญหา ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยของนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนขาดความตื่นเต้นความกระตือรือร้น ค้านตรงต่อเวลาและความสะอาด จึงได้พัฒนาการดำเนินการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนใน วงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมและการปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนาวินัย ในตนเองของนักเรียน จำนวน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน 2) แต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนา 3) กำหนดกิจกรรมในการพัฒนา 4) ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนด 5) นิเทศติดตามประเมินผลระหว่างการดำเนินการ 6) ประเมินสรุปผลการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักรและเห็นความสำคัญในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัย ในตนเองของนักเรียนเพิ่มขึ้น และได้ร่วมมือกันดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

กริช ศรีห่าง (2552: 77-80) พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมพื้นแบบ กิจกรรมการอบรม ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และการเสริมแรง ทำให้นักเรียนมีพัฒนาระบบที่น่าพอใจ โรงเรียน ควรดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและควบคุมทุกช่วงชั้น โดยมีกิจกรรมที่โรงเรียนควรนำมาใช้กับนักเรียนให้มากขึ้นคือ กิจกรรมพื้นแบบ ยกย่องนักเรียนที่ดี และกิจกรรมประกวดบุคลากร ยกย่องนักเรียนที่มีความรับผิดชอบดี

ปกรณ์ สุดศักดิ์กิริ (2552: 66-68) พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนเมืองที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ในวงรอบที่ 1 ตามกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน คือ กิจกรรมเยี่ยมบ้านประสานความร่วมมือ กิจกรรมเด็กดีศรีเมืองที่ กิจกรรมห้องเรียนตัวอย่าง และกิจกรรมรักษ์สะอาด นักเรียนกลุ่มนี้เป้าหมายจำนวน 171 คน ส่วนใหญ่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือ มีการพัฒนาด้านการแต่งกายสะอาด ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และห้องเรียนสะอาดพัฒนาดีขึ้น แต่ยังมีนักเรียนส่วนน้อยที่ยังไม่พัฒนาตามความมุ่งหมาย จึงมีการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ตามกลยุทธ์ โดยเสริมกิจกรรมคือ กิจกรรมประกวดเบตพื้นที่สะอาด ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้ เป้าหมาย มีพัฒนาระบบที่ดีขึ้น นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อสังคมดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 97 ของกลุ่มนี้ เป้าหมาย ซึ่งเป็นที่น่าพอใจได้รับคำชมจากผู้ปกครอง นักเรียน และคณะกรรมการทั้งโรงเรียน เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยในประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามา แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาวินัยของนักเรียนทุกคนคือ ผู้อำนวยการ ครู และผู้ปกครองนักเรียนต้องมีความเข้าใจและความสำคัญในการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โดยผู้วิจัยนำแนวคิดที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนได้แก่ กิจกรรมโอมรูม กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษาความรักษา

2.9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยในแห่งที่ว่า วินัยด้านความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สำคัญ ควรปลูกฝังวินัยด้านนี้ให้เด็กๆ ตั้งแต่เยาว์วัย ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลายๆ ท่าน ดังนี้

Best (2001: 465) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญอย่างยิ่ง ระหว่างจำนวนเฉลี่ยของปฏิสัมพันธ์ทางวินัยระหว่างครูกับนักเรียน เมื่อมีกันเมื่อไม่มีผู้ใหญ่คนหนึ่งมาปรากฏตัวในห้องเรียน ในระหว่างการสอนปฏิสัมพันธ์ทางวินัยระหว่างครูกับนักเรียน ที่มีจำนวนน้อยครั้งที่สุดเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่มีการปรากฏตัวของผู้ใหญ่หลายๆ เงื่อนไข สมมติฐานที่เป็นการปรากฏตัวของผู้ใหญ่ในห้องเรียนระหว่างการสอน จะไม่มีผลต่อจำนวนการมีปฏิสัมพันธ์ทางวินัยนั้น ถูกปฏิเสธสมมติฐานที่กล่าวว่า การปรากฏตัวของผู้ใหญ่ในห้องเรียนระหว่างการสอนจะมีผลต่อจำนวนการมีปฏิสัมพันธ์ทางวินัยนั้นเป็นที่ยอมรับได้ ผลการศึกษาระบบที่เสนอแนะว่า โรงเรียนที่นำผู้ใหญ่เข้ามาในห้องเรียนในระหว่างการสอนอาจจะเห็นเป็นปัญหาทางวินัยน้อยลงได้

Pack (2001: 645) ได้ศึกษาการสำรวจวิธีการแทรกแซงที่ครุระดับชั้นประถมศึกษาใช้กับภาระงานด้านพฤติกรรมในห้องเรียน โดยตามครุร่วมรู้สั่งเสริมนักเรียนให้ประพฤติดนอย่างเหมาะสมอย่างไร ทั้งด้านการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการปฏิบัติเพื่อแสดงปฏิกริยาในการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 คนและครุร่วมรู้สั่งเสริมจำนวน 5 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบันทึกและการสัมภาษณ์ที่บันทึกเทปไว้ซึ่งนำมาตรวจสอบหาแบบแผน แนวความคิด และความสัมพันธ์กับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นกรอบนั้น เพื่อให้ช่วยตีความข้อมูลผลที่เกิดจากข้อมูลพบแนวคิดหลายประการ คือ บรรยายกาศโรงเรียน การจัดห้องเรียน การเน้นพฤติกรรมที่พิเศษ ของนักเรียน ปัญหาพฤติกรรมเชิงประวัติ วินัยนักเรียน บทบาทของผู้ปกครองมาตราการการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง วิธีการแทรกแซง และบุคลิกศึกษา ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์มาก และมีการระบุกับมาตรฐานที่ออกแบบไว้ ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม บุคลิกศึกษาอาจจะเป็นมาตรการสำหรับการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดที่ระบุได้จากข้อมูล ควรให้ความสนใจในแนวคิดนี้ให้มากขึ้น และควรจัดรวมไปในหลักสูตรด้วย

Anthony (2002: 124) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมลักษณะบุคคลศึกษาที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็กในชนบท โรงหนัง เพื่อวิเคราะห์การประเมินค่าและความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะบุคคลที่ระบุไว้ตามที่เสนอในโปรแกรมนี้ และเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในระหว่างการดำเนินโปรแกรมนี้ วิธีการศึกษาใช้การออกแบบพหุวิธี คือ ใช้เครื่องมือที่แตกต่างกันทางภาษา เพื่อสำรวจความเข้าใจและการประเมินค่าเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่ได้ระบุไว้ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการรายงานการประเมิน วินัยโรงเรียน ได้นำมาใช้วัดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มทดลองเกี่ยวกับความเข้าใจ และการประเมินค่าของนักเรียนในด้านลักษณะของบุคคลตามที่ระบุไว้ ไม่มีการวัดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการละเมิดวินัยหรือข้อมูลทางพฤติกรรม

Balderson (2004: 746) ได้ศึกษาปัญหาพฤติกรรมด้านความรุนแรงและพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มเด็กวัยรุ่น และเยาวชนมีอัตราสูงมาก ในการวิจัยครั้งนี้จึงทดลองสร้างรูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองขึ้นมา เพื่อลดพฤติกรรมในด้านการละเลยหน้าที่ และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนขณะที่อยู่ในโรงเรียน โดยออกแบบให้มีการวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองแบบ ABAD, ACAD, ADA ซึ่งเป็นนักเรียนในชั้นเรียนวิชาพลศึกษา ระดับประถมศึกษาจำนวน 4 ห้อง และใช้เครื่องมือในการประเมินผลหลายวิธี เช่น การนับจำนวนครั้งที่พฤติกรรมเหล่านั้นปรากฏให้เห็น ค่าเฉลี่ย ร้อยละของจำนวนชั่ง โน้มเรียน เปรียบเทียบกับวิธีการบริหารชั้นเรียนของครู ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียน นักเรียนที่ถูกวังแกและนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวก รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างนักเรียน และพฤติกรรมด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนผลการวิจัยพบว่า กลุ่มของนักเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นกลุ่มที่แสดงผลสัมฤทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวมากทั้งหมด ไปในทิศทางที่ปรารถนา แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือพบว่า ยังมีผลกระทบต่อพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียน ด้านความรับผิดชอบ โดยใช้การสะท้อนความคิดของครูและผู้ปกครอง ในการพัฒนาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ซึ่งการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย เป็นเรื่องสำคัญ

อย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพราะความมีวินัยเป็นพื้นฐานของชีวิตที่จะประสบผลสำเร็จ
ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม



2.10 บทสรุป

จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับ 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสะท้อนความคิด และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่สนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียนด้านความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีการต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในวรรณกรรมที่ได้ทบทวน ว่าครรศึกษาสภาพรบกวนและปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง ร่วมกันกำหนดประเด็นและการวางแผนการพัฒนาโดยคำนึงการตามขั้นตอนตามแผนไปสู่การปฏิบัติ แล้วนำเอาปัญหาอุปสรรคที่พบไปวางแผนร่วมกันใหม่เป็นวงจร จนกว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย เชื่อว่า จะสามารถพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียนด้านความรับผิดชอบโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานได้ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีการคำนึงการวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัยในบทต่อไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 ความนำ

จากการศึกษาข้อมูลในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน โดยนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามขั้นตอน PAOR ของ Kemmis และ McTaggart (2005) ประกอบด้วย วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Act) สังเกต (Observe) และสะท้อนผล (Reflect) นำมาดำเนินการพัฒนานักกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนของนักเรียนรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาจากสถานที่วิจัยและการทำกิจกรรมที่สำคัญ 4 แบบ (โภมรุ่ม อนรุณคุณธรรมจริยธรรม พื้นแบบ และรักษ์สะอาด) ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 (ประชากร) แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลจาก การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร การบันทึกของครูและผู้ปกครอง ในส่วนที่เป็นเนื้อหาของบทที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ (1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร (2) เครื่องมือวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (5) การวิเคราะห์ข้อมูล (6) บทสรุป รายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 ความหมายของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ความหมายและลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ดังนี้

สุภากิจ จันทวนิช (2548: 46); ชาญ พิชิตา (2549: 66); อุบล สรรพัชญพงษ์ (2010: 58) สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาสถานการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติ โลกแห่งความเป็นจริงในทุกมิติ มุ่งการค้นหาประเด็นทางสังคมหรือปัญหาของมนุษย์เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อม มีการออกแบบการวิจัยที่ยืดหยุ่น ได้แก่มีตัวนักวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการวิจัย ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เป็นวิธีหลักในการเก็บข้อมูลเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

3.2.2 ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

นักการศึกษา ได้แก่ สุภากิจ จันทวนิช (2548: 13 - 14); ชาญ พิชิตา (2549: 46-47) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) เน้นการมองปรากฏการณ์ให้เห็นภาพรวม โดยการมองจากหลายแง่มุม การศึกษาปรากฏการณ์สังคมจะต้องกระทำโดยศึกษาปรากฏการณ์นั้นจากแง่มุม หรือแนวคิดทฤษฎีที่มีความหลากหลายมากกว่ามีเดียวคิดอันใดอันหนึ่งเป็นหลัก นอกจากนั้น ไม่พิจารณาปรากฏการณ์อย่างเป็นเสียงเดียว ด้านในด้านหนึ่ง
- 2) เป็นการศึกษาติดตามระยะยาวและเจาะลึก เพื่อให้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์สังคมซึ่งมีความเป็นพลวัต
- 3) ศึกษาปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพื่อให้เข้าใจความหมายของปรากฏการณ์ นักมีการวิจัยสนาม (Field research) ไม่มีการควบคุมและทดลองในห้องปฏิบัติการ เพราะทำให้ผู้วิจัยไม่เห็นปรากฏการณ์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

4) คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้อุทิศวิจัย ด้วยเหตุที่การศึกษาปรากฏการณ์สังคมเป็นการศึกษามนุษย์ จึงให้ความสำคัญและเคราะห์ผู้อุทิศวิจัยในฐานะเพื่อนมนุษย์ จะเข้าไปสัมผัส สร้างความสนิทสนมและความไว้เนื้อเชื่ोใจ เข้าใจ “ไม่มีแบบ乜าແປ່ງເຮົາ” ไม่นำข้อมูลของผู้อุทิศวิจัยไปในทางที่เสื่อมเสีย ไม่ฟันໄວเมื่อผู้อุทิศวิจัยไม่เต็มใจตอบ นักวิจัยจะเข้าไปสัมผัสมากกว่าจะใช้เครื่องมือวิจัยอื่นใดเป็นสื่อกลาง

5) ใช้การพรรณนาและการวิเคราะห์แบบอุปนัย เป็นการนำข้อมูลรูปธรรมย่อๆ 手下 กรณีมาสรุปเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม โดยพิจารณาร่วม ที่พบจะเน้นการวิเคราะห์แบบอุปนัยมากกว่าใช้สถิติตัวเลข

6) เน้นปัจจัยหรือตัวแปรด้านความรู้สึกนึกคิด บวก ความหมาย ในปรากฏการณ์สังคม นักวิจัยเชิงคุณภาพเชื่อว่า องค์ประกอบด้านจิตใจ ความคิดและความหมาย คือสิ่งที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมมนุษย์และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกมา

สรุปได้ว่า ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคนิคใด ก่อนที่จะมีการนำเทคนิคทั้งหมดมาใช้นั้น จำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้ผู้วิจัยเกิดความมั่นใจว่าข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมานั้นมีความถูกต้อง ทั้งนี้เพราการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเน้นการใช้ อัตติวิสัย (Subjectivity) ไม่เหมือนกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่เน้นการใช้วัตถุวิสัย (Objectivity) ในงานวิจัยของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาใช้ในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ประเภท และขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากนักการศึกษาหลายๆ คน นำมาเป็นแนวทางในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้

3.3.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

นักการศึกษา ออาทิเช่น

ชัยพจน์ รังกาน (2544: 21 – 25); สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2538: 45); Gilmer และคณะ (1971: 408); Gibb, Gred และ Thomas (1969: 12); Sanpatchayapong (2010) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหรือนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน หรือเมื่อมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น อาจเป็นการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหา หรือเพื่อพัฒนาคุณภาพให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2538: 45) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่า เป็นกระบวนการตรวจสอบความรู้อันเป็นความจริง ที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการสามารถเลือกแนวทางที่มีเหตุผลและสร้างสรรค์ในการตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ

Gibb, Gred และ Thomas (1969:12) ให้ความหมายการวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนว่า เป็นการให้ความสำคัญกับปัญหาที่พบในโรงเรียนและเกิดกับครูในโรงเรียน โดยมีแนวคิดเพื่อช่วยครูผู้สอนให้มีการปรับปรุงพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้มากขึ้น

Gillmer และคณะ (1971: 408) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยทางด้านสังคม เป็นพื้นฐานการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงเงื่อนไข ผลที่ได้นำมาปรับปรุง การเรียนรู้

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการหมายถึง การศึกษาค้นคว้าหรือนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน หรือเมื่อมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น อาจเป็นการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหา หรือเพื่อพัฒนาคุณภาพให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3.3.2 ความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กาญจนา วัฒน์ (2548: 4) ; กลุ่มฯ ตันติพลาชีวะ(2545: 39 – 40) ; Zuber-Skerrit (1992 : 11) ; Best (1977: 13) และ Kulbir (1984: 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีความสำคัญ เป็นเสมือนหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ เพราะวิชาการต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน ได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การที่จะศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยพัฒนาทางการศึกษาค้นคว้า วิจัยและทดลอง เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ๆ รวมทั้งการแก้ปัญหา และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ หรือปรับปรุงการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

- 1) ช่วยพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน
- 2) ช่วยให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น
- 3) ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีโลกทัศน์กว้างขึ้น เพราะมีโอกาสพัฒนางานอย่างต่อเนื่องทั้งในแนวกว้างและแนวลึก
- 4) สำหรับในวงการศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการให้ประโยชน์กับนักเรียนโดยตรง
- 5) ช่วยให้ครุ ได้รับประสบการณ์ใหม่ เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น
- 6) ช่วยให้ครุมีความสนใจงานวิจัยมากขึ้น ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การเป็นนักวิจัยมืออาชีพที่สามารถเชื่อมโยงผลการวิจัยสู่การปฏิบัติได้
- 7) ช่วยพัฒนาวิชาชีพให้เข้มแข็งขึ้น ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสาขาอาชีพทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน
- 8) ช่วยให้การทำวิจัยเพร่หลายไปสู่สาขาอาชีพอื่นๆ มากขึ้น
- 9) ช่วยให้สาขาอาชีพต่างๆ มีความชัดเจนและเป็นวิชาชีพยิ่งขึ้น
- 10) เป็นการเตรียมนักวิจัยมืออาชีพ ให้มีความรักและเข้าใจกระบวนการวิจัย มากขึ้น

Hass และคณะ (1985: 1) และคนอื่นๆ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในโรงเรียน ไว้ว่า การวิจัยจะช่วยในการปรับปรุงด้านวิชาชีพครูและครุผู้สอนที่ทำการศึกษา และทดลองวิจัยกันอย่างจริงจังแล้ว จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

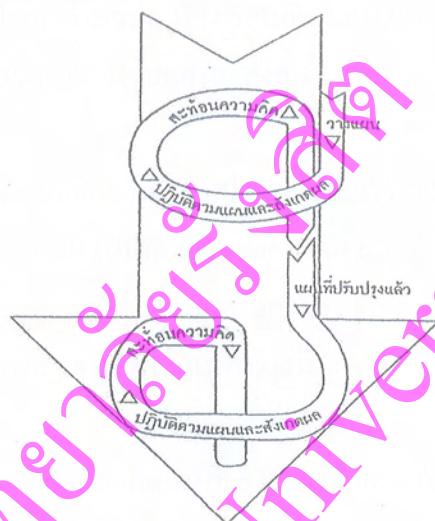
อุทุมพร จำรมาน (2537: 40) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งเรียกว่า การวิจัยของครู ว่าประกอบไปด้วยขั้นตอนสำคัญ 10 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การระบุข้อสงสัย ข้อขัดแย้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากนักเรียน กระบวนการเรียน ครู กระบวนการสอนในห้องเรียน นอกห้องเรียน
- 2) การระบุปัญหา ข้อสงสัยที่จะชัดเจน มากนادเด็กและสามารถแก้ไขได้
- 3) การสำรวจหาคำตอบ ความช่วยเหลือ แหล่งความรู้เบื้องต้น
- 4) การกำหนด ขั้นตอนการปฏิบัติ
- 5) การปฏิบัติและบันทึกผลเป็นระยะ
- 6) การอ่านสิ่งที่บันทึกและสังเกตเพิ่มเติม
- 7) การสรุปเป็นช่วง
- 8) การสรุปผล
- 9) การเริ่มต้นกับเรื่องใหม่ที่เกี่ยวข้อง
- 10) การสรุปองค์ความรู้

สุวิมล วงศ์วารณิช (2550: 42) ให้ความเห็นว่า จะเริ่มต้นทำงานวิจัยในขั้นตอนใดก่อนก็ได้ เช่น ครุผู้ทำการวิจัยอาจเริ่มที่ข้อมูลที่ครุมีอยู่ ทำความเข้าใจ แล้วกำหนดเป็นคำถามที่ต้องการทำวิจัยเพื่อหาคำตอบในผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการสำรวจหาความจริงโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ข้าพเจ้าได้ค้นหาสิ่งที่ถูกต้องและค้นคว้า เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ได้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (2005: 11-15) มาเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการท่วงที่จัดทำเชิงปฏิบัติการ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) การสะท้อนผล (Reflect) ซึ่งการสะท้อนผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่นำผลจากการปฏิบัติและการสังเกตมาร่วมรวมวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย สรุปผลและท่อนข้อมูลย้อนกลับไปสู่การวางแผนการดำเนินงานครั้งต่อไปจนกว่ากลับไปสู่ วงจรการปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง ดังรูปที่ 2.2



รูปที่ 3.1 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis และ McTaggart (2005: 11-15)

ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้งสี่ขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนหลักที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตหรือประเมินผล และการสะท้อนผล แต่ในการปฏิบัติจริงนั้นผู้วิจัยแต่ละรายสามารถปรับปรุงหรือประยุกต์ให้มีขั้นตอน ละเอียดและแตกต่างกันไป ในส่วนของผู้วิจัยได้ปรับใช้ทฤษฎีนี้ในโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาการไม่มี วินัยของเด็กจำนวนหนึ่งซึ่งพฤติกรรมของเด็กกลุ่มนี้ต้องใช้เวลา การวิจัยลักษณะนี้จึงเหมาะสม เพราะสามารถเห็นพัฒนาการและการแก้ปัญหาในแต่ละรอบได้ รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยในส่วนอื่น ๆ มีดังนี้

3.4 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 3 คน

2) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น (1) ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 2 คน (2) ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 3 คน รวมจำนวนผู้ปกครองทั้งสิ้น 15 คน

3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น 1) นักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 2 คน เป็นนักเรียนชาย 1 คน และนักเรียนหญิง 1 คน 2) นักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 3 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ครูประจำชั้นและผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่ามีปัญหามากที่สุดในห้อง ดังตารางที่ 3.1 และ ตารางที่ 3.2 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 3.1 นักเรียนที่มีวินัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย

นักเรียน	เพศ	อายุ (ปี)	ผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย
นักเรียนที่มีวินัย			
คนที่ 1	ชาย	12	มารดา
คนที่ 2	หญิง	12	ชาย
คนที่ 3	ชาย	12	มารดา
คนที่ 4	หญิง	12	บิดา
คนที่ 5	ชาย	12	มารดา
คนที่ 6	หญิง	12	มารดา

ตารางที่ 3.2 นักเรียนที่ไม่มีวินัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย

นักเรียน	เพศ	อายุ (ปี)	ผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย
นักเรียนที่ไม่มีวินัย			
คนที่ 7	ชาย	12	บิดา
คนที่ 8	ชาย	12	มารดา
คนที่ 9	ชาย	12	มารดา
คนที่ 10	ชาย	12	บิดา
คนที่ 11	ชาย	12	พี่สาว
คนที่ 12	หญิง	12	มารดา
คนที่ 13	ชาย	12	บิดา
คนที่ 14	หญิง	12	พี่สาว
คนที่ 15	ชาย	12	บิดา

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

3.5.1 กิจกรรม 4 กิจกรรม

กิจกรรม 4 แบบ ได้แก่ กิจกรรมโขมนรูม การอบรมคุณธรรม จริยธรรม พื้นแบบ และรักษาดูแล ซึ่งโรงเรียนพิพากษา วิทยาการ ได้ดำเนินกิจกรรมเหล่านี้มาก่อนแล้วและได้ผลดีมาระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ได้ทำการวิจัยเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของกิจกรรม ผู้วิจัยจึงได้ร่วมมือกับครูและผู้ปกครองนำกิจกรรมมาใช้ใหม่ในการวิจัยครั้งนี้

3.5.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยใช้แบบสัมภาษณ์ 2 ส่วนคือ

- 1) แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น คือ การสัมภาษณ์ครูประจำชั้นเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษา
- 2) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน คือ การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษา
- 3) แบบสัมภาษณ์นักเรียน คือการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการทำกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ โขมนรูม การอบรมคุณธรรม จริยธรรม พื้นแบบ และรักษาดูแล

3.5.3 บันทึกจากการสังเกต

ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกเพื่อจดรายละเอียดต่างๆ จากการสังเกต ดังนี้

- 1) กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ 4 กิจกรรม
- 2) บันทึกพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม
- 3) แบบประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม
- 4) แบบบันทึกการสังเกตการทำกิจกรรม 4 กิจกรรม

3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

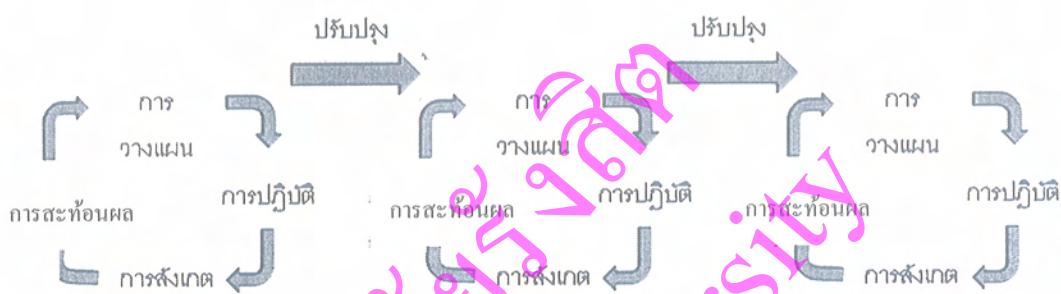
ขั้นที่ 1 การดำเนินการพัฒนาและการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน (ฉบับร่าง)

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียนตามบริบทปัญหาของนักเรียน โรงเรียนพิพากษา วิทยากร
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนา กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน ได้แก่
 - 2.1 กิจกรรมค้านความรับผิดชอบ 4 กิจกรรม
 - 2.2 ความรับผิดชอบต่อตนเอง
 - 2.3 ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- 3) นำกรอบแนวคิดมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนา กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน
- 4) จัดทำเอกสารประกอบการพัฒนา กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบ

ขั้นที่ 2 การปรับปรุง แก้ไข

- 1) รวบรวมจากการสังเกตการประชุมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากครูประจำชั้นและผู้ปกครองนักเรียน มาใช้ในการปรับปรุงเอกสาร ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้
- 2) กำหนดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

ขั้นที่ 3 การทดลองนำกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ไปใช้ นำกิจกรรมทั้ง 4 แบบ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 3 วงรอบ ในแต่ละรอบ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Act) สังเกต (Observe) และสะท้อน (Reflect) แต่ละขั้นตอนของการวิจัยดำเนินการพัฒนาจากการผสมผสานความคิดของครูกับผู้ปกครองทำหมุนตามกันเป็นวงจร ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการทั้งหมดออกเป็น 3 วงรอบ ตามรูปภาพดังนี้



รูปที่ 3.2 วงจรการวิจัย จำนวน 3 รอบ
ที่มา: งานชีวกรรยา วิจัยตามแนวคิดของผู้วิจัย, 2555.

ขั้นที่ 4 การปรับปรุง แก้ไข การพัฒนา กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน (ฉบับสมบูรณ์)

- 1) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จากผลการทดลอง นำมาปรับปรุง แก้ไขส่วนต่างๆ ของกิจกรรม ให้มีความสมบูรณ์ขึ้น
- 2) นำข้อมูลที่ปรับปรุงแล้ว จัดทำกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยดำเนินการจัดทำกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ดังนี้

- 2.1 จัดสถานที่และเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับ ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 2.2 กำหนดแผนและจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน
- 2.3 ดำเนินงานกิจกรรมและปฏิบัติตามแผน

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) รวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรม 4 แบบ การสัมภาษณ์ และบันทึกจากการสังเกต
- 2) วิเคราะห์ข้อมูล แล้วปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน จนครบ 3 รอบ
- 3) ประเมินประสิทธิผล การดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเอง
- 4) สรุปผล และเสนอ กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการจัดกิจกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 รายละเอียด ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.3 กำหนดการรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดกิจกรรม	พ.ศ. 2555	มิ.ย. 2555	ก.ค. 2555	ส.ค. 2555	ก.ย. 2555	ต.ค. 2555	พ.ย. 2555
1. จัดสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง							
2. กำหนดแผน/กิจกรรม 4 กิจกรรมในการเสริมสร้าง วินัยด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน							
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผน			←→				
4. รวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม การ สัมภาษณ์ และบันทึกจากการสังเกต		←		→			
5. วิเคราะห์ข้อมูล แล้วปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน จนครบ 3 รอบ	รอบที่ 1	รอบที่ 2	รอบที่ 3				
6. ประเมินประสิทธิผลของกิจกรรม					↔		
7. สรุปผลในการดำเนินการพัฒนา กิจกรรมการ เสริมสร้างวินัยนักเรียน						↔	

ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ได้ใช้ภาคสนามที่โรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ดำเนินการโดยใช้กิจกรรม 4 แบบ คือ โถม รูม การอบรมคุณธรรม จริยธรรม พื้นแบบและรักษ์สะอาด ตามกระบวนการของ PAOR ดังนี้

3.7.1 วางแผน (Plan)

ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง ประชุมร่วมวางแผนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในเรื่อง การจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยยึดกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก กำหนดกิจกรรม และรายละเอียดของกิจกรรมที่จะนำมาพัฒนาวินัยนักเรียน 4 กิจกรรม ดังนี้

1) การดำเนินการจัดกิจกรรมโขมรูม การดำเนินกิจกรรมโขมรูมเริ่มดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2555 ถึง 15 มิถุนายน 2555 ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวัน เวลา 8.00 - 8.30 น. โดยครูประจำชั้นจะทำการตรวจเช็คและสังเกตกลุ่มนักเรียนวิจัย ตั้งแต่เข้า教室จนถึงออกจากห้องเรียน โดยดำเนินการส่งเสริมวินัยนักเรียนเป็นรายบุคคล สร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน พูดคุยปรึกษาอย่างเป็นกันเองไปพร้อมๆ กับการเน้นเรื่องระเบียบวินัยด้านความรับผิดชอบต่อการศึกษาเด่นเรียน การแต่งกาย มาตรฐาน การตรงต่อเวลา การดูแลความสะอาดเวรประจำวันของห้องเรียน การดูแลรักษาความสะอาดเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนฝึกทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวในสิ่งแวดล้อม การวางแผนชีวิต กิจกรรมเหล่านี้ ครูและนักเรียนจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโขมรูมคือทำให้ครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนของตนเองมากขึ้น มีความเข้าใจกันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนได้

2) การดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันศุกร์ช่วงเช้า เวลา 8.30 - 9.00 น. จัดกิจกรรมทั้งโรงเรียนโดยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้จัดอบรม ซึ่งจะนิมนต์พระที่เป็นวิทยากรจากวัดมาเป็นผู้อบรมนักเรียน ฝึกsmith ให้กับเด็กนักเรียน อบรมคุณธรรม จริยธรรมให้รู้จักนำไปบุญคุณไทย ผู้วิจัยและครูประจำชั้นจะสังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายขณะที่ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนคนอื่นๆ เช่น ครูและนักเรียนร่วมกันสวดมนต์ทำวัตรตอนเช้าและการนั่งสมาธิ ผลที่ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวมดีขึ้น เช่น มีความซื่อสัตย์ ไม่ พูดปด ไม่ลักษณะของผู้อื่น พูดจาสุภาพ รู้จักกាលเทศะ ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ การอบรมคุณธรรม จริยธรรมได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวมดีขึ้น เช่น มีความซื่อสัตย์ ไม่ พูดปด ไม่ลักษณะของผู้อื่น พูดจาสุภาพ รู้จักกាលเทศะ ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ

3) การดำเนินการจัดกิจกรรมพื้นแบบ ดำเนินการจัดกิจกรรมนี้ทุกวัน โดยครูและนักเรียนร่วมกันทำห้องนี้ผู้จัดและครูทำการเน้นนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ที่มีพุทธิกรรมการมีวินัยในตนองค์ความรับผิดชอบในเรื่องของการแต่งกายให้ถูกต้องเป็นไปตามที่กำหนด ตอนเช้าและเย็นพึ่กอยู่ส่วนน่องๆ ขึ้นรถโรงเรียน ช่วยดูแลรักษาและผ้าปูนอนให้กับน้องๆ อนุบาล เป็นผู้นำน้องๆ ในการเก็บขยะบริเวณโรงเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน และตอนพักกลางวัน เป็นตัวอย่างที่ดีในการแต่งกาย การพูด การเคารพผู้ใหญ่ และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย การสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น ได้รับรางวัลในการแข่งขันงานวิชาการ เก็บเงินที่ผู้ปกครองทำตามกำหนดนำส่งคืน ผู้จัดและศึกษาเอกสารที่บันทึกผลการทำกิจกรรมนี้และพบว่า ทำให้นักเรียน มีน้ำใจ และเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้องๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการทำความดี โดยโรงเรียนได้ทำการเชิดชูเกียรติให้กับนักเรียนที่เป็นต้นแบบที่ดีแห่งน้ำเสียงทุกสัปดาห์

4) การดำเนินการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาด ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกสัปดาห์ในช่วงโวยเรียนสุดท้ายของวันศุกร์ ซึ่งเป็นการทำความสะอาดให้ญี่ห้องโรงเรียน โดยให้นักเรียนร่วมกันรับผิดชอบทำความสะอาดพื้นที่ในห้องเรียนและรอบบริเวณโรงเรียนตามจุดที่ได้รับมอบหมาย โดยฝ่ายพัฒนาผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผล มีการชุมชนและให้รางวัลหน้าเสาธง การจัดกิจกรรมรักษ์สะอาดกำหนดให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายรับผิดชอบกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ เวลาประจำวันทำความสะอาดห้องเรียน ในวันที่นักเรียนเป็นเวร และดูแลรักษาความสะอาดบริเวณพื้นที่ของโรงเรียน ที่แบ่งไว้ตามระดับชั้น โดยมอบหมายให้รับผิดชอบทำความสะอาดห้องเรียน แต่ละคนจะได้ปฏิบัติหน้าที่เวลาประจำวันคนละ 1 วัน และให้ดูแลรักษาความสะอาดตลอดทั้งวันจนกว่าจะถึงเวลาเลิกเรียน และการดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ทุกวันจันทร์ช่วงเวลา 14.30 น. ถึง 15.30 น. ให้ทุกคนมีหน้าที่ เก็บขยะ บัดกรด เช็ดถูบริเวณที่ครุขัดให้ดูแลรักษาด้านไม้ในที่กรุงกำหนด รถน้ำต้นไม้ตามกระถาง และดูแลสวนหยาดมบริเวณอาคารเรียนและภายนอกโรงเรียนให้สะอาดตา ผลที่ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพุทธิกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ในเรื่อง ปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด สร้างจิตสำนึกและสุนนิสัยของการรักษาความสะอาด ฝึกให้นักเรียนสร้างบรรยายภาพที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาดทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ

3.7.2 ปฏิบัติ (Act)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) ประชุมครุทั้งโรงเรียนซึ่งแจ้งว่า ผู้วิจัยมีความประสงค์จะดำเนินการพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้แก่นักเรียนทั้งโรงเรียนทั้งเด็กที่มีวินัยและไม่มีวินัย โดยให้ครุในกลุ่มสาระฯ ที่เกี่ยวข้อง ทำโครงการที่เน้นระเบียบวินัยนักเรียนให้สอดคล้องกับ 4 กิจกรรมคือ กิจกรรมโภมรูม กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพี่ต้นแบบ และกิจกรรมรักษาสอดคล้องกับ 4 กิจกรรมที่ได้ระบุไว้

2) ทำหนังสือแจ้งผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านวินัยกับนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย เพื่อขอความร่วมมือและเชิญประชุมซึ่งแจ้งว่าทางโรงเรียนจะทำการจัดกิจกรรมพัฒนาเสริมสร้างวินัยนักเรียนโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาวินัยบุตรหลานของตนเอง รวมทั้งสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

3) ดำเนินการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยครุและผู้ปกครองได้ให้คำปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดร่วมกันเป็นวงรอบ จนครบ 3 วงรอบ

3.7.3 สังเกต (Observe)

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม การสัมภาษณ์ครุประจำชั้น การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง การบันทึกจากการสังเกต และการประเมินพฤติกรรม ในการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

3.7.4 สะท้อนผล (Reflect)

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม จากการสัมภาษณ์ และบันทึกจากการสังเกต คือแบบบันทึกพฤติกรรม และแบบประเมินพฤติกรรม มาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาวินัยนักเรียนให้ดีขึ้นสำหรับการดำเนินการในวงรอบต่อไป

สรุปการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ติดต่อ และ ขออนุญาตทางโรงเรียนทิพพาร วิทยาการ ในการจัดประชุมและสัมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครุภัณฑ์ปกรองเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานจากครุภัณฑ์ปกรองช่วยกันในเรื่องการเสริมสร้างวินัยนักเรียน และกำหนดการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยขอหนังสือจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุณภูนิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อออกหนังสือเรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนและผู้ปกรองนักเรียน โดยครุภัณฑ์ปกรองเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกรองนักเรียนที่ร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนที่อยู่ในความปกรอง
- 2) ดำเนินการตามแผน การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม โดยวิธีการสะท้อนความคิดผสมผสานระหว่างครุภัณฑ์ปกรอง
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการจัดกิจกรรม 4 แบบ การสัมภาษณ์ และบันทึกจากการสังเกต ขณะที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากการดำเนินการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัย ในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบแล้วแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฏ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่พูดจาสุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ ไม่เก็บวัสดุ อุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว โดยดำเนินการเป็นวงจร 3 รอบ จนได้ผล มีคุณธรรมที่ดีครบถ้วน ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการที่ยังไม่สามารถพัฒนาขึ้นได้ โดยดำเนินการเป็นวงจร 3 รอบ จนได้ผลเป็นที่พอใจ
- 5) ประเมินประสิทธิผลจากการดำเนินการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แนวทางของ Strauss and Corbin (1998: 266) เป็นรูปแบบที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา ที่เน้นขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลใน 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การรวบรวมข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่รวมรวมได้จากแหล่งต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสังทนากลุ่ม มาคัดเลือกข้อมูลให้เป็นกลุ่มที่มีความหมาย
- 2) การจัดกระทำข้อมูล เป็นการนำข้อมูลมากราฟ/ปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดกิจกรรมความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือแผนภาพของทฤษฎี
- 3) การเลือกนำเสนอข้อมูล
- 4) พัฒนากิจกรรมความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือแผนภาพเชิงทฤษฎีให้มีความชัดเจน

จากผลการดำเนินงานทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าว นำไปสู่ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามในการวิจัยต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 3.4 คำตามในการวิจัยและข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์

คำตามในการวิจัย	ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์
1. การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ควรดำเนินการอย่างไร	1. บันทึกการดำเนินการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม 2. บทสัมภาษณ์และคำตอบจากครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการทำกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ 3. แบบบันทึกจากการสังเกต ได้แก่ ก. พฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา ข. แบบประเมินพฤติกรรม
2. ผู้ปกครองและครูมีบทบาทอะไรในการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน	1. บันทึกของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับ ก. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ข. สิ่งที่ครูและผู้ปกครองร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ (การสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน) 2. บทสัมภาษณ์และคำตอบจากนักเรียน
3. ประสิทธิผลของการดำเนินงาน ตามรูปแบบเสริมสร้างวินัยในตนเองให้นักเรียนด้านความรับผิดชอบโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เป็นอย่างไร	1. ผลของการดำเนินการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม 2. บทสัมภาษณ์และคำตอบจากครูและผู้ปกครอง 3. บันทึกจากการสังเกตของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับ ก. พฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา ข. การประเมินพฤติกรรม 4. บทสัมภาษณ์และคำตอบจากนักเรียน

คำตามในการวิจัยข้อ 1 การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ควรดำเนินการอย่างไร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ สัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับผลของการทำกิจกรรมที่เสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกของครูและผู้ปกครองจากการสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนรวมทั้งสนทนาระหว่างครูและผู้ปกครองในการสะท้อนความคิด

คำถ้ามในการวิจัยข้อ 2 ผู้ปักครองและครูมีบทบาทอะไรในการเสริมสร้างวินัยใน
ตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ผู้วิจัยวิเคราะห์
ข้อมูลจากบันทึกของครูและผู้ปักครองเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและการ
สะท้อนความคิดแบบผสมผสานของครูและผู้ปักครอง รวมทั้งบทสัมภาษณ์และคำตอบจากนักเรียน

คำถ้ามในการวิจัยข้อ 3 ประสิทธิผลของการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างวินัยใน
ตนเองให้นักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เป็นอย่างไร ผู้วิจัย
วิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม บทสัมภาษณ์และคำตอบจากครู
และผู้ปักครอง บันทึกจากการสังเกตของครูและผู้ปักครองเกี่ยวกับ พฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา บท
สัมภาษณ์และคำตอบจากนักเรียน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

3.9 บทสรุป

สรุปว่า การดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน ครูประจำชั้น และผู้ปกครองนักเรียน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 2.1) กิจกรรม 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโไฮมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพีต้นแบบ และกิจกรรมรักษ์สะอาด 2.2) การสัมภาษณ์ ได้แก่ สัมภาษณ์ครูประจำชั้น และสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน 2.3) การบันทึกจากการสังเกต 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยคือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 5) การวิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามของการวิจัย และบทสรุปดังรายละเอียดข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานกับครูและผู้ปกครอง การขออนุญาตในการเก็บข้อมูล การขออนุญาตในการตรวจสอบเครื่องมือ การเก็บข้อมูลในแต่ละกิจกรรม การจัดระบบในการเก็บข้อมูล ใช้เวลา 3 เดือน วงรอบละ 1 เดือนแล้วจึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มามาทำการวิเคราะห์ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ความนำ

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ระหว่างครูและ ผู้ปกครองในการร่วมกันแก้ปัญหา และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานจากครูและผู้ปกครองแล้วนำกิจกรรมไปใช้ในโรงเรียน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดไว้ดังกล่าวคือ

- 1) การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานควรดำเนินการอย่างไร
- 2) ผู้ปกครองและครูมีบทบาทอะไรในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน
- 3) ประสิทธิผลของการดำเนินงานการพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เป็นอย่างไร

ดังนั้นในข้อต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน เพื่อตอบคำถามในการวิจัย ดังที่กล่าวข้างต้น ประกอบด้วย การวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ระดับป্রограмมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน การวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครอง และครูในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับป্রограмมศึกษาโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานครรลองการดำเนินการอย่างไร

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ข้อมูลที่จะนำมายังวิเคราะห์ คือ

4.2.1.1 กิจกรรม 4 กิจกรรม

ผู้จัดได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์จากการดำเนินการทำกิจกรรมเสริมสร้างวินัย 4 แบบ รายละเอียดจากการบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบโดยครูประจำชั้นเป็นผู้บันทึก ปรากฏผลดังนี้

1) กิจกรรมโโซมรูมจากการทำกิจกรรมโโซมรูม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้นในเรื่อง มาโรงเรียนและเข้าแคล้วทันเวลา แต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมโโซมรูม สนใจเรื่องที่ครูแจ้งมากขึ้น รับผิดชอบในการทำความสะอาดเวรประจำวัน และ นำหนังสือเรียนมาเข้าเรียนโดยไม่คุยกองเพื่อน

ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกนักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองที่มีวินัย เป็นตัวอย่างที่ดีไว้ว่า

"...นักเรียนคนที่ 1 เป็นตัวแทนนักเรียนชายที่มีความประพฤติดี มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มาโรงเรียนทันเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต แต่งกายถูกต้องตามกฎของโรงเรียน พุดจาสุภาพอ่อนโยน ชอบช่วยเหลือองานเพื่อนๆ เช่น ช่วยอธิบายแบบฝึกหัดให้กับเพื่อน มีความสนใจแลกรับตือรือร้นในการเรียน และมีความรับผิดชอบต่อตนเองมาก โดยผู้ปกครองของนักเรียน จะดูแลเอาใจใส่ลูกเป็นอย่างดี เพราะจะพูดคุยและปรึกษากับครูเป็นประจำ ไม่ว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก การเรียนของลูก และความประพฤติของลูก นักเรียนคนนี้ได้รับรางวัล งาน “วันการศึกษาเอกชน” ประจำปีการศึกษา 2555 และรางวัลเหรียญทองการแข่งขันการสร้างหนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“นักเรียนคนที่ 5 เป็นตัวแทนของนักเรียนชาย ได้รับมอบหมายจากครูประจำชั้น เป็นหัวหน้าห้องเรียน มีความรับผิดชอบและมีวินัยสูงมาก ในฐานะเป็นหัวหน้าห้องเรียน นักเรียนจะมาโรงเรียนในตอนเช้า ประมาณ 06.50 น. เป็นประจำทุกวัน แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีภาวะผู้นำสูง มีความซื่อสัตย์ สุจริต กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี เมื่อกลับบ้าน ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความสะอาดบ้าน ภูมิบ้าน ดูแลน้อง หลังจากนั้นก็จะทำการบ้าน อ่านหนังสือ” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่มีวินัย หลังจากทำการบ้านเสร็จแล้วพบว่า นักเรียนมีวินัยดีขึ้น ดังต่อไปนี้

“...นักเรียนคนที่ 7 ทำความสะอาดห้องเรียน ทั้งเรปรประจำวันที่รับผิดชอบ และเคยดูแล ความสะอาดพื้น จัดโต๊ะ เก้าอี้ เทบยัง ซึ่งแต่เดิมเขาไม่เคยทำเรปรประจำวันที่ได้รับมอบหมาย และไม่สนใจที่จะรักษาความสะอาดของห้องเรียน โดยอ้างว่า อยู่ที่บ้านไม่เคยทำ ครูได้เรียกนักเรียนมาอบรมถึงความรับผิดชอบในการทำความสะอาดทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน และได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้เข้าใจ จนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่องความรับผิดชอบการทำความสะอาดได้...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 9 มีความกระตือรือร้นมาโรงเรียนทันเวลา สนับสนุนตามข่าวสารที่ทางโรงเรียนประกาศ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน และห้องเรียน รวมทั้งมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นผลสำเร็จ ซึ่งก่อนหน้านี้ มาโรงเรียนสายเป็นประจำ เนื่องจากผู้ปกครองมาส่ง ทำให้นักเรียนมาโรงเรียนไม่ทันเข้าแคลงเคารพชาติ จึงไม่ทราบข่าวสารที่ทางโรงเรียนประกาศในตอนเช้าที่เข้าแคลง ครูประจำชั้นได้พบผู้ปกครอง พูดคุยกับความร่วมมือให้นักเรียนมาให้ทันโรงเรียน เพราะจะได้มีเวลาทบทวนการบ้าน ทำเรvoir และเข้าแคลงเคารพชาติ ได้รับความร่วมมือเป็น

อย่างดี จนพฤติกรรมมาโรงเรียนสายหมดไป..." (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 10 นำหนังสือมาเรียน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายอมคดหนังสือของเพื่อน แต่หลังจากที่ครูเตือนและพูดคุยกับผู้ปกครองว่า นักเรียนควรมีหนังสือเป็นของตนเอง เขายอมนำหนังสือติดตัวมาเรียนในห้องเรียน และจะแบ่งปันให้เพื่อนที่ไม่มีหนังสือ หรือเพื่อนที่ลืมเอามาคดด้วย...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

จากการสะท้อนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น ในวงรอบที่ 1 พบว่า การทำกิจกรรมโภมรูม สามารถแก้ปัญหาการไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนได้ในเรื่อง การมาโรงเรียนและเข้าเด渥ทันเวลา การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน รู้จักรับผิดชอบนำหนังสือเรียนมาเข้าเรียนครบถ้วนทุกวิชา นักเรียนรู้จักสนใจเข้าร่วมสารมากขึ้น มีความรับผิดชอบในการทำความสะอาดเวรประจำวัน และ รับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้านทำความสะอาดบ้าน จึงมีความเห็นพ้องกันว่า ควรมีการจัดกิจกรรมโภมรูมต่อไปและเน้นเรื่องการมีวินัยในตนเอง ให้มากขึ้น

2) การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินการจัด กิจกรรมอบรม คุณธรรม จริยธรรม พบว่า การอบรมคุณธรรม จริยธรรม ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรม การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวมดีขึ้น เช่น มีความซื่อสัตย์ ไม่ พูดปด ไม่ลักขโมยของผู้อื่น พูดจาสุภาพ รู้จักภาคเทศา ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ ดังตัวอย่าง นักเรียนที่มีวินัยครูประจำชั้นได้บันทึกไว้ว่า

“...นักเรียนคนที่ 3 เป็นตัวแทนของนักเรียนชาย ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าห้อง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มาโรงเรียนทันเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต แต่งกายถูกต้อง ตามระเบียบของโรงเรียน มีความเป็นผู้นำ เอาใจใส่ต่อหน้าที่ คอมช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการดูแลเพื่อนๆ ในห้องเรียน พูดจาสุภาพอ่อนโยน ขอบช่วยเหลืองานเพื่อนๆ เช่น อธิบายแบบผึกหัดการบ้าน มีจิตสาธารณะ ผู้ปกครองจะดูแลเอาใจใส่ลูก เป็นอย่างดี คอมโบทัพที่ดีตามการเรียนและพฤติกรรมของลูกอยู่เป็นระยะ...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 6 เป็นตัวแทนของนักเรียนหญิง เป็นผู้มีความรับผิดชอบเป็นอย่างมาก เช่น มีวินัยด้านการเรียน ทำงานส่งครบทุกวิชา ใส่ใจการเรียนดี ตั้งใจและสนใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน เป็นนักเรียนที่มีบุคลิกดี มารยาทดีร้อย พูดจาสุภาพอ่อนโยน เรียนดี เป็นที่รักของครูทุกๆ คน เพื่อนๆ และน้องๆ นอกเหนือนี้ยังช่วยกิจกรรมงานโรงเรียน เช่น เป็นนักธุรกิจนำของวงดนตรีโรงเรียน ร่วมแข่งขันทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ผู้ปกครองเป็นพี่ชาย ส่วนคุณแม่ทำงานที่ญี่ปุ่น ประมาณ 1 ปี จะกลับมาครั้งหนึ่ง ที่บ้านอยู่ช่วยกัน 4 พี่น้อง แต่ละคนต้องช่วยกันทำงานบ้าน ต้องมีวินัยรับผิดชอบต่อตนเองทุกคน เช่น ภาระบ้าน ภูบ้าน ล้างจาน ซักผ้า รีดผ้า นอกจากนั้นจะทำการบ้าน อ่านหนังสือทุกๆ วัน ผู้ปกครองจึงไม่เคยเป็นห่วงเรื่องการเรียน...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

จากการอบรมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนที่มีพุทธิกรรมไม่มีวินัย มีหลายคนที่ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...นักเรียนคนที่ 7 ช่วยห้องให้ครู เพื่อนและผู้อื่น พูดจาสุภาพ มีกាលเทศะ ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังไม่เคยช่วยเหลือผู้อื่น พูดจาไม่สุภาพ และยังมีพฤติกรรมไม่สนใจเรียน ลูกเดินในห้องเรียนขณะครูสอน ซึ่งครูได้อบรมแล้วค่อยๆ แก้พฤติกรรมไปทีละน้อย แล้วซึ่งให้เห็นถึงผลดีที่ตามมาของการมีน้ำใจ การพูดดี การมีกាលเทศะ รวมทั้งได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้ช่วยปรับพฤติกรรมขณะอยู่ที่บ้าน จนสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนและน้องๆ ได้...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 8 รู้จักการให้ผู้ใหญ่ และกล่าวคำขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือมีน้ำใจช่วยเหลือ ซึ่งก่อนหน้านี้ เขายังเป็นเด็กที่ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่หรือครู และจะหลบเมื่อเดินผ่าน ซึ่งครูได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้ช่วยฝึกนักเรียนได้กล้าแสดงออกในเรื่องดังกล่าวจนนักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้น...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 9 มีความตั้งใจ และสนใจในการเรียนมากขึ้น ฝึกการนั่งสมาธิ สร้างมนต์ ถูกต้อง ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังเป็นเด็กสมาธิสั้น ขาดความสนใจในการเรียน ชอบพูดคุยແ夬ຍเพื่อนในขณะเรียน เมื่อได้รับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม จากโรงเรียน รวมทั้งครู ได้ช่วยเหลือให้นักเรียนสนใจเรียน ฝึกให้มีสมาธิ รู้จักส่วนตน โดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยกดข้อความเป็นพิเศษ ส่งผลให้เขาอยู่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไปในทางที่ดีขึ้น และยังสามารถเป็นผู้นำส่วนตนได้ด้วย...” (ครูประจำชั้น คนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

การสะท้อนความคิดร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น ในวงรอบที่ 1 พนว่า กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม สามารถปรับพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นคน 1) มีจิตใจดงาม ไม่มักง่าย มีน้ำใจกับเพื่อนๆ และน้องๆ กิจกรรมนี้ยังส่งเสริมวิธีคิดเพื่อแก้ปัญหาในด้านความรับผิดชอบ คือ 2) คิดดี มีจิตสำนึกรักในเรื่องของ การไม่พูดโกหกต่อผู้อื่น ไม่รุกรานภาระ เนื่องจากคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม ไม่เดินใจช่วยเพื่อแม่ผู้ปกครอง และครูในการทำงาน เป็นต้น จึงมีความเห็นพ้องกันว่า ควรมีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ต่อไป และเน้นเรื่องการคุณธรรม จริยธรรมในจิตใจให้มากขึ้น

3) การดำเนินการจัดกิจกรรมพื้นแบบ จากการดำเนินการกิจกรรมพื้นแบบ พนว่า กิจกรรมนี้มีส่วนช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดี และได้รับการชื่นชมจากผู้ปกครองที่พนเห็น ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกไว้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนมีวินัยที่ดีและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาวินัยของนักเรียนที่ไม่มีวินัยให้เห็นคือ

“...นักเรียนคนที่ 2 เป็นตัวแทนนักเรียนหญิงที่มีความประพฤติดี มีวินัย มีความรับผิดชอบต่องเอง นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องเอง มาโรงเรียนทันเวลา แต่กายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีความซื่อสัตย์สุจริต จัดเก็บสิ่งของของตนเองอย่างมีระเบียบ พูดจาไพเราะ สุภาพและมีความยั่งยืนอดทน และผู้ปกครองของนักเรียนเป็นญา ซึ่งจะอยู่กับเด็กที่บ้าน 2 คน เป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบต่องเอง และช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในบ้าน โดยไม่ต้องบอก เช่น ทำความสะอาดบ้าน ล้างจาน กรอกน้ำฯลฯ

เมื่อทำหน้าที่ภายในบ้านเรียนร้อยแล้ว เด็กก็จะรับผิดชอบงานของตนเอง นักเรียนได้รับรางวัล งาน”วันการศึกษาเอกชน” ประจำปีการศึกษา 2555 และรางวัลชนเชย การแข่งขันการการแข่งขันแต่งบทเรียนร้อยกรอง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

สำหรับในส่วนของนักเรียนที่ไม่มีวินัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย เพื่อแก้ปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ดังผลการจัดกิจกรรมต่อไปนี้

“นักเรียนคนที่ 8 มีกำลังใจ และภูมิใจในการ ทำงานเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ดูแลช่วยเหลือผู้อื่น และน่องๆ ภายใต้ในโรงเรียน แต่ก่อนหน้านี้เขาไม่เคยช่วยเหลือเพื่อนๆ หรือน้องๆ ซึ่ง การช่วยเหลือของ หัวกระเบื้องไปส่งน้องๆ จากรถไปที่ ตึกเรียน เมื่อครูได้ฝึกให้นักเรียนเป็นพี่ดันแบบในการรับ-ส่งน้อง เข้าแคล้วที่สนามกีฬา ขึ้นรถหลังจากเด็กเรียน และหักชวนเพื่อนนักเรียนด้วยกันให้ช่วยกันรับ-ส่งน้อง และค่อยช่วยเหลือน้องๆ ภายใต้ในโรงเรียนเวลาไม่กิจกรรมต่างๆ ภายใต้ในโรงเรียน...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“นักเรียนคนที่ 9 แต่งกายเรียบร้อย เสื้อผ้าไม่หลุดลุย ถูกระเบียบของโรงเรียน มีน้ำใจ อาสาช่วยเหลือโรงเรียน ยิ้มແบ່ນແเจ່ນใส่เป็นมิตร ไม่ตรึงต่อผู้อื่น แต่ก่อนนี้ เขายังแต่งกายผิดระเบียบ ของเขามาเสื้อออกนอกกลางเงา ใส่รองเท้าผ้าใบระเบียบ ครูได้เรียกมาอบรมให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่รุ่นน้อง ให้รู้จักมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อเขาแต่งกายถูกระเบียบ ครูก็ยกย่องชมเชยว่าเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้ช่วยกำชับในเรื่อง การแต่งกาย จนเข้าเป็นพี่ดันแบบที่ดีได้...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 15 เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการแต่งกาย การตรงต่อเวลา เข่นมาทัน เข้าแคล้ว ส่งงานตามกำหนด ช่วยเพื่อนรักษาความสะอาดของห้องเรียน และบริเวณที่รับผิดชอบ เข่นเวรประจำวัน ซึ่งก่อนหน้านี้ เขายังขาดความรับผิดชอบทั้งในเรื่องการเรียน การมาโรงเรียน การทำเวร โดยเป็นผู้ที่ทำงานช้า ไม่ค่อยกระตือรือร้น ครูได้อบรมให้เป็นพี่ดันแบบ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้องๆ และกล่าวคำยกย่องชมเชยเป็นระยะๆ ส่งผลให้เขามีพฤติกรรมที่ดี รู้จักเสียสละและช่วยเหลือ

ผู้อื่น เป็นแบบอย่างได้..." (ครุประชำชั้นคนที่ ป 6/3 การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

จากการสะท้อนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครุประชำชั้นในวงรอบที่ 1 พบว่า การจัดกิจกรรมพื้นฐานแบบ ทำให้นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามารถร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้คือ มีวินัย มีความรับผิดชอบ เป็นตัวอย่างที่ดีของน้องๆ และเพื่า ในเรื่องของการแต่งกาย การตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย การมีน้ำใจอาสา ซึ่งช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของการมาโรงเรียนไม่ทันเวลา การแต่งกายไม่สูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน หรือเมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา การพูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกារเด็กฯ ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น ผู้จัดและผู้เข้าร่วมวิจัยได้ปรึกษาหารือ เห็นว่ากิจกรรมพื้นฐานควรดำเนินการต่อไป เน้นให้ทำทุกวันและยกย่องชมเชยผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งเขาจะมีความภูมิใจในตัวเขาเอง

4) การดำเนินการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาด จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว พบว่า กิจกรรมรักษ์สะอาดได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ในเรื่อง ปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด สร้างจิตสำนึกและสุขนิสัยของการรักษาความสะอาด ฝึกให้นักเรียนสร้างบรรยายกาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาดทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ

ดังตัวอย่างที่ครุประชำชั้นได้บันทึกนักเรียนที่มีวินัยไว้

“...นักเรียนคนที่ 4 เป็นตัวแทนนักเรียนหญิง เป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน弄 เช่น ส่งงานทันเวลา ทำการบ้านเสร็จสม่ำเสมอ เป็นเด็กที่มีพรสวรรค์ด้านขับร้องเพลงและขับฟิกฟ่อนขับร้องหลังเลิกเรียนเป็นประจำ รับผิดชอบในการทำความสะอาดห้องที่ได้รับมอบหมาย พูดจากับครุครูด้วยถ้อยคำอันไพเราะ มีสัมนาการและมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ทุกคน ได้รับรางวัลเหรียญเงินในการแข่งขันการประกวดล้านนาศิลปะ ศิลปะการแสดง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผู้ปกครองเอาใจใส่การศึกษาเด็กเรียนของลูก อยู่ติดตามการเรียนและพัฒนาการของลูก โดยการหมั่นโทรศัพท์กับครุประชำชั้น และอยู่ส่วนกลางถึงความตั้งใจเรียนของลูกอยู่เป็นประจำ ...” (ครุประชำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

สำหรับในส่วนของนักเรียนที่ไม่มีวินัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย เพื่อแก้ปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ดังผลการจัดกิจกรรมต่อไปนี้

“...นักเรียนคนที่ 11 มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาดมากขึ้น ทำเวรประจำวันที่ได้วันนอบหมาย ในชั้นเรียน มีจิตสาธารณะช่วยเหลือเพื่อนรอน้ำดื่มน้ำไม่ในกระถางที่ห้องเรียนและช่วยดูแลสวนหยόມของโรงเรียนตามที่ครุภำพนด รักษาความสะอาดในบริเวณที่ครุภูมอย่างดี ซึ่งก่อนนี้นักเรียนไม่เคยที่จะช่วยเหลือเพื่อน เนื่องจากอยู่ที่บ้าน มีแม่บ้านคอยทำความสะอาดให้ เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรม จึงมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น รวมทั้งครูได้พูดคุยกับผู้ปกครองถึงพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนและทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงผลดีต่อนักเรียนเอง สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้น...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 12 เก็บขยะบ่อกวน ดูแลรักษาดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณที่ครุภำพนด รดน้ำในกระถางต้นไม้ เก็บขยะ รักษาความสะอาดภายในโรงเรียน รู้จัช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของโรงเรียน แต่ก่อนนี้นักเรียนยังขาดจิตสำนึกรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนกำหนด ครูได้เริ่มมาตักเตือน และพูดคุยกับผู้ปกครองให้กวนขันในเรื่องวินัย การรักษาความสะอาดที่บ้าน จนนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือชักจูงผู้อื่นให้เห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดได้...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง และครูประจำชั้น ในวงรอบที่ 1 พนว่า การจัดกิจกรรมรักษ์สะอาด สามารถฝึกนิสัยการเก็บขยะให้เป็นที่ ช่วยกันรักษาความสะอาดในโรงเรียน และ ช่วยแก้ปัญหานิสัยเด็กที่ขาดวินัยด้านความรับผิดชอบ เช่น การไม่ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ หรือไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วม เสร็จ เป็นต้น จึงมีความเห็นกันว่า ควรมีการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาดต่อไป เช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ เน้นให้ทำทุกวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมทั้งติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

4.2.1.2 การสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเสริมสร้างวินัยใน ตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

1) การสัมภาษณ์ครูประจำชั้น จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น เกี่ยวกับการทำกิจกรรม การมีวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า ครูต้องดูแลนักเรียนและเน้นเรื่องของการมีวินัยอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบให้มากขึ้น และ ควรปรึกษากันระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน เช่น

“...สภาพปัจจุบันของการมีวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ส่วนใหญ่มีวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ~~แต่ต้องพยายามออกหรือกระตุ้นบ่อยๆ โดยสังเกต~~ ได้จากการเต็งกาย การรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติตามระเบียบ กฏเกณฑ์ของห้องที่ตั้งไว้ได้รับการปฏิบัติ ส่วนวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการขาดวินัย ควรเป็นการพูดคุยกันระหว่างโสมรุก่อนเข้าเรียนชั่วโมงแรก หรือในชั่วโมงเวลาว่าง จากการเรียน รวมทั้งผู้ปกครองที่บ้านและโรงเรียน ต้องพยายามดูแลและเน้นให้นักเรียนมีวินัยเป็นประจำสม่ำเสมอ...” (ครูประจำชั้น ป.6/1, การสัมภาษณ์, วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่สร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ให้รู้จักช่วยงานในห้องเรียนและงานที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โดยครูและนักเรียนควรจะช่วยกันหาแนวทางปรับปรุง ซึ่งจะช่วยกันหาทางพัฒนาฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ตามข้อตกลงร่วมกัน วางแผนกฏเกณฑ์กันใหม่ เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นแนวปฏิบัติ...” (ครูประจำชั้น ป.6/2, การสัมภาษณ์, วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...ข้อ 1) ทางบ้านและโรงเรียนต้องดูแลและเน้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องต้องประสานและติดต่อกับครูประจำชั้นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ข้อ 2) ควรติดกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อลดลายพูดติกรรมการขาดวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบ ข้อ 3) สถานศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ...”(ครูประจำชั้น ป.6/3, การสัมภาษณ์, วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

2) การสัมภาษณ์ผู้ปักธงนักเรียน ในการสัมภาษณ์ผู้ปักธงนักเรียน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปักธงนักเรียนที่เป็นเด็กดี เกี่ยวกับการทำกิจกรรมการการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบร่วมกันว่า นักเรียนที่เป็นเด็กดีจะมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบมากขึ้น ไม่ว่าเรื่องการเรียน การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หรือช่วยเหลือทางบ้าน ส่วนนักเรียนที่ไม่มีวินัยมีการพัฒนาตนเองดีขึ้นกว่าเดิม รู้จักมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เช่น

“...นักเรียนที่เป็นเด็กดีจะมีความรับผิดชอบในการเรียน รู้จัก สร้างนิสัยที่ดีให้กับตนเอง รู้จักทำกิจกรรมหรือกิจวัตรที่ตนเองต้องกระทำ ตั้งใจเรียนหนังสือ ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน มีความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการแต่งกาย ต้องแต่งกายให้สะอาด ต้องรับผิดชอบในการงานที่มอบหมาย...” (ผู้ปักธงนักเรียนชั้น ป.6/1, คนที่ 1, การสัมภาษณ์, วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...ครรสอนให้รู้จักการวางแผนตัว เสริมสร้างความมีวินัยของตนเอง ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียนและมีวินัย รวมถึงข้อปฏิบัติที่ดีต่อตนเองและเพื่อนฝูง ครูอาจารย์ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง...” (ผู้ปักธงนักเรียนชั้น ป.6/2, คนที่ 7, การสัมภาษณ์, วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...ต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าตนต้องมีหน้าที่อะไรบ้าง พูดยกตัวอย่างการทำอะไรที่ดี และไม่ดี ให้เค้าเปลี่ยนเที่ยบเอง ค่อยแนะนำถ้าเขามาไม่เข้าใจในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย ค่อยสั่งสอน อธิบาย และออกคำสั่งหากไม่ทำงานข้อกำหนด เช่น ไม่ทำงานบ้านตามที่มอบหมายก็ไม่ต้องเด่นเกน และหักค่าขนม...” (ผู้ปักธงนักเรียนชั้น ป.6/2, คนที่ 8, การสัมภาษณ์, วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

ผลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ครูต้องคุ้มครองสั่งสอนให้อยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนและจัดกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก ส่วนผู้ปักธงนักเรียนต้องดูแลเอาใจใส่ ให้คำแนะนำในสิ่งที่ดีๆ อธิบายให้เด็กเข้าใจว่าอะไรดี อะไรไม่ดี และมีติกาข้อบังคับถ้าไม่ปฏิบัติตาม

4.2.1.3 การบันทึกจากการสังเกตของผู้วิจัยและของครูประจำชั้นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตอนองค์ความรับผิดชอบ

จากการสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตอนองค์ความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยได้สังเกตและรวบรวมผลการสังเกตจากครูประจำชั้นได้บันทึกไว้ พบว่า นักเรียนมีความสนใจและเห็นความสำคัญในควบคุมกิจกรรมโขมรูมมากขึ้น ให้ความสนใจและปฏิบัติกิจกรรมมีสมាមในการเรียน มีจิตสำนึกรักการเรียน โขมรูมมากขึ้น ให้ความสนใจและปฏิบัติกิจกรรมมีสมាម กิจกรรมพื้นแบบ และช่วยเหลือผู้อื่น รักความสะอาด 环境卫生ถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมรักษาดูแล เป็นต้น ดังตัวอย่างเช่น

1) กิจกรรมโขมรูม

“...นักเรียนตั้งใจและรับฟัง สนใจกิจกรรมโขมรูมระดับดี ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตัวในเรื่องที่ครูโขมรูมในตอนเช้า ส่งผลให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ อยู่ดูแลช่วยเหลืองานค้านงาน เช่น ดูแลเพื่อนๆ ในเวลาที่ครูไม่อยู่ รับผิดชอบทำความสะอาดห้องโดยที่ครูไม่ต้องบอก...” (ครูประจำชั้น ป.6/2, การสังเกต, วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนนำคำสั่งสอนของครูไปใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจจุดประสงค์ของการมีระเบียบวินัย และให้ความร่วมมือ รวมทั้งรับผิดชอบมากขึ้น แต่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน และนำคำสั่งสอนของครูมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม...” (ครูประจำชั้น ป.6/2, การสังเกต, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

2) กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม

“...นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ และตั้งใจฟังในการทำกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้ความสนใจและตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม มีส่วนร่วมในการเรียนเพิ่มขึ้น...” (ครูประจำชั้น ป.6/2, การสังเกต, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เป็นผู้มีจิตสาธารณะ เช่น ช่วยเหลือของให้ครูและเพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ พูดจาสุภาพซึ่งเป็นการปฏิบัติสำนึกรักใคร่...” (ครูประจำชั้น ป.6/1, การสังเกต, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

3) กิจกรรมพื้นแบบ

“...นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสนใจและเต็มใจ มีพฤติกรรมเป็นพื้นแบบได้ดี มีภาวะความเป็นผู้นำ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและฝึกปฏิบัติจริง สนใจทำกิจกรรมกับพี่ๆ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์...” (ครูประจำชั้น ป.6/1, การสังเกต, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนมีพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบในการแต่งกาย ด้านการมีน้ำใจ อาสาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตร ไม่ตีต่อ กัน ให้ความร่วมมือดีในการทำกิจกรรม ฝึกให้รู้จักช่วยกันทำงาน ช่วยสร้างความรักและสามัคคีกันในการทำงาน...” (ครูประจำชั้น ป.6/1, การสังเกต, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

4) กิจกรรมรักษ์สะอาด

“...นักเรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมดี ผลการทำกิจกรรมประสบความสำเร็จมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงคือขึ้น...” (ครูประจำชั้น ป.6/2, การสังเกต, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“... เป็นการปลูกฝังวินัยด้านความรับผิดชอบ ปลูกจิตสำนึกรักษาความสะอาด ทึ้ง ขณะเป็นที่ ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในเบื้องตนเอง...” (ครูประจำชั้น ป.6/1, การสังเกต, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“... ฝึกให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ในการรักษาความสะอาด มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในชั้นเรียน และเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีจิตสาธารณะช่วยกันรักษาความสะอาดในชุมชน...” (ครูประจำชั้น ป.6/3, การสังเกต, วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

4.2.1.4 ผลจากการสังเกตการดำเนินการขัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

ผลจากการสังเกตการดำเนินการขัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ทำให้นักเรียนกลุ่มที่ขาดวินัยจะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คือ มาโรงเรียนทันเวลา ปฏิบัติตามกฎติกาของโรงเรียน ช่วยเหลือเพื่อนเก็บของ มีน้ำใจกับเพื่อน และ น่องๆ ดูแลรักษาของที่นำมาใช้และเก็บของเป็นที่ และมีจิตสาธารณะต่อชุมชน เห็นได้จากการดำเนินการทำกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างเด็กที่ไม่มีวินัย ก่อนการดำเนินการพัฒนา และหลังการดำเนินการพัฒนา พฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในแต่ละรอบจนครบ 3 รอบ รายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) การดำเนินก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาในวงรอบที่ 1 การดำเนินการก่อนการพัฒนาจากกลุ่มตัวอย่างเด็กที่ขาดวินัย 9 คน ในเรื่องของความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ก่อนการพัฒนา ดังตารางที่ 4.1 และหลังการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ก่อนการดำเนินการพัฒนาของนักเรียนที่ไม่มีวินัย จำนวน 9 คน

พฤติกรรมมีวินัยด้านความรับผิดชอบ	คนที่								
	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา	✓		✓	✓	✓	-	-	✓	-
2. แต่งกายไม่สุภาพต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
3. ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
4. ทำกิจกรรมของตนไม่ตรงตามเวลา	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	-
5. พูดโภหกต่อผู้อื่น	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. เมื่อลืมชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
7. จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
10. ไม่ขอบคุณแม่ผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	-	-	✓	✓	✓	-	✓	-	✓
11. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	-
12. ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
13. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓
14. ไม่ทึ่งงงในที่ที่ขัดเครื่องไม้	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
15. ไม่คืนแควแม่ไปยังสถานที่ต่างๆ	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16. ไม่เข้าແຂວ້າอาหารตามลำดับ	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	-
17. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่คืนเมื่อไห้แล้ว	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	-
18. ใช้องส่วนรวมอย่างผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓
19. ไม่เต็มใจช่วยเหลือแม่ผู้ปกครอง ครู ทำงาน	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-
20. ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วม เสร็จ	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
รวม	9	10	13	17	14	10	14	17	13

จากตารางที่ 4.1 พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบก่อนดำเนินการพัฒนา จะเห็นได้ว่านักเรียนกลุ่มนี้อย่างที่ไม่มีวินัย จำนวน 9 คน มีปัญหาพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบก่อนการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยพบว่า นักเรียนคนที่ 7 มีพฤติกรรมไม่มีวินัยด้านความ

รับผิดชอบ จำนวน 9 ข้อ นักเรียนคนที่ 8 มี 10 ข้อ นักเรียนคนที่ 9 มี 13 ข้อ นักเรียนคนที่ 10 มี 17 ข้อ นักเรียนคนที่ 11 มี 14 ข้อ นักเรียนคนที่ 12 มี 10 ข้อ นักเรียนคนที่ 13 มี 14 ข้อ นักเรียนคนที่ 14 มี 17 ข้อ และนักเรียนคนที่ 15 มี 13 ข้อ จะเห็นได้ว่านักเรียนคนที่ 10 และนักเรียนคนที่ 14 จะมี พฤติกรรมไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนคนอื่นๆ หลังจากการดำเนินการพัฒนา พฤติกรรมแล้ว พบว่า นักเรียนไม่มีวินัยจำนวน 9 คน มีปัญหาพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบดี ขึ้นหลังการพัฒนา 5 คน จากการสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้นักเรียนที่เป็นก่อคุณตัวอย่าง ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยตลอดไป จึงเสนอให้มีการพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยเน้น ความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของ นักเรียน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ตารางที่ 4.2 พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ หลังดำเนินการพัฒนาของนักเรียน
ที่ไม่มีวินัย ในวงรอบที่ 1

พฤติกรรมมีวินัยด้านความรับผิดชอบ	คนที่								
	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	-
2. แต่งกายไม่สุกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-
3. ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓
4. ทำกิจกรรมของตนไม่ตรงตามเวลา	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-
5. พูดโกรกต่อผู้อื่น	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓
7. จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓
8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓
9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
10. ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
11. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดศิริชัยของผู้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
12. ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	-
13. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓
14. ไม่ทึ่งใจในที่ที่จัดเตรียมไว้	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-
15. ไม่ดินแผลเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ	-	-	-	✓	-	-	-	✓	✓
16. ไม่เข้าແຂວ້າขออาหารตามลำดับ	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
17. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เก็บเมื่อใช้แล้ว	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างพิクリช ไม่ทะนุถนอม	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓
19. ไม่เต็มใจช่วยเหลือ ผู้ป่วย ครู ทำงาน	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
20. ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วม เสร็จ	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓
รวม	-	-	-	12	8	-	-	13	9

จากตารางที่ 4.2 พฤติกรรมการมีวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบเมื่อเริ่มพัฒนาใน
วงรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวินัยจาก 9 คน มีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบดีขึ้น
จำนวน 5 คน แต่ยังมีนักเรียนที่ขาดวินัยด้านความรับผิดชอบอีก 4 คน คือนักเรียนคนที่ 10 ยังมี
ปัญหาพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบอีก 12 ข้อ ได้แก่ มาโรงเรียนไม่ทันเวลา แต่งกายไม่
ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน พูดโกรกหกต่อ
ผู้อื่น จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือ
หรือให้ของ ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม ไม่ทึ่งใจในที่จัดเตรียมไว้ ไม่เดินแตรามีอุบัติเหตุ ไปยังสถานที่
ต่างๆ ไม่เข้าແຂວງซื้ออาหารตามลำดับ ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว ก่อการพัฒนาซึ่ง
ผู้อัจฉริยะพบว่า นักเรียนคนที่ 7 มีพฤติกรรมไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบ จำนวน 9 ข้อ นักเรียนคนที่ 8
มี 10 ข้อ นักเรียนคนที่ 9 มี 13 ข้อ นักเรียนคนที่ 10 มี 17 ข้อ นักเรียนคนที่ 11 มี 14 ข้อ นักเรียนคน
ที่ 12 มี 10 ข้อ นักเรียนคนที่ 13 มี 14 ข้อ นักเรียนคนที่ 14 มี 17 ข้อ และนักเรียนคนที่ 15 มี 13 ข้อ
จะเห็นได้ว่านักเรียนคนที่ 10 และนักเรียนคนที่ 14 จะมีพฤติกรรมไม่มีวินัยด้านความรับผิดชอบ
มากกว่านักเรียนคนอื่น หลังจากการดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมแล้ว พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมี
ปัญหาพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้นหลังการพัฒนา 5 คน จากการสรุปความคิดเห็นของผู้
ร่วมวิจัย เพื่อให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยตลอดไป จึงให้มี
การพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยเน้นความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการเสริมสร้างวินัยใน
ตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

ตารางที่ 4.3 ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ขั้นตอน	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) จัดทำแผนปฏิบัติการ จัดเตรียมเอกสาร	<p>1. ได้กิจกรรม 4 ชนิด คือ กิจกรรมโอมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษาดูแล ในการเสริมสร้างวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดย มีครอบครัวประสบค์ของการวิจัยเป็นกรอบหลัก และเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม</p> <p>2. เอกสารเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนและบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น</p>
ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Act) ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษากลุ่มนักเรียน	<p>1. ได้ดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาและแก้ปัญหาพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม 4 ชนิด คือ กิจกรรมโอมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษาดูแล</p> <p>2. การให้คำปรึกษาและเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการพัฒนา วินัยนักเรียนที่เป็นประโยชน์ จากครูประจำชั้นและผู้ปกครอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม</p>
ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observation) ด้วยวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูล จากการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ โดยใช้การสัมภาษณ์ ครู และผู้ปกครอง และแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	<p>1. การสังเกตการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กิจกรรมโอมรูม ทำให้นักเรียนและเข้าถึงทันเวลา แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ รับผิดชอบทำความสะอาดห้องเรียน สนใจเรื่องที่ครูสอนมากขึ้น 2) กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม ทำให้มีความซื่อสัตย์ พุจชาสุภาพ มีมารยาท มีน้ำใจช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูในการทำงาน 3) กิจกรรมพื้นแบบ ทำให้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่อง การมาทันโรงเรียน การแต่งกาย การปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน การเข้าเรียนตามเวลา รู้จักกาลเทศะ 4) กิจกรรมรักษาดูแล ทำให้มีจิตสำนึกรักและสุขนิสัยของการรักษาความรัก สะอาดมากขึ้น <p>2. รวบรวมผลการสัมภาษณ์จากครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมฯ</p> <p>3. รวบรวมผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจากครูและผู้ปกครอง</p>
ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflect) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มจากครูและผู้ปกครอง และประเมินผลการพัฒนานักเรียน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม การมีวินัยของนักเรียน	<p>1. ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม ทำให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยจำนวน 9 คน เมื่อปฏิบัติกิจกรรมแล้วมีวินัยเพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน ในรอบที่ 1</p> <p>2. จากผลของการสัมภาษณ์ ครู และผู้ปกครอง ทุกฝ่ายมีความเห็นพ้องกันว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นมีประโยชน์ต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิม</p> <p>3. การทดสอบความคิดจากครูและผู้ปกครอง สะท้อนให้เห็นว่า ควรมีการพัฒนาต่อไปในวงรอบที่ 2 โดยเน้นความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน</p>

สรุปผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 พนบว่า นักเรียนที่ไม่มีวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบ จำนวน 9 คน กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา สามารถพัฒนานักเรียนที่ไม่มีวินัยให้มีวินัยดีขึ้นจำนวน 5 คน และเมื่อมีการสะท้อนความคิดระหว่างครุกับผู้ปกครอง มีความคิดเห็นกันว่าควรให้นักเรียนได้รับการพัฒนาต่อไปในวงรอบที่ 2 โดยนำกิจกรรมการพัฒนาตามกรอบการศึกษา 4 กิจกรรม คือ กิจกรรม โถมรูม กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษาสุขภาพตามแผนต่อไป โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานของครุและผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักรู้ทบทวนน้ำที่ในความมีระเบียบวินัยของตนเองค้านความรับผิดชอบ และสามารถประพฤติปฏิบัติตามให้อยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้น ด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการและการให้คำปรึกษาลุ่มตามรายละเอียดเช่นเดียวกับวงรอบที่ 1

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

ผู้วิจัย ครุประจำชัน และผู้ปกครองนักเรียน ได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือ และดำเนินงานตามแผนพัฒนาเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน และเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ผลจากการดำเนินการทำกิจกรรม 4 กิจกรรม เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน การดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าวปฎิบัติ เช่นเดียวกับวงรอบที่ 1 พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ดังข้อมูลการสัมภาษณ์ และการประเมินพฤติกรรมโดยครุผู้สอนเป็นผู้บันทึกจากการจัดกิจกรรม ทั้ง 4 กิจกรรม ดังนี้

ผลการดำเนินการทำกิจกรรม โถมรูม จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวพบว่า นักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่เหลือ เริ่มมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ดังที่ครุประจำชันได้บันทึกไว้ว่า

“...นักเรียนคนที่ 8 แต่งกายผิดระเบียบ ชอบเออเสื้อออกนอกกลางเงา เหยียบสันรองเท้าเวลาเดิน ถุงเท้าสกปรกและคำ ไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ครุได้เรียกมาตักเตือนและอบรม สั่งสอนให้เข้าใจจุดประสงค์ของการมีระเบียบวินัย การรักษาความสะอาดของเด็กๆที่ใส่ และการมีน้ำใจในการช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้ปรับพฤติกรรมการ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ และช่วยเพื่อนทำเวร

ประจำวันทุกครั้ง..." (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 12 ชอบวิ่งเล่นในห้องเรียน ส่งเสียงดังเวลาที่ครูไม่อยู่จนเพื่อนร้าวัยไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโอมรูม เข้าห้องเรียนช้า ครูได้เรียกมาอบรมและให้กิจกรรมนักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้อง โดยให้คะแนนความประพฤติดีถ้านักเรียนทำตัวดี เช่นให้หายาวยประจำวันมาอ่านให้เพื่อนฯ พึงในชั่วโมงโอมรูมปรากฏว่า นักเรียนให้ความสนใจกิจกรรมโอมรูมในชั้นเรียนและทำตามกฎกติกาที่ครูกำหนด จนนักเรียนทำตามคำสั่งสอนของครูมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองด้วยความเต็มใจ เกิดความภาคภูมิใจในการประพฤติตนเป็นคนดี...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2555)

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมจากการดำเนินกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมในวงรอบที่ 2 พบว่า กิจกรรมนี้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพุทธิกรรมการมีวินัย ด้านความรับผิดชอบดีขึ้น เช่นเดียวกับวงรอบที่ 1 ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกไว้ว่า

“...นักเรียนคนที่ 11 แต่งกายผิดระเบียบ ชอบเอาเสื้อออกนอกงานทางโรงเรียน เหยียบสันหลังเท้าเวลาเดิน ถุงเท้าสกปรกและคำ ไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ครูได้เรียกมาตักเตือนและอบรม สั่งสอนให้เข้าใจจุดประสงค์ของการมีระเบียบวินัย การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าที่ใส่ และการมีน้ำใจในการช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้ปรับพฤติกรรมการ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ และช่วยเพื่อนทำเวรประจำวันทุกครั้ง...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 12 ชอบวิ่งเล่นในห้องเรียน ส่งเสียงดังเวลาที่ครูไม่อยู่จนเพื่อนร้าวัยไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโอมรูม เข้าห้องเรียนช้า ครูได้เรียกมาอบรมและให้กิจกรรมนักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้อง โดยให้คะแนนความประพฤติดีถ้านักเรียนทำตัวดี เช่นให้หายาวยประจำวันมาอ่านให้เพื่อนฯ พึงในชั่วโมงโอมรูมปรากฏว่า นักเรียนให้ความสนใจ กิจกรรมโอมรูมในชั้นเรียนและทำตามกฎกติกาที่ครูกำหนด จนนักเรียนทำตามคำสั่งสอนของครูมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองด้วยความเต็มใจ เกิดความภาคภูมิใจในการประพฤติตนเป็นคนดี...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมพื้นแบบ จากการดำเนินการจัดกิจกรรมพื้นแบบในรอบที่ 2 ซึ่งผู้วัยและผู้ร่วมวิจัยได้เน้นนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กิจกรรมนี้ช่วยเสริมสร้างให้ นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกไว้ว่า

“...นักเรียนคนที่ 11 ให้ความสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมดี นักเรียนให้ความสนใจทำ กิจกรรมกับพี่ๆ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากขึ้น รู้จักอาสาช่วยเหลือน้องๆ เช่น จูงมือน้องระดับอนุบาลลงจากรถ ช่วยหัวของให้น้องไปที่ห้องเรียน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังขาดความรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ตรงต่อเวลา แต่งกาย ไม่ถูกระเบียบ ไม่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ครูได้อบรมให้รู้จักการเป็นพี่ที่ดี ให้กำลังใจ และกล่าวคำชมเชยทุกครั้งที่ปฏิบัติตนเป็นพี่ดี และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้องๆ ...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 14 แต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน มีน้ำใจ อาสาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตร ไม่ตีตอกัน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังแต่งกายไม่สะอาด เสื่อหลุดนอกการเดินทางประจำ พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้ถักถักราบทเศษ ไม่แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น หลังจากที่ครูได้เริ่มน่าอบรม รวมทั้งได้พูดคุยกับผู้ปกครอง ส่งผลให้นักเรียนมี พฤติกรรมดีขึ้น เป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้องๆ มีจิตสาธารณะช่วยเหลือครู เช่นค่อยช่วย เหลือรับ-ส่งน้องบ้านรถโรงเรียน...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาด จากการดำเนินกิจกรรมรักษ์สะอาด พบว่า ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกไว้

“...นักเรียนคนที่ 13 สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมดีขึ้น สนใจปฏิบัติกิจกรรมได้ดีมาก มี ความสำเร็จมากและนักเรียนปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขาชอบจัดเรียนโดย เก้าอี้ ใน ห้องเรียน จัดเรียนบนพื้นห้องเรียน โรงเรียน หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรม เขายังได้เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมดีขึ้น รู้จักรักษาระบัณฑิต ความสะอาด และช่วยเหลือครูและรักษาทรัพย์สมบัติของส่วนรวมดีขึ้น เป็น ผู้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบดีขึ้น...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

“นักเรียนคนที่ 14 ทึ่งขยะเป็นที่ มีจิตสาธารณะจัดเก็บขยะบริเวณ โรงเรียน โรงเรียนน่าอยู่ น่ามอง ซึ่งก่อนหน้านี้ เขายังมีพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบในการทิ้งขยะไม่เป็นที่ไม่รักษาความสะอาดของห้องเรียน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมปลูกจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง รู้จักรักษาความสะอาด ทิ้งขยะในที่จัดเตรียมไว้ให้ มีความรับผิดชอบในขยะของตนเอง รู้จักรู้สึกในการรักษาความสะอาด...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)



ตารางที่ 4.4 พฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบหลังการดำเนินการพัฒนาของนักเรียนไม่มีวินัยใน
วงรอบที่ 2

พฤติกรรมมีวินัยด้านความรับผิดชอบ	คนที่ 7	คนที่ 8	คนที่ 9	คนที่ 10	คนที่ 11	คนที่ 12	คนที่ 13	คนที่ 14	คนที่ 15
1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. แต่งกายไม่สูงต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
4. ทำกิจวัตรของตนไม่ตรงตามเวลา	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
5. พูดโกรกหกต่อผู้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เมื่อทาง	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-
8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. ไม่ทึ่งงงงในที่ที่จัดเตรียมไว้	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-
15. ไม่เดินแผลเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
16. ไม่เข้าແ老人家อาหารตามคำดับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ศูนย์เมื่อใช้แล้ว	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
19. ไม่เติมใจช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20. ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วม	-	-	-	-	4	-	-	-	-
รวม	-	-	-	4	-	-	-	5	-

จากตารางที่ 4.3 พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบเมื่อเริ่มพัฒนาใน
วงรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวินัยที่เหลือจำนวน 4 คนมีพฤติกรรมด้านความ
รับผิดชอบดีขึ้นอีก จำนวน 2 คน และคึ้งมีนักเรียนที่ขาดวินัยด้านความรับผิดชอบเหลืออีก 2 คน
คือ นักเรียนคนที่ 10 ที่ยังมีปัญหาพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบอีก 4 ข้อ ได้แก่ “ไม่นำ
สิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง ไม่ทึ่งขณะที่จัดเตรียมไว้และ
ไม่เดินแคลนเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ ไม่เข้าແຂວງซื้ออาหารตามลำดับ ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อ
ใช้แล้ว นักเรียนคนที่ 14 มี 5 ข้อ ได้แก่ ทำกิจวัตรของตนไม่ตรงตามเวลา จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่
เป็นทาง ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ไม่ทึ่งขณะที่ที่จัดเตรียมไว้และใช้ของส่วนรวมอย่างผิด
วิธีและไม่ทะนุถนอม จากการสรุปการสะท้อนความคิดของครูและผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมที่
นำมาใช้ในการพัฒนานี้มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนที่ไม่มีวินัย และเห็นกันว่าควร
นำไปใช้อีกครั้งหนึ่งในรอบที่ 3 เพื่อให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประพฤติปฏิบัติดอยู่ในระเบียบ
วินัยตลอดไป โดยเน้นความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้าน
ความรับผิดชอบของนักเรียนมากขึ้น”

นักเรียนที่พัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยดีขึ้นทั้งรอบ 1 และรอบ 2 รวมเป็น 7 คนทั้งใน
ด้านการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
โดยครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานงานทำให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง
กับโรงเรียน ติดต่อพบปะกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด และการพูดคุยกับผู้ปกครองที่มีผลกระทบ
ให้เกิดความไว้ใจ และเกิดความเชื่อมั่น ทำให้สื่อความคิดได้โดยตรง การสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจโดยง่าย
และทำข้อตกลงได้ง่าย การประสานกิจกรรมให้มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาวินัยของนักเรียนทั้งที่
โรงเรียนและที่บ้าน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง ให้เกิดความ
ตระหนักรู้และเห็นความสำคัญของการพัฒนาวินัยของนักเรียน และกำหนดวัตถุประสงค์ของการ
พัฒนาร่วมกัน จากนั้นจึงกระตุ้นให้มีการร่วมมือร่วมใจกัน ในการสนับสนุนและพัฒนาเด็กไปสู่
เป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้นบทบาทของครูและผู้ปกครองในการใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน
เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนนั้นประสบศึกษาจึงสำคัญในการที่จะดูแลและ
ตักเตือนเด็กให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งครูต้องมีความอดทนและดูแล
นักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่วนผู้ปกครอง เช่น พ่อแม่ต้องแนะนำลูกด้วยความรัก มีความเข้าใจดูแลเอาใจ
ใส่ทุกด้าน เด็กๆ ก็จะเติบโตอย่างมีคุณภาพ การสะท้อนความคิดเห็นแบบผสมผสานระหว่างครูและ

ผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันที่จะเสริมสร้างให้เป็นไปตามที่คาดหวังและส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ผู้ปกครองนักเรียนเกิดความเชื่อถือการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งสร้างความศรัทธาให้กับโรงเรียนอีกด้วยหนึ่ง

เพื่อให้การดำเนินงานในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานให้ได้ประสิทธิผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมทำ การวิจัยได้ปรึกษาหารือสรุปกันว่า ควรดำเนินการพัฒนาต่อไปในวงรอบที่ 3 ตามวงจรเช่นเดียวกับ วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 อีกรังส์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาในเรื่องของวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมสัมฤทธิ์ผล ดังนี้

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ตารางที่ 4.5 ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

ขั้นตอน	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) จัดทำแผนปฏิบัติการ จัดเตรียมเอกสาร	<ol style="list-style-type: none"> ได้กิจกรรม 4 ชนิด คือ กิจกรรมโถมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพีตันแบบ และกิจกรรมรักษาสหภาพในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดย ยึดกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นกรอบหลัก และเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม เอกสารเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนและบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น
ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Act) ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษากลุ่ม	<ol style="list-style-type: none"> ได้ดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาและแก้ไขแนวทางพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบโดยใช้กิจกรรม 4 ชนิด คือ กิจกรรมโถมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพีตันแบบ และกิจกรรมรักษาสหภาพ การให้คำปรึกษาต่อ ได้ขอคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการพัฒนาวินัยนักเรียนที่เป็นประโยชน์ จากครูประจำชั้นและผู้ปกครอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม
ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observation) ด้วยวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ครู และผู้ปกครอง และแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> การสังเกตการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม <ol style="list-style-type: none"> กิจกรรมโถมรูม ทำให้นักเรียนและเข้าถึงทันเวลา แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ รับผิดชอบทำความสะอาดห้องเรียน รู้จักสนิใจช่วยเหลือเพื่อน กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม ทำให้มีความซื่อสัตย์ พุฒาสุภาพ มีมารยาท มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อแม่ ผู้ปกครองและครูในการทำงาน กิจกรรมพีตันแบบ ทำให้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่อง การมาทันโรงเรียน การแต่งกาย การปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน การเข้าเรียนตามเวลา รู้จักกาลเทศะ กิจกรรมรักษาสหภาพ ทำให้มีจิตสำนึกรักและสุขนิสัยของการรักษาความรัก สหภาพมากขึ้น ได้ผลจากการสัมภาษณ์ ครู และผู้ปกครอง ในการจัดทำกิจกรรม ได้ผลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจากครูและผู้ปกครอง มาพัฒนาวินัย
ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflect) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม และประเมินผลการพัฒนานักเรียน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม ทำให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยที่เหลือจากการอบรมที่ 1 จำนวน 4 คน มีวินัยเพิ่มขึ้นอีก 2 คน รวมเป็น 7 คนในวงรอบที่ 2 จากผลของการสะท้อนความคิด ปรึกษาหารือร่วมกันระหว่าง ครู และผู้ปกครอง ทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพต่อการนำมาใช้ในการเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิม ควรมีการพัฒนาต่อไปในวงรอบที่ 3 โดยเน้นความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน

สรุปผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาพฤติกรรม วินัยด้านความรับผิดชอบ นักเรียนที่ไม่มีวินัยจำนวน 4 คน กิจกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนา สามารถ พัฒนานักเรียนที่ไม่มีวินัยให้มีวินัยดีขึ้น โดยกิจกรรม 2 คน รวมเป็น 7 คน เมื่อมาประชุมและมีการ สะท้อนความคิดกันแล้วเห็นว่า ควรได้รับการพัฒนาต่อไปในวงรอบที่ 3 โดยนำกิจกรรมการพัฒนา ตามกรอบการศึกษา 4 กิจกรรม คือ กิจกรรม โสมรูม กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพี ตันแบบ และกิจกรรมรักษ์สะอาด มาปฏิบัติตามแผนต่อไปโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบ ผสมผสานของครูและผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและทราบด้วยใน บทบาทหน้าที่ในความมีระเบียบวินัยเต็มตามจำนวน 9 คน จึงตกลงว่าควรใช้กิจกรรมในการพัฒนาพฤติกรรม การมีวินัยนักเรียนต่อไปในวงรอบที่ 3 อีกรังสานั่ง ว่าประสิทธิภาพในการใช้กิจกรรมการเสริมสร้าง วินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นอย่างไร

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 3

ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และผู้ปกครองนักเรียน ได้ร่วมประชุมปรึกษาเข่นเดียวกับวงรอบ ที่ 1 และวงรอบที่ 2 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของ นักเรียน และเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานระหว่างครูกับ ผู้ปกครอง จากการส่งเสริมให้ ผู้ปกครองและครูเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียน กิจกรรมที่พัฒนาส่งผลให้นักเรียนมีพุทธิกรรมการมีวินัยในตนเองด้าน ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวมดีขึ้นตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนาต่อใน วงรอบที่ 3 เพื่อที่จะสรุปผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองให้นักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน จากแบบประเมินพุทธิกรรม ดังนี้

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรม โสมรูม จากการดำเนินกิจกรรม โสมรูม พบว่า ได้ช่วย เสริมสร้างให้นักเรียนมีพุทธิกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้ บันทึกไว้ว่า

“...นักเรียนคนที่ 14 มาโรงเรียนทันเวลาเข้าแคล และช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ซึ่งแต่ก่อนจะมาโรงเรียนสาย ไม่ทันเข้าแคล ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ไม่

รับผิดชอบทำความสะอาดห้องเรียน ครูได้เรียกมาอบรมสั่งสอนและได้พูดคุยทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการมาโรงเรียนให้ทันเวลา การช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งปฏิบัติตามคำแนะนำของครู ทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการมาโรงเรียน และมีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมมากขึ้น..." (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

สรุปผลการดำเนินการจัดกิจกรรมโสมรูม นักเรียนส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ในด้านการตรงต่อเวลาเกี่ยวกับการมาเข้าแղะการพงชาติ การเข้าเรียน การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่รวมอบหมายให้ทำการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในห้องเรียนและโรงเรียน

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม จากการดำเนินกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม พนวจ ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกไว้ว่า

“นักเรียนคนที่ 13 ให้ความร่วมมือในการนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมดีขึ้น ปฏิบัติตามข้อคอกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ ชอบพูดคุยเสียงดังในห้องประชุม ไม่ปฏิบัติตามข้อคอกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน หลังจากที่ครูให้ความสนใจเขาเป็นพิเศษ อยู่อบรมสั่งสอนเรียนมาตักเตือน กล่าวคำชมเชยทุกครั้งที่ทำตัวดี ส่งผลให้เขาเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นตัวอย่างได้...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 14 มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ตระหนักรถึงการนั่งสมาธิ สามารถตื่นฟ้ารักษาภาระ มีความรับผิดชอบในทุกด้าน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังไม่เห็นความสำคัญของการทำกิจกรรม ไม่เข้าร่วมกิจกรรมตรงตามเวลาที่กำหนด ขาดความรับผิดชอบในการดูแลตนเอง ชอบเหยียบสันรองเท้า ปล่อยเสื้อคลอขาย หลังจากที่ครูเรียกมาอบรมและได้พูดคุยกับผู้ปกครอง ส่งผลให้เขาเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

สรุปผลจากการดำเนินกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ทำให้นักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่อง การมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ โดยมีพัฒนาการที่เป็นไปตามธรรมชาติและจิตสำนึกรู้สึกซึ้งชัดเจนหลักแนวคิดทางพระพุทธศาสนา และแบ่งคิดของผู้วิจัย และครูประจำชั้นกระตุ้นเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น ตรงต่อเวลา รู้จักกាលเทศะ ตลอดจนร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบร่วมกันอย่างเต็มใจ

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมพื้นแบบ จากการดำเนินกิจกรรมพื้นแบบ พ布ฯ ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกไว้

“...นักเรียนคนที่ 13 มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดให้มีความสนใจในกิจกรรมมากและทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ทุกครั้ง ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังขาดความรับผิดชอบในการทำงาน ไม่รักษาระบบทั้งของตนเองและส่วนรวม ไม่ทึ่งใจลงถัง รวมทั้งพูดจาไม่สุภาพเป็นบางครั้ง หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้เขาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ได้รับคำชมเชยจากครูท่านอื่นๆ และเพื่อนร่วมชั้น มีความตั้งใจเรียน และรู้จักรักษาความสะอาดของตนเองและของ ห้องเรียน...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/2, การบันทึก, วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

“...นักเรียนคนที่ 15 ให้ความสนใจในการทำกิจกรรม รู้จักช่วยกันทำงาน ช่วยสร้างความเข้าใจและความสามัคคีในกลุ่มเพื่อน เช่นช่วยครูทำงานที่ครูขอความช่วยเหลือ ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ ไม่มีพฤติกรรมเชื่อยชา ทำงานไม่เสร็จตามเวลา ชอบวิ่งเล่น พูดคุยกับเพื่อนในเวลาเรียน พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม และครูได้เรียนมาอบรมเป็นระยะๆ พร้อมกับกล่าวคำชมเชยทุกครั้งที่ทำดี ส่งผลให้เขามีพฤติกรรมที่ดีขึ้น สามารถช่วยเหลืองานครู และมีจิตสาธารณะ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อนๆ และน้องๆ ในโรงเรียนได้...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/3, การบันทึก, วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

สรุปได้ว่า กิจกรรมพื้นแบบมีประโยชน์ช่วยในการพัฒนาด้านความรับผิดชอบของนักเรียนมากขึ้น เป็นการส่งเสริมวินัยด้านความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม นักเรียนมี

พุติกรรมเปลี่ยนแปลง รู้จักการช่วยเหลือและเสียสละ เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับน้อง กิจกรรมที่พิ่มอาจจะเน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดพุติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนหันมาประพฤติปฏิบัติตน ให้มีวินัยด้านความรับผิดชอบ เป็นผลดีทั้งต่อตนเอง ชั้นเรียนและสังคมต่อไป

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาระดับ จากการดำเนินกิจกรรมรักษาระดับ พบว่า ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพุติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ดังตัวอย่างที่ครูประจำชั้นได้บันทึกไว้ว่า

“...นักเรียนคนที่ 8 มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน และเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีจิตสาธารณะช่วยกันรักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียนและชุมชน ซึ่งแตกต่างหนึ่งกัน ขาดความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน นางครั้งทั้งเศษยะลงบนพื้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของห้องเรียนดีขึ้น ได้รับคำชมเชยจากครู และเป็นแบบอย่างที่ดีได้...” (ครูประจำชั้นคนที่ ป 6/1, การบันทึก, วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2555)

ผลจากการดำเนินกิจกรรมรักษาระดับ พุติกรรมของเด็กกลุ่มเป้าหมาย พบว่า นักเรียนมีพุติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบได้ผลดีขึ้น ซึ่งนักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้ที่จะดูแลรักษาความสะอาดทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชน

สรุปผลจากการดำเนินกิจกรรม ทั้ง 4 กิจกรรม ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในวงรอบที่ 3 ส่งผลให้นักเรียน มีพุติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้นทุกคน ถึงแม้จะปฏิบัติไม่ได้หมดทุกข้อ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 พฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบหลังการดำเนินการพัฒนาของนักเรียนไม่มีวินัยใน
วงรอบที่ 3

พฤติกรรมมีวินัยด้านความรับผิดชอบ	คนที่								
	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
4. ทำกิจกรรมของตนไม่ตรงตามเวลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. พูดโกหกต่อผู้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. เมื่อถึงช่วงโวยโรงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดศีลธรรมของผู้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. ไม่ทึ่งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15. ไม่เคินແಡาเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16. ไม่เข้าແຂວซื้ออาหารตามลำดับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เคิมเมื่อใช้แล้ว	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างผิดวิธี ไม่ทะน牍อน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19. ไม่เตือนใจช่วยเพื่อน ผู้ปักครอง ครู ทำงาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20. ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วม เสร็จ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	-	-	-	1	-	-	-	2	-

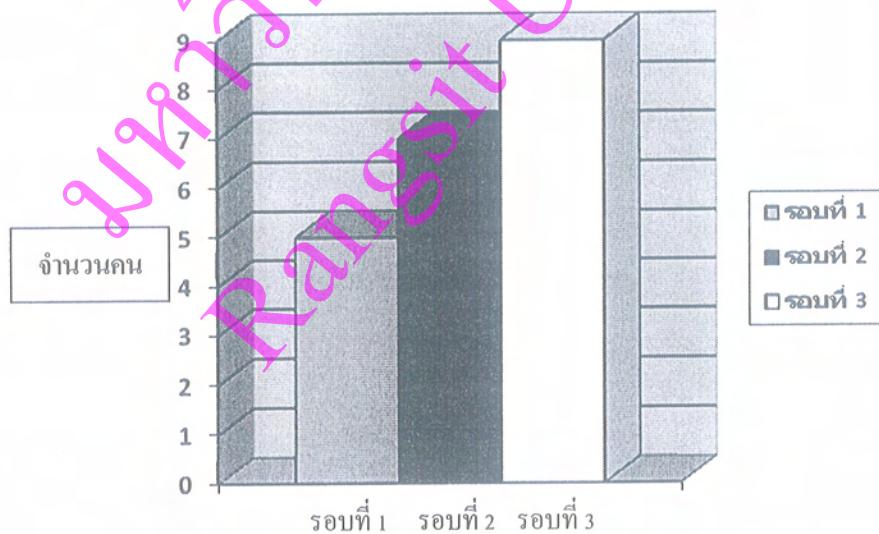
ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามรูปแบบเสริมสร้างวินัยในตนเองให้นักเรียนด้านความรับผิดชอบโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบทุกคน จากการดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาตามกรอบการศึกษา 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมโภชนาญาณ กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมพี่ต้นแบบ และกิจกรรมรักษาสุขภาพ จากการรายงานที่ 4.4 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวินัยจำนวน 9 คน มีปัญหาพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบก่อนการพัฒนาในวงรอบที่ 3 เหลือ 2 คน ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาต่อโดยใช้รูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำให้มีวินัยครบหมู่ทุกคนหลังจากการดำเนินการพัฒนา พฤติกรรมแล้ว พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ทุกคน ทั้งพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวมอยู่ในระดับสูง ถึงแม้ นักเรียนจะพัฒนาได้ไม่ครบ 2 ข้อ ได้แก่ นักเรียนคนที่ 10 ยังไม่สามารถพัฒนาในเรื่องของการนำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน หรือนักเรียนคนที่ 14 ยังไม่สามารถปฏิบัติในเรื่องของจัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทางและทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด เมตตาทั้งนักเรียนก็มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามระเบียบวินัยมากขึ้น โดยให้สัญญาว่าจะประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียนและจะเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู พ่อแม่และผู้ปกครอง

ตารางที่ 4.7 ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 3

ขั้นตอน	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 1 วางแผน (Plan) จัดทำ แผนปฏิบัติการ จัดเตรียม เอกสาร	<p>1. ได้กิจกรรม 4 ชนิด คือ กิจกรรมโภมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรม พื้นแบบ และกิจกรรมรักษ์สะอาด ใน การเสริมสร้างวินัยในตนองค้านความ รับผิดชอบของนักเรียน โดย ยึดกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นกรอบหลัก และเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม</p> <p>2. เอกสารเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนและบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น</p>
ขั้นที่ 2 ปฏิบัติ (Act) ดำเนินการประชุมเชิง ปฏิบัติการ และการให้ คำปรึกษากลุ่ม	<p>1. ได้ดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาและแก้ปัญหาพฤติกรรมการมีวินัยด้านความ รับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม 4 ชนิด คือ กิจกรรมโภมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษ์สะอาด</p> <p>2. การให้คำปรึกษากลุ่ม ได้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการพัฒนาวินัย นักเรียนที่เป็นประโยชน์ จากครูประจำชั้นและผู้ปกครอง โดยการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม</p>
ขั้นที่ 3 สังเกต (Observe) ด้วย วิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูล จากการดำเนินการตาม แผนพัฒนาฯ โดยใช้แบบ สัมภาษณ์ ครู และผู้ปกครอง และแบบสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	<p>1. การสังเกตการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> กิจกรรมโภมรูม ทำให้นักเรียนและเข้าถึงทันเวลา แต่งกายถูกต้องตาม ระเบียบ รับผิดชอบทำความสะอาดห้องเรียน รู้จักสนใจเรื่องที่ครูแจ้งมากขึ้น กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม ทำให้มีความซื่อสัตย์ พุฒาสุภาพ มีมารยาท มีน้ำใจช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูในการทำงาน กิจกรรมพื้นแบบ ทำให้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่อง การมาทันโรงเรียน การ แต่งกาย การปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน การเข้าเรียนตามเวลา รู้จักกาลเทศะ กิจกรรมรักษ์สะอาด ทำให้มีจิตสำนึกรักษาความรัก สะอาดมากขึ้น <p>2. ได้ผลจากการสัมภาษณ์ครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมสร้างวินัย</p> <p>3. ได้ผลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน โดยครูและผู้ปกครอง</p>
ขั้นที่ 4 สะท้อนผล (Reflect) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม และ ประเมินผลการพัฒนานักเรียน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม การมีวินัยของนักเรียน	<p>ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน 4 กิจกรรม ใน วงรอบที่ 3 ทำให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยที่เหลือจากการอบที่ 2 จำนวน 2 คน มีวินัย เพิ่มขึ้นหมาดทุกคน รวมเป็น 9 คน ถึงแม่นักเรียนคนที่ 10 และคนที่ 14 จะพัฒนา ไม่ครบถ้วน 20 ข้อก็ตาม ประสิทธิผลของการพัฒนา กิจกรรมเสริมสร้างวินัยใน ตนองค้านความรับผิดชอบ ต่างมีความเห็นตรงกันว่า กิจกรรมการเสริมสร้าง วินัยในตนองค้านความรับผิดชอบ มีประโยชน์และมีประสิทธิภาพต่อการ นำมาใช้ โดยเน้นความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองมากขึ้นกว่าเดิมและควร ใช้ต่อไปในโรงเรียน</p>

4.2.1.5 สรุปผลการพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ตามขั้นตอน PAOR ประกอบด้วย: วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Act) สังเกต (Observe) และสะท้อนผล (Reflect) ดำเนินการตามกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบที่พัฒนาขึ้น จำนวน 3 วงรอบ ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบคือ ในวงรอบที่ 1 นักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมก่อนการพัฒนา 9 คน หลังการพัฒนาเหลือ 4 คน ในวงรอบที่ 2 นักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมก่อนการพัฒนา 4 คน หลังการพัฒนาเหลือ 2 คน และในวงรอบที่ 3 นักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมก่อนการพัฒนา 2 คน ได้รับการพัฒนาตามกิจกรรมเสริมสร้างวินัยได้ครบถ้วนถึงแม่จะปฏิบัติบางข้อ ได้ไม่ทั้งหมดและคงว่า หลังการพัฒนาทั้ง 3 วงรอบ ทำให้นักเรียน มีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบดีขึ้นในระดับหนึ่งทุกคน จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 คน



รูปที่ 4.1 จำนวนนักเรียนที่ไม่มีวินัยและได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น จำนวน 3 รอบ

จากรูปที่ 4.1 ผลการพัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ไม่มีวินัย จำนวน 9 คน ผู้วิจัยทำการพัฒนาในวงรอบที่ 1 สามารถพัฒนานักเรียนที่ไม่มีวินัย ให้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบจำนวน 5 คน และการพัฒนาในวงรอบที่ 2 สามารถพัฒนานักเรียนที่ไม่มีวินัย ให้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นเป็น 7 คน และการพัฒนาในวงรอบที่ 3 สามารถพัฒนานักเรียนที่ไม่มีวินัย ให้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบได้ทั้งหมด จำนวน 9 คน ซึ่งในจำนวนนี้ มีนักเรียนบางคนยังไม่สามารถพัฒนาพฤติกรรมไม่มีวินัยในบางเรื่อง ได้ทั้งหมด ได้แก่ นักเรียนคนที่ 10 ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน นักเรียนคนที่ 14 จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทางและทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้การร่วมมือกันร่วมปรึกษาหารือกันระหว่างครุภัณฑ์ปักครองเกิด การสะท้อนความคิดโดยวิธีผสมผสาน ในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้นตามลำดับ ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติได้ไม่ครบถ้วน ดังตารางที่แสดงผลการพัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนเป็นวงรอบ 3 รอบ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งทางโรงเรียนก็ยังใช้กิจกรรมเหล่านี้ดำเนินการพัฒนาเสริมสร้างวินัยในตนเองให้แก่นักเรียนของโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ต่อไป

4.2.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้ปักครองและครุใน การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

จากการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานระหว่างครุและผู้ปักครอง พบร่วมกัน คือ ผู้ปักครอง นอกจากจะต้องทำหน้าที่หลักของตนเองแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญคือ 1) เป็นผู้ให้การสนับสนุน 2) เป็นที่ปรึกษา 3) เป็นผู้คุ้มครอง และ 4) เป็นผู้ควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย โดยผลการสะท้อนความคิด สรุปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) เป็นผู้ให้การสนับสนุน

1.1 ผู้ปักครองร่วมมือกับโรงเรียนในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ความร่วมมือ ที่ดีของผู้ปักครองกับครุจะช่วยให้การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กให้หายไปได้ ครุมีประสบการณ์พราระสอนเด็กมาหลายรุ่น อีกทั้งการปรับพฤติกรรมนั้นต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ถ้าร่วมมือกันทำทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน พฤติกรรมนั้นก็จะหายไปอย่างรวดเร็ว

1.2 การร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ ความร่วมมือของผู้ปกครองเป็นการสนับสนุนให้ลูกเห็นว่าพ่อแม่และครูมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเรียนรู้ที่โรงเรียนและที่บ้าน สอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกัน อีกทั้งผู้ปกครองยังสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ นอกจากนี้การที่ผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น การให้ข้อมูลของลูก การร่วมประเมินความก้าวหน้าพัฒนาการของลูก การสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง ซึ่งการติดต่อสื่อสารนี้ไม่ควรเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาท่านั้น แต่ควรได้สื่อสารให้ครุ่นได้รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นที่บ้าน พัฒนาการของเด็ก ความสนใจของเด็ก ความรู้สึกของเด็กเกี่ยวกับครู โรงเรียน กิจกรรม และการเรียนรู้ความคุ้นเคยด้วย

2) เป็นที่ปรึกษา

2.1 ผู้ปกครองต้องเข้าใจพัฒนาการและความแตกต่างรายบุคคลของลูก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ผู้ปกครองต้องเข้าใจ บางครั้งอาจต้องมีความอดทนกับความประพฤติของลูก ต้องไม่นำลูกของตนไปเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่นในวัยเดียวกัน แต่ต้องเข้าใจ รู้ใจลูกและส่งเสริมพัฒนาการของลูกในวิถีทางที่ลูกชอบ

2.2 การเสริมแรงใจ และให้รางวัล สร้างความมั่นใจให้ลูก คำชมต้องเป็นรูปธรรม บอกกล่าวว่าลูกทำอะไรดีจึงได้รับคำชม การชมนี้เป็นการแนะนำแนวทางให้แก่ลูกว่า สิ่งที่ทำนั้นลูกต้องและต้องการทำอีกถ้าหากว่าลูกต้องการคำชม และเมื่อทำบ่อย ๆ พฤติกรรมนั้นก็จะกลายเป็นนิสัย เป็นนิสัยของเด็ก สำหรับรางวัลนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของเสมอไป อาจเป็นคำพูด ยิ้ม พยักหน้า แสดงให้เห็นว่าการทำดีนั้นเป็นสิ่งที่ดี

3) เป็นผู้คุ้มครอง

3.1 การใช้เวลา กับลูกอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเวลาที่มีคุณภาพนั้น อาจจะลดลงรวมอยู่ในกิจกรรมประจำวัน ไม่จำเป็นต้องจัดขึ้นใหม่ หากแต่ผู้ปกครองให้ลูกมีส่วนร่วม อย่ารำคาญหรือคิดว่าเมื่อลูกร่วมกิจกรรมด้วยแล้วทำให้เกิดความล่าช้า เสียเวลา ขอให้ใช้การเตือนน้ำหน่อยยังมีคุณค่า เพราะการทำ"งาน"ร่วมกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับลูก การสนทนากับลูกนั้น ยังช่วยให้รับรู้ถึงความคิดความอ่านของลูก เพราะเมื่อลูกเห็นว่าพ่อแม่คือคนที่พูดคุยกับลูกนั้น เมื่อมีปัญหาก็ร่วมกันแก้ไข เมื่อเด็กโตขึ้น ปัญหาก็ยิ่ง слับซับซ้อนยิ่งขึ้น ในยามที่ลูกต้องการความช่วยเหลือ พ่อแม่ก็จะเป็นคนแรกที่ลูกนึกถึง

3.2 ให้ความรักและความอบอุ่น เด็กต้องการความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ ความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากครอบครัวจะเป็นกำลังใจ สนับสนุนให้ลูกกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ที่ต้องเรียนรู้ อีกทั้งความอบอุ่นนี้เป็นการสร้างสายใยของความผูกพันระหว่างพ่อแม่และลูกให้เกิดความไว้วางใจ กล้าเล่าสื่อต่างๆ ที่กังวล ที่เป็นปัญหา ทำให้ผู้ปกครองได้รับรู้ความจริง สามารถให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า

4) เป็นผู้ควบคุมให้อ่ายံในระเบียบวินัย

4.1 การอบรมเดี่ยงคูกับบุคลิกภาพของลูก ผู้ปกครองสามารถทำกิจกรรมการสั่งสอนได้อย่างเป็นธรรมชาติที่บ้าน ผู้ปกครองสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ โดยเริ่มจากการหาสถานที่ประจำซึ่งเงียบสงบให้เด็กทำการบ้าน จัดสถานที่ในการจัดแสดงผลงานต่างๆ ของเด็ก จัดสื่อ เกม หนังสือที่เหมาะสมกับการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในวันนี้ ให้โอกาสเด็กได้ฝึกช่วยเหลือตนเอง ฝึกทักษะ และมีส่วนร่วมช่วยรับผิดชอบงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ตามวัยอย่างสม่ำเสมอ เป็นการฝึกความมีวินัยให้กับเด็กอีกด้วย เรียกได้ว่าวินัยเริ่มที่บ้านและเป็นวินัยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นช่วยเก็บของเล่นเมื่อเลิกเล่น เก็บของเล่นเป็นที่ รับประทานอาหารเป็นที่ เป็นต้น

4.2 การอบรมเดี่ยงคูกับจริยธรรมของเด็ก การอบรมเด็กเพื่อให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นต้องใช้เหตุผลที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการทางการรู้ของเด็ก การใช้เหตุผลที่ไม่สูงเกินระดับพัฒนาการทางการรู้ของเด็กมากนักจะมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็ก การเดี่ยงคูโดยการใช้เหตุผลจะทำให้เด็กเป็นเด็กดี ไม่ก้าวร้าว รู้จักรับผิดชอบชัด มีพัฒนาการทางความรู้สึกละเอียด รู้จักเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ มีเมตตา กรุณาแก่สัตว์เดี่ยง และผู้อื่น

นอกจากนี้ บทบาทของผู้ปกครองและครูในการเสริมสร้างวินัยในตนของเด็ก ความรับผิดชอบของนักเรียนระดับปฐมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน จากบันทึกของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน และการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน รวมทั้งการสัมภาษณ์นักเรียน สรุปได้ว่า ผู้ปกครองและครูต่างมีบทบาทที่สำคัญต่อการสร้างวินัยในตนของเด็กอีกถึงนึ่นเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ปกครองและครูต่างมีบทบาทที่สำคัญต่อการสร้างวินัยในตนของเด็ก ให้ติดตามสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีเวลาที่จะพนับพุดคุยกับครูประจำชั้นของเด็ก เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและให้กำลังใจแก่เด็ก ในส่วนของครู ครูมีบทบาทในการส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัย เนื่องจากครูเป็นผู้ใกล้ชิดและมีหน้าที่หลักในการอบรมสั่ง

สอน ทั้งวิชาการและจริยธรรม ครูต้องดูแลให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีจิตวิทยาในการแก้ปัญหา ให้โอกาสเด็ก และเมื่อเกิดปัญหา ครูก็ปรึกษากับผู้ปกครองทันที หรือติดต่อให้ผู้ปกครองทราบและนัดหมายให้เวลาผู้ปกครองมาปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาของเด็กร่วมกัน ครูใช้เหตุผลในการให้คำปรึกษาหรือตักเตือนเด็ก การที่ครูและผู้ปกครองทำงานร่วมมือกัน จะทำให้รู้ปัญหาของเด็กตั้งแต่ต้น ซึ่งจะแก้ไขได้ง่าย และจะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็ก ครู และนโยบายของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดความใกล้ชิดและความไว้วางใจระหว่างทั้งสองฝ่าย

ดังนั้นบทบาทของครูและผู้ปกครองในการใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ทั้งประถมศึกษา ได้พัฒนาเด็กให้เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ไปในทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งครูต้องมีความอดทนและดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เช่นเดียวกับบทบาทของผู้ปกครอง พ่อแม่ที่แนะนำถูกด้วยความรักและใส่ใจย่อมมีความเข้าใจเข้าเด็ก ๆ ก็จะเติบโตอย่างมีคุณภาพ การสะท้อนความคิดเห็นแบบผสมผสานระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันที่จะเสริมสร้างให้เป็นไปตามที่คาดหวัง และส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ดีขึ้น เป็นผู้มีวินัยในการศึกษาเด่นเรียนส่งผลให้มีผลลัพธ์เพิ่มขึ้น ผู้ปกครองนักเรียนมีความเชื่อถือการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งสร้างความศรัทธาให้กับโรงเรียนอีกทางหนึ่งและครูผู้ปกครองนักเรียน ได้ร่วมมือกันแสดงบทบาทของตนเองที่มีส่วนช่วยแก้ปัญหาการขาดวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามกิจกรรมการเสริมสร้างวินัย ในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์คือ 1) บันทึกของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน การสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน และผลของการทำกิจกรรมที่เสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียน 2) การสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง 3) การสัมภาษณ์นักเรียน

จากบันทึกของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน รวมทั้งสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ด้วยการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโภมรูม กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ กิจกรรมรักษ์สะอาด สามารถส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ในเรื่อง การมาโรงเรียนและเข้าเดوالทันเวลา การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน รักษาไว้ใจสาธารณะกิจกรรม มีความรับผิดชอบในการทำความสะอาดประจำวันและรับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้านทำความสะอาด รักษาและรับผิดชอบน้ำหนังสือเรียนมาเข้าเรียนครบถ้วนทุกวิชา สามารถปรับพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นคนมีจิตใจดงาม ไม่มักง่าย มีจิตใจอบอ้อม กิจกรรมนี้ช่างสั่งเสริมวิธีคิดเพื่อแก้ปัญหาในด้านความรับผิดชอบ คือ คิดดี มีจิตสำนึกในเรื่องของการไม่ซื้อสิ่งของ ไม่ลักขโมยของผู้อื่น พูดจาไม่สุภาพ ไม่รักษาความสะอาด ไม่ขบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม ไม่เต็มใจช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง และครูในการทำงาน ทำให้นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามารถร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีวินัย มีความรับผิดชอบ เป็นตัวอย่างที่ดีของน้องๆ และพี่ๆ ในเรื่องของการแต่งกาย การตรวจติดตาม การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย การมีน้ำใจอาสาช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของการมาโรงเรียนไม่ทันเวลา การแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน หรือเมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา การพูดจาไม่สุภาพ ไม่รักษาความสะอาด ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงตามกฎระเบียบของโรงเรียน ละเมิดศิทธิของผู้อื่น ปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด สร้างจิตสำนึกและสุนนิษฐ์ของการรักษาความสะอาด ฝึกให้นักเรียนสร้างบรรยายกาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาดทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ

ผลการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ดำเนินการโดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน และผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ประเมิน พฤติกรรมนักเรียน โดยแบ่งค่าคะแนนการปฏิบัติออกเป็น 4 ระดับ คือ

- | | |
|-------------------------------|---------------------|
| 1 นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำ | มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 |
| 2 นักเรียนปฏิบัติเป็นบางครั้ง | มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 |
| 3 นักเรียนปฏิบัติ้อย | มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 |
| 4 นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ชัดเจน | มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 |

แล้วเปลี่ยนความหมายอ กมาเป็นค่าเฉลี่ยในเรื่องของพฤติกรรมนักเรียนดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง นักเรียนมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง นักเรียนมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.49 หมายถึง นักเรียนมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับต่ำ

ปรากฏดังตารางที่ 4.8 โดยครูประจำชั้นมีผู้สังเกต และ ตารางที่ 4.9 โดยผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้สังเกต รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ
โดยครูประจำชั้นสังเกตนักเรียนหลังดำเนินการ

(N=9)

พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับของพฤติกรรม
<u>การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง</u>			
1. มาโรงเรียนทันเวลา	2.57	0.80	สูง
2. แต่งกายสะอาดดูดีต่อตามระเบียบวินัย	2.70	0.63	สูง
3. นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	2.30	0.68	ปานกลาง
4. ทำกิจวัตรของตนตามเวลา	2.33	0.80	ปานกลาง
5. ซื่อสัตย์สุจริต ไม่พูดปด ไม่ลักษ์โน้มของผู้อื่น	2.70	0.63	สูง
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา	2.83	0.52	สูง
7. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง	2.17	0.74	ปานกลาง
8. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	2.40	0.94	ปานกลาง
9. พูดจาสุภาพ รู้จักกារเทศะ	2.43	0.83	ปานกลาง
10. ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	2.77	0.52	สูง
รวมเฉลี่ย	2.52	0.59	สูง
<u>การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม</u>			
11. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน	2.57	0.59	สูง
12. มีมารยาทในการเข้าประชุม	2.50	0.56	สูง
13. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย	2.50	0.77	สูง
14. ทึ้งงงในที่ที่จัดเตรียมไว้	2.77	0.52	สูง
15. เดินทางเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ	2.57	0.70	สูง
16. เข้าແຂວ້ວ້ອງอาหารตามลำดับ	2.37	0.59	ปานกลาง
17. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	2.30	0.80	ปานกลาง
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม	2.57	0.76	สูง
19. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ	2.46	0.73	ปานกลาง
20. ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ	2.53	0.52	สูง
รวมเฉลี่ย	2.51	0.54	สูง

จากตารางที่ 4.8 ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยครูประจำชั้นประเมินและสังเกตนักเรียนหลังดำเนินการ พ布ว่า นักเรียนมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 2.52) โดยพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง การเข้าเรียนตรงต่อเวลา เช่น เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา (ค่าเฉลี่ย 2.83) รองลงมาคือ การแสดงมารยาทที่ดี เช่น ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ (ค่าเฉลี่ย 2.77) และพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความไม่มีระเบียบ เช่น จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง (ค่าเฉลี่ย 2.17)

ส่วนพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 2.51) เช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ทึ่งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ เช่น ทึ่งขยะเป็นที่ในโรงเรียนที่จัดเตรียมไว้ให้ (ค่าเฉลี่ย 2.77) รองลงมาคือ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน ทึ่งขยะให้เป็นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เดินแตรเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ เช่น เดินแตรไป-กลับอย่างมีระเบียบ ไม่ออกนอกแถว ไม่วิ่ง และใช้ช่องส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม เช่น ไม่จีดเจียน โต๊ะเก้าอี้เรียน พนังห้องเรียน พังโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.57) และพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว เช่น เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมอย่างเป็นระเบียบเมื่อใช้แล้ว โดยไม่ต้องมีครุภารกิจตักเตือน (ค่าเฉลี่ย 2.30)

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยผู้ปกครองสังเกตนักเรียนหลังดำเนินการ

(N=9)

พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับของพฤติกรรม
<u>การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง</u>			
1. มาโรงเรียนทันเวลา	2.80	0.41	สูง
2. แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	2.87	0.35	สูง
3. นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	2.53	0.83	สูง
4. ทำกิจกรรมตามเวลา	2.40	0.83	ปานกลาง
5. ซื้อสัตย์สุจริต ไม่พูดปด ไม่ลักษ์ไมyxของผู้อื่น	2.47	0.83	ปานกลาง
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา	2.73	0.80	สูง
7. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง	2.00	0.93	ปานกลาง
8. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	2.33	0.49	ปานกลาง
9. พูดจาสุภาพ รู้จักกติกาและ	2.60	0.51	สูง
10. ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	2.80	0.56	สูง
รวมเฉลี่ย	2.55	0.44	สูง
<u>การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม</u>		0.59	
11. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน	2.73		สูง
12. มีมารยาทในการเข้าประชุม	2.67	0.49	สูง
13. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย	2.60	0.74	สูง
14. ทึ่งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้	2.27	0.96	ปานกลาง
15. เดิน隊伍เมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ	2.73	0.59	สูง
16. เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ	2.60	0.51	สูง
17. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	2.47	0.74	ปานกลาง
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม	2.47	0.99	ปานกลาง
19. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ	2.53	0.74	สูง
20. ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ	2.60	0.83	สูง
รวมเฉลี่ย	2.57	0.50	สูง

จากตารางที่ 4.9 ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินและสังเกต้นักเรียนหลังดำเนินการ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 2.55) และพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 2.57) เช่นเดียวกัน โดยพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.87) รองลงมาคือ มาโรงเรียนทันเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ (ค่าเฉลี่ย 2.80) และพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง (ค่าเฉลี่ย 2.00)

สำหรับพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในเรื่องปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ เดินแಡงเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 2.73) รองลงมาคือ มีมารยาทในการเข้าประชุม (ค่าเฉลี่ย 2.67) และพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทึ่งงงงงในที่ที่จัดเตรียมไว้ (ค่าเฉลี่ย 2.27)

สรุปผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน พบว่า นักเรียนที่ไม่มีวินัยมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งหมด 9 คน โดยมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน และปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน

4.3 บทสรุป

เพื่อแสดงผลการวิจัยตามกรอบคำนึงการวิจัย ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการทำกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน โดยดำเนินการ 3 วงรอบคือ: 1. วางแผน (Plan) 2. ปฏิบัติ (Act) 3. สังเกต (Observe) และ 4. สะท้อนผล (Reflect) โดยดำเนินตามวัตถุประสงค์ของ การวิจัย และเป้าหมายในการดำเนินงานกิจกรรม 4 ชนิด ได้แก่ กิจกรรมโถมรูม กิจกรรมอบรม คุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษาดูแล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม และการประเมินพฤติกรรม พนว่า พฤติกรรมการมีวินัยด้าน ความรับผิดชอบต่อตนเอง และพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียน สูงขึ้น งานวิจัยนี้ยืนยันว่าครูและผู้ปกครอง นักงานจะต้องทำหน้าที่หลักของตนเองแล้ว ยังมี บทบาทที่สำคัญคือ 1) เป็นผู้ให้การสนับสนุน 2) เป็นที่ปรึกษา 3) เป็นผู้ชูแล และ 4) เป็นผู้ควบคุมให้ นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันอย่างแข็งขัน เอาใจใส่และติดตามสังเกต พฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ต้องมีเวลาที่จะพูดคุยกัน มีจิตวิทยาและให้โอกาสเด็ก เพื่อ แก้ปัญหาของเด็กตั้งแต่ต้นซึ่งจะแก้ไขได้่ายและความบรรณาดีของทั้งสองฝ่ายยังมีผลให้ ผู้ปกครองและครูได้เรียนรู้ซึ้งกันและกัน มีความเข้าใจเดียวกันโดยมากของโรงเรียน ทำให้เกิดความ ใกล้ชิด ความไว้วางใจรวมทั้งการประสานงานที่ได้ผลดี งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองและ ครูต่างต้องการสร้างสิ่งดีๆ ให้กับเด็ก การพยายามแก้ปัญหาให้เข้าโดยสารที่สอนความคิดแบบ ผสมผสาน จึงเป็นบทบาทสำคัญที่ครูและผู้ปกครองต้องไม่ละเลย ซึ่งผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ ข้อมูลนี้มาสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งจะกล่าวถึงในบท ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 ความ窄

การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน ระดับประถมศึกษาโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานของโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ระหว่างครู และผู้ปกครอง ในการร่วมกันแก้ปัญหา และเพื่อประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมดังกล่าวก่อนนำไปใช้ในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยเริ่มต้นทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากคำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จึงได้ ประชากรในงานนี้ 3 กลุ่มคือ 1. ครูประจำชั้นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน 2. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น ก. ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 2 คน และ ข. ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 3 คน รวมจำนวนผู้ปกครองนักเรียนห้องเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน 3. นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น (1) นักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 2 คน เป็นนักเรียนชาย 1 คน และนักเรียนหญิง 1 คน (2) นักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ห้องเรียนละ 3 คน รวมจำนวนนักเรียน 15 คน จากนั้นจึงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือสำหรับผู้วิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น 2) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน 3) แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบ ส่วนที่ 2 เครื่องมือสำหรับครูประจำชั้น ได้แก่ 1) แบบบันทึกพฤติกรรมการมีวินัย ในตนเองของนักเรียนค้านความรับผิดชอบ 2) แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนค้านความรับผิดชอบ 3) แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองค้าน

ความรับผิดชอบ 4) แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบ และส่วนที่ 3 เครื่องมือสำหรับผู้ปักธง ได้แก่ 1) แบบบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ 2) แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยรังสิต คณะศึกษาศาสตร์ ขออนุญาตจากผู้บริหารสถานศึกษาในการทำการวิจัยนักเรียนในโรงเรียน และหนังสือติดต่อขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปักธงของนักเรียนระดับนี้ กำหนดคัวณและทำการประชุมผู้ปักธง แจ้งจุดประสงค์และสนทนากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการพัฒนา กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบทั้งของตนเองและส่วนรวม จากนั้นกำหนดกิจกรรมและดำเนินการทำกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัย นักเรียนตามที่กำหนดไว้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม จากการสนทนากิจกรรม สะท้อนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้ปักธง การสัมภาษณ์ และบันทึกจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ตามขั้นตอนจนครบ 3 วงรอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แนวทางของ Strauss and Corbin (1998: 266) เป็นวิธีการประสานข้อมูลที่นักวิจัยนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เน้นขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรวบรวมข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่รวมรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม már รวบรวมข้อมูลให้เป็นกลุ่มที่มีความหมาย (coding) 2) การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือแผนภาพของทฤษฎี (actual) 3) การคัดกรองข้อมูลที่ต้องการเพื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามในการวิจัย (selective)

5.2 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยโดยตอบคำถามการวิจัยดังนี้

**คำถามข้อที่ 1: การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้วิธี
ผสมผสานควรดำเนินการอย่างไร**

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ผู้วิจัยพบว่า ในบริบทของโรงเรียนทิพพาร
วิทยาการ การเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีผสมผสานควร
ดำเนินดังนี้

ก) ใช้กิจกรรม 4 แบบ คือ โภมรูณ อบรมคุณธรรม พื้นแบบ และรักษ์สะอาด ผู้วิจัยได้
จัดกิจกรรมในการพัฒนาวินัยนักเรียน ทั้ง 4 กิจกรรม ตามทฤษฎีของ Kemmis และ Taggart (2005)
ตั้งแต่ดำเนินการ ขั้นที่ 1 คือ จัดทำแผน (Plan) การเตรียมเอกสาร การเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการ
รวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติ (Act) โดยดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 แบบ ในเวลาที่กำหนด ขั้นที่ 3
สังเกต (Observe) คือผู้วิจัยดูและบันทึกการดำเนินกิจกรรมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการ
ดำเนินกิจกรรม ขั้นสุดท้ายหรือขั้นที่ 4 สะท้อนผล (Reflect)

ข) ใช้ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ซึ่งเป็นกระบวนการของการสะท้อน
ความคิดแบบผสมผสาน หมายถึง การร่วมคิดเพื่อแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียน วิธีการนี้
ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและครูประจำชั้นเป็นอย่างดี ในกระบวนการวิจัย ครูและผู้ปกครอง
ช่วยบันทึกความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ประชุมปรึกษาหารือและเสนอความคิดในการ
แก้ไขจนสามารถแก้ปัญหาได้

คำถามข้อที่ 2: ผู้ปักธงและครูมีบทบาทอะไรในการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน

ผู้วิจัยพบว่า บทบาทของผู้ปักธงและครู นอกจากทำหน้าที่หลักของตนเองแล้วยังมีบทบาทหน้าที่สำคัญคือ

- 1) เป็นผู้ให้การสนับสนุนการเรียนของเด็กเมื่อต้องเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้ปักธง และครูต้องเข้าใจและให้โอกาสในการปรับตัวของเด็กซึ่งต้องใช้ระยะเวลา
- 2) เป็นที่ปรึกษา ผู้ปักธงและครูต้องมีความใกล้ชิดและมีเวลาให้เด็กๆ เพื่อเข้าใจได้มีโอกาสปรึกษาหารือเมื่อมีปัญหา
- 3) เป็นผู้ดูแล เมื่อนักเรียนมีปัญหาและไม่ทอดทึ่งเข้าหากแต่ให้โอกาส ให้ความเอ้าใจใส่เพิ่มขึ้นและมีความอดทน
- 4) เป็นผู้ควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ผู้ปักธงและครูจะต้องเป็นผู้ที่เข้มแข็ง เป็นที่พึ่งของนักเรียนได้ และต้องมีวินัยในการดูแลเข้า โดยสรุปคือต้องรู้จักผ่อนหนัก ผ่อนเบา ไม่ปล่อยปละละเลย แต่ไม่เข้มงวดจนเกินไป

โดยสรุป บทบาทของผู้ปักธงและครูในการใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน นั้นประมวลมา ผู้วิจัยพบว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการที่จะพัฒนาเด็กให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งครูต้องมีความอดทนและคุ้นเคยกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด เมื่อเดียวกับบทบาทของผู้ปักธง พ่อแม่ที่แนะนำลูกด้วยความรักและความผูกพัน มีความเข้าใจ เด็ก ๆ ก็จะเติบโตอย่างมีคุณภาพ การสะท้อนความคิดเห็นแบบผสมผสานระหว่างครูและผู้ปักธงเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันที่จะเสริมสร้างให้เป็นไปตามที่คาดหวังและส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบดีขึ้น เป็นผู้มีวินัยในการศึกษาเล่าเรียนส่งผลให้มีผลลัพธ์ที่เพิ่มขึ้น ผู้ปักธงนักเรียนมีความเชื่อถือการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งสร้างความศรัทธาให้กับโรงเรียนอีกด้วยและครู ผู้ปักธงนักเรียน ได้ร่วมมือกันแสดงบทบาทของตนเองที่มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาการขาดความวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

**คำถามข้อที่ 3: ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามกิจกรรมเสริมสร้างวินัยใน
ตนของด้านความรับผิดชอบโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เป็นอย่างไร**

ประสิทธิผลของกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสานจากครูและผู้ปกครอง ในการนำกิจกรรมไปใช้สู่ปัจจุบัน

1) ผลการดำเนินการจัดกิจกรรม荷瘤室 นักเรียนส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปในทางที่ดี ในด้านการตั้งต่อเวลาเกี่ยวกับการมาเข้าแ Everett พนังชาติ การเข้าเรียน การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ

2) ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่องการมีวินัยในตนของด้านความรับผิดชอบ โดยมีพัฒนาการที่เป็นไปตามธรรมชาติ และจิตสำนึกรักชุมชน ได้จากการหลักแนวคิดทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดของผู้วิจัย และครูประจำชั้นกระตุ้นเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีการแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น ตรงต่อเวลา รักษาภาระทางบ้าน ตลอดจนร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบร่วมกันอย่างเต็มใจ

3) ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมพื้นแบบ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เป็นการเสริมแรงทางบวกและเสริมแรงทางลบ เกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนหันมาประพฤติปฏิบัติใหม่ มีวินัยด้านความรับผิดชอบ เป็นผลดีทั้งต่อตนเอง ชั้นเรียนและสังคมต่อไป

4) ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมรักษาสุขภาพ นักเรียนมีพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบได้ผลดีขึ้น นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้ที่จะดูแลรักษา หรืออนุรักษ์ไว้ได้อย่างดี

ขึ้น เช่น มีความตื่อสัตย์ไม่ พูดปด ไม่ลักษณะของผู้อื่น พูดจาสุภาพ รู้จักการเทศะ ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ กิจกรรมพื้นแบบ มีส่วนช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัย ด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดี และได้รับการชื่นชมจากผู้ปกครองที่พบเห็น และ กิจกรรมรักษ์สะอาด ได้ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ในเรื่อง ปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด สร้างจิตสำนึกและสุขนิสัยของการรักษาความสะอาด ฝึกให้นักเรียนสร้างบรรยายภาพที่เลือกต่อการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาดทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ทั้งบังปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองและครูในการใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนซึ่งประсимศึกษา ได้พัฒนาเด็กให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งครูต้องมีความอดทนและดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เช่นเดียวกับบทบาทของผู้ปกครอง พ่อแม่ที่แนะนำลูกด้วยความรักและใส่ใจย่อมมีความเข้าใจมาก เด็กๆ ที่จะเติบโตอย่างมีคุณภาพ การสะท้อนความคิดเห็นแบบผสมผสานระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันที่จะเสริมสร้างให้เป็นไปตามที่คาดหวัง และส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบดีขึ้น เป็นผู้มีวินัยในการศึกษาเล่าเรียนส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ผู้ปกครองนักเรียนมีความเชื่อถือการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งสร้างความศรัทธาให้กับโรงเรียนอีกทางหนึ่งและครู ผู้ปกครองนักเรียน ได้ร่วมมือกันแสดงบทบาทของตนเองที่มีส่วนช่วยแก้ปัญหาการขาดวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงถึงกับการศึกษาของ ปกรณ์ สุคศักดิ์กิริ (2552: 66-68) ได้พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนเมืองที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ในวงรอบที่ 1 ตามกลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน คือ กิจกรรมเยี่ยมบ้านประสานความร่วมมือ กิจกรรมเด็กศรีเมืองที่ กิจกรรมห้องเรียนตัวอย่าง และกิจกรรมรักษ์สะอาด นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 171 คน ส่วนใหญ่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือ มีการพัฒนาด้านการแต่งกายสะอาด ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และห้องเรียนสะอาดพัฒนาดีขึ้น แต่ยังมีนักเรียนส่วนน้อยที่ยังไม่พัฒนาตามความมุ่งหมาย จึงมีการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ตามกลุ่มที่โดยเสริมกิจกรรมคือ กิจกรรมประกวดเขตพื้นที่สะอาด ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงดีขึ้น นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่องาน และต่อสังคมดีขึ้น คิดเป็น

ร้อยละ 97 ของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นที่น่าพอใจได้รับคำชนาจากผู้ปกครอง นักเรียน และคณะครุทั้งโรงเรียน เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ กริช ศรีหาวงศ์ (2552: 77-80) ได้พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พนว่า การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมพื้นดินแบบ กิจกรรมการอบรม ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และการเสริมแรง ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่น่าพอใจโรงเรียน ควรดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและควบคุมทุกช่วงชั้น โดยมีกิจกรรมที่โรงเรียนควรนำมาใช้กับนักเรียนให้มากขึ้นคือ กิจกรรมพื้นแบบยกย่องนักเรียนที่ดี และกิจกรรมประกวดบุคุณธรรม ยกย่องนักเรียนที่มีความรับผิดชอบดี เป็นต้น

ผู้วิจัยได้นำผลจากการทำกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม จากการสัมภาษณ์และการบันทึก พฤติกรรมจากการสังเกต นารวบรวมวิเคราะห์ สรุปผลสะท้อนข้อมูลข้อเสนอแนะไปสู่การวางแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมครั้งต่อไป วนกันไปสู่กระบวนการปฏิบัติจนครบ 3 วงรอบ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิการี วิชัยวงศ์ (2551: 91-95) ที่ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย อำเภอหัวเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ เป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาอนาคตของชาติ คือ เด็กและเยาวชนในวัยเรียน เนื่องจากเป็นวัยที่มีอุต্তิภูมิความสนใจต่างๆ ยังไม่สมบูรณ์ ขณะเดียวกันวัยนี้สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วจากการรับรู้จากสื่อต่างๆ ส่งผลเกิดการเลียนแบบตามกระแสแฟชั่นและเพื่อน แสดงออกซึ่ง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นปัญหาของโรงเรียน ต่อเนื่องจนเป็นปัญหาสังคมผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ การศึกษารั้งนี้มีการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการแต่งกาย ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ โดยใช้ การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติการ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ผลการดำเนินงานพบว่า เมื่อดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบครบถ้วน 2 วงรอบแล้ว โดยในวงรอบที่ 2 เพิ่มกลยุทธ์ในการดำเนินงาน การรายงานถึงชุมชน ในการประชุมรายชื่อนักเรียนที่มาสาย และหนีเรียน ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 60 คน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองตลอดระยะเวลาของการดำเนินการ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี การดำเนินงานเสริมสร้างวินัย

นักเรียนก็ต้องมีความเข้าใจปัญหาของนักเรียนที่แท้จริง รวมทั้งความจำเป็นบางอย่างของแต่ละบุคคลและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาและเสริมสร้างวินัยนักเรียนของโรงเรียนประสบความสำเร็จได้

สรุปได้ว่า การดำเนินการทำกิจกรรมให้แก่นักเรียน 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมโสมรูม กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมพื้นแบบ และกิจกรรมรักษ์สะอาด โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานจากครูและผู้ปกครองนักเรียนและใช้กระบวนการ PAOR มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ดำเนินการตามแผน หลังการดำเนินงานพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน พ布ว่า การพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างปรับปรุงตัวเองดีขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีระเบียบวินัยมากขึ้น ร้อยละร้อย ถึงแม้บางข้ออาจจะไม่สามารถปฏิบัติได้ในระยะเวลาที่กำหนด

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหาในโรงเรียน

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ผู้วิจัยจะจะจงเฉพาะตัวแทนนักเรียนที่มีวินัยและไม่มีวินัยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น โรงเรียนอื่นๆ สามารถปรับใช้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลได้ตามความเหมาะสม

2) แม้ว่าการวิจัยนี้จะมุ่งเน้นในการพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบให้ผู้เรียนโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เนพะของโรงเรียนทิพพากริวิทยาการ แต่โรงเรียนอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันสามารถนำไปใช้ได้

5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) กิจกรรม 4 แบบ ในการพัฒนาเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ จากการดำเนินการวิจัยของโรงเรียนทิพพากร วิทยาการ ครั้งนี้ สามารถนำไปปรับใช้กับโรงเรียนอื่นได้

2) การวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปศึกษาวิจัยในโรงเรียนที่มีบริบทต่างกัน เช่น การใช้กิจกรรมในการพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียน เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนในสังกัดของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บรรณานุกรม

บรรณาธุรกรรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ครอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2541. คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2541.

กริช ศรีหาวงศ์. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง” 2552. [Online] เข้าถึงได้จาก:

http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=15042&bcat_id=16
กาญจนฯ วัฒนฯ. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชนพรการพิมพ์, 2548.

กิติกร มีทรัพย์. Sigmund Freud ซิกมันด์ ฟรอยด์ ประวัติชีวิตการทำงานและฟรอยด์บำบัด (2549). [Online] เข้าถึงได้จาก : <http://m.exteen.com/blog/deltadrive/read/1370802>, 2549.

กุลชา ศิริเฉลิมพงศ์. “แนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนขององค์กรเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : เออดิสันเพรส โปรดักส์, 2545.

โภคีย์ วงศ์สุชา. “การพัฒนาศักยภาพนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านโพธิ์ส่าง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี.” การศึกษาด้านคว้าอิสระปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2551.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. การเสริมสร้างวินัย : คู่มือแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : การศึกษา, 2540.

จันทร์ พวงยอด. “การพัฒนาความคิดรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินตามสภาพจริง.” ปริญนานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริการวิจัยและสหกิจทางการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทร์, 2543.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จำนวนค์ เต้าชัยภูมิ. “การพัฒนาการดำเนินงานด้านเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนหนองฉิม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- เฉลียว นคร ไพร. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง อำเภอครีรัมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ขับพจน์ รักงาน. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.
- ชาย โพธิสิตา. ศาสตรและศิลปแห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.
- ชูศักดิ์ สีสัน. “การพัฒนาการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านท่าตาเสือ จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ดวงเดือน พันธุวนาวิน. ทฤษฎีดัน ไม้จักรยัธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการโรงพิมพ์พทหารผ่านศึก, 2544.
- ดวงสุดา พินนอก และสุพรรณ บุญมา. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนราธิวาสราชนครินทร์ ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และด้านการรัก Mayer-Bennekijn. นราธิวาสราชนครินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนราธิวาสราชนครินทร์, 2548.
- นภเนตร ธรรมบวร. การพัฒนาระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- นฤมล เนียมหอม. “การพัฒนาระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเอง ให้แก่เด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

บรรณานุกรม (ต่อ)

นวรัตน์ วงศ์โสภา. “การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการในชั้นเรียนแบบร่วมมือกับสร้างวินัย: การศึกษานักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสันติธรรมวิทยาคุณ จังหวัดยโสธร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นวลศิริ เกาโรหิตย์. จิตวิทยาชีวิตครอบครัว : ทำอย่างไรให้พ่อ แม่ สูง และทุกคนในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน. นนทบุรี : 108 สุดยอดไอเดีย, 2550.

นวลศิริ เกาโรหิตย์. ศิลปะการสร้างวินัยที่ชนะใจลูก. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด, 2539.

นิดดา วงศ์วิวัฒน์. วินัย ரากฐานการพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : แสงเดด, 2541.

บุญธรรม พุนทรพย়. สังคมศึกษา 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาวิชาการ, 2539.

ปกรณ์ ศุตศักดิ์กรี. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนเมืองที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สุรินทร์ : โรงเรียนเมืองที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์, 2552.

ประทีบ กระจายพันธ์. “ผลของการใช้ต้นแบบบุคคลจริงและบทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนวิจิตรพิทยา จังหวัดอุบลราชธานี.”

วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์, 2539.

ประพันธ์ คำสามารถ. “การพัฒนาการเติมสร้างวินัยในตนเองให้กับผู้เรียน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์, 2550.

ประพิมพร สันวงค์. “การใช้กิจกรรมแนวแนวเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชิตวิทยา-การศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

ประมวล พาสุก. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนรายภูร์บำรุง อำเภอจ克拉ช จังหวัดนครราชสีมา.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ประทัยด ยางกกลาง. “การปฏิบัติตามระเบียบวินัยและการส่งเสริมระเบียบวินัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนราธิวาส, 2546.

พระพรหมคุณภรณ์ (ป.อ. ปยุตุโต). พุทธสรณ ฉบับขยายความ. [Online] เข้าถึงได้จาก :

http://www.mylesson.swu.sc.th/syllabus/doc_120040517025829.doc, 2553.

พระพรหมคุณภรณ์ (ป.อ. ปยุตุโต). วินัยชาวพุทธ. กรุงเทพฯ : ธรรมสถานและสถาบันบันลือธรรม, 2553.

พอร์พี ทุมมาพันธ์. “ผลของการทำวิจัยปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เพ็มศักดิ์ วรรณยางกูร และรัณ พัติธรรมรักษ์. “ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโකกสีพิทยาสารรพี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.

ไฟธูรย์ การเพียร. “บทบาทครูในการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาอำนวย จังหวัดเชียงใหม่.” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ไพบูลย์ จำเนียร. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหนองตบอวิทยา อำเภอ忠รพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.” รายงานการศึกษาค้นคว้า อิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

ภาณุพิ ประมวลศิลป์ชัย. “การศึกษาระบวนการและผลของการพัฒนาความสามารถในการคิด ไตรร์ตรองของครูประจำการ โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

บรรณานุกรม (ต่อ)

โรงเรียนพิพพากร วิทยาการ ปีการศึกษา 2551-2553. “รายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี”

โรงเรียนพิพพากร วิทยาการ ปีการศึกษา 2553-2555, 2555.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊กส์ พับลิเคชั่นส์, 2546.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวิรยาสาส์น, 2539.

ลัดดา ตืบอ้าย. “การศึกษาผลการใช้นิทานธรรมะที่มีต่อพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนอุดรัตน์ชัยphenกประถม”, 2551. [On line] เข้าถึงได้จาก : <http://www.acp.assumption.ac.th/newweb/2551/>, vichagan51/ladda.doc 15 พฤษภาคม 2553.

ว.วิชรมธี. ความทุกข์มาโปรด ความสุขโปรดประยร. กรุงเทพฯ : ปราสาท พับลิชชิ่ง, 2553.

วารณี มังคลัน. การศึกษาเปรียบเทียบวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมกับในเขตพื้นที่เกษตร วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาวิทยาลัยนราธิวาส, 2541.

วารีรัตน์ แก้วอุไร. “การพัฒนาฐานแบบการสอนลำดับรั้งวิธีสอนทั่วไปแบบเน้นกรณีด้วยการเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครุภูมิคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ทางการสอน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย. “ผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเตรียมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครุของนิสิตศึกษาศาสตร์”. รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาส, 2543.

วิกา ทาโนราณ. “ผลของการรับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางแผนเชิงนโยบาย ไบผลการกระทำเพื่อปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

วิกา ทาโนราณ. “ผลของการรับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางแผนเชิงนโยบาย ไบผลการกระทำเพื่อปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

บรรณานุกรม (ต่อ)

วิภาวดี วิชัยวงศ์. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย อำเภอหัวหินเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์.” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบัณฑิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

วีณา กัญสมบูรณ์. “การพัฒนาระบวนการซึ่งแนบทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการระดับประถมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุณวีณบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ศิริรัตน์ เหล่าวัฒนพงศ์. “การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาทางวินัยโรงเรียนพระธาตุทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, 2545.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.

ศุภสันต์ บุตรเรือง. การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม ; โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม, 2552.

แสงอุทัย ว่องไว. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านสวนมณฑุ อำเภอ忠ศรีพัตตานี จังหวัดร้อยเอ็ด.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

สมนึก ตองบุนทด. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนโภคเริงรมย์ศิลปาкар อำเภอโนนหนึ่งจังหวัดร้อยเอ็ด.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

สามารถ พดุงอรรถ. การประเมินโครงการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ประทัยดและอ่อน โดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วม ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคุณอารี. พัทลุง : โรงเรียนบ้านคุณอารี, 2551.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สินีนาฏ ปลื้มมะลัง. “การพัฒนานวัฒนธรรม โรงเรียนชุมชนคงวิทยา อำเภอจังหวัดนครราชสีมา.” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

สินีนาฏ ศุทธินดา. “การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการ โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, 2543.

สุชา ไอยราพงศ์. การพัฒนาตน. สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, 2547.

สุภาร্ত จันทวนิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สุรangs์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

สุรangs์ ปัญสังกา. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนวัดบ้านตะเกาหนุน อำเภอโนนแಡง จังหวัดนครราชสีมา”, 2551. [On line] เข้าถึงได้จาก <http://wasinee1078.igettweb.com/index.php?mo=3&art=404099>, 12 สิงหาคม 2553.

สุวรรณा สุวรรณเบตตินิค. “แนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน”. ใน เส้นทางสู่การวิจัยในชั้นเรียน, หน้า 6-11. ลักษณ์เกียรติ, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2538.

สุวิมล ว่องวนิช. การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สุวิมล ว่องวนิช. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research). [On line] เข้าถึงได้จาก <http://www.learners.jn.th/file/sopana>, 15 พฤษภาคม 2553.

อนันต์ รุ่งเรือง. “การพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนหนองแรงวิทยาลัย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

อภิภา ปรัชญพoth. “การพัฒนาคณาจารย์โดยการส่งเสริมการคิด ไตร์ตอร์เชิงวิพากษ์: มุมมองของนักทฤษฎีเชิงวิพากษ์และยุคหลังสมัยใหม่.” วารสารครุศาสตร์, 2547. 32 (3 : หน้า 49 – 67.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อรุวรรณ พานิชย์ปฐมพงษ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในเด็กของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

2542.

อ้อยทิพย์ ทองดี. “ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้วยวิธีการสร้างความตระหนัก และการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2537.

โภกาส ยติกร. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนชนบทในประเทศไทย สำหรับเด็กเมือง จังหวัดนครราชสีมา.” รายงานการศึกษาค้นคว้า บริษัทฯ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิหารการศึกษา, สาขาวิหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

อุดม แสงสว่าง. “คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นที่ 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

อุทุมพร จำรมาน. การวิจัยของครู. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชุมพลกรรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

อุมาพร ตรังกสมบต. สร้างวินัยให้ลูกคุณ. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนารอบครัว, 2542.

โภกาส ยติกร. “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนชนบทในประเทศไทย สำหรับเด็กเมือง จังหวัดนครราชสีมา.” รายงานการศึกษาค้นคว้า บริษัทฯ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิหารการศึกษา, สาขาวิหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

Anthony, Mary Christine Jackson. “An Investigation of the Efficacy of a Character Education Program in a Rural Middle School”. Dissertation Abstracts International. 63 (04): 1240-A, Oct 2002.

Ausubel, D.P. *Educational Psychology a Cognitive View*. New York : Holt –Rinehart and Winston, 1968.

Balderson, Daniel Wesley. “The Effects of a Personal Accountability and Personal Model on Urban Elementary Student Positive Social and Off – task Behaviors.” Masters Abstracts International. 42(03): 746, June, 2004.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Best, Amin. "The Effect of the Presence of an Adult in the Classroom on Teacher/Student Discipline Interactions". *Dissertation Abstracts International*. 61(12) (June 2001): 4656-A.
- Best, John W. *Research in Education*. New Delhi : Prentice - Hall of India Private, 1977.
- Black, R. S., and Others. "Learning Journals, Self-reflection, and University Student' Changing Perceptions." *Action in Teacher Education*, 21 (2000): 71-89.
- Calhoun, Craig. *Introduction: Habermas and the Public Sphere*. Cambridge, MA : MIT Press, 1992.
- Charles, C. M. *Building Classroom Discipline*. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon, 2002.
- Clack, C. M., and Florio-Ruane, S. "Conversation as Support for Teaching in New Ways." *Talking Shop : Authentic Conversation and Teacher Learning*. New York : Teacher College, 16 (2001): 1-15.
- Costa, A. L., and Kallick, B. "Getting into the Habit of Reflection." *Education Leadership*, 54 (April, 2000) : 60-62.
- Dahl, K. L. "Introduction : Old Habits, New Conversation." In Dahl, K. L. (3rd ed), *Teacher as Writer : Entering the Professional Conversation*. Illinois : National Council of Teachers of English, 5 (1992) : 1-6.
- Davies, Elizabeth. "Reflective Practice: A Focus for Carion." *Journal of Nursing Education*, 1995. (4) (April 1955) (4): 167 – 174.
- Dewey, J. *How We Think : A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process* . Massachusetts : D.C. Health and Company, 1933.
- Eyler, Janct. "Reflecting on Service: Helping Nursing Students Get Most from Service – Learning." *Journal of Nursing Education*, 2002. October. 41 (10): pp. 453 – 456.
- Flippo, Edwin B. *Management : A Behavioral Approach*. New York : Allyn and Bacon, 1996.
- Gibb, Jack R., Gred D. Cover, and Thomas J. Sergiovani. "Dynamic Leadership" *Organization and Human Behaviors Process a School*. New York : McGraw-Hill, 1969.
- Gilmer, Von Haller B. and Others. *Industrial Psychology*. New York : McGraw-Hill, 1971.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Goodman, M. E. *The Caring Teacher's Guide to Discipline : Helping Young Students Learn Self-control, Responsibility and Respect.* 2nd ed. California : Corwin, 2001.
- Gordon, A. M. , and Browne, K.W. *Guiding Young Children in a Diverse Society.* Maryland : Allyn and Bacon, 1996.
- Griffith, B. A.,and Frieden, G. "Facilitating Reflective Thinking in Counselor Education." *Counselor Education and Supervision*, 40 (December 2000): 82-93.
- Hass, B. and Others. *Audio Visual Materials and Techniques.* 2nd ed. New York : American Book Company, 1985.
- Hedge, T. *Teaching and Learning in the Language Classroom.* Oxford : Oxford University, 2000.
- Henniger, M. L. *The Teaching Experience : An Introduction to Reflective Practice.* New Jersey : Pearson Education, 2004.
- Hornby, Albert Sydney. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English.* 5th ed. Great Britain : Oxford University, 1995.
- Hoskisson, K. and Tompkins, G. E. *Language Arts: Content and Teaching Strategies.* Ohio : Merrill Publishing, 1987.
- Hullfish, H. G. and Smith, P. G. *Reflective Thinking: The Method of Education.* New York: Dodd, Mead & Company, 1961.
- Hurlock, E. B. *Child Development.* 6th ed. Singapore : McGraw-Hill, 1984.
- Johns, Christopher. *Becoming a Reflective Practitioner.* London: Blackwell Science, 2000.
- Johnes, P., and Vermont, P. "What are Dialogue Journals ? " In Peyton, J.K. and Station, J. (eds), *Writing our Lives: Reflections on Dialogue. Journal Writing with Adults Learning English*, New Jersey: Prentice Hall Regents. 1991: pp 3 – 9.
- Kemmis, S. and McTaggart, R. "Participatory Action Research : Communicative Action and the Public Sphere." *Handbook of Qualitative Research.* 3rd ed. Thousand Oaks CA : Sage, 2005.
- Knowles, M.S. *Modern Adult Learning Theory.* San Francisco : Jossey Bass Publishers, 1978.

បររាយអ្នករោម (ទៅ)

- Kohlberg, L. *Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child Development Research.* New York : Russell Sage Foundation, 1976.
- Kulbir, Singh S. *Methodology of Research in Education.* New Delhi : Sterling Publishing Private, 1984.
- Lauterbach, Sarah Steen and Becker, Patricia Hentz. "Caring for Self : Becoming a Self – Reflective Nurse." *Essential Readings in Holistic Nursing.* Guzzetta, C.E. Editor, 1998: pp: 95 – 107. Maryland: An Aspen Publication.
- Loughran, J. J. *Developing Reflective Practice : Learning About Teaching and Learning Through Modeling.* Great Britain : Biddle, 1996.
- Marshall, M. *Discipline Without Stress Punishments or Rewards: How Teachers and Parents Promote Responsibility & Learning.* California: Piper, 2001.
- Maslow, A. H. *Motivation and Personality.* New York: Harper and Row, 1970.
- Mc Kay, S.L. *The Reflective Teacher: A guide to Classroom Research.* Singapore: SEAMEO Regional Language Centre. 2001.
- Moon, J. *PDP Working Paper 4 : Reflection in Higher Education Learning.* Learning and Teaching Support Network Generic Centre, [On line] Available: 2002. Retrieved (May 20 2010) <http://www.itsn.ac.uk/genericcentre/projects/pdp/working-papers/>
- Mowrer, Orval Hobart. *Learning Theory and Behavior.* New York : Wiley, 1960.
- Pack, Elaine. "Proactive Measures for Elementary Classroom Discipline." *Dissertation Abstracts International.* 39 (03) (Jun, 2001) : 645.
- Peck, Robert F. and Havighurst, Robert J. *The Psychology of Character Development.* New York: John Wiley & Sons, 1964.
- Peters, J. M. "Strategies for Reflective Practice." In Brockett, R.G., *Professional Development for Education of Adults.* San Francisco : Jossey-Bass, (1991) : 89-96.
- Piaget, J. *The Moral Judgment of the Child.* 3rd ed. London : Routledge & Kegan Paul, 1960.
- Rodger, C. R. "Defining Reflection: Another Look at John Dewey and Reflective Thinking." *Teacher College Record,* 2000. (June, 2000) : 842-846.

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ก



เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1. กิจกรรม 4 แบบ

- 1) โอมรูม
- 2) การอบรมคุณธรรม จริยธรรม
- 3) พัฒนาแบบ
- 4) รักษ์สะอาด

2. การสัมภาษณ์

- 1.ครูประจำชั้น
- 2.ผู้ปกครองนักเรียน
- 3.นักเรียน

1. บันทึกจากการสังเกต

- ก.บันทึกของผู้วิจัย
- ข.บันทึกของครู
- ค.บันทึกของผู้ปกครอง

สำหรับผู้วิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ครุประชำชัน

1. การมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบในปัจจุบัน มีสภาพเป็นอย่างไร
2. การป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการขาดวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ควรทำอย่างไร
3. มีวิธีการใดในการกำกับดูแลพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียน
4. การปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนให้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ควรทำอย่างไร
5. การกระตุ้น ส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ดีในการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ มีความเป็นไปได้มากแค่ไหน
6. การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ควรมีการวางแผนอย่างไร

สำหรับผู้วิจัย

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

1. นักเรียนในความปักษ์ของท่าน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างไรบ้าง
2. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และต่อผู้อื่นอย่างไรบ้าง
3. ท่านมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนให้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ อย่างไร
4. ท่านมีแนวทางในการกระตุ้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น อย่างไรบ้าง
5. ท่านมีวิธีการใดในการกำกับดูแลพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามกฎระเบียบท่องเรียน
6. ท่านคิดว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรม หรือดำเนินการอย่างไร เพื่อให้นักเรียนมีวินัยด้านความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

- 3) แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคล ในการเข้าร่วมการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมโภมรูม
 - 1.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมโภมรูมเป็นอย่างไร
 - 1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมโภมรูมมากน้อยเพียงใด
 - 1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด
 - 1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น
2. กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม
 - 2.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างไร
 - 2.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมมากน้อยเพียงใด
 - 2.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

3. กิจกรรมพื้นแบบ

- 3.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมพื้นแบบเป็นอย่างไร
- 3.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมพื้นแบบมากน้อยเพียงใด
- 3.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด
- 3.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

4. กิจกรรมรักษ์สะอาด

- 4.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมรักษ์สะอาดเป็นอย่างไร
- 4.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมรักษ์สะอาดมากน้อยเพียงใด
- 4.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด
- 4.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

3. แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้สังเกต.....
2. ชื่อผู้รับการสังเกต.....
3. วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....เวลา.....

1. กิจกรรมโขมรุม

1.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรม โขมรุมเป็นอย่างไร

.....

.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรม โขมรุมมากน้อยเพียงใด

.....

.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....

.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

2. กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม

1.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างไร

.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมมากน้อยเพียงใด

.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

3. กิจกรรมพื้นแบบ

1.1 นักเรียนมีพกติกรรมเข้ากิจกรรมพื้นแบบเมื่อน้อยกว่า๒๐%

.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมพื้นแบบมากน้อยเพียงใด

.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

4. กิจกรรมรักษ์สะอาด

1.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมรักษ์สะอาดเป็นอย่างไร

.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมรักษ์สะอาดมากน้อยเพียงใด

.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สำหรับครูประจำชั้น

1. แบบบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้บันทึก.....
2. ชื่อนักเรียน.....

พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา

พัฒนาการ

.....

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

2. แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

พัฒนาการ

.....

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

3. ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน

พัฒนาการ

.....

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

4. ทำกิจกรรมของตนไม่ตรงตามเวลา

พัฒนาการ

.....

.....

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

5. ไม่พูดโภากค์อผู้อื่น

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง 6. เมื่อถึงช่วงโ明เรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

7. จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

-
10. ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ
พัฒนาการ
-

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

1. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของ โรงเรียน และเมืองที่อยู่ของผู้อื่น

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

2. ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

3. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

4. ไม่ทึ่งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

5. ไม่เดินแครวเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

6. ไม่เข้าແ陶ซึ้งอาหารตามลำดับ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

7. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

8. ใช้ของส่วนรวมอย่างพิจารณา ไม่ทะนุถนอม

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

9. ไม่เต็มใจช่วยเหลือแม่ผู้ปกครอง ครู ทำงาน

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

10. ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

ตัวอย่างพัฒนาการการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา	พัฒนาการ
1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา	1. มาโรงเรียนทันเวลาเข้าແவลเคารพงชาติ 2. ดื่นนอนและทำการกิจค่วยตนเอง ไม่ต้องขอให้ผู้อื่นกระตุ้นตักเตือนทุกรั้ง
2. แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	1. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน 2. รู้จักดูแลรักษาเครื่องแต่งกายให้สะอาด และมีสภาพที่ใช้งานได้นาน 3. มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเตรียมความพร้อมของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย
3. ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	1. รู้จักรับผิดชอบในการนำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน 2. มีวินัยในการดูแลรักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการเรียน ทั้งของตนเอง และของส่วนรวม
4. ทำกิจวัตรของตนไม่ตรงตามเวลา	1. ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ตรงต่อเวลา ด้วยความเอาใจใส่ ไม่ละเลย หลอกหึ่งหรือหลอกเลี้ยง 2. ทำกิจวัตรของตนเองตรงตามเวลาโดยไม่ต้องมีผู้อื่นช่วยกระตุ้นเตือน
5. ไม่พูดโกหกต่อผู้อื่น	1. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น 2. ไม่โกหกเพื่อหาประโยชน์ให้ต้นเอง
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา	1. รู้จักรับผิดชอบในการเรียน แบ่งเวลาได้อย่างถูกต้อง 2. เข้าเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด ไม่หนีเรียน
7. จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง	1. จัดเก็บสิ่งของใช้ส่วนตัวได้เป็นระเบียบเรียบร้อย 2. เก็บของเล่น ของใช้เข้าที่เมื่อเลิกใช้
8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด	1. ทำงานเสร็จทันตามที่ได้รับมอบหมาย 2. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการส่งงาน 3. ส่งงานตามเวลาที่กำหนด
9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกาลเทศะ	1. พูดจาโดยใช้ระดับเสียงที่พอเหมาะ ไม่ตะโกน หรือพูดเสียงเบาเกินไป 2. ไม่พูดคำหยาบ แซ่บ พูดให้มีทางเสียง ครับ, ค่ะ 3. รู้จักกาลเทศะ เคารพเชื่อฟังครู และเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา
10. ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	1. แสดงความนอบน้อมและกล่าวขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ 2. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นและผู้ที่ด้อยกว่า

ตัวอย่างพัฒนาการการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา	พัฒนาการ
1. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน และมิตรที่ของผู้อื่น	1. ปฏิบัติตามข้อตกลงของโรงเรียน 2. เดินเมื่อต้องการไปยังที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่วิ่งในห้องเรียน 3. ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน ทึ่งยะให้เป็นที่
2. ไม่มีมารยาทในการเข้า ประชุม	1. ไม่พูดคุยเสียงดังขณะอยู่ในห้องประชุม 2. ไม่ใช้โทรศัพท์มือถือ ขณะเรียนหนังสือ หรือเข้าประชุม 3. เดินเป็นแถวขณะเข้าห้องประชุม โดยไม่ต้องมีครุภาระคนคุณ
3. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรง ตามเวลาที่นัดหมาย	1. เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ 2. เข้าร่วมกิจกรรมตรงตามเวลาที่นัดหมาย ไม่ไปทำธุระอื่นก่อน
4. ไม่ทึ่งยะในที่ที่ จัดเตรียมไว้	1. ทึ่งยะเป็นที่ ในที่โรงเรียนจัดไว้ 2. ทึ่งยะโดยตัดแบ่งยะออกจากกัน เช่น ขยาย ขยาย ขยาย
5. ไม่เดินแ雷วเมื่อไปยัง สถานที่ต่าง ๆ	1. เดินแ雷วไป กลับอย่างมีระเบียบ 2. เดินแ雷วเรียบร้อย เดินในแ雷ว ไม่ออกนอกแ雷ว หรือวิ่ง 3. ไม่ส่งเสียงดังหรือพูดคุยกันในขณะเดินแ雷ว
6. ไม่เข้าແ老人家ชื่ออาหาร ตามลำดับ	1. เข้าແ老人家ชื่ออาหารอย่างเป็นระเบียบ โดยไม่ต้องมีครุภาระคนคุณ 2. มีความอดทนในการรอค่อยตามลำดับก่อนหลัง 3. ไม่ส่งเสียงดัง ไม่หยอกล้อเพื่อน ในขณะเข้าແ老人家ชื่ออาหาร
7. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้า ที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	1. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมอย่างเป็นระเบียบ เมื่อใช้แล้ว โดยไม่ต้องมีครุ ภาระตักเตือน 2. รักษาวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ไม่ทำลาย หรือนำไป เป็นของตนเอง
8. ใช้ของส่วนรวมอย่าง ผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม	1. เปิดน้ำเบา ๆ และปิดน้ำทุกครั้งหลังเลิกใช้ 2. ไม่จี๊ดเจ๊ยโนติ๊สเก้าอี้เรียน ไม่จี๊ดเจ๊ยผนังห้องเรียน ผนังโรงเรียน
9. ไม่เต็มใจช่วยเหลือเมื่อ ผู้ปกครอง ครู ทำงาน	1. ช่วยเหลืองานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระงานของพ่อแม่ด้วยความเต็มใจ 2. ช่วยเหลืองานครูด้วยความเต็มใจ เช่น ช่วยครูถือของ ช่วยครูแลห้องเรียน
10. ไม่ทำความสะอาด เมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วม เสร็จ	1. ราดน้ำให้สะอาดทุกครั้งที่ใช้ห้องน้ำห้องส้วมทึ่งที่โรงเรียนและที่บ้าน 2. ไม่จี๊ดเจ๊ยผนังห้องน้ำห้องส้วม อยู่ดูแลสะอาดส่อง 3. ไม่ทำลายห้องน้ำห้องส้วม ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน

2. แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

วันที่สังเกต.....ครูผู้สังเกต.....
ชื่อนักเรียนคนที่.....ชั้น.....

พฤติกรรมที่สังเกต	การปฏิบัติ			
	ปฏิบัติเป็น ประจำ	ปฏิบัติเป็น ^{บางครั้ง}	ปฏิบัติน้อย	ไม่ปฏิบัติ
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1. มาโรงเรียนทันเวลา				
2. แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน				
3. นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน				
4. ทำกิจวัตรของตนตามเวลา				
5. ไม่พูดโกหกต่อผู้อื่น				
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา				
7. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง				
8. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด				
9. พูดจาสุภาพ รู้จักกាលเทศะ				
10. ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ				
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม				
11. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน				
12. มีมารยาทในการเข้าประชุม				
13. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย				
14. ทึ่งงงในที่ที่จัดเตรียมไว้				
15. เดินแตรเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ				
16. เข้าແຕัวซื้ออาหารตามลำดับ				
17. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว				
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม				
19. ช่วยฟอกแม่ผู้ป่วยรอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ				
20. ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ				

3. แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อครูผู้สังเกต.....
2. ชื่อผู้รับการสังเกต.....
3. วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....เวลา.....

1. กิจกรรมโภมรูม

1.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมโภมรูมเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมโภมรูมมากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....
.....
.....

2. กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม

1.1 นักเรียนมีพัฒนารูปแบบเข้ากิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างไร

.....

.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมมากน้อยเพียงใด

.....

.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....

.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....

.....

3. กิจกรรมพื้นแบบ

1.1 นักเรียนมีพัฒนารูปแบบเข้ากิจกรรมพื้นแบบเป็นอย่างไร

.....

.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมพื้นแบบมากน้อยเพียงใด

.....

.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....

.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....

.....

4. กิจกรรมรักษ์สะอาด

1.1 นักเรียนมีพฤติกรรมเข้ากิจกรรมรักษ์สะอาดเป็นอย่างไร

.....

1.2 นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมรักษ์สะอาดมากน้อยเพียงใด

.....

1.3 ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

.....

1.4 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

.....

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สำหรับครูประจำชั้น

**4. แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเอง
ด้านความรับผิดชอบ**

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อครูผู้สังเกต.....
2. ชื่อผู้รับการสังเกต.....
3. วัน เดือน ปี ที่สังเกต..... เวลา.....

การสัมภาษณ์

กิจกรรมโขมรุ่ม

1. นักเรียนคิดว่ากิจกรรม โขมรุ่มมีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม โขมรุ่มทุกวันแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร
3. นักเรียนคิดว่ากิจกรรม โขมรุ่ม มีส่วนช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบ หรือไม่ อย่างไร
4. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม

1. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมมีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกวันแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมมีส่วนช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหางานบ้านด้านความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

กิจกรรมพี่ต้นแบบ

1. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมพี่ต้นแบบมีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมพี่ต้นแบบทุกวันแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมพี่ดันแบบมีส่วนช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาในด้านความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

กิจกรรมรักษ์สังคม

1. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมรักษ์สังคมมีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมรักษ์สังคมทุกวันแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมรักษ์สังคมมีส่วนช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาในด้านความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

สำหรับผู้ปกครอง

1. แบบบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อครูผู้บันทึก.....
2. ชื่อนักเรียน.....
3. วัน เดือน ปี ที่บันทึก.....

พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

2. แต่งกายไม่สุกคือตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

3. ไม่นำลิสลงที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

4. ทำกิจกรรมของตนไม่ตรงตามเวลา

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

5. ไม่พูดโภกต่อผู้อื่น

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

6. เมื่อถึงช่วงโ明珠เรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

7. จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกារเทศะ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

10. ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

1. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ตามเม็ดสิทธิ์ของผู้อื่น

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

2. ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

3. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

4. ไม่ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

5. ไม่เดินแคล้วเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

6. ไม่เข้าແຂວซื้ออาหารตามลำดับ

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

7. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดินเมื่อใช้แล้ว

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

8. ใช้ของส่วนรวมอย่างผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม

พัฒนาการ

ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง

9. ไม่เติมใจช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงาน
พัฒนาการ
-
-
- ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง
-

10. ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ
พัฒนาการ
-
-
- ข้อคิด/สิ่งที่ต้องปรับปรุง
-

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ตัวอย่างพัฒนาการการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา	พัฒนาการ
1. มาโรงเรียนไม่ทันเวลา	1. มาโรงเรียนทันเวลาเข้าແລະเคารพธงชาติ 2. ตื่นนอนและทำการกิจด้วยตนเอง ไม่ต้องขอให้ผู้อื่นกระตุ้นตักเตือน ทุกวัน
2. แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	1. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน 2. รักษาแลรักษายาเครื่องแต่งกายให้สะอาด และมีสภาพที่ใช้งานได้ด้านนี้ 3. มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเตรียมความพร้อมของตัวเอง เช่น เครื่องแต่งกาย
3. ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	1. รักษาและรับผิดชอบในภาระที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน 2. มีวินัยในการดูแลรักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการเรียน ทั้งของตนเอง และของส่วนรวม
4. ทำกิจกรรมของตนเอง ไม่ตรงตามเวลา	1. ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ตรงต่อเวลา ด้วยความเอาใจใส่ ไม่ละเลยก็ทั้งหัวหรือหลีกเลี่ยง 2. ทำกิจกรรมของตนเองตรงตามเวลาโดยไม่ต้องมีผู้อื่นช่วยกระตุ้นเตือน
5. ไม่พูดโกหกต่อผู้อื่น	1. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น 2. ไม่โกหกเพื่อหาประโยชน์ให้ตัวเอง
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียน ไม่เข้าเรียนตามเวลา	1. รักษาและรับผิดชอบในการเรียน แบ่งเวลาได้อย่างถูกต้อง 2. เข้าเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด ไม่หนีเรียน
7. ขาดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่ เป็นทาง	1. จัดเก็บสิ่งของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย 2. เก็บของเล่น ของใช้เข้าที่เมื่อเลิกใช้
8. ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด	1. ทำงานเสร็จทันตามที่ได้รับมอบหมาย 2. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการส่งงาน 3. ส่งงานตามเวลาที่กำหนด
9. พูดจาไม่สุภาพ ไม่รักษา กាលเทศะ	1. พูดจาโดยใช้ระดับเดียวกับพ่อแม่ ไม่ตะโกน หรือพูดเสียงเบาเกินไป 2. ไม่พูดคำหยาบ แคะพูดให้มีทางเสียง ครับ, ค่ะ 3. รักษาและเคารพเชื่อฟังครู และเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา
10. ไม่ขอบคุณ เมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	1. แสดงความนอบน้อมและกล่าวขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ 2. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นและผู้ที่ด้อยกว่า

ตัวอย่างพัฒนาการการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา	พัฒนาการ
1. ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน และมิตรทิชของผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตามข้อตกลงของโรงเรียน 2. เดินเมื่อต้องการไปยังที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าในห้องเรียน 3. ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน ทึ่งใจให้เป็นที่
2. ไม่มีมารยาทในการเข้า ประชุม	<ul style="list-style-type: none"> 1. ไม่พูดคุยเสียงดังขณะอยู่ในห้องประชุม 2. ไม่ใช้โทรศัพท์มือถือ ขณะเรียนหนังสือ หรือเข้าประชุม 3. เดินเป็น列ๆ ขณะเข้าห้องประชุมโดยไม่ต้องมีครุภัณฑ์
3. เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรง ตามเวลาที่นัดหมาย	<ul style="list-style-type: none"> 1. เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่นานจนด้วยความตั้งใจ 2. เข้าร่วมกิจกรรมตรงตามเวลาที่นัดหมาย ไม่ไปทำธุระอื่นก่อน
4. ไม่ทึ่งใจในที่ที่ จัดเตรียมไว้	<ul style="list-style-type: none"> 1. ทึ่งใจเป็นที่ในที่โรงเรียนจัดไว้ 2. ทึ่งใจโดยคัดแยกของจากกัน เช่น ขนมปีก ของแห้ง
5. ไม่เดินแคล้วเมื่อไปยัง สถานที่ต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> 1. เดินแกรบไป - กลับอย่างมีระเบียบ 2. เดินแคล้วเรียบร้อย เดินในแคล้วไม่ออกนอกแคล้ว หรือวิ่ง 3. ไม่ส่งเสียงดังหรือพูดคุยกันในขณะเดินแคล้ว
6. ไม่เข้าແวรซื้ออาหาร ตามลำดับ	<ul style="list-style-type: none"> 1. เข้าແวรซื้ออาหารอย่างเป็นระเบียบ โดยไม่ต้องมีครุภัณฑ์ 2. มีความอดทนในการรอคิวยตามลำดับก่อนหลัง 3. ไม่ส่งเสียงดัง ไม่หยอกล้อเพื่อน ในขณะเข้าແวรซื้ออาหาร
7. ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้า ที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	<ul style="list-style-type: none"> 1. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมอย่างเป็นระเบียบ เมื่อใช้แล้ว โดยไม่ต้องมีครุภัณฑ์ 2. รักษาวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ไม่ทำลาย หรือนำไป เป็นของตนเอง
8. ใช้ของส่วนรวมอย่าง ผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม	<ul style="list-style-type: none"> 1. เป็นน้ำべา ๆ และปีคน้ำทุกครั้งหลังเลิกใช้ 2. ไม่จีดเจียน โต๊ะเก้าอี้เรียน ไม่จีดเจียนผนังห้องเรียน ผนังโรงเรียน
9. ไม่เต็มใจช่วยฟ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> 1. ช่วยเหลืองานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระงานของฟ่อแม่ด้วยความเต็มใจ 2. ช่วยเหลืองานครูด้วยความเต็มใจ เช่น ช่วยครูถือของ ช่วยครูเหลือเรียน
10. ไม่ทำความสะอาด เมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วม เสร็จ	<ul style="list-style-type: none"> 1. ราดน้ำให้สะอาดทุกครั้งที่ใช้ห้องน้ำห้องส้วมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน 2. ไม่จีดเจียนผนังห้องน้ำห้องส้วม ครุภัณฑ์และสอคลส่อง 3. ไม่ทำลายห้องน้ำห้องส้วม ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน

สำหรับผู้ปกครอง

2. แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

วันที่สังเกต..... ผู้ปกครองผู้สังเกต.....
ชื่อนักเรียนคนที่..... ชื่น.....

พฤติกรรมที่สังเกต	การปฏิบัติ			
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติน้อย	ไม่ปฏิบัติ
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1. มาโรงเรียนทันเวลา				
2. แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน				
3. นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน				
4. ทำกิจกรรมของตนตามเวลา				
5. ไม่พูดโภหกต่อผู้อื่น				
6. เมื่อถึงช่วงโหนงเรียน เข้าเรียนตามเวลา				
7. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง				
8. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด				
9. พูดจาสุภาพ รู้จักกาลเทศะ				
10. ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ข้อมูล				
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม				
11. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน				
12. มีน้ำยາหาในการเข้าประชุม				
13. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย				
14. ทึ่งใจในที่ที่จัดเตรียมไว้				
15. เดินแ雷แม่ไปปัจงสถานที่ต่างๆ				
16. เข้าແຄาซื้ออาหารตามลำดับ				
17. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว				
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม				
19. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ				
20. ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ				



ภาควิชาฯ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำหรับผู้วิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกจากการสังเกต ดังนี้

- 1) แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น
- 2) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน
- 3) แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองค้านความรับผิดชอบ

1) การสัมภาษณ์ครูประจำชั้น

1. สภาพปัจจุบันของการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

“...นักเรียนส่วนใหญ่จะมีความรับผิดชอบดี แต่ต้องทดสอบออกหรือกระตื้นบ่อย ๆ กับนักเรียนส่วนน้อยที่ยังขาดวินัยในตนเอง...”

“...นักเรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น โดยสังเกตได้จากการแต่งกาย การรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และระเบียบ กฏเกณฑ์ของห้องที่ได้ตั้งไว้ได้รับการปฏิบัติ...”

“...ในสภาพปัจจุบันในเรื่องการมีวินัยในตนเองของนักเรียนค้านความรับผิดชอบ พฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบเป็นอย่างมาก นักเรียนจะปล่อยปะละเลยไม่ทำงานส่งครู่บ้าง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าหน้าที่ของตนเองต้องตั้งใจเรียนหนังสือ ต้องรับผิดชอบการทำงานทุกอย่างเกี่ยวกับการเรียน ตนเองในฐานะที่เป็นครูผู้สอน จึงอยากให้นักเรียนทุกคนตระหนักรู้ในหน้าที่ค้านความรับผิดชอบให้มากกว่านี้...”

(ครูประจำชั้น, 19 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

2. วิธีการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการขาดวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

“...เราต้องพูดคุยกับนักเรียนในวันแรก ๆ ของการเปิดภาคเรียน และมาทำข้อตกลงกันในห้อง ว่าควรปฏิบัติตามอย่างไร...”

“...การทำไชมรูมก่อนเรียนในช่วงโวยแวง หรือในช่วงเวลาว่างจากการเรียน หรือเวลาที่เหมาะสม...”

“...ข้อ 1) ทางบ้านและโรงเรียนต้องคุ้มครองและเน้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องคิดต่อประสานกับครูประจำชั้นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ข้อ 2) ควรคิด กิจกรรมหรือโครงการ เพื่อละลายพฤติกรรมการขาดวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ข้อ 3) สถานศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ...”

(ครุประชำชัน, 19 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

3. วิธีการในการกำกับดูแลพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมายของโรงเรียน

“...บอกรักล่าวนักเรียน หรือตักเตือนเมื่อนักเรียนทำผิดกฎ ระเบียบของโรงเรียน...”

“...การพูดอบรมสั่งสอนในชั่วโมงโขมรูม ให้กฎบัตรตามกฎหมายห้องเรียนให้ได้เสียก่อน ละสอดแทรกจริยธรรมในชั่วโมงเรียน...”

“...ในฐานะที่เป็นครุประชำชัน จะถามนักเรียนในชั้นเรียนว่า ถ้านักเรียนไม่ส่งงาน ครุจะให้นักเรียนคนที่ทำงานไม่เสร็จต้องทำให้เสร็จก่อน ก่ออย่างไรกิจกรรมอื่นได้...”

(ครุประชำชัน, 19 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

4. วิธีการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนให้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

“...ฝึกนักเรียนที่มีปัญหาขาดวินัยในตนเอง ให้ช่วยงานในห้องเรียนและงานที่เกี่ยวข้อง กับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น...”

“...ชี้แจง แนะนำ เมื่อพบเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม...”

“...จะให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ถ้ารู้ตัวว่าไม่เสร็จงาน ต้องทำงานให้เสร็จ ในช่วงพักกลางวัน หรือในคืนค่าซ่อมเสริม...”

(ครุประชำชัน, 19 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

5. ความเป็นไปได้ในการส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ดีในการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

“...มีความเป็นไปได้ ถ้าเราซึ่งเป็นครุประชำชัน เอาใจใส่เด็กด้วยความรับผิดชอบ และเรียนรู้พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร...”

“...มีความเป็นไปได้มากที่เดียว เพราะคุณครูอยาจับตามองพฤติกรรม และคอยให้คำแนะนำสั่งสอนอยู่เสมอ...”

“...มีความเป็นไปได้ในทางที่ดีขึ้นแค่ในระดับหนึ่งเท่านั้น เพราะเมื่อกลับบ้านไปถ้าผู้ปกครองไม่ช่วยดูแลต่อ พฤติกรรมด้านขาดความรับผิดชอบก็จะกลับมาสู่ตัวนักเรียนอีก...”

(ครุประชำนัน, 19 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

6. การวางแผนการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

“...เริ่มจากการฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเองก่อน เช่น การแต่งกาย การซักรีด โถส้วมน้ำ... เก็บของใช้ต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ เมื่อนักเรียนมีวินัยต่อคนอื่นแล้ว เมื่อบุญคุณในส่วนร่วม ก็จะมีวินัยและความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น...”

“...1) กำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรม ทั้งจุดประสงค์นำทางและปลายทาง 2) ดำเนินการตามแผน 3) ประเมินผลการทำกิจกรรม 3 ระดับ ปรับปรุง ดี ค่อนขาน...”

“...ครูและนักเรียน ควรจะปรับปรุงชี้แจง และช่วยกันหาทางเลือก ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ต้องตกลงร่วมกัน ต้องวางแผนกันใหม่ เพื่อจะให้นักเรียนเข้าถึงกิจกรรมที่ดี...”

(ครุประชำนัน 3, 19 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

2) การสัมภาษณ์ผู้ปักครองนักเรียน

1. นักเรียนในความปักครองของท่าน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง อย่างไรบ้าง

“...ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง...”

“...1) มีความรับผิดชอบในการเรียน 2) สร้างนิสัยที่ดีให้กับตนเอง 3) รู้จักทำกิจกรรมหรือกิจวัตรที่ตนเองต้องการทำ 4) ตั้งใจเรียนหนังสือ 5) ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน...”

“...มีความรับผิดชอบดี...”

“...การปฏิบัติตนในตอนเช้าให้เรียบร้อยก่อนไปโรงเรียนทุกครั้ง เช่น การแต่งกาย การตื่นนอน การเตรียมบทเรียนต่าง ๆ ...”

“...มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ในด้านการแต่งกาย ต้องแต่งกายให้สะอาด ต้องรับผิดชอบในการงานที่มีมอบหมาย...”

(ผู้ปักครองนักเรียนชั้น ป.6/1, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...มีความรับผิดชอบต่อการเรียน การบ้านและงานบ้านดี...”

“...มีวินัยเพิ่มขึ้น รู้จักเปลี่ยนเวลาไว้ตามของจะทำอะไร ทำงานที่มีมอบหมายเสร็จเรียบร้อย...”

“...ทำการบ้าน ช่วยเหลืองานบ้าน...”

“...รับผิดชอบในการผู้ปักครอง ได้มอบหมายให้นักเรียนทำ เด็กจะรับผิดชอบที่คุณกว่ามอบหมายให้มากขึ้น...”

“...ทำการบ้านที่ครูส่งก่อนดูโทรศัพท์คืน ตื่นนอนตรงเวลา...”

(ผู้ปักครองนักเรียนชั้น ป.6/2, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...การบ้านรับผิดชอบบ้างเป็นบางครั้ง...”

“...ทำการบ้านด้วยตนเอง ไปโรงเรียนตรงเวลา ตื่นนอนอาบน้ำด้วยตนเอง โดยไม่ต้องบอกเป็นเวลา และทำงานส่งที่คุณครูมอบหมายให้...”

“...ทำการบ้าน, รายงานเอง จัดเก็บทำความสะอาดโดย com เอง แต่งตัวเอง/จัดกระเป๋าเอง จัดเก็บอุปกรณ์หนังสือเรียนเอง (เบ็ด-ปีบประดุจ ปลั๊กไฟ พัดลม ลือคห้องเอง ดูแลเตรียมอาหาร MICROWAVE ตอนพ่อแม่กลับดึก)...”

“...รู้หน้าที่บางครั้ง...”

“...โดยปกติแล้วสามารถรับผิดชอบตัวเองได้ดี แต่ก็แล้วแต่บางอารมณ์ ถ้าเค้าอารมณ์ดีก็สามารถทำอะไรได้โดยไม่ต้องออกกำลัง...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/3, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

2. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และต่อผู้อื่นอย่างไรบ้าง

“...ไม่มีความรับผิดชอบ...”

“...1) ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เป็นบางครั้ง 2) เชือฟังคำสั่งสอน 3) ช่วยเหลือผู้อื่นในกิจกรรมบางอย่าง 4) มีน้ำใจต่อผู้อื่น 5) มีความอ่อนน้อมต่อครอบครัวและผู้อื่น...”

“...เชือฟังช่วยเหลืองานบ้านค่ะ...”

“...ช่วยทำงานบ้านที่พอทำได้ เช่น กรอกน้ำ เก็บของใช้คน用餐ให้เป็นระเบียบ ...”

“...มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว กลับมาจากการเรียนต้องทำความสะอาดบ้าน ทำความสะอาดบ้าน ล้างห้อง เก็บข้าวสารให้เป็นระเบียบเรียบร้อย...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/1, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ช่วยทำงานบ้าน อาทิ กวาดบ้าน ลูบบ้าน เก็บของ ตกผ้า เก็บผ้า ใช้งานง่าย...”

“...ทำงานบ้าน ลูบบ้าน กวาดบ้าน ซักผ้าเอง...”

“...นักเรียนจะรับผิดชอบต่อครอบครัวคือ ที่ผู้ปกครองให้ทำงานบ้าน เขากลับมาจากโรงเรียน เขาเก็บทำงานที่เขารับผิดชอบต่อครอบครัว...”

“...ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เชือฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/2, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...พยายามเป็นในเรื่องการกินให้กับครอบครัวและผู้อื่น...”

“...ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านและล้างที่ได้รับมอบหมายที่พ่อแม่อบให้...”

“...ช่วยพ่อแม่ล้างทำความสะอาดห้องน้ำบางครั้ง ทิ้งขยะบางครั้ง ช่วยกรอกน้ำดื่ม นำน้ำแข็งเย็น ตากผ้า เก็บผ้า สอนเพื่อนทำการบ้าน รับรับภาระรายงานแทนให้เพื่อนประจำ อื่น ๆ ฯลฯ ...”

“...ทำงานและรับผิดชอบที่ครอบครัวมายำ...”

“...ก็เป็นไปตามวัยของเด็กมากกว่า ติดเล่นเกม แต่สังจะไรก็ตามคำสั่งทุกอย่าง เชื่อฟังคำสั่งสอนดี จะติดกีตตี้เล่นเกม...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/3, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

3. ท่านมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนให้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบอย่างไร

“...สร้างเงื่อนไขให้เด็กเกิดการกระทำ สร้างความกระตือรือร้นของเด็กเอง...”

“...สอนให้รู้จักรา妄ตัว เสริมสร้างความมีวินัยของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียนและมีวินัย รวมถึงข้อปฏิบัติที่คิดต่อตนเองและเพื่อนฝูง ครูอาจารย์ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง...”

“...อธิบายให้เด็กเข้าใจว่าตนต้องมีหน้าที่อะไรบ้าง พยายกตัวอย่างการทำอะไรที่ดีและไม่ดี ให้เค้าเปรียบเทียบเอง...”

“...ต้องมอบหมายหน้าที่ให้เขาทำ และค่อยตรวจสอบที่มอบหมายให้อีกที...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/1, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...สั่งสอนให้รู้จัkmีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตนเอง และผู้อื่น ตลอดจนสังคม ให้รู้จักริด ถูก ชั่ว ดี ให้สำนึกรู้...”

“...จัดตารางการคุ้นหันสืบ ทำการบ้านให้เสร็จก่อน แล้วจึงให้ทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ...”

“...ให้ตื่นนอนตรงเวลาโดยใช้นาฬิกาปลุก อ่านหนังสือเรียน...”

“...อยากให้มีการปรับปรุงแนวทางที่ว่าฯเช้อนเล่นดินน้ำมัน อยากให้เด็กรับผิดชอบที่คุณครูมอบหมายให้ทำการบ้าน...”

“...ทำการตกลงเรื่องทำการบ้านก่อนทำกิจกรรมอย่างอื่น วางแผนเปลี่ยนให้ทำการบ้านหลังงานอย่างอื่นที่ทางโรงเรียนมอบหมาย...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/2, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...จะค่อยสั่งสอนในสิ่งที่เขาไม่รู้และค่อยปรับปรุง...”

“...ฝึกเรื่องการตรงต่อเวลา สอนเรื่องการรอ อดทน สอนเรื่องการเข้าແ老人家ตามบัตรคิว,
ต้องซื้อสัตย์ ฝึกให้ช่วยเหลือตัวเองทำด้วยตัวเอง ฝึกเรื่องการออมเงิน/ประหยัด...”

“...สอนและเตือน ทำให้เขาดู...”

“...ปล่อยให้เค้าปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาไปตามวัยของเค้า คิดว่าหากอาชญากรโตกว่า
นี้ ก็คงมีความรับผิดชอบมากขึ้นไปตามวัย...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/3, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

4. ท่านมีแนวทางในการกระตุ้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น อย่างไรบ้าง

“...ต้องพูดป่อย มากๆ...”

“...จะต้องให้รู้จักถึงความมีระเบียบวินัย การปฏิบัติหรือการทำสิ่งใดต้องมีความ
รับผิดชอบ รู้จักถึงคำว่าถูกผิด ความมีระเบียบวินัยของตนของ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบ
ที่ดีต่อไป...”

“...ถ้าเด็กทำในสิ่งที่ดีอยู่แล้ว เราเชิญให้เขาก้มใจในสิ่งที่เค้าทำทุกครั้ง...”

“...แนวทางในการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น จะยกย่องเวลาที่เขาทำดี คิด
ถูกต้อง...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/1, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ชุมชนเมืองทำงานเสร็จ ให้รางวัลหากทำงานสำคัญสำเร็จ และให้กำลังใจ...”

“...ยกย่อง ชุมชน หลังให้รางวัลเป็นชนมหรือของเล่นที่เขาชอบ...”

“...กล่าวว่าคำชมแขข ให้รางวัล พาไปปีاثนข้าวอกบ้าน...”

“...ผู้ปกครองอยากให้กระตุ้นให้นักเรียนรับผิดชอบในการอ่านหนังสือ หรือทำงานที่
คุณครูมอบหมายให้...”

“...ชื่นชมเวลาเขาทำดี ให้รางวัลหรือของเล่นที่เขาชอบ เวลาที่เขาทำงานสำเร็จ...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/2, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ที่บ้านส่วนใหญ่จะให้รับผิดชอบในสิ่งที่น้องเขาทำได้...”

“...จะค่อยแนะนำตัวเข้าไม่เข้าใจในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย และค่อยส่งสอน อธิบาย...”

“...การเรียนให้ร่างวัสดุสอนได้ที่ 1, 2, 3 ชื่อชนเมื่อทำตี ดูแลตัวเองได้ระดับหนึ่ง...”

“...ทำให้เขาดูเป็นประจำ เป็นตัวอย่างให้เข้า...”

“...ออกคำสั่งหากไม่ทำงานตามข้อกำหนด ไม่ทำงานบ้านตามที่มอบหมายก็ไม่ต้องเล่นเกม และหักค่าขนม...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/3, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

5. ท่านมีวิธีการใดในการกำกับดูแลพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน

“...เด็กชาย ๆ ชา ๆ มาก ปรับปรุงให้นาน ก็ขอให้โรงเรียนช่วยดูแลหน่อย...”

“...1) สังเกตพฤติกรรม 2) สิงรอบตัว ซึ่งอาจจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบ 3) ให้คำปรึกษาหรืออบรมก่อภัย ให้ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับของโรงเรียน 4) ต้องชี้นำถึง ตัวอย่างที่ดี 5) บอกถึงผลที่อาจจะเกิดขึ้น หากไม่ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับของโรงเรียน...”

“...เอาใจเด็กนักเรียนให้เป็นไปตามกฎของโรงเรียนเสมอ...”

“...ช่วยค้า แนะนำการปฏิบัติตนให้เป็นระเบียบ ว่าควรทำอะไร...”

“...ในการกำกับดูแลพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎของโรงเรียน คือ จะค่อยสอนให้เค้าทำ ตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การถักเปียไปโรงเรียน คุณแม่จะถักให้เรียบร้อย..”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/1, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...สอนให้มีความรับผิดชอบ รู้หน้าที่ และปฏิบัติตามกฎและระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน...”

“...พยายามสร้างสั่งสอนให้อยู่ในระเบียบ รับผิดชอบต่อตนเองให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก นักเรียนจะปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนได้...”

“...เชื่อฟังคำแนะนำของครู อบรมสั่งสอน...”

“...ให้โรงเรียนดูแลพฤติกรรมนักเรียนให้มากกว่านี้ และมีระเบียบให้มากกว่านี้...”

“...ค่อยสอดส่องดูแล อบรม ชี้แนะ เวลาเข้าทำพิธีระเบียบ กฎหมายที่เหมาะสม พูดให้เห็นประโยชน์ของความมีระเบียบ ยกตัวอย่างของประเทศไทยฯ เช่นเดียว เพราะเขามีระเบียบวินัย...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/2, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ส่วนใหญ่จะอิงจากทำตามกฎหมายของโรงเรียนอยู่แล้ว...”

“...จะค่อยและแก้ไขในส่วนที่เขาทำผิด...”

“...ดูแลการแต่งกาย เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ดูแลให้ความร่วมมือกิจกรรมของโรงเรียน วันแม่ วันพ่อ วันครู...”

“...ครั้งครั้ดต่อหน้าที่ และให้เข้าปฏิบัติตาม...”

“...ทางโรงเรียนควรมี กฎ ระเบียบปิดไว้แต่ละห้อง ทางบ้านก็นำไปเด็กประพฤติปฏิบัติ อย่างเคร่งครัดเป็นประจำ...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/3, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

6. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรจัดกิจกรรม หรือดำเนินการอย่างไร เพื่อให้นักเรียนมีวินัยด้าน ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

“...การจัดกิจกรรมที่ให้เด็กมีความรับผิดชอบตัวเองก่อน...”

“...1) ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นด้านการรวมกลุ่ม ระดมความคิด เพื่อสร้างความรับผิดชอบ มีวินัยในการทำงานร่วมกัน 2) กิจกรรมนันทนาการเพื่อเป็นการผ่อนคลาย แต่เน้นด้านความเป็นกุญแจ เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนทั้งความคิดสร้างสรรค์ และความบันเทิงทางอารมณ์ 3) โรงเรียนควรเร่งรัด ในเรื่องระเบียบ กฎ ข้อบังคับของโรงเรียนให้เหมาะสม เรื่องไหนควรเป็นกฎ หรือเป็นระเบียบที่ต้องปฏิบัติ...”

“...ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมในการรับผิดชอบต่อเพื่อนและครอบครัว...”

“...ควรจัดให้มีการเข้าค่าย และให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จัดขึ้น ...”

“...ต้องพยายามนักเรียนให้ทำตามระเบียบ ต้องมีวิธีทำไทย เวลาไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของโรงเรียน..”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/1, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...แบ่งงาน กระจายงาน หรือกิจกรรมให้ทุกคนได้ทำได้ปฏิบัติ ให้มีส่วนร่วมหรือมีการแสดงออกค้านต่าง ๆ ...”

“...มอบหมายงานให้ทำเวลาไม่มีกิจกรรมในโรงเรียน นักเรียนจะได้ตื่นตัว กระตือรือร้น...”

“...อยากให้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน หรือมีการเข้าค่าย เพื่อให้นักเรียนมีวินัยต่อตนเองและผู้อื่นให้มากกว่านี้...”

“...ให้โรงเรียนดูแลพุทธกิจกรรมนักเรียนให้มากกว่านี้ และมีระเบียบให้มากกว่านี้...”

“...อยากให้ครูมอบหมายงาน หรือหน้าที่ให้เข้าทำเวลาที่โรงเรียนมีกิจกรรม หรือมอบหมายงานพิเศษอื่น ๆ ให้เข้าเห็นความสำคัญของตนเอง...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/2, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

“...ให้นักเรียนจดบันاردในงานสำคัญต่าง ๆ ...”

“...จะพยายามแก้ไขในส่วนที่เข้าทำผิด...”

“...เข้าค่าย “พุทธบูชา” (วัดบ้านญาณทาราม) เข้าค่ายปฐกป่า ลดโลกร้อน จัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร-อนุรักษ์...”

“...มอบหมายงานให้เด็กทำและเน้นกิจกรรม และมีรางวัลให้...”

“...แล้วแต่ครุภัยพินิจเห็นสมควรของทางโรงเรียน แต่ไม่เห็นสมควรที่ใช้ชั่วโมงเรียนมาสอนวิชาโอนet ควรจะจัดตารางเรียนเต็มวัน ตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และเรียนพิเศษหลังเลิกเรียนจะดีกว่า...”

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.6/3, 20 มิถุนายน 2555 : การสัมภาษณ์)

3) จากการสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

“...โดยภาพรวมของการจัดกิจกรรม นักเรียนมีความเข้าใจกิจกรรม โขมรูมแล้ว มีความรับผิดชอบดี ให้ความสนใจกิจกรรม เพราะครูประจำชั้นจะชี้แจงงานแต่ละวันให้ทุกคนรับทราบ ผลการทำกิจกรรมมีความสำเร็จมาก เพราะเป็นโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น ข้อเสนอแนะควรให้ครูที่ปรึกษามีข่าวมาแจ้งให้นักเรียนทราบทุกวัน และจัดบอร์ดหลังห้องทุกสัปดาห์และจัดประกวด...”

(ผู้วิจัย, 1 มิถุนายน 2555 : การสังเกต)

“...เป็นโครงการที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ทุกคนจึงมีระเบียบวินัยมากขึ้น เช่น โครงการ Bom To Bill ของหลวงป่อปัญญาอันหาราม นักเรียนให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม 80% ถ้วน 20% นักเรียนยังเด่นกันอยู่ พุตคุณใบ connaîtทำกิจกรรม กิจกรรมมีความสำเร็จ ทำให้นักเรียนมีสมาชิกมากขึ้น ควรจัดทำเป็นโครงการอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้วิจัย, 18 มิถุนายน 2555 : การสังเกต)

“...ในภาพรวม นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อน้อง และมีจิตใจโอบอ้อมอารี นักเรียนให้ความสนใจกิจกรรมมาก เพราะเป็นการปฏิบัติที่เน้นความดีเชิงประจักษ์ สนใจห่วงใยดูแลน้อง ๆ ทั้งขั้นรุ่นมาโรงเรียนจนนั่งรถกลับบ้าน กิจกรรมประทับความสำเร็จ นักเรียนมีความรับผิดชอบ เสียสละ รู้จักสอนน้องให้มีระเบียบวินัย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่น้อง ๆ ข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรจัดทำวุฒิบัตร, เกียรติบัตร ให้พี่ต้นแบบที่ดีค่าน...”

(ผู้วิจัย, 18 มิถุนายน 2555 : การสังเกต)

“...เป็นระเบียบวินัยมากขึ้น ไม่เดินรับประทานอาหารตามทางเดิน ไม่ทิ้งเศษกระดาษเกลื่อนพื้น มีความสนใจพอกคราบ แต่ต้องมีแรงจูงใจบ้าง เช่น การให้รางวัลกับผู้เก็บเศษกระดาษ โดยไม่ต้องบอก พุตคุณเชยกับนักเรียนที่ทำความดี ทำให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้น เช่น ไม่เดินทางอาหาร, ขนม รู้จักเก็บเศษกระดาษที่เห็นอยู่ตรงหน้าใส่ถังขยะ ข้อเสนอแนะ ควรให้รางวัลกับ ผู้ปฏิบัติคุณงามความดี เช่นเก็บของเป็นที่ ๆ เศษกระดาษ ไม่ทิ้งเกลื่อนสนาม เห็นแล้วเก็บใส่ถังขยะ ฯลฯ...”

(ผู้วิจัย, 18 มิถุนายน 2555 : การสังเกต)

2. สำหรับครูประจำชั้น

ผู้จัดได้ขอความร่วมมือครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกพฤติกรรมแบบประเมินพฤติกรรม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- 1) แบบบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ
- 2) แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ
- 3) แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความ

รับผิดชอบ

- 4) แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ

- 1) จากการบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

กิจกรรมโอมรุ่ม

นักเรียนที่มีวินัย รอบที่ 1

"นักเรียนคนที่ 1 เป็นตัวแทนนักเรียนชายที่มีความประพฤติคือ มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มาโรงเรียนทันเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต แต่งกายถูกต้องตามกฎของโรงเรียน พูดจาสุภาพอ่อนโยน ชอบช่วยเหลืองานแพ่อนๆ เช่น ช่วยอธิบายแบบฝึกหัดให้กับเพื่อน มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน และมีความรับผิดชอบต่อตนเองมาก โดยศูนย์กลางของนักเรียน จะคุ้มครองนักเรียน เป็นอย่างดี เพราะจะพูดคุยและปรึกษากับครูเป็นประจำ ไม่ว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก การเรียนของลูก และความประพฤติของลูก นักเรียนคนนี้ได้รับรางวัล งาน "วันครูศึกษาอุทิศ" ประจำปีการศึกษา 2555 และรางวัลเหรียญทองการแข่งขันการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6"

"นักเรียนคนที่ 5 เป็นตัวแทนของนักเรียนชาย ได้รับมอบหมายจากครูประจำชั้น เป็นหัวหน้าห้องเรียน มีความรับผิดชอบและมีวินัยสูงมาก ในฐานะเป็นหัวหน้าชั้นเรียน นักเรียนจะมาโรงเรียนในตอนเช้าประมาณ 06.50 น. เป็นประจำทุกวัน แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีภาวะผู้นำสูง มีความซื่อสัตย์สุจริต กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างดี เมื่อกลับบ้าน ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น 打扫บ้าน ถูบ้าน ดูแลน้อง หลังจากนั้นก็จะทำการบ้าน ย่านหนังสือ"

(บันทึกของครูประจำชั้น : 15 มิถุนายน 2555)

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 1

“นักเรียนคนที่ 7 ทำความสะอาดห้องเรียน ทั้งเวรประจำวันที่รับผิดชอบ และค่อยๆ แล การ กว่าคพน จัดตั้ง เก้าอี้ เท่ายะ ซึ่งแต่เดิมเขาไม่เคยทำเวรประจำวันที่ได้รับมอบหมาย และไม่สนใจที่จะรักษาความ สะอาดของห้องเรียน โดยอ้างว่า อุปกรณ์บ้านไม่เคยทำ ครูได้เรียนนักเรียนมาอบรมถึงความรับผิดชอบในการทำความสะอาด ห้องทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน และได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้เข้าใจ จนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่อง ความรับผิดชอบการทำความสะอาดได้”

“นักเรียนคนที่ 9 มีความกระตือรือร้นมาโรงเรียนทันเวลา สนใจติดตามข่าวสารที่ทางโรงเรียน ประกาศ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน และห้องเรียน รวมทั้งมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผลสำเร็จ ซึ่งก่อนหน้านี้ มาโรงเรียนสายเป็นประจำ เมื่อจากครูปักครองมาสัก ทำให้นักเรียนมาโรงเรียนไม่ทัน เข้าแ雷ียเคราะห์ชาติ จึงไม่ทราบข่าวสารที่ทางโรงเรียนประกาศในตอนเช้าที่เข้าแ雷ีย ครูประจำชั้นได้พบ ผู้ปกครอง พูดคุยขอความร่วมมือให้นักเรียนมาให้ทันโรงเรียน เพราะจะได้มีเวลาทบทวนการบ้าน ทำเวร และเข้า แ雷ียการพะชาติ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี งานพฤติกรรมมาโรงเรียนสายหมดไป”

“นักเรียนคนที่ 10 นำหนังสือมาเรียน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขาดูน้อยหนังสือของเพื่อน แต่ หลังจากที่ครูเตือนและพูดคุยกับผู้ปกครองว่า นักเรียนควรมีหนังสือเป็นของตนเอง เขา ก็เริ่มนำหนังสือติดตัวมา เรียนในห้องเรียน และจะแบ่งปันให้เพื่อนที่ไม่มีหนังสือ หรือเพื่อนที่ลืมเอามาด้วย”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 2

“นักเรียนคนที่ 8 แต่งกายไม่เป็น ชอบเอื้อออกนอกกลางเงา เหยียบสันร่องเท้าเวลาเดิน ฉุกเช้าสักปีกและคำ ไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ครูได้เรียนมาตักเตือนและอบรม สั่งสอนให้เข้าใจ จุดประสงค์ของการมีระเบียบวินัย การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าให้ใส่ และการมีน้ำใจในการช่วยเพื่อนทำความสะอาด ห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้ปรับพฤติกรรมการ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ และช่วยเพื่อนทำเวรประจำวัน ทุกครั้ง”

“นักเรียนคนที่ 12 ชอบวิ่งเล่นในห้องเรียน ส่งเสียงดังเวลาที่ครูไม่อยู่จนเพื่อนรำคาญ ไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรมโขมรูม เข้าห้องเรียนช้า ครูได้เรียนนาอบรมและให้กิจกรรมนักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้อง โดยให้คะแนนความประพฤติดีถ้านักเรียนทำตัวดี เช่น ให้หายาวประจำวันมาอ่านให้เพื่อน ๆ พิงในชั่วโมงโขมรูม ปรากฏว่า นักเรียนให้ความสนใจกิจกรรมโขมรูมในชั้นเรียนและทำตามกฎกติกาที่ครูกำหนด จนนักเรียนท่าตาม คำสั่งสอนของครูมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองด้วยความเต็มใจ เกิดความภาคภูมิใจในการประพฤติเป็นคน ดี”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 3

“นักเรียนคนที่ 14 มาโรงเรียนทันเวลาเข้าແ屋 และช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ซึ่งแต่ก่อนจะมาโรงเรียนสาย ไม่ทันเข้าແ屋 ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ไม่รับผิดชอบทำความสะอาดห้องเรียน ครูได้เรียกมาอบรมสั่งสอนและได้พูดคุยทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการมาโรงเรียนให้ทันเวลา การช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งปฏิบัติตามคำแนะนำของครู ทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการมาโรงเรียน และมีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมมากขึ้น”

(บันทึกของครูประจำชั้น: 30 มิถุนายน 2555)



กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม

นักเรียนที่มีวินัย รอบที่ 1

“นักเรียนคนที่ 3 เป็นตัวแทนของนักเรียนชาย ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าห้อง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มาโรงเรียนทันเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีความเป็นผู้นำ เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ค่อยช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการคุ้มครองเพื่อน ๆ ในห้องเรียน พูดจาสุภาพ อ่อนโยน ชอบช่วยเหลืองานพื้นฐาน เช่น อธิบายแบบฝึกหัดการบ้าน มีจิตสาธารณะ ผู้ปกป้องจะถูกแต่เอาใจใส่ลูก เป็นอย่างดี คงยกให้เป็นตัวแทนของนักเรียนและพฤติกรรมของลูกอุ้ยเป็นระยะ”

“นักเรียนคนที่ 6 เป็นตัวแทนของนักเรียนหญิง เป็นผู้มีความรับผิดชอบเป็นอย่างมาก เช่น มีวินัยด้านการเรียน ทำงานส่งครุภารกิจ ไม่หลุดจำเป็น ตั้งใจและสนใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน เป็นนักเรียนที่มีนุ่มนวล กิจกรรมทางโรงเรียน เช่น เป็นนักวิ่งนำของวงดนตรีโรงเรียน ร่วมแข่งขันทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ผู้ปกป้องเป็นพี่ชาย ส่วนคุณแม่ทำงานที่บ้าน ประมาณ 1 ปี จะกลับมาครั้งหนึ่ง ที่บ้านอุ้ยด้วยกัน 4 พี่น้อง แต่ละคนต้องช่วยกันทำงานบ้าน ต้องมีวินัยรับผิดชอบต่อตนเองทุกคน เช่น ภาคบ้าน ลูบบ้าน ล้างจาน ซักผ้า รีดผ้า อกจากนั้นจะทำการบ้าน อ่านหนังสือทุกวัน ผู้ปกป้องจึงไม่เคยเป็นห่วงเรื่องการเรียน”

(บันทึกของครูประจำชั้น: 18 มิถุนายน 2555)

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 1

“นักเรียนคนที่ 7 ช่วยห้องให้ครู เพื่อนและผู้อื่น พูดจาสุภาพ มีกាលเทศะ ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้เขายังไม่เคยช่วยเหลือผู้อื่น พูดจาไม่สุภาพ และยังมีพฤติกรรมไม่สนใจเรียน ลูกเดินในห้องเรียนขณะครูสอน ซึ่งครูได้อบรม แล้วค่อย ๆ แก้พฤติกรรมไปทีละน้อย แล้วที่ให้เห็นถึงผลดีที่ตามมาของการมีน้ำใจ การพูดดี ๆ การมีกាលเทศะ รวมทั้งได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้ช่วยปรับพฤติกรรมขณะอยู่ที่บ้าน จนสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นแบบอย่างที่ดีมากเพื่อนและน้อง ๆ ได้”

“นักเรียนคนที่ 8 รู้จักการให้ผู้อื่น แลกกล่าวยอกคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือมีน้ำใจช่วยเหลือ ซึ่งก่อนหน้านี้เขายังเป็นเด็กที่ไม่ชอบให้ผู้อื่นหรือครู และจะลบเมื่อเดินผ่าน ซึ่งครูได้พูดคุยและรู้ว่าเขามีความอาชญากรรมจ้องมองดึงข้อดีของการให้ผู้อื่น ภารกิจล่าวยอกคุณ รวมทั้งได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้ช่วยฝึกนักเรียนให้เก็บล้านแสดงออกในเรื่องดังกล่าวจนนักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้น”

“นักเรียนคนที่ 9 มีความตั้งใจ และสนใจในการเรียนมากจัง ฝึกการนั่งสมาธิ สรวณนต์ ถูกต้อง ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังเป็นเด็กสมาธิสั้น ขาดความสนใจในการเรียน ชอบพูดคุยแหม่งเพื่อนในขณะเรียน เมื่อได้รับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม จากโรงเรียน รวมทั้งครูได้ช่วยเหลือให้นักเรียนสนใจเรียน ฝึกให้มีสมาธิ รู้จัก สรวณนต์ โดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยกดข้อเป็นพิเศษ ส่งผลให้เขาตอบป्रบบเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น และยังสามารถเป็นผู้นำสรวณนต์ได้ด้วย”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 2

“นักเรียนคนที่ 11 แต่งกายผิดระเบียบ ชอบเอาเลือดออกนอกกลาง场 เหี้ยบสันรองเท้าเวลาเดิน ถุงเท้าสักประลักษ์คำ ไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ครูได้เรียกมาตักเตือนและอบรม สั่งสอนให้เข้าใจ จุดประสงค์ของการมีระเบียบวินัย การรักษาความสะอาดของเด็กๆที่ใส่ และการมีน้ำใจในการช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้ปรับพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ และช่วยเพื่อนทำเวรประจำวัน ทุกวันรร”

“นักเรียนคนที่ 12 ชอบวิ่งเล่นในห้องเรียน ส่งเสียงดังเวลาที่ครูไม่อยู่จนเพื่อนร้าวคาย ไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม โอมรูม เข้าห้องเรียนเข้าครูได้เรียกมาอบรมและให้กิจกรรมนักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้อง โดยให้คะแนนความประพฤติดีถ้านักเรียนทำดีคิด เช่น ให้หาข่าวสารประจำวันมาอ่านให้เพื่อนฯ ฟังในชั่วโมงโอมรูม ปรากฏว่า นักเรียนให้ความสนใจกิจกรรมโอมรูมในชั้นเรียนและทำตามกฎกติกาที่ครูกำหนด จนนักเรียนทำตาม คำสั่งสอนของครูมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองด้วยความดีเด่น ใจ เกิดความภาคภูมิในการประพฤติตนเป็นคนดี”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 3

“นักเรียนคนที่ 13 ให้ความร่วมมือในกิจกรรม นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมดีขึ้น ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ ชอบพูดคุยเสียง ดัง ในห้องประชุม ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน หลังจากที่ครูให้ความสนใจเข้าเป็นพิเศษ ค่อย อบรมสั่งสอน เรียกมาตักต้อน กล่าวคำชี้เชยทุกครั้งที่ทำดี ดี ถ่ายผลให้เข้าเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นตัวอย่างได้”

“นักเรียนคนที่ 14 มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ตระหนักรถึงการนั่งสมาธิ สรวณนต์ ให้วิพะ รู้จักกាលเทศะ มีความรับผิดชอบในทุกด้าน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังไม่เห็นความสำคัญของการทำกิจกรรม ไม่เข้าร่วมกิจกรรมครรลองตามเวลาที่กำหนด ขาดความรับผิดชอบในการคุ้มครอง ชอบเหยียบสันรองเท้า ปล่อยเสื้อ ลอยชาย หลังจากที่ครูเรียกมาอบรมและได้พูดคุยกับผู้ปกครอง ส่งผลให้เข้าเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นตัวอย่างได้”

กิจกรรมพี่ต้นแบบ

นักเรียนที่มีวินัย รอบที่ 1

“นักเรียนคนที่ 2 เป็นตัวแทนนักเรียนหญิงที่มีความประพฤติดี มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มาโรงเรียนทันเวลา แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีความซื่อสัตย์สุจริต จัดเก็บสิ่งของตนเองอย่างมีระเบียบ pudja脾胃 สุภาพและมีความเข้มแข็ง และผู้ปกครองของนักเรียนเป็นยาขี้ ซึ่งจะอยู่กับเด็กที่บ้าน 2 คน เป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้านโดยไม่ต้องบอก เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน กอบกุ้ง ฯลฯ เมื่อทำหน้าที่ภายในบ้านเรียบร้อยแล้ว เด็กก็จะรับผิดชอบงานของตนเอง นักเรียนได้รับรางวัล งาน “วันการศึกษาอุปกรณ์” ประจำปีการศึกษา 2555 และ รางวัลชนบทการแข่งขันการแข่งขันแต่งบทเรียนร้อยกรอง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 1

“นักเรียนคนที่ 8 มีกำลังใจ และภูมิใจในการทำงานเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ดูแลช่วยเหลือผู้อื่น และน้อง ๆ ภายในโรงเรียน แต่ก่อนหน้านี้เขาไม่เคยช่วยเหลือเพื่อน ๆ หรือน้อง ๆ เช่น การช่วยเหลือของ หัวกระเป้าไปส่งน้อง ๆ จากรถไปที่ศึกษา เมื่อครูได้สักให้นักเรียนเป็นพี่ต้นแบบในการรับ-ส่งน้อง เจ้าแรก ที่สนามกีฬาขึ้นรถหลังจากเด็กเรียน และชักชวนเพื่อนนักเรียนด้วยกันให้ช่วยกันรับ-ส่งน้อง และคงอยู่ช่วยเหลือน้อง ๆ ภายในโรงเรียน”

“นักเรียนคนที่ 9 แต่งกายเรียบร้อย เสื้อผ้าไม่หลุดลุย ถูกระเบียบของโรงเรียน มีน้ำใจ อาสาช่วยเหลือโรงเรียน อั่มเย็นแจ่มใสเป็นมิตร ไม่ครีดต่อผู้อื่น แต่ก่อนนี้ เขายังแต่งกายผิดระเบียบ ของเอาเสื้อกันอก กางเกง ใส่รองเท้าผ้าใบ กระซิบกันในห้องเรียน ให้เป็นแบบอย่างที่ดีเก่ารุ่นน้อง ให้รู้จักมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อ เขายังแต่งกายถูกระเบียบ ครูได้ยกย่องชมเชยว่าเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งได้พูดคุยกับผู้ปกครองให้ช่วยกำชับในเรื่อง การแต่งกาย จนเขาเป็นพี่ต้นแบบที่ดีได้”

“นักเรียนคนที่ 15 เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการแต่งกาย การตรงต่อเวลา เช่นมาทันเข้าแคลส ส่งงานตามกำหนด ช่วยเพื่อนรักษาความสะอาดของห้องเรียน และบริเวณที่รับผิดชอบ เช่นเวรประจำวัน ซึ่งก่อนหน้านี้ เขายังขาดความรับผิดชอบทั้งในเรื่องการเรียน การมาโรงเรียน การทำงาน โดยเป็นผู้ที่ทำงานช้า ไม่ค่อยกระตือรือร้น ครูได้อบรมให้เป็นพี่ต้นแบบ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้อง ๆ และกล่าวคำยกย่องชมเชยเป็นระยะ ๆ ส่งผลให้เขามีพฤติกรรมที่ดี รู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น เป็นแบบอย่างได้”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 2

“นักเรียนคนที่ 11 ให้ความสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมดี นักเรียนให้ความสนใจทำกิจกรรมกับพี่ ๆ รู้จักให้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากขึ้น รู้จักอาสาช่วยเหลือน้อง ๆ เมื่อน อยู่มีน้องระดับอนุบาลลงจากรถ ช่วยเหลือของให้น้องไปที่ห้องเรียน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังขาดความรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ตรงต่อเวลา แต่ถ้ายังไม่ถูกระเบียบ ไม่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ครูได้อบรมให้รู้จักการเป็นพี่ที่ดี ให้กำลังใจและกล่าวคำชมเชยทุกครั้งที่ปฏิบัติดีเป็นพี่ที่ดี และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้อง ๆ ”

“นักเรียนคนที่ 14 แต่งกายถูกะเบียบของโรงเรียน มีน้ำใจ อาสาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใส่เป็นมิตร ไม่ตรีต่อ กัน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังถูกใจไม่สะอาด เสื้อหกุดนอกทางเดินประจำ ปูดจากไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ ไม่แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น หลังจากที่ครูได้เรียนมาอบรม รวมทั้งได้พูดคุยกับผู้ปกครอง ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น เป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้อง ๆ มีจิตสาธารณะช่วยเหลือครู เช่นค่อยช่วยเหลือรับ-ส่งน้องเข้า-ออกโรงเรียน”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 3

“นักเรียนคนที่ 13 มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดให้ มีความสนใจในกิจกรรมมากและทำกิจกรรมบรรลุป้าหมายที่ได้วางไว้ทุกครั้ง ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังขาดความรับผิดชอบในการทำงาน ไม่รักษาความสะอาดทั้งของตนเองและส่วนรวม ไม่ทิ้งขยะลงถัง รวมทั้งพูดจาไม่สุภาพเป็นบางครั้ง หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้เขาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ได้รับคำชื่นชมจากครูท่านอื่น ๆ และเพื่อนร่วมชั้น มีความตั้งใจเรียน และรู้จักรักษาความสะอาดของตนเองห้องเรียน”

“นักเรียนคนที่ 15 ให้ความสนใจในการทำกิจกรรม รู้จักช่วยกันทำงาน ช่วยสร้างความเข้าใจและความสามัคคีในกลุ่มเพื่อน เช่นช่วยครูทำงานที่ครูขอความช่วยเหลือ ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังมีพฤติกรรมเนื่องชาทำงานไม่เสร็จตามเวลา ชอบวิ่งเล่น พูดคุยกับเพื่อนในเวลาเรียน พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม และครูได้เรียนมาอบรมเป็นระยะๆ พร้อมกับกล่าวคำชมเชยทุกครั้งที่ทำดี ส่งผลให้เขามีพฤติกรรมที่ดีขึ้น สามารถช่วยเหลืองานครู และมีจิตสาธารณะ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ในโรงเรียนได้”

(บันทึกของครูประจำชั้น: 20 กรกฎาคม 2555)

กิจกรรมรักษาดูแล

นักเรียนที่มีวินัย รอบที่ 1

“นักเรียนคนที่ 4 เป็นตัวแทนนักเรียนหญิง เป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เช่น ส่งงานทันเวลา ทำการบ้านเสร็จสม่ำเสมอ เป็นเด็กที่มีพิธีกรรมค้านข้อร้องเพลกและขันฟึกฝนขับร้องเพลง เลิกเรียนเป็นประจำ รับผิดชอบในการทำความสะอาดห้องที่ได้รับมอบหมาย ผู้จากกับคุณครูตัวยั่งยืนคำอันໄพเรา มีสัมมาคาระ และมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ทุกคน ได้รับรางวัลเหรียญเงินในการแข่งขันการประกวดเล่นท่าน คุณธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผู้ปักครองอาใจใส่การศึกษาเล่าเรียนของลูก อยู่ติดตามการเรียนและ พฤติกรรมของลูก โดยการหม่อมโทรมปรึกษากับครูประจำชั้น และอยู่ตลอดถึงความตั้งใจเรียนของลูกอยู่เป็นประจำ”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 1

“นักเรียนคนที่ 11 มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาดมากขึ้น ทำเวรประจำวันที่ได้รับมอบหมาย ในชั้นเรียน มีจิตสาธารณะช่วยเหลือเพื่อนคนน้ำดันไม่ในกระถางที่ห้องเรียนและช่วยดูแลสถานที่บ่อนของโรงเรียนตามที่ครูกำหนด รักษาระบบความสะอาดในบริเวณที่ครูมอบหมาย ซึ่งก่อนนี้นักเรียนไม่เคยที่จะช่วยเพื่อนน้องจากกอญที่บ้าน มีแม่น้ำนักเรียนทำความสะอาดให้ เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรม จึงมีพุทธิกรรมที่ดีขึ้น รวมทั้งครูได้พูดคุยกับผู้ปักครองถึงพัฒนาการและความเข้าใจกับนักเรียนถึงผลคีต่องนักเรียนของตนสามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาการได้”

“นักเรียนคนที่ 12 เก็บขยะ บัดกวาด คูณแลรักษาดันไม้ในบริเวณที่ครูกำหนด รดน้ำในกระถางต้นไม้ เก็บขยะ รักษาความสะอาดภายในโรงเรียน รู้จักช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของโรงเรียน แต่ก่อนนี้ นักเรียนยังขาดจิตสำนึกรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนกำหนด ครูได้เรียกมาตักเตือน และพูดคุยกับผู้ปักครองให้กวดขันในเรื่องวินัยการรักษาความสะอาดที่บ้าน จนนักเรียนมีพุทธิกรรมที่ดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือ ซักซุงผู้อื่นให้เห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดได้”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 2

“นักเรียนคนที่ 13 สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมดีขึ้น สนใจปฏิบัติกิจกรรมได้ดีมาก มีความสำเร็จมากและนักเรียนปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังคงซื้อเสื้อ โถะ เก้าอี้ ในห้องเรียน ซื้อเสื้อผ้า

ห้องเรียน โรงเรียน หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรม เขาได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้น รู้จักรักษาความสะอาด และช่วยเหลือดูแลรักษาทรัพย์สมบัติของท่านรวมคือ “เป็นผู้มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบดีขึ้น”

“นักเรียนคนที่ 14 ที่เข้าร่วมเป็นที่ 3 มีจิตสาธารณะจัดเก็บขยะบริเวณโรงเรียน โรงเรียนน่าอยู่ น่ามอง ซึ่งก่อนหน้านี้ เขายังไม่สามารถรับผิดชอบในการทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่รักษารักษาความสะอาดของห้องเรียน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมปลูกจิตสำนึกรักษาความสะอาด นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง รู้จักรักษาความสะอาด ทิ้งขยะในที่ที่ควรทิ้งไว้ให้ มีความรับผิดชอบในขยะของตนเอง รู้จักหน้าที่ในการรักษาความสะอาด”

นักเรียนที่ไม่มีวินัย รอบที่ 3

“นักเรียนคนที่ 8 มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน และเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีจิตสาธารณะช่วยกันรักษาความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียนและชุมชน ซึ่งแต่ก่อนหน้านี้ เขายังขาดความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน บางครั้งทิ้งเศษถุงขนมพื้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของห้องเรียนดีขึ้น ได้รับคำชมเชยจากครู และเป็นแบบอย่างที่ดีได้”

(บันทึกของครูประจำห้อง: 23 กรกฎาคม 2555)

1. พฤติกรรมการมีระเบียบวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

1.1 มาโรงเรียนสายไม่ทันเวลา

จากการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มปีหมาย 9 คน พบว่า ในช่วงรอบที่ 1 นักเรียนคนที่ 10, 11 และ 14 มาโรงเรียนสายไม่ทันเครื่องพังชัตในตอนเช้า ทำให้ไม่ทราบข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 นักเรียนทั้ง 9 คน มาทันเวลาทุกคน

1.2 แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10 ชายเสื้อหลุยส์ย่ออกมาในอุปกรณ์ เช่น ยังพบว่านักเรียนคนที่ 14 แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 นักเรียนแต่งกายถูกต้องทุกคน

1.3 ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10 ไม่ค่อยนำภาระบ้านวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์มาโรงเรียน และนักเรียนคนที่ 15 ไม่นำสิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนมาโรงเรียน รอบที่ 2 และรอบที่ 3 พบว่านักเรียนคนที่ 10 ก็ยังไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียนเข้ามา

1.4 ทำกิจวัตรของตนไม่ตรงตามเวลา

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 11 และ 14 ไม่ทำการบ้าน ทำการบ้านไม่เสร็จตามที่กำหนด ครุต้องกระตุ้นเสมอ รอบที่ 2 พบว่า นักเรียนคนที่ 14 ก็ยังทำกิจวัตรของตนไม่ตรงตามเวลา จนถึงรอบที่ 3 จึงเห็นว่าปฏิบัติได้

1.5 พูดโภหกต่อผู้อื่น

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10, 15 ชอบพูดโภหกต่อครูและเพื่อน เมื่อได้พัฒนาในช่วงรอบที่ 2 และรอบที่ 3 มีครุกับผู้ปกครองช่วยกันกระตุ้นเตือน ก็ไม่โภหกอีก

1.6 เมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 11, 14, 15 เข้าห้องเรียนช้า ทำให้เรียนหนังสือไม่ทันเพื่อน รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ไม่มี

1.7 จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10, 11, 15 เก็บของใช้ส่วนตัวไม่เป็นระเบียบ ทำให้หาของไม่เจอกหรือล้าช้า รอบที่ 2 นักเรียนคนที่ 10, 14 ยังจัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง จนถึงรอบที่ 3 ก็ยังมีนักเรียนคนที่ 14 ยังไม่ปฏิบัติเช่นเคย

1.8 ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

ในรอบที่ 1 พนวจ นักเรียนคนที่ 10, 11, 14, 15 ทำการบ้านไม่เสร็จตามกำหนดเวลาที่กำหนด ไม่ส่งการบ้าน โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และ ภาษาไทย รอบที่ 2 และ รอบที่ 3 นักเรียนคนที่ 14 ก็ยังไม่พัฒนาในเรื่องของการทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

1.9 พูดจาไม่สุภาพ ในรูปแบบทางเพศ

ในรอบที่ 1 พนวจ นักเรียนคน 11, พูดจาไม่ไพเราะ และนักเรียนคนที่ 15 พูดจาไม่ถูกทางเพศ เมื่อได้พัฒนาต่อในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 นักเรียนพูดจาสุภาพขึ้น และระมัดระวังในเรื่องของภาษาทางเพศ เช่น ไม่พูดข้ามหัวผู้ใหญ่

1.10 ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ

ในรอบที่ 1 พนวจ นักเรียนคนที่ 10 ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือ ไม่มีมารยาททางสังคม รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ได้พัฒนาวินัยในตนเองเห็นได้ว่ารู้จักขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของ

2. พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2.1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดศิทธิของผู้อื่น

จากการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 9 คน พบว่า ในรอบที่ 1 นักเรียนคนที่ 14 ขาดระเบียบวินัย ใส่กระโปรงสั้น ปล่อยผมยาวไม่ถักเปีย เมื่อพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 และรอบที่ 3 นักเรียนได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน

2.2 ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10, 11, 14, ชอบพูดคุยเสียงดังขณะอยู่ในห้องประชุม ไม่ค่อยสนใจในสิ่งที่ครุพูด เมื่อพัฒนาต่อในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ไม่มี

2.3 เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 14 ไม่เข้าร่วมกิจกรรมขอยกั้ง นักเรียนคนที่ 15 ไปไม่ทันเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ทำกิจกรรมไม่ทันเพื่อน รอบ 2 และรอบ 3 เข้าร่วมกิจกรรมตรงตามเวลาที่นัดหมาย

2.4 ไม่ทึ่งงงในที่ที่จัดเตรียมไว้

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10, 14 ทึ่งงงไม่เป็นที่ ในการที่โรงเรียนจัดเตรียมไว้ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 กลับเช่นเดียวกันคือไม่ทึ่งงงในที่ที่จัดเตรียมไว้ให้

2.5 ไม่เดินแคล้วเมื่อไปยังสถานที่ต่างๆ

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10, 14 และ 15 ไม่เดินเป็นเดินเวลาไปยังสถานที่ต่างๆ เดินแตกแยก และวิ่ง ในรอบที่ 2 ยังเหลือคนที่ 10 เมื่อพัฒนาต่อรอบที่ 3 ก็พัฒนาได้หมดครบ

2.6 ไม่เข้าแคล้วซื้ออาหารตามลำดับ

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10 ไม่เข้าแคล้วซื้ออาหารตามลำดับก่อน-หลัง เมื่อพัฒนาต่อรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ก็ปฏิบัติได้โดยไม่แข่งเพื่อนซื้ออาหาร

2.7 ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 10 ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์การเรียนทิ้งของส่วนรวม และของตนเอง เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว รอบที่ 2 และรอบที่ 3 นักเรียนพัฒนาขึ้นเหมือนคนอื่นๆ

2.8 ใช้ของส่วนรวมอย่างผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม

ในรอบที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ 14 และ 15 ไม่ทะนุถนอมของใช้ที่เป็นส่วนรวม เช่น จัดโต๊ะ เก้าอี้ รอบที่ 2 นักเรียนคนที่ 14 ก็ยังใช้ของไม่รักษา เช่น เคยจนถึงรอบที่ 3 จึงได้พัฒนาขึ้น

2.9 ไม่เต็มใจช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงาน

ในรอบที่ 1 พบร้า นักเรียนคนที่ 14 ไม่เต็มใจช่วยเหลืองานครู ไม่แบ่งเบาภาระผู้ปกครอง จนถึงรอบที่ 2 และรอบที่ 3 จึงได้พัฒนาขึ้น

2.10 ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ

ในรอบที่ 1 พบร้า นักเรียนคนที่ 11, 14 และ 15 ทำห้องน้ำสกปรก ไม่รดาดน้ำทุกครั้งที่ใช้ห้องน้ำห้องส้วม ครูว่ากล่าวตักเตือนและใช้กิจกรรมในการพัฒนาจนนักเรียนประพฤติปฏิบัติดีในรอบที่ 2 และ 3

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

2) ผลจากการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับของพฤติกรรม
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง			
1. มาโรงเรียนทันเวลา	2.80	0.41	สูง
2. แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน	2.87	0.35	สูง
3. นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	2.53	0.83	สูง
4. ทำกิจวัตรของตนตามเวลา	2.40	0.83	ปานกลาง
5. ชื่อสัตย์สุจริต ไม่พูดปด ไม่ลักษ์โนยของผู้อื่น	2.47	0.83	ปานกลาง
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา	2.73	0.80	สูง
7. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง	2.00	0.93	ปานกลาง
8. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	2.33	0.49	ปานกลาง
9. พูดจาสุภาพ รู้จักกាលเทศะ	2.60	0.51	สูง
10. ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	2.80	0.56	สูง
รวมเฉลี่ย	2.55	0.44	สูง
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม		0.59	
11. ปฏิบัติตามขอตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน	2.73		สูง
12. มีมารยาทในการเข้าประชุม	2.67	0.49	สูง
13. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย	2.60	0.74	สูง
14. ทึ่งงงในที่ที่จัดเตรียมไว้	2.27	0.96	ปานกลาง
15. เดินแคลนเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ	2.73	0.59	สูง
16. เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ	2.60	0.51	สูง
17. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	2.47	0.74	ปานกลาง
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม	2.47	0.99	ปานกลาง
19. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ	2.53	0.74	สูง
20. ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ	2.60	0.83	สูง
รวมเฉลี่ย	2.57	0.50	สูง

3) จากการสังเกตการดำเนินการขัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตอนองค์ความรับผิดชอบ

กิจกรรมโไฮมรูม

“...ตั้งใจและรับฟังสอนใจกิจกรรมโไฮมรูมระดับดี ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตัวในเรื่องที่ครูโไฮมรูมในตอนเช้า...”

(นักเรียนคนที่ 1, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...สนใจตั้งใจฟัง นักเรียนมีความเป็นผู้นำ อยู่ดูแลช่วยเหลืองานค้านต่าง ๆ เช่น ดูแลเพื่อน ๆ ในเวลาที่ครูได้อ่ายรับผิดชอบทำความสะอาดห้องโดยที่ครูไม่ต้องบอก...”

(นักเรียนคนที่ 2, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...มีพฤติกรรมการสนใจดี นักเรียนนำคำสั่งสอนของครูไปใช้ในชีวิตประจำวัน...”

(นักเรียนคนที่ 6, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนเข้าใจดูประสาทค์ของการมีระเบียบวินัย และให้ความร่วมมือ รวมทั้งรับผิดชอบมากขึ้น แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน...”

(นักเรียนคนที่ 8, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...ให้ความสนใจกิจกรรมโไฮมรูมในชั้นเรียน นักเรียนนำคำสั่งสอนของครูมาปรับเปลี่ยน พฤติกรรม...”

(นักเรียนคนที่ 12, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...มีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมมาก นักเรียนทำตามคำแนะนำของครูได้ดี...”

(นักเรียนคนที่ 14, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม

“...นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ ตั้งใจรับฟังกิจกรรมต่าง ๆ ...”

(นักเรียนคนที่ 1, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...สนใจ และตั้งใจฟังในการทำกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้ความสนใจและตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม...”

(นักเรียนคนที่ 3, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...ตั้งใจร่วมกิจกรรมดี มีสมาธิในการเรียนเพิ่มขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 9, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เป็นผู้มีจิตสาธารณะ เช่น ช่วยเหลือ他人 เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่นให้พูดจาสุภาพ มีกាលเทศะ...”

(นักเรียนคนที่ 8, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...มีพฤติกรรมอ่อนน้อมถ่อมตนมากขึ้น ผลการทำกิจกรรมนักเรียนปฏิบัติได้เป็นไปตามที่ตั้งใจไว้...”

(นักเรียนคนที่ 11, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรม นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมดีขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 12, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกรัก...”

(นักเรียนคนที่ 14, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

กิจกรรมพี่ต้านแบบ

“...เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสนใจและเต็มใจ นักเรียนมีพฤติกรรมเป็นพี่ต้านแบบได้ดี มีภาวะความเป็นผู้นำได้...”

(นักเรียนคนที่ 3, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสนใจ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและฝึกปฏิบัติจริง...”

(นักเรียนคนที่ 5, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...ให้ความสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมดี นักเรียนให้ความสนใจทำกิจกรรมกับพี่ ๆ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์...”

(นักเรียนคนที่ 6, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนมีพฤติกรรมวินัยค้านความรับผิดชอบในการแต่งกาย ด้านการมีน้ำใจ อาสาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียนยิ่งเบื้องตนไม่เป็นมิตร ไม่ตรึงต่อ กัน...”

(นักเรียนคนที่ 8, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่พี่กำหนดให้ นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมมากและทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้...”

(นักเรียนคนที่ 13, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...ให้ความร่วมมือดีในการทำกิจกรรม ฝึกให้รู้จักช่วยกันทำงาน ช่วยสร้างความรักและสามัคคีกันในการทำงาน..”

(นักเรียนคนที่ 15, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

กิจกรรมรักษาดูแล

“...นักเรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมดี ผลการทำกิจกรรมประสบความสำเร็จมาก...”

(นักเรียนคนที่ 1, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...มีประโยชน์ เพราะเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงดีขึ้น เป็นการปลูกฝังกิจกรรมมีวินัยด้านความรับผิดชอบ...”

(นักเรียนคนที่ 11, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ เพราะปลูกจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงรู้จักรักษาความสะอาด ทึ่งใจเป็นที่ ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในเบื้องต้นเอง ฝึกให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ในการรักษาความสะอาด...”

(นักเรียนคนที่ 14, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมดี สนใจปฏิบัติกิจกรรมได้ดีมาก มีความสำเร็จมากและนักเรียนปฏิบัติเป็นประจำ...”

(นักเรียนคนที่ 3, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี นักเรียนให้ความสนใจกิจกรรมมาก โรงเรียนน่าอยู่ นามของ...”

(นักเรียนคนที่ 4, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน และเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีจิตสาธารณะช่วยกันรักษาความสะอาดในชุมชน...”

(นักเรียนคนที่ 8, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...เก็บขยะภายในโรงเรียน ให้ความร่วมมือดี ทำให้โรงเรียนสะอาด...”

(นักเรียนคนที่ 11, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

“...กระตือรือร้นเข้าร่วม ให้ความสนใจมาก โรงเรียนสะอาดขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 15, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสังเกต)

4) จากการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

ครูประจำชั้นได้สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการขัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ในแต่ละการทำกิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมโอมรูม

“...กิจกรรมโอมรูมมีประโยชน์ทำให้ได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มากขึ้น มีส่วนช่วยให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 1, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ทำให้เราได้รับความรู้เรื่องต่าง ๆ มากขึ้น มีส่วนช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาวินัยให้มีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 2, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง มีความกระตือรือร้น สนใจในข่าวสารต่าง ๆ มากขึ้น มีส่วนช่วยด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นผลสำเร็จ...”

(นักเรียนคนที่ 3, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์มาก เพราะทำให้เก็บไขข้อมูลร่องในชีวิตประจำวัน นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากขึ้น มีส่วนช่วยฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบทำงานที่ครุภาระหนาแน่นให้...”

(นักเรียนคนที่ 9, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...นักเรียนได้ปรึกษาหารือร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูประจำชั้น แต่งกายถูกต้องตามระเบียบท้อบังคับของโรงเรียน มีความรับผิดชอบในการดูแลความสะอาดของห้องเรียน...”

(นักเรียนคนที่ 8, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ เพราะนักเรียนต้องประพฤติตัวดีขึ้นตามที่ครุสอน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีส่วนช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบ เพราะครุจะอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น เป็นการบอกรสเนาเข้าให้นักเรียนมีวินัย

(นักเรียนคนที่ 11, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...ครูจะให้ความรู้แก่นักเรียนทุกวัน สิ่งไหนที่ทำไม่ดี นักเรียนจะมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมดีขึ้น ครูจะเป็นผู้เน้นการส่งงาน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานมากขึ้น..”

(นักเรียนคนที่ 13, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ ครูจะอบรมสั่งสอนในเรื่องต่าง ๆ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในเรื่อง ความรับผิดชอบ ทำให้มีความรับผิดชอบที่จะส่งงานครู...”

(นักเรียนคนที่ 15, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม

“...มีประโยชน์ ได้ฝึกปฏิบัติ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ฝึกให้มีความรับผิดชอบ ผู้ปฏิบัติใจเย็นลง ทำให้ผู้ปฏิบัตินิวัฒนาความรับผิดชอบมากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 1, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ ทำให้มีคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น เป้าหมายเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้นมีส่วนช่วยให้เรามีมารยาทมากขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 3, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ทำให้เราเป็นคนมีคุณธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อน ๆ และเป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีล้วนช่วยให้เราเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี ทำให้เรามีมารยาท มีสัมมาคาระ หึงต่อหน้าและลับหลัง...”

(นักเรียนคนที่ 5, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ เพราะเสริมสร้างกิจกรรมที่เน้นคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน รู้จักคิดมากขึ้น มีเหตุผลมากขึ้น เป็นกิจกรรมที่เน้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ...”

(นักเรียนคนที่ 9, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ เพราะเสริมสร้างกิจกรรมที่เน้นคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน รู้จักปรับตัวเข้ากับเพื่อน ได้มีเหตุผลมากขึ้น เป็นการปลูกฝังคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในใจ มีจิตสำนึกดีขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 7, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโภชน์ ช่วยขัดเกลาจิตใจนักเรียน ให้มีพฤติกรรมดีขึ้นรู้จักรายการ ให้วางผู้ใหญ่ กิจกรรมนี้ทำให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของนักเรียน...”

(นักเรียนคนที่ 11, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...ทำให้นักเรียนมีจิตใจแง่ใสในการเรียน รู้จักรายการนั่งสมาชิก สมาคมต์ ลูกศรีอง...”

(นักเรียนคนที่ 12, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...ทำให้นักเรียนมีสมาชิกก่อนเข้าเรียน เกิดความสงบนิ่งเรียบร้อยมากขึ้น ช่วยฝึกให้นักเรียน เกิดความรับผิดชอบได้...”

(นักเรียนคนที่ 13, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...ทำให้จิตใจสงบ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงดีขึ้น รู้จักน้อมถ่องตนเป็นการฝึกสมาชิก ฝึกอบรมในสิ่งที่ดี ๆ ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 14, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

กิจกรรมพี่ต้นแบบ

“...มีประโภชน์ ทำให้พี่ได้คุยกับช่วยเหลือน้อง ๆ มากขึ้น มีส่วนช่วยในการพัฒนาด้านความรับผิดชอบมากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 1, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโภชน์ เพื่อส่งเสริมวินัยด้านความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ทำให้เราเรารู้จักรายการช่วยเหลือและเสียสละต่อส่วนรวม มีส่วนช่วยเหลือทำให้ผู้ที่มีปัญหาด้านวินัยความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นมากขึ้น เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับน้อง ๆ ได้...”

(นักเรียนคนที่ 5, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโภชน์ เพราะพี่ทำกิจกรรมที่ดี เป็นตัวอย่างแก่น้อง ฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน ให้รู้จักมีความรับผิดชอบ...”

(นักเรียนคนที่ 6, 15 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโภชน์ เพราะพี่จะทำสิ่งที่ดีให้เห็น มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีส่วนพัฒนา เพราะพี่มีกิจกรรมด้านความรับผิดชอบมาให้นักเรียนทำ ทำให้มองเห็นสิ่งที่ดี ๆ ...”

(นักเรียนคนที่ 11, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมที่พี่แสดงออกในสิ่งที่ดี ๆ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้น เพราะพี่ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้น้อง ๆ กิจกรรมที่พี่ทำจะเน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ...”

(นักเรียนคนที่ 13, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

กิจกรรมรักษาสุขภาพ

“...มีประโยชน์ ฝึกให้เรา_rับผิดชอบมากขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทำให้ทึ่งยะไรคู่กันต้อง มีประโยชน์ในการพัฒนาด้านความรับผิดชอบมากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 1, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ ฝึกให้เรามีระเบียบวินัย และรักษาความสะอาด มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทั้งหมดให้เป็นที่ มีส่วนร่วมให้ผู้ปฏิบัติมีความรับผิดชอบมากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 3, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ ฝึกให้เรามีระเบียบวินัย และรักษาความสะอาดมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน มีส่วนช่วยทำให้เรามีจิตสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 5, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ เพราะน้อง ๆ มีน้ำใจช่วยเหลือพี่ทำกิจกรรม นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกรักษารักษาสุขภาพในโรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาวินัยด้านความรับผิดชอบ เพราะกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียน ฝึกความรับผิดชอบ...”

(นักเรียนคนที่ 6, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...นักเรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมดี ผลการทำกิจกรรมประสบความสำเร็จมาก...”

(นักเรียนคนที่ 1, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ เพราะเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงดีขึ้น เป็นการปลูกฝังกิจกรรมมีวินัยด้านความรับผิดชอบ...”

(นักเรียนคนที่ 11, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสัมภาษณ์)

“...มีประโยชน์ เพราะปัจจุบันชีตสำนักในการรักษาความสะอาด นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงรู้จักรักษาความสะอาด ทั้งจะเป็นที่ “ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในเชิงของตนเอง ฝึกให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ในการรักษาความสะอาด...”

(นักเรียนคนที่ 14, 18 มิถุนายน 2555 : ครูประจำชั้นสันภายณ์)



3. สำหรับผู้ปกครอง

ผู้จัดได้ขอความร่วมมือผู้ปกครองนักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึก พฤติกรรม และแบบประเมินพฤติกรรม ดังนี้

- 1) แบบบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ
- 2) แบบประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

1) จากแบบการบันทึกพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

1. พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

1.1 ไม่โรงเรียนไม่ทันเวลา

จากการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่ขาดวินัย 9 คน พบว่า นักเรียนคนที่ 7 ดื่นสาย เพราทำภารกิจช้ามาก และนักเรียนคนที่ 8 ดื่นสาย เพราะต้องช่วยผู้ปกครองขายของที่ตลาดนัด ทำให้นอนลึก

1.2 แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

ไม่พบ

1.3 ไม่นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน

พบว่า นักเรียนคนที่ 7 ขาดความตั้งใจในการรับคำสั่ง ห่วงเล่น ห่วงคุย

1.4 ทำกิจกรรมของตนไม่ตรงตามเวลา

พบว่า นักเรียนคนที่ 7 ไม่มีความรับผิดชอบไม่เอ้าใจใส่ และนักเรียนคนที่ 8 ขาดความกระตือรือร้น

1.5 ไม่ตื่อสัตย์ พูดปด ลักษณะของผู้อื่น

ไม่พบ

1.6 เมื่อถึงชั่วโมงเรียนไม่เข้าเรียนตามเวลา

ไม่พบ

1.7 จัดเก็บสิ่งของไม่เป็นที่เป็นทาง

พบว่า นักเรียนคนที่ 7 ไม่เก็บสิ่งของ และนักเรียนคนที่ 9 เก็บสิ่งของในบางครั้ง

1.8 ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

พบว่า นักเรียนคนที่ 9 ทำงานช้าไม่เสร็จตามที่ครูกำหนด และนักเรียนคนที่ 12 บอกว่าการบ้านเยอะทำไม่ทัน

1.9 พูดจาไม่สุภาพ ไม่รู้จักกាលเทศะ

พบว่า นักเรียนคนที่ 7 พูดจาไม่สุภาพและนักเรียนคนที่ 8 ชอบตะโกนเดี๋ยงดัง เป็นบางครั้ง จากการเดินแบบรุ่นพี่

**1.10 ไม่ขอบคุณเมื่อผู้อ่อนช่วงเหลือหือหรือให้ของ
ไม่พบ**

2. พฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

**2.1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบของโรงเรียน ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
จากการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่ขาดวินัย 9 คน ไม่พบ**

**2.2 ไม่มีมารยาทในการเข้าประชุม
ไม่พบ**

**2.3 เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงตามเวลาที่นัดหมาย
พบว่า นักเรียนคนที่ 1 ขาดความกระตือรือร้น**

**2.4 ไม่ทึ่งยะในที่ที่จัดเตรียมไว้
ไม่พบ**

**2.5 ไม่เดินแ雷เมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ
ไม่พบ**

**2.6 ไม่เข้าແลัวขออาหารตามลำดับ
ไม่พบ**

**2.7 ไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่เดินเมื่อใช้แล้ว
พบว่า นักเรียนคนที่ 9 ไม่เก็บของเข้าที่ เมื่อใช้แล้ว**

**2.8 ใช้ของส่วนรวมอย่างผิดวิธี ไม่ทะนุถนอม
ไม่พบ**

**2.9 ไม่เตือนใจช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงาน
พบว่า นักเรียนคนที่ 9 ไม่ช่วยแบ่งเบาภาระงานของพ่อแม่เลย**

**2.10 ไม่ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ
พบว่า นักเรียนคนที่ 9 ทำความสะอาดเป็นบางครั้ง**

2) ผลจากการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับของพฤติกรรม
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง			
1. มาโรงเรียนทันเวลา	2.27	0.80	ปานกลาง
2. แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน	2.40	0.63	ปานกลาง
3. นำสิ่งของที่ได้รับมอบหมายมาโรงเรียน	1.80	0.68	ปานกลาง
4. ทำกิจวัตรของตนตามเวลา	1.93	0.80	ปานกลาง
5. ไม่โกหกค่อผู้อื่น	2.40	0.63	ปานกลาง
6. เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา	2.53	0.52	สูง
7. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง	1.87	0.74	ปานกลาง
8. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	1.80	0.94	ปานกลาง
9. พูดจาสุภาพ รู้จักกាលเทศะ	2.13	0.83	ปานกลาง
10. ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ	2.47	0.52	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.16	0.59	ปานกลาง
การมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม			
11. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน	2.27	0.59	ปานกลาง
12. มีมารยาทในการเข้าประชุม	2.20	0.56	ปานกลาง
13. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย	2.20	0.77	ปานกลาง
14. ทึ่งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้	2.47	0.52	ปานกลาง
15. เดินแคลนเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ	2.27	0.70	ปานกลาง
16. เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ	2.07	0.59	ปานกลาง
17. เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว	2.00	0.80	ปานกลาง
18. ใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธีและทะนุถนอม	2.27	0.76	ปานกลาง
19. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ	2.16	0.73	ปานกลาง
20. ทำความสะอาดเมื่อใช้ห้องน้ำห้องส้วมเสร็จ	2.23	0.52	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.23	0.54	ปานกลาง





ที่ ศบ.4800/743

14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน รศ. ดร. สุชาดา นิมมานนิตย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างแบบสอบถาม 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นางประภาพรณ อิ่ม不堪ี รหัส 5208161 นักศึกษาของหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรบุรี กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาโดยวิธีสะท้อนความคิด แบบผสมผสาน: กรณีศึกษา”

ขณะนี้ นักศึกษาได้จัดเตรียมเครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเรียนรู้อย่างแล้ว หลักสูตร ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี ในการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัยในด้านความต้องการเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของ ภาษาที่ใช้ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก ท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุจា ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ทำวิจัย นางประภาพรณ อิ่ม不堪ี โทร 086 978 2299

ผู้ประสานงานคณะฯ อาจารย์ดลฤทธิ์ บุญประสิทธิ์ โทร 081 994 1653



ที่ ศช.4800/741

14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร. วนิดา พลอยสังวาลย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างแบบสอบถาม 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นางประภาพรณ อิ่ม不堪ี รหัส 5208161 นักศึกษาของหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาโดยวิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน: กรณีศึกษา”

ขณะนี้ นักศึกษาได้จัดเตรียมเครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่า่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี ในการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัยในด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณมาก ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุจា ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ทำวิจัย นางประภาพรณ อิ่ม不堪ี โทร 086 978 2299

ผู้ประสานงานคณะฯ อาจารย์ดลฤทธิ์ บุญประลักษณ์ โทร 081 994 1653



ที่ ศช.4800/742

14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร. สุพัตรา ประดับพงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างแบบสอบถาม I ฉบับ

เนื่องด้วย นางปราภาพรณ อิ่มกงดี รหัส 5208161 นักศึกษาของหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบแก่นักเรียนระดับบัณฑิตศึกษาโดยวิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน: กรณีศึกษา”

ขณะนี้ นักศึกษาได้จัดเตรียมเครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร ได้พิจารณาเห็นว่าทำเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี ในการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัยในด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตรหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุจា ผลสวัสดิ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร

ผู้ทำวิจัย นางปราภาพรณ อิ่มกงดี โทร 086 978 2299

ผู้ประสานงานคณะฯ อาจารย์ดลฤทธิ์ บุญประสิทธิ์ โทร 081 994 1653



ที่ ศช.4800/740

14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ

เนื่องด้วย นางประภาพรณ อิ่มกงดี รหัส 5208161 นักศึกษาของหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาโดยวิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน: กรณีศึกษา” งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา EDU 798 ดุษฎีนิพนธ์

ขณะนี้ นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางประภาพรณ อิ่มกงดี ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จากครุ ผู้ปกครองและนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ ขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุจ่า ผลสวัสดิ์)

คณะศึกษาศาสตร์

ผู้ทำวิจัย นางประภาพรณ อิ่มกงดี โทร 086 978 2299

ผู้ประสานงานคณะฯ อาจารย์ดลฤทธิ์ บุญประสีห์ โทร 081 994 1653

แบบตอบรับของผู้ปกครองที่ส่งโรงเรียน

ข้าพเจ้าชื่อ..... นามสกุล.....

เป็นผู้ปกครองของนักเรียนชื่อ..... นามสกุล.....

ข้าพเจ้ามีความยินดีให้นักเรียนในความปัจจุบันเข้าร่วมในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบแก่นักเรียนระดับประถมศึกษา โดยวิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน” : กรณีศึกษาโดยมีนางประภาพร อิ่มกระติ นักศึกษาหลักสูตรคุณวิบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

ในการนี้ ข้าพเจ้าจะให้การสนับสนุนส่งเสริม รวมทั้งการดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ให้เป็นผู้มีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้วยความเต็มใจเป็นอย่างยิ่ง

ลงชื่อ

(.....)

ผู้ปกครอง

โทรศัพท์ที่ติดต่อได้

โทร.....

โทร.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ประภาพร อมกachtee
วัน เดือน ปีเกิด	15 กุมภาพันธ์ 2498
สถานที่เกิด	จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปริญญาการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต, 2524
	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, 2548
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 74 ซอยรังสิต – นครนายก 23 ตำบลประชาธิปไตย อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนพิพากษ์ วิทยาการ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้จัดการ โรงเรียน